

143

NIEUWSBRIEF

MAANDBLAD VOOR COMPUTERGEBRUIKERS

19 matrix- inkjet- laser- en PostScript printers op de testbank

System 7 voor de Mac

Turbo Pascal en PC Tools onder Windows

Educatieve software

Nieuwe NS-Reisplanner

SEPTEMBER 1991 - 14e JAARGANG NR. 8 - f 6,00

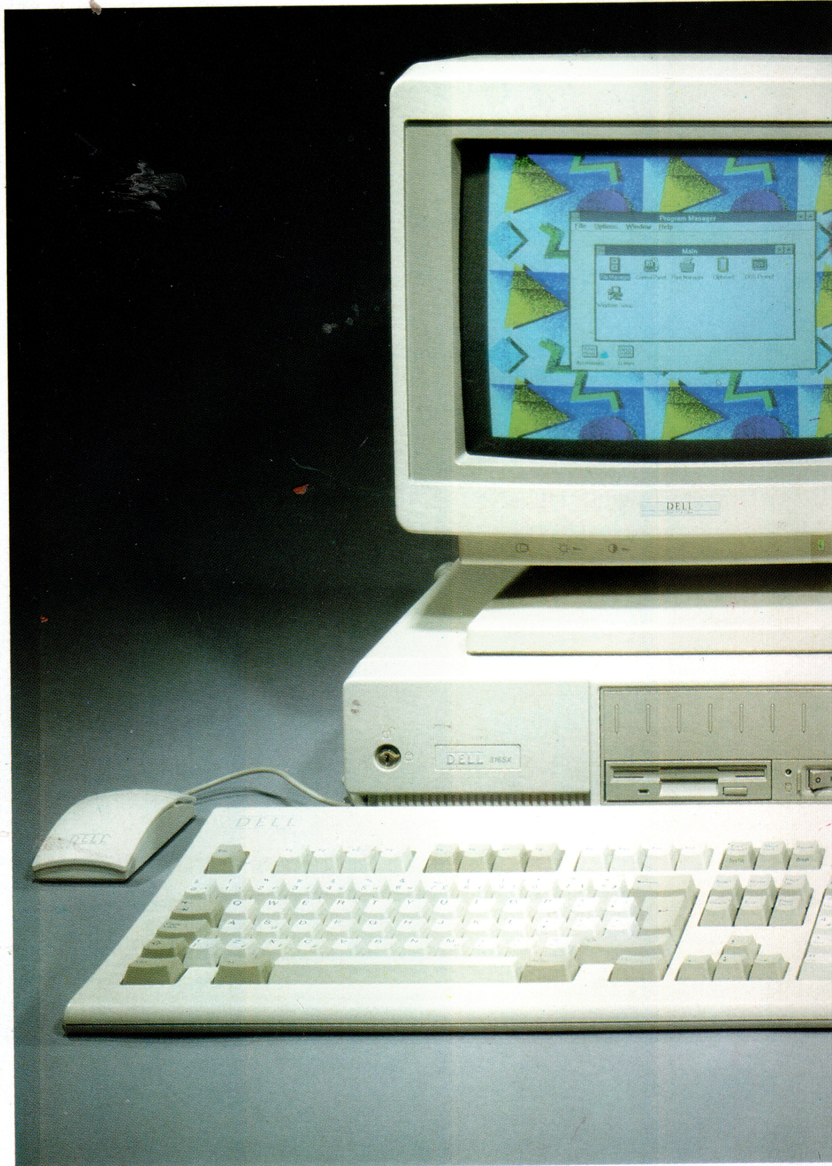
U KOOPT EEN
U KRIJGT EE

*Al bij aanschaf van een DELL-computer merkt u precies wat wij met een netwerk bedoelen. Ons netwerk bestaat namelijk uit mensen. De mensen van DELL. Zij staan een computerleven lang garant voor de beste persoonlijke service, ondersteuning en volledige klant-tevredenheid. Zodat u altijd van probleemloos functioneren zeker kunt zijn.

GRATIS SERVICE+ PAKKET

MAATWERK VOLGENS UW WENSEN
ÉÉN JAAR ON-SITE SERVICE
ÉÉN JAAR VOLLEDIGE GARANTIE
ONBEPERKTE TELEFONISCHE ONDERSTEUNING VIA GRATIS 06-LIJN
30 DAGEN GELD-TERUG-GARANTIE.

DELL COMPUTER BENELUX

Het komt allemaal naar voren in het Gratis Serviceplus Pakket. Geleverd bij iedere DELL Personal Computer.

Als u nu belt of faxt merkt u direct hoe 'personal' die kan zijn.

SPECIALE AANBIEDING: DELL SYSTEM 316SX

Basisconfiguratie: Intel 80386SX, 16MHz Micro processor, Optie voor math, Coprocessor, **4MB RAM** uitbreidbaar tot 8 MB, 40MB Harddisk, 3*16 bit slots, 3,5"/1,44 MB Floppydiskdrive, IDE diskcontroller, 2 seriële- en 1 parallelle poorten, Geïntegreerde VGA adapter (800*600), Keyboard NL of US, **14" Super VGA color monitor** (800*600), L.I.M. 4.0 support, **Dell muis**, Dell Diagnose Software, Tutorial, Nederlandstalige documentatie, **Gratis Serviceplus Pakket** en **MS-DOS 5.0**, **MS-Windows 3.0**, **PC Tools 7.0.** **4.599,-** óf 170,- (excl. BTW) lease per maand (36 mnd.). Nu ook leverbaar met 20MHz, 16KB cache, muispoort en password protection. Meerprijs 700,-.

*Alle hiernaast vermelde configuraties worden standaard uitgevoerd met 3,5"/1,44 MB floppydrive, Dell diagnose Software, Tutorial, IDE disk controller, MS-DOS 5.0, VGA adapter (800*600), NL/US keyboard, Nederlandstalige documentatie en het Gratis Serviceplus Pakket. Prijzen zijn in Nederlandse guldens, ex. BTW en af magazijn. Voor de diverse uitbreidingsmogelijkheden, opties en lease prijzen: bel gratis 06-0663, of maak gebruik van de faxbon. Onze leveringsvoorwaarden zoals gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam zijn van toepassing. Aanbieding geldig tot 15 september 1991.*

...DELL DIRECT ...N NETWERK*

80386 Systemen

Desktops:	Dell System 325D	80386	25MHz	**7.500,-**
	Dell System 325P	80386	25MHz	**5.490,-**
	Dell System 333P	80386	33MHz	**6.570,-**
Notebook:	Dell System 320N	80386SX	20MHz	**6.950,-**

Alle bovenstaande prijzen zijn incl. 2 MB RAM en 40 MB harddisk.

80486 Systemen

Tower:	Dell System 433TE	80486	33MHz	**15.050,-**
Eisa Workstations: Nieuw!!!				
	Dell Powerline 420DE	80486SX	20MHz	**9.950,-**
	Dell Powerline 433DE	80486	33MHz	**12.950,-**
	Dell Powerline 450DE	80486	50MHz	**17.400,-**

Alle bovenstaande prijzen zijn incl. 4MB RAM en 100MB harddisk.

BESTEL DIRECT. OF FAX ONS UW PERSOONLIJKE WENSEN. BINNEN 2 UUR ONTVANGT U EEN KOMPLEET ANTWOORD EN EEN SCHERPE PRIJS INCLUSIEF HET GRATIS SERVICEPLUS PAKKET.

BEL GRATIS 06-0663

OF FAX 020-6812751

Stel uw eigen systeem samen:

PROC./MHz.
- ☐ 80286/12,5
- ☐ 80386SX/16
- ☐ 80386SX/20
- ☐ 80386/25
- ☐ 80386/33
- ☐ 80486SX/20
- ☐ 80486/33
- ☐ 80486/50

MODEL
- ☐ Desk Top
- ☐ Tower
- ☐ Notebook
- ☐ Laptop

RAM
- ☐ 1 Mb
- ☐ 2 Mb
- ☐ 4 Mb
- ☐ 8 Mb
- ☐ 16 Mb
- ☐ 32 Mb
- ☐ 64 Mb
- ☐ 100 Mb
- ☐ 190 Mb
- ☐ 320 Mb
- ☐ 640Mb

HARD DISK
- ☐ Diskless
- ☐ 20 Mb
- ☐ 30 Mb
- ☐ 40 Mb
- ☐ 60 Mb
- ☐ 80 Mb

FLOPPY
- ☐ 3,5" 1.44 Mb
- ☐ 5,25" 1.2 Mb
- ☐ Beide

OP. SYSTEM
- ☐ DOS 5.0
- ☐ DOS 4.01
- ☐ DOS 3.3
- ☐ UNIX V.3
- ☐ UNIX V.4

MONITOR
- ☐ 14" monoVGA
- ☐ 14" VGA color
- ☐ 14" Super VGA
- ☐ 16" VGA Color
- ☐ 17" Trinitron

STREAMER
- ☐ 40/120 Mb int.
- ☐ 40/120 Mb ext.

IK WIL MEER WETEN OVER:
- ☐ Netwerken
- ☐ Printers
- ☐ Software
- ☐ Modems

Naam ____________________

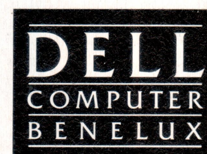
Functie ____________________

Bedrijf ____________________

Adres ____________________

Postcode __________ Plaats ____________________

Telefoon ____________________ Fax ____________________

IT'S BEST TO BE DIRECT.

DELL COMPUTER BV., ZEKERINGSTRAAT 45B, 1014 BP AMSTERDAM,
TEL.: (020)-681 26 66, BEL GRATIS: 06-0663

Revolutie in pc-gebruik

GeoWorks Ensemble is een revolutie in pc-gebruik: een echt grafisch besturingssysteem, dat draait op èlke MS/DOS-computer. Van een gewone XT tot de nieuwste 486. Bedien nú uw pc met muis, vensters en afrolmenu's, en maak het gebruik van uw pc eenvoudiger en produktiever. Zonder in te leveren aan snelheid en mogelijkheden.

GeoManager

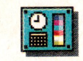

GeoWrite

GeoDraw

GeoDex

GeoPlanner

GeoComm

Instellingen

Grafische werkomgeving

Klik op een symbool en daar gaat u... direct aan het werk. Met één van de Ensemble toepassingsprogramma's. Of zelfs met verschillende tegelijkertijd! Omgaan met diskettes en harde schijf was nog nooit zo eenvoudig... kopiëren, formatteren, wissen: alles met een klik van de muis!

Complete software voor thuis en kantoor

Tekstverwerking, tekenen, datacommunicatie, bestandsbeheer en nog veel meer... met GeoWorks Ensemble beschikt u over een compleet pakket volwassen toepassingen. Die naadloos met elkaar samenwerken dankzij de grafische werkomgeving. Van de tekstverwerker GeoWrite (met DTP-mogelijkheden) tot de handige GeoPlanner electronische agenda of het slimme GeoDex adresboek... allemaal hebben ze dezelfde eenvoudige bediening en blinken ze uit door hun uitgebreide en professionele mogelijkheden.

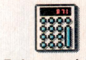
Het uiterste uit uw printer

Geoworks Ensemble ziet er niet alleen op uw scherm fantastisch uit, maar ook op papier. Kijk maar eens naar de afdrukken van uw printer. Of dat nu een laserprinter is of een eenvoudige matrixprinter, het resultaat is altijd haarscherp!

Adviesprijs incl. BTW
ƒ449,-
Geheel Nederlandstalig

Schetsboek

Patience

Rekenmachine

Kladblok

Revolutie met toekomst

GeoWorks Ensemble geeft u de zekerheid dat uw pc nog jaren up-to-date blijft. Ook zonder dure uitbreidingen en upgrades. Vraag nú uw computerdealer naar GeoWorks Ensemble!

Nog nooit was de bediening van uw pc zó eenvoudig.

Verbluffende afdrukken, zelfs met eenvoudige matrixprinters. Dankzij de afdruktechniek met outline-lettertypes.

De grafische werkomgeving voor èlke pc

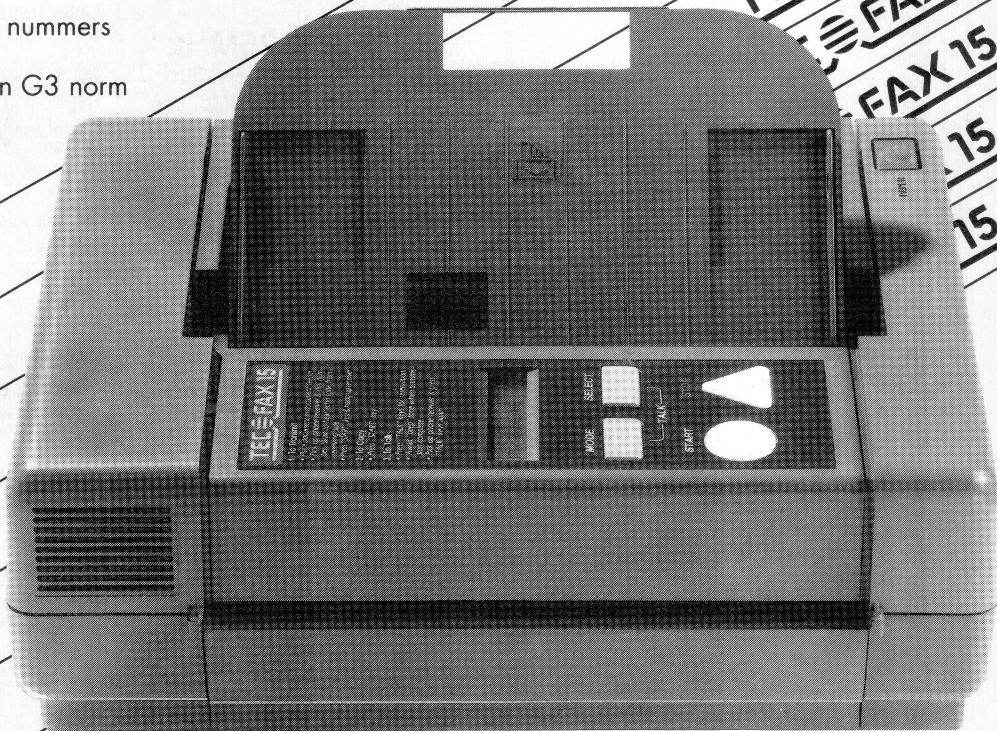
Brightware SOLUTIONS B.V.
Importeur voor de Benelux
Postbus 189 • 3620 AD Breukelen
Telefoon 03462-61123

GeoWorks Ensemble draait op elkè MS/DOS-pc met DOS 2.0 of hoger, een muis, 512Kb RAM, een harde schijf met tenminste 3 Mb vrije ruimte, een 3.5" of 5.25" diskettestation, en een CGA, EGA, VGA, MCGA of Hercules monitor. MS/DOS is een handelsmerk van Microsoft Corporation. GeoWorks Ensemble is een handelsmerk van GeoWorks. Wijzigingen voorbehouden.

COMPUTER FAX
SCANNER-PRINTER

TECHNISCHE GEGEVENS:

- Communiceert met de p.c./netwerk of stand alone
- Scanner, fax en printer met 32 grijstonen
- R.t.i. en t.t.i. vermelding
- Activity report en journaal
- Secret polling
- 15 vel automatische papierdoorvoer
- Menugestuurd softwarepakket met windows
- Geïntegreerd D.T.P. pakket
- Redial en database voor 1250 nummers
- Mailmerge mogelijkheid
- 19200 Baud / RS-232 / G2 en G3 norm

MS-DOS
Macintosh
Unix
Xenix
NOVELL
IBM AS/400
IBM 34, 36, 38

Importeur voor de Benelux is:
Telex Computer Equipment BV
Postbus 43534, 1009 NA Amsterdam
Telefoon 020 - 665 21 33*
Telex 12539
Fax 020 - 668 22 21

Ik wil meer informatie over de Tec-Fax 15 met aansluiting voor:

❑ **MS-DOS** ❑ **Macintosh** ❑ **Unix** ❑ **XENIX** ❑ **Novell**
❑ **IBM AS 400** ❑ **IBM 34,36,38**

Bedrijf/instelling ____________________

Contactpersoon ____________________

Adres ____________________

Postcode ____________ Plaats ____________

Telefoonnummer ____________ Faxnummer ____________

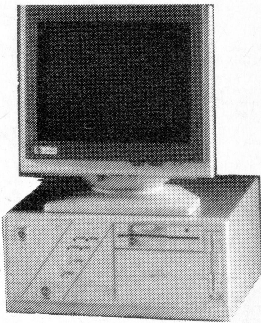
Stuur deze bon naar TCE BV, Postbus 43534, 1009 NA Amsterdam

BCE, goed idee voor 'n PC

Aanbieding v/d maand

BCE 286 16 MHz
met super VGA

ƒ 2850,-
Ook in mini tower

BCE AT286, onze zakelijke topper 16 MHz AT met 1 MB, 1 x FDD, Hercules monitor/ 40 MB snelle harddisk.

....	**ƒ 1.850,-**
Met 2 x FDD	ƒ 1.995,-
Met 1 x FDD en VGA kleur monitor	ƒ 2.650,-
Met 2 x FDD VGA monchroom	ƒ 2.300,-
Idem met Super VGA	ƒ 2.850,-
in mini tower.....meerprijs	ƒ. 50,-
meerprijs 1 MB	ƒ 200,-
Inbouw tapestreamer 100MB	ƒ 1.295,-
80 MB meerprijs	ƒ 599,-
100 MB meerprijs (boven 40 MB)	ƒ 899,-

Laser printer Stunt
LP-X1: 11 pagina's p/m, HP LJ compatible, 512 KB, 300x300 dpi
Stuntprijs: ƒ 2.495,- incl.
C-Itoh 5 ppm - HP LJ2 compatibel maar ƒ1.850,-

Muis Logitec	ƒ 130,-
Muis Tornado	ƒ 89,-

BCE 386 SX 16 MHz
Minitower 2MB, 5,25" of 3,5", 40 MB, VGA 256 kB, met VGA monochroom .... ƒ 2.550,-
met VGA kleuren monitor .... ƒ 3.050,-
met VGA 512 + Super VGA Color .. ƒ 3.250,-

Hyundai 386sx 16 MHz
Een prima 386 voor een 286 prijs met: 1 MB RAM, 5,25" + 3,5" FDD, 40 MB 28 ms, DOS 4.01 + monitor Super VGA kleur

ƒ 3.695,- incl.

BCE AT386 25MHz
Dé 386 voor de zakelijke gebruiker. Snel, betrouwbaar, in Tower-kast, tot 8MB, zeer geschikt als Server. Met 2MB, 64 cache, 5.25"+3,5" FD, 45MB, monitor .... ƒ 3.599,-
386/25 met 100 MB HardDisk .... ƒ 4.450,-
33 MHz met cache ƒ 500,- extra

BCE 486 25 MHz
Voor wie het onderste uit de kan wil. Deze racer compleet met 8 MB, 100 MB en Super-VGA color bij ons slechts .... ƒ 9.995,-
33 MHz 386 uitvoering .... ƒ 12.495,-
EISA 33 MHz uitvoering .... ƒ 14.445,-

Laptops
GEA AT 286
FDD 3,5", 40MB uitneembare harddisk, LCD scherm VGA. .... ƒ 4.795,-
Epson portable 2x31/2 LCD battery pack .... ƒ 1.495,-
met 31/2" en 20 MB harddisk ..... ƒ 2.295,-
inclusief gratis draagtas.

Printers (met kabel)

Mannesmann Tally MT 81	ƒ 425,-
Mannesman Tally **82**	
24 naalds met 50 blads sheetfeeder	ƒ 995,-
Star LC20, 9 nlds 180cps	ƒ 550,-
Star LC 24-10, 24 nlds	ƒ 899,-

SUPER STUNT

Eindelijk een betrouwbare 16MHz AT met Super-VGA kleuren monitor

1MB geheugen, 40MB 19 ms HDD, 3,5" + 5,25"/ 1,2MB FDD, 1024x768 VGA-kaart en Super Color VGA-monitor

ƒ 2.850,- incl. BTW.
In mini tower uitvoering ƒ 2.900,-

HP Deskjet 500, inkjet	ƒ 1.595,-
NEC P20, 24 nlds	ƒ 1.095,-
Star LC-15, A3-model	ƒ 1.195,-
Laserprinter C-itoh	**ƒ 1.850,-**
5 ppm **HPII compatibel**	
Toner ƒ 55, per 4 stuks	ƒ 220,-
Replacement kit	ƒ 695,-
Citizen printer, 9 nlds 260cps	ƒ 450,-

Monitoren

14" Hercules Groen	ƒ 199,-
14" Flat Screen Paperwhite/amber	ƒ 345,-
VGA monochroom 14" p/w + kaart	ƒ 549,-
met 16 bits VGA kaart	ƒ 699,-
Super VGA monitor 1024*768	ƒ 995,-
incl. VGA 16 bits 512 KB kaart	ƒ 1.395,-
CTX multisync super vga met kaart	ƒ 1.695,-

Modems

Intern 2400B modem MT	**ƒ 275,-**
Intern. 2400B, Tornado	ƒ 375,-
Extern, 2400B, Tornado	ƒ 450,-
Tornado fax/modem 9600/2400	ƒ 695,-
Harddisk 40 MB IDE	ƒ 595,-
Harddisk 80 MB	ƒ 1095,-

BCE is er ook voor uw supplies zoals diskettes/printerlinten/standaards enz. Bel voor meer informatie

9 augustus 1991

Benelux Computer Exchange
Showroom: Weesperstraat 103 Amsterdam; Geopend ma. 14 tot 17 di. t/m vr. van 10 tot 18 uur Zat tot 17 u
tel. 020 - 6203239; fax 020 - 6268975 of 6253280
(Prijzen incl. BTW en 1 jaar garantie)
Plus Dynamic Environment

COLOFON

Uitgever
HCC Nieuwsbrief B.V.
Postbus 249, 3990 GA Houten
Telefoon: 03403-78788
(9.00-16.00)
Fido: 03403-78220
Telefax: 03403-78930

Hoofdredacteur
Lucie Blom-Calis

Eindredacteur
Berend Harmens

Bureauredacteur (a.i.)
Peter Buysman

Redactie
Ed Baars, Wim Bolkesteyn, Quintus Bosman, Cees de Jonge, Frans Kors, Jan Leijerweerd, Marc van Munnen, Ad den Ouden, Robert Schouten, Harm-Jan Wieringa

Medewerkers aan dit nummer:
Edwin Ammerlaan, Jljitsch van Beijnum, Henk de Boer, Egbert Boertien, L.M.J. Cobben, Jaap Gestman Geradts, Hub Jenneklens, Willy Konijnenberg, Frans Lustemans, Piet Molenaar, Hugo Peeters, Warry Pieket, Bert Reuling, Jap Schermerhorn, Harald Schoenmakers, Wim Scheltema, Joost Smits, Paul Uljé, Ben Welman, Robert-Henk Zuidinga

Fotografie omslag
Cees de Jonge

Redactiesecretariaat en micromarkt
Monique Koot

Deadlines verenigingsnieuws
HCC Nieuwsbrief 144: 25 aug.
HCC Nieuwsbrief 145: 22 sept.

HCC Nieuwsbrief BBS
1200, 2400, 9600 bps
8,1,N: 02159-***52655***

HCC Kantoor
Postbus 149, 3990 DC Houten
Telefoon: 03403-78788
(9.00-16.00)

Vormgeving en lay out
Cox Design, Nieuwegein:
Charles Cox (art direction),
Han van Eijk, Nashima Gokani

Lithografie en druk
Brouwer Offset, Utrecht/Delft

Distributie losse verkoop
Betapress BV

Commerciële advertenties
Arnoud Hijmans
ADVERTENTIE EXPLOITATIE BV
Postbus 64850
2506 CG 's-Gravenhage
Telefoon 070-3253830
Telefax 070-3237891

V A N D E R E D A C T I E

Een computer zonder printer is als een ei zonder zout. Je kunt er mee leven, maar het is niet prettig. Tenslotte huist in ieder van ons een schrijver die zijn schrijfsels niet alleen op het beeldscherm wil zien maar ook op papier. En om deze ontboezemingen vanuit de computer op papier te krijgen is een printer nodig. Mijn eerste printer was die kleine Spectrum met zilverpapier. Vooral mijn leerlingen vonden dat prachtig: de resultaten van hun werkjes op zilverpapier!

Ooit beweerde men dat de computer zou zorgen voor een papierloos kantoor. Helaas, dat papierloze tijdperk is er nooit gekomen. Integendeel, het papierverbruik is zelfs veel groter geworden. Wie verbaast zich niet over de meters kettingpapier die uit de diverse printers komen rollen. 'Ga je behangen?', wordt er vaak gevraagd. Overigens kunnen we dat papier ook aan twee zijden beprinten, waardoor we toch nog iets besparen. Over die milieu-aspecten heeft Marc van Munnen wat 'op papier' gezet: vooral ook met betrekking van het gebruik van inkt en toner.

Hij/zij

Ooit noemde ik een printer een 'Snelle Dame'. Vervolgens ontspon zich een uitgebreide discussie, vooral in het Fido- echogebied van de HCC Nieuwsbrief. Datzelfde herhaalde zich nog niet zo lang geleden. Eén van mijn redacteuren gaf mij groot gelijk en sprak de historische woorden: 'Natuurlijk is een printer vrouwelijk: ze is gewillig en dienstbaar.' Ik heb hem vernietigend aangekeken. Een andere reactie gaf aan dat 'typemachine' vrouwelijk schijnt te zijn, dus een printer misschien ook wel. Bovendien meende deze lezer dat een computer ook vast wel vrouwelijk zal zijn, immers: 'Ze is mysterieus, soms ondoorgrondelijk, vaak slimmer dan je denkt en last but not least in het bezit van een eigen soort logica!'. En daarop reageerde redacteur Cees de Jonge met de opmerking: 'Goh, Jan, dat lijkt wel onze hoofdredacteur....'

Gebeurtenissen

U had er bij moeten zijn! Twee gedenkwaardige evenementen in het HCC Kantoor. Allereerst natuurlijk de prijsuitreiking van de tekenwedstrijd. Een bestuurskamer vol met gelukkige prijswinnaars en hun familie, plus de vrijgevige sponsors. Na de prijsuitreiking dronken we nog een drankje en kwamen de verhalen los. Als we de stekers niet uit de contactstoppen *) hadden gehaald, waren de heren (tja) nu nog bezig!

En dan de printertest: 19 printers die door de betrokken redacteuren werden bekeken op snelheid, schoonheid en functionaliteit. Coördinator van het geheel was bureauredacteur *Edwin Ammerlaan*, die hiermee zijn loopbaan bij de HCC Nieuwsbrief heeft afgesloten.

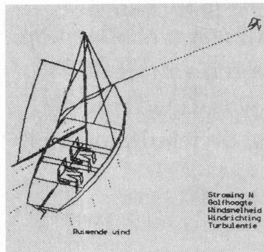
Afscheid

Ook *Monique Koot* gaat de redactie verlaten. Zij zorgde voor alle administratieve zaken rondom de HCC Nieuwsbrief. Monique gaat zich voorlopig bezighouden met haar gezin en Edwin vertrekt naar een andere redactie. We zullen ze allebei missen, dat staat als en paal boven water. Het afscheid zal zwaar zijn. Afscheid nemen doet pijn. Dat weten we allemaal. Uw hoofdredacteur is op dit moment bezig met het afscheid nemen van haar huis en woonplaats. Natuurlijk gaan alle 142 Nieuwsbrieven mee. En al inpakkend en bladerend en lezend in die hele oude nummers heeft het ongeveer een dag geduurd voordat die ene doos was ingepakt! Maar tegen de tijd dat deze Nieuwsbrief bij u op de mat ligt hoop ik de 143ste netjes in mijn nieuwe huis te kunnen opbergen.

Lucie Blom

*) *Mijn vader kon het weten: hij was elektriciën en hij verbeterde iedereen die sprak over 'stekkers' en 'stopcontacten'. Net zoiets als 'koptelefoon' zeggen in plaats van 'hoofdtelefoon'. In het vervolg steekt u dus de steker in de contactstop.*

I N H O U D

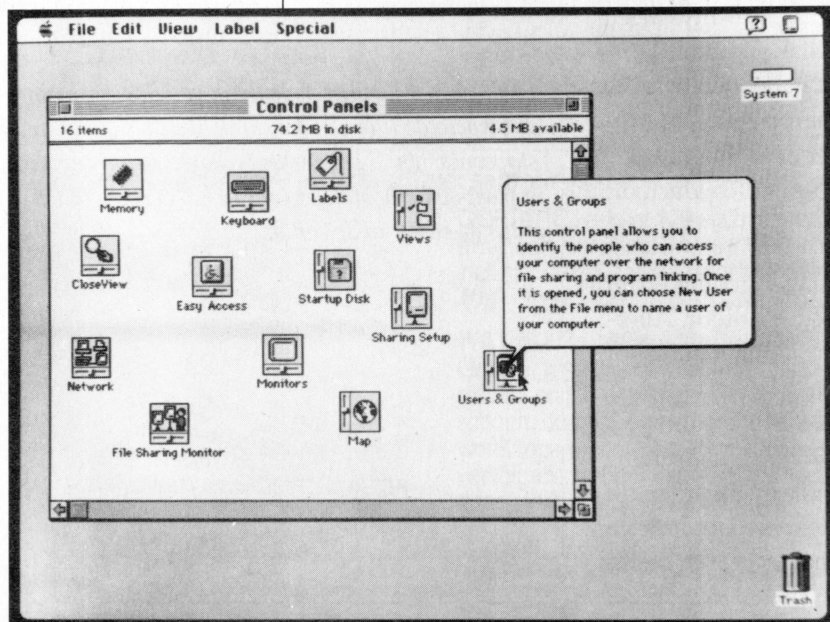

Sail Simulator

Vaste rubrieken

BEGINNERS

Apple System 7, een revolutie?

HCC TESTEN

Videobeelden op de Amiga

IN 'T KORT

DIVERSEN

SERIE

Professor Tanenbaum, de man achter Minix

De HCC Nieuwsbrief is een uitgave van de HCC Nieuwsbrief BV. Het blad verschijnt maandelijks en wordt gratis naar de leden van de Hobby Computer Club gezonden. In een groot aantal tijdschriftenwinkels en computershops zijn losse nummers verkrijgbaar. Naast de agenda en het verenigingsnieuws van de Hobby Computer Club publiceert de HCC Nieuwsbrief artikelen van deskundige leden. Uw bijdrage is dan ook welkom en bij eventuele plaatsing krijgt u een vergoeding.

Inzenden kopij
De redactie stelt het op prijs als u uw kopij aanbied op Fido Redactie, telefoon 03403 - 78220. Vanuit het Maingebied kiest u F(iles) en u komt in File-gebied 1. Na het 'uploaden' kunt u een korte toelichting intoetsen. Vanuit het File gebied kunt u via het M(ain-gebied naar Message-gebied 1 en daar een bericht achterlaten voor de redactie. Na enige tijd krijgt u een schriftelijke bevestiging van ontvangst van uw kopij. Kopij kan ook op diskette worden aangeboden. Zowel 5,25 als 3,5 inch diskettes kunnen worden verwerkt. Voor Fido-kopij en kopij op diskette geldt dat de tekst als 'schone' ASCII-file wordt verstuurd, met alleen return/linefeed aan het einde van elke alinea.
Gewone kopij kan in drievoud worden verstuurd. Gebruik bij het printen van computerlistings een goede kwaliteit inktlint. Listings heeft de redactie het liefst op Fido of diskette, zodat het bestand direct in de pagina opmaak verwerkt kan worden. Stuur vooral illustratiemateriaal mee, tekeningen zowel als foto's. Ook kunnen kleurendia's worden verwerkt. De redactie behoudt zich het recht voor om ingezonden kopij niet of in gewijzigde vorm te plaatsen.

Aansprakelijkheid
De redactie gaat er van uit dat de ingezonden kopij afkomstig isvan de inzender, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld. Het is ondoenlijk voor elke inzending na te gaan of het onderwerp uit een andere publicatie afkomstig is. De aansprakelijkheid voor het auteursrecht ligt dus bij de inzender.

HCC Micromarkt
HCC-leden die iets te koop aanbieden of vragen kunnen gratis adverteren in de HCC Nieuwsbrief. Onder bepaalde voorwaarden kunnen in deze rubriek ook betaalde advertenties worden opgenomen. Zie voor de wijze van opgave en de voorvaarden elders in dit blad. Telefonische opgave en het verstrekken van telefonische informatie is niet mogelijk.

Contributie
De contributie voor 1991 is ƒ 60, . In de loop van het jaar geldt een aflopende regeling. Bij aanmelding wordt eenmalig een inschrijfgeld van ƒ 10,- in rekening gebracht. Opgave als lid is ook telefonisch mogelijk.

HCC kantoor: 03403 - 78788.
Postadres kantoor: Postbus 149,
3990 DC Houten.

Fout

"you need look no further than *FoxPro*, Version 1.02 This database from Fox Software has succeeded *dBASE* as the industry leader in innovation, power, and speed–a winning combination th"

PC Magazine 28/5/91

Feit

Begrijp ons niet verkeerd, wij waren trots op dit artikel in het fameuze Amerikaanse blad PC Magazine. Foxpro 1.02 was ook werkelijk zo goed. Maar nu is versie 2.0 uitgebracht en die is onvergelijkbaar met de oude versie. Sneller, nieuwer, moderner. De eerste Database die als een MAC werkt, met de kracht van een Mainframe, onder DOS!

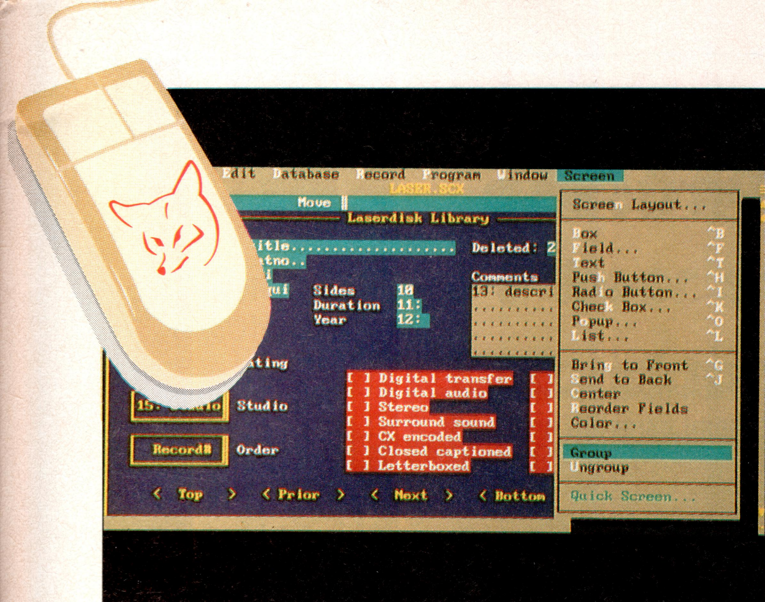
Fantastisch zijn de recenties in de vakpers!

BYTE Magazine, April 1991. *"Wanneer U dit voorjaar een ongewoon lawaai hoort dan zou dat wel eens het geluid van het schudden der aarde kunnen zijn. Zelfs in een industrie die gewend is aan schokken scoort FoxPro's 2.0 debuut hoog op de schaal van Richter."*

DBMS Magazine, november 1990. *"Eén ding is duidelijk. De tovenaars uit Perrysburg hebben geen winterslaap gehouden. In notedop, het wachtwoord van FoxPro 2.0 is OPEN ARCHITECTUUR. Deze filosofie weerspiegelt in iedere nieuwe toepassing."*

PC Magazine, mei 1991. *"Eén van de grootste database verhalen van 1991 is de komst van FoxPro versie 2.0 in de loop van dit jaar.*

Computer Reseller News, 26 november 1990. *"Ontwikkelaars die de Beta versie van FoxPro 2.0 testten, waren diep onder de indruk van de geweldige verbetering in snelheid vergeleken met versie 1.0 die ook al als razendsnel beschouwd werd."*

Formidabel

zijn de vernieuwingen die wij aanbrachten:

Rushmore query optimisation technology. Honderd maal snellere toegang tot Uw gegevens.

Graphic style User Interface op een DOS PC. Gemak bij gebruik van een GUI zonder de noodzaak van kostbare hardware.

Relational Query-By Example (RQBE). Eenvoudige interactieve interface met alle informatie die U nodig heeft.

SQL statements created by RQBE. Integreer SQL naadloos in Uw applicaties.

Context-sensitive **Hypertext** Help. Onmiddellijke hulp door één druk op de toets. Zoek sleutelwoorden met ogenblikkelijke kruisreferenties.

Screen Builder. Ontwerp geraffineerde data invoerschermen zonder te programmeren.

Samengestelde Meervoudige Indexen nemen tot 80% minder schijfruimte in beslag. Verhogen de snelheid en de handelbaarheid.

Virtual Memory Management, verkleint de basis RAM vereisten en verhoogt de snelheid.

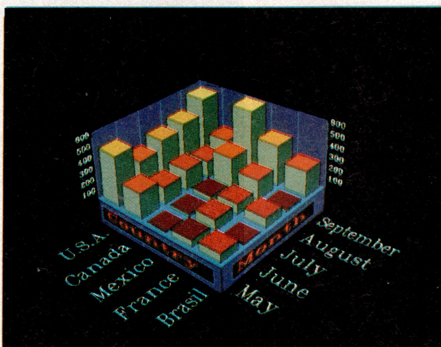
API (Application Program Interface). Legt dynamisch verbinding met de externe "C" of "assembler "programma's.

Project Manager beheert de bestanden en verandert ze alvorens de applicatie of .EXE bestanden aan te maken.

Fourth Generation Language (4GL) tools.

Vereenvoudigt het toevoegen van "event-driven code" aan de volledige relationele schermen, menu's en rapporten.

Compatible met betaande **FOX** en dBase toepassingen. Beschermt Uw investering, terwijl betere en snellere

toepassingen ontwikkeld worden.

Draait op een 512K XT machine, terwijl tevens alle mogelijkheden van een zeer uitgebreide 486 machine benut worden. Ideaal als algemene bedrijfsstandaard, die alle gebruikers-niveaus en hardware configuraties ondersteunt.

Feest

is het voor U en ons. Want FoxPro 2.0 waarvan de Mac, Windows en Unix versies op dit moment ontwikkeld worden is nu binnen ieders bereik.

U kunt Uw **oude** versies **updaten** voor slechts **ƒ 450,00**.

U kunt iedere **willekeurige** Database **updaten** naar FoxPro 2.0 voor slechts **ƒ 550,00**

U kunt een volledige werkende **demo** krijgen of alle benodigde informatie waar en hoe U FoxPro 2.0 kunt zien en kopen. Vul onderstaande antwoordcoupon in en wij sturen U de gevraagde informatie per omgaande toe.

Adviesverkoopprijs FoxPro 2.0
Single User : Hfl. 1.825,00

FoxPro 2.0

Machtig, Prachtig, Krachtig

Coupon

❑ Zend mij meer informatie over FoxPro 2.0
❑ Zend mij meer informatie over de upgrade naar FoxPro 2.0
❑ Zend mij meer informatie over de upgrade-actie van iedere DBMS naar FoxPro 2.0
❑ Zend mij de gratis demo van FoxPro 2.0

Bent u ❑ Dealer ❑ Eindgebruiker

Bedrijf: ....

Naam: ....

Functie: ....

Adres: ....

Postcode/stad: ....

Telefoon: ....

Stuur de coupon op naar Kenfil Distribution (Europe) B.V., Postbus 2185, 1180 ED Amstelveen, tel. 020 - 6478575, fax 020 - 6401756

Prijzen onder voorbehoud en exclusief btw.

HCC

Gedistribueerd door

Postbus 2185, 1180 ED Amstelveen
Tel. 020 - 6478575, Fax 020 - 6401756

Prijzen voor mooiste virussen

Zaterdag 22 juni 1991 zal voor een aantal computerartiesten een gedenkwaardige dag zijn geweest. Het komt namelijk niet vaak voor dat je met een tekening een 386 AT of een VGA kleurenmonitor wint.

Cees de Jonge

De prijswinnaars van de HCC Nieuwsbrief virus-tekenwedstrijd kwamen niet met lege handen naar het HCC kantoor. Ze namen hun elektronisch penseel mee. De jury wilde namelijk wel eens zien hoe de tekeningen tot stand waren gekomen. Het leek wel of Peter-Paul Hoogbruin een vooruitziende blik had door niet met zijn PC, maar met zijn MSX een tekening te maken en in te sturen. Fluitend, met zijn MSX in zijn rugzak, kwam hij binnen terwijl de anderen zwoegend hun kasten uit de auto sjouwden. Eerste prijswinnaar Ed Ruskauf nam overigens een zeer bijzondere systeemkast mee. Zijn Commodore Amiga 500 zat opgevoerd en wel in een prachtige lange kast die zowel de 500, een voeding en tal van uitbreidingen bevatte.

Ed Ruskauf ontving van de firma IPC een 386 machine, compleet met 40 Mb harde schijf en VGA kleurenmonitor.

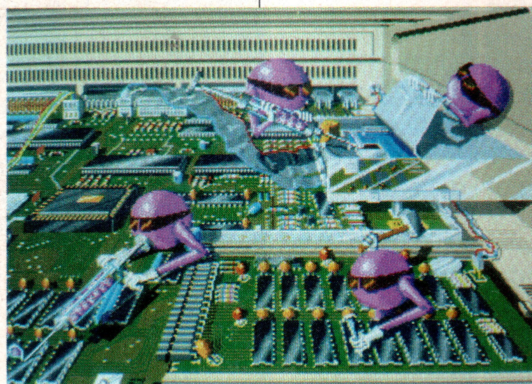
Floppyvreter

Voordat daadwerkelijk de prijzen van eigenaar verwisselden, vertelde iedere winnaar hoe hij op het idee van de tekening was gekomen. Rick Dijkgraaf maakte zijn floppy vretende virus naar aanleiding van een kaasvretend muisje uit de knaagdierenverzameling van zijn vrouw.

Peter-Paul Hoogbruin ontving van Bausch Datacom een Bausch CN3522SA modem.

Peter-Paul Hoogbruin wilde met zijn tekening de actie en reactie van zowel het virus op de printplaat als de verbijsterde gebruiker voor de beeldbuis laten zien, dat was hem overigens uitstekend gelukt. Michiel Scheepmaker zei dat hij het 'gewoon' had getekend. Die eenvoud van het idee was volgens de jury ook de kracht van zijn tekening. De eerste en tweede prijswinnaars Ed Ruskauf en Gaston de Gooijer bleken hun tekenpakketten perfect te beheersen. Met snelle bewegingen lieten ze de toeschouwers zien hoe ze tot hun 'professionele' resultaat kwamen.

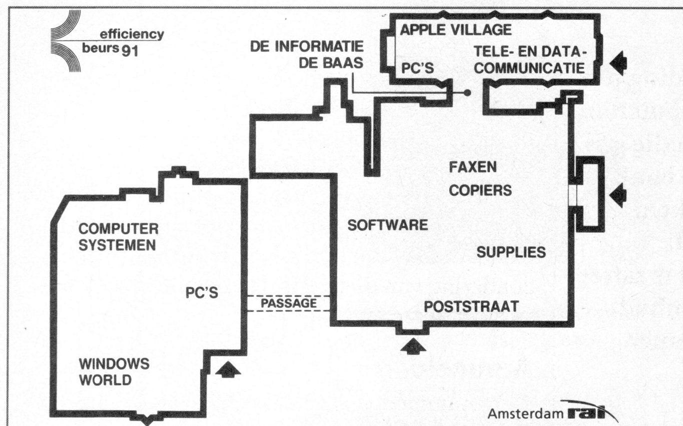

Nogmaals de winnende inzending van Ed Ruskauf.

Animatie

Onder de indruk van zoveel tekenkwaliteiten werden de prijzen aan de gelukkige winnaars uitgereikt. Zo kwamen de prijswinnaars in het bezit van een complete 386 IPC machine, drie Tainic 'Super 5' VGA kleurenmonitoren en een Bausch modem. Er zit veel creatief computertalent onder onze leden, dat was de redactie na het bekijken van alle inzendingen wel duidelijk. Volgend jaar, als we een animatiewedstrijd lanceren, zullen we weer een beroep op uw vaardigheden doen.

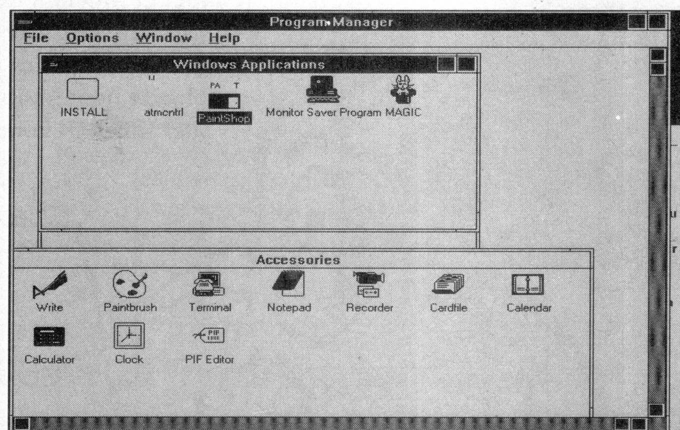
Efficiency Beurs: 'De informatie de baas'

Van 30 september tot en met 4 oktober wordt in het Amsterdamse RAI-gebouw de Efficiencybeurs 91 gehouden. De beurs staat dit jaar vooral in het teken van de mogelijkheden om een goed gebruik te maken van de beschikbare informatie, onder het motto: 'De informatie de baas'. Er worden moderne hulpmiddelen getoond, van opslagsystemen tot planningssoftware, op het brede vlak van de informatiebeheersing. Verder is er een themapaviljoen, waar ondernemingen laten zien hoe ze hun informatievraagstukken te lijf gaan. Een nieuw element op de beurs is *'Windows World'*, een gezamenlijke presentatie van aanbieders van randapparatuur en toepassingen voor Windows.

In de 'softwarehallen' zal er dit jaar extra aandacht zijn voor programma's voor de bouw. In de Amstelhal van de RAI wordt veel aandacht besteed aan tele- en datacommunicatie en PC's, daarnaast is er onder de naam 'Apple Village' een gezamenlijke presentatie van Apple computers en software.

De beurs is geopend van tien uur tot half zes, op dinsdag 1 oktober blijven de hallen geopend tot negen uur 's avonds en op de laatste dag (4 oktober) sluit de Efficiencybeurs om vier uur.

Veel aandacht voor toepassingen onder Windows.

Borland neemt Ashton-Tate over

Naar verwachting zal *Ashton-Tate* in de loop van dit jaar worden overgenomen door *Borland*. Zowel dBase als Borland's eigen Paradox zullen de komende tijd verder worden ontwikkeld voor de DOS-omgeving. Daarnaast zal Borland doorgaan met het aanbieden van dBase voor multi-platformen zoals 386 Unix en SunOs, DEX VAX VMS en Macintosh.

Nieuw Recept

In HCC Nieuwsbrief 142 werd het kookprogramma *Recept* besproken, dat bij die gelegenheid nogal wat kritiek kreeg. Edusoft pakte dit sportief en serieus op en heeft inmiddels versie 2 van Recept uitgebracht, met de volgende nieuwe mogelijkheden: invoer van calorieën, zoeken op alle items van het recept, zoeken op een bepaalde bereik van calorieën (van.. tot..) en invoer en uitprinten van boodschappenlijsten.

De prijs van Recept is nog steeds dezelfde: *f* 24,95.

Voor informatie: Edusoft, A. van Ostadelaan 176, 7944 XR Meppel, telefoon 05220-59077.

Atari ST voor gehandicapten

Atari is betrokken bij het project 'Compakt', dat zich speciaal richt op verstandelijk gehandicapten. Doel van het project: het opnemen van het computergebruik in het activiteitenaanbod van dagverblijven. Bij de keuze voor de Atari ST is onder meer gelet op het bedieningsgemak. Omdat de ST is uitgerust met een muis hoeft de gehandicapte niet allerlei commando's te leren, maar kan simpel een icoon aanklikken op het scherm. Door het gebruik van een geluidschip is het mogelijk om de gebruikers door bepaalde geluiden te 'belonen' voor een juiste handeling, wat natuurlijk stimulerend werkt.

Naast verschillende educatieve programma's die nu al in gebruik zijn bij het basisonderwijs zullen ook programma's worden gebruikt waarmee gehandicapten op een speelse wijze kennis kunnen maken met de computer of kunnen leren klokkijken. Er is inmiddels in Gorinchem een proef gemaakt met het gebruik van de ST in een dagvervlijf.

Alkmaars bedrijf gepakt voor illegale software

Voor het eerst heeft *BSA Nederland* beslag laten leggen op illegale software. Dat gebeurde bij het Alkmaarse bedrijf Amafilter. BSA is een instantie die namens een aantal grote softwarebedrijven actie voert tegen het illegaal kopiëren. Vorig jaar oktober is men begonnen met een voorlichtingscampagne, waarbij al werd aangekondigd dat harde maatregelen op komst waren.

Amafilter is volgens BSA 'een te goeder naam en faam bekend staand bedrijf', maar er is niettemin het sterke vermoeden dat hier royaal gebruik wordt gemaakt van illegale sofware. Het bedrijf mag de in beslag genomen software voorlopig blijven gebruiken, waardoor men toch door kan draaien. Maar BSA eist wel dat er snel 'een oplossing' wordt gevonden, en dat zal wel een andere term zijn voor: betalen. Komt die oplossing er niet, dan volgt een kort geding.

Exclusief voor HCC-leden:

De HCC computerverzekering

Niet voor iedereen is de computerhobby een vrijetijdsbesteding die flink in de papieren loopt. Maar toch... Tel het eens op: computer(s), beeldscherm, printer, een modem misschien en nog wat van die zaken. Als je dat allemaal nóg eens moet kopen, dan ziet de bank- of girorekening er toch wat anders uit. Je moet er niet aan denken. Of misschien maar wel. Bijvoorbeeld door nu maatregelen te nemen die onheil later kunnen voorkomen.

Gezellig is anders, maar het is nu eenmaal een feit dat brand zo nu en dan voorkomt. Voor wat de verzekering betreft lijkt dat een simpel gegeven: daar is de inboedelverzekering goed voor. Helaas valt dat in de praktijk maar al te vaak tegen en wordt de schade aan computerapparatuur slechts voor een deel vergoed. Hetzelfde geldt voor diefstal bij een inbraak. Bij vrijwel alle inboedelverzekeringen wordt computerapparatuur tot een bepaalde categorie gerekend, die tot rond de vijfduizend gulden is verzekerd. Bezit u ook nog een televisie en geluidsapparatuur, wat meestal wel het geval is, dan is deze dekking absoluut te laag. Het staat wel in de polissen vermeld, maar kleine lettertjes lezen is nu eenmaal moeilijk.

Verzekering

Speciaal voor haar leden heeft de HCC een computerverzekering in het pakket opgenomen. Hierbij wordt samengewerkt met Vendopolis, de verzekeringstak van Vroom en Dreesmann. Het uitgangspunt hierbij is: lage premie, hoge dekking. Dat die premie naar verhouding zo laag is komt doordat de HCC als grote vereniging een scherpe prijs heeft kunnen bedingen, die voor een enkeling meestal niet haalbaar is.

Zo kost bijvoorbeeld het verzekeren van apparatuur tot vijfduizend gulden niet meer dan enkele tientjes per jaar, om precies te zijn: *f*36,11.
Wat wordt daarvoor verzekerd? Schade door brand, diefstal bij een inbraak, maar ook vernieling door blikseminslag, inductiespanning of vandalisme. Dat geldt niet alleen in huis maar met uitzondering van diefstal is de apparatuur ook tijdens vervoer verzekerd.

Aanmelden

Aanmelden is gemakkelijk. Dat kan bijvoorbeeld door het invullen van het inschrijfformulier in deze HCC Nieuwsbrief. U kunt die opsturen naar het HCC kantoor in Houten. Ook bij de verzekeringsbalies van Vroom en Dreesmann kunt u hiervoor terecht. Dat is ook de plaats waar u uitgebreidere informatie over deze verzekering kunt krijgen.
Voor alle duidelijkheid: deze verzekering kan alleen worden afgesloten door leden van de HCC.

Extra voordeel

Wie toestemming geeft om de premie automatisch af te laten schrijven krijgt nog een extra voordeeltje: u betaalt dan geen vijf gulden, maar slechts *f*2,50 aan administratiekosten.

Tarieven

Dit zijn de jaarpremies:

tot *f* 5.000,-	*f* 36,11
f 5.000,- - *f* 10.000,-	*f* 52,83
f 10.000,- - *f* 25.000,-	*f* 69,55
f 25.000,- - *f* 40.000,-	*f* 86,27
f 40.000,- - *f* 60.000,-	*f* 119,71
f 60.000,- - *f* 80.000,-	*f* 153,14
f 80.000,- - *f* 100.000,-	*f* 186,58

Zoals gebruikelijk bij verzekeringen als deze geldt er een bepaalde afschrijvingsregeling voor de verzekerde apparatuur. Tot het eerste jaar na aanschaf wordt de volledige nieuwwaarde vergoed. Daarna worden afschrijvingspercentages toegepast: 20% in het tweede jaar, 40% in het derde jaar, 55% in het vierde jaar en 70% vanaf het vijfde jaar. Verzekeren van apparatuur die ouder is dan tien jaar is zinloos, omdat hiervoor niets wordt uitgekeerd.

onder redactie van
Robert Schouten

Verzekeringen

Verzekeringen, en met name computerverzekeringen, zijn een 'hot item' bij de HCC leden, getuige de enorme hoeveelheid brieven dit ik over dit onderwerp heb mogen ontvangen.
Gezien het belang van dit onderwerp zal een groot deel van deze brievenbus aan dit onderwerp worden besteed.

Verzekering (1)

Het advies
Als HCC-lid en vakman in verzekeringen zou ik graag enige opmerkingen willen plaatsen bij het verzekeringsprobleem zoals vermeld in HCC Nieuwsbrief nr. 142.
Een collega lid heeft schade geleden door middel van inductie (elektrische ontlading bij onweer zonder directe inslag).
Het niet uitbetalen van deze inductieschade is géén leemte in de Nederlandse verzekeringspolissen. Immers vele maatschappijen hebben deze dekking in hun polissen opgenomen, afhankelijk van aantoonbare 'inslag' in de 'naaste' omgeving. Ook zijn er maatschappijen die inductie zonder meer dekken.
Het niet c.q. gedeeltelijk uitbetalen heeft dus niet met een leemte in de Nederlandse polissen te maken, maar bovenal met de maatschappijkeuze.
Helaas is de verzekeringsmarkt voor een 'leek' zéér ondoorzichtig, o.a. door collectieve verzekeringen, onderlinge verzekeringsmaatschappijen en een scala van polisvoorwaarden.
Mijn advies is dan ook: sluit uw verzekeringen af via een deskundig kantoor, maar laat u eerst grondig voorlichten, kijk naar de voorwaarden en dan pas naar de premie: dus naar prijs en prestatie.

G. A. Wolters
Rolde

Verzekering (2)

De HCC-computerverzekering
Dat de HCC-computerverzekering geen waardeloze accessoire is van het lidmaatschap van de HCC wordt maar weer eens bevestigd in de brief van de heer J. A. van der Pool. Met name voor 'inductieschade' is er in de meeste inboedelverzekeringen geen dekking.
Wat ís eigenlijk inductieschade? Deze kan ontstaan bij onweer. De bliksem, een ontlading van elektrische spanning van vele honderden duizenden Volts, zorgt er voor dat de bedrading, chips, spoelen e.d. als een soort transformator gaan werken. De secundaire spanning die op de diverse onderdelen, meestal de chips, komt te staan is zó hoog dat die onderdelen in een fractie van een seconde doorbranden.
Ik heb het enkele jaren geleden zelf meegemaakt dat mijn onvolprezen TRS 80 model I het af liet weten na een zwaar onweer. De bliksem sloeg in een boom, die meer dan 80 meter van mijn huis stond. Alle chips en enkele andere onderdelen waren waardeloos geworden. Niet 'verbrand', want er was niets aan te zien.
Mijn inboedelverzekeraar liet het afweten, aangezien er geen sprake was van een directe blikseminslag en er geen brand 'met vlammen gepaard gaande' was geweest.
Daarom heb ik de exclusief voor de leden van de HCC ontworpen HCC-computerverzekering afgesloten. Die dekt inductieschade wel! Maar niet alleen de inductiespanning moet apart worden verzekerd. Ook gevaren als stoten en vallen zijn niet gedekt in de meeste inboedelpolissen. Wél bij de HCC computerverzekering! De inboedelverzekering dekt schade ontstaan binnen in het apparaat zelfs slechts voor enkele genoemde gevaren. De dekking van de speciale computerverzekering voor leden van de HCC omvat ook al deze gevaren, zoals overbelasting, kortsluiting, doorbranden e.d. Dit met uitzondering van slijtage, roest of corrosie.
Prettig te weten dat mijn computer ook verzekerd is als ik hem om één of andere reden moet transporteren. Op de meeste inboedelpolissen is nauwelijks dekking als bijvoorbeeld TV, videorecorder, CD-speler, taperecorders, camcorders inclusief banden, CD's, platen, tapes en diskettes en ook uw computerapparatuur wordt gestolen. Helaas komt u daar meestal te laat achter. Bij de HCC-computerverzekering is er WEL dekking! Mijn advies aan de heer Van der Pool is: als de **bliksem** afsluiten, die HCC-computerverzekering!
Voor de premie hoeft u het niet te laten.
Bij een bekende verzekeraar is de minimum jaarpremie voor een computerverzekering *f* 125,-. Bij de HCC is dit veel goedkoper. Het lidmaatschap van de HCC kost *f* 60,- en de HCC computerverzekeringspremie voor een computer tot *f* 10.000,- is *f* 55,33. Dus samen *f* 115,33. Neem daarbij de overige faciliteiten die het HCC lidmaatschap biedt en tel uit je winst!

G. A. W. van der Feltz
Den Haag

Verzekering (3)

150 meter
Twee dagen na de hevige storm van 25 januari 1990 is er tijdens een onweersbui een verschrikkelijke harde klap te horen geweest in de Haagse bomenbuurt: een bliksemvoltreffer op de toren van de Westduinkerk. Wij wonen daar dichtbij en onze zoon er pal naast. Zijn televisie defect, de torenklok stond stil op half drie, de verkeerslichten vlakbij ontregeld, de telefooncentrale van een buurman defect en op mijn kantoor de fax 'total loss'. Doordat zovelen getroffen en geschrokken waren was deze inslag algemeen bekend en zelfs mijn verzekeringstussenpersoon was er van op de hoogte toen ik hem de schade meldde. Maar het duurde wel even voor alles geregeld was: van hem mocht ik een technicus er naar laten kijkjen, ik mocht ook een nieuwe kopen, maar de verzekeringsmaatschappij stuurde wel een expert die alles nog eens moest natrekken. Uiteindelijk kreeg ik de nieuwwaarde van de defecte apparatuur vergoed.
De vergoeding was zo volledig omdat de afstand tot de kerktoren minder dan 150 meter is. Want, aldus de expert, als de afstand groter dan bijvoorbeeld 300 meter was geweest zou de schade niet gedekt zijn geweest.
Heel duidelijk was dit 'inductieschade', want de directe inslag werd via de bliksemafleider van de kerktoren afgevoerd. De afstand van 150 meter wordt niet genoemd in de polis, maar is kennelijk een door de experts overeengekomen afstand, die natuurlijk vrij willekeurig is. De ene inslag is de andere niet.

Ir. R. van der Veen
Den Haag

Verzekering (4)

Extra perfect
Ongeveer een week nadat ik het stuk van de heer Van der Pool in HCC Nieuwsbrief 142 had gelezen is mij hetzelfde overkomen.
Tijdens een hevig onweer sloeg de bliksem tot twee maal toe vlakbij in. Met het verhaal van Van der Pool nog vers in het geheugen snelde ik naar mijn telefooncentrale. Juist, het 'ding' weigerde. Ook hier is sprake geweest van inductiespanning door exceptionele atmosferische omstandigheden.
In een eerste opwelling heb ik 's nachts het bedoelde artikel nog eens opgezocht, daarna ook de polisvoorwaarden van mijn inboedelverzekering er bij gepakt. Uit deze voorwaarden werd mij niet duidelijk of de schade door een optredende inductiespanning door de maatschappij werd vergoed. Met een bezwaard hart heb ik de volgende dag mijn verzekeringsagent gebeld. Door hem werd echter meegedeeld dat de 'perfect extra' inboedelverzekering van Nationale-Nederlanden ook schade vergoedt die op deze manier is ontstaan. De voornaamste reden waarom ik destijds deze 'perfect extra' inboedelverzekering heb afgesloten is de uitgebreide dekking bij schroeischade. Er hoeft dus geen sprake te zijn van directe brandschade.
Aanvullend op dit ingezonden stuk wil ik ook nog vermelden c.q. waarschuwen voor de uitkering bij grotere schades aan elektronische apparatuur. Bij de meeste maatschappijen wordt er van uitgegaan dat zich in een particuliere woning voor een maximum bedrag van vijfduizend gulden aan elektronische apparatuur bevindt.
Gelet op mijn situatie betekent dit dat mijn computerapparatuur sowieso niet onder die dekking valt. Met een televisietoestel, een videorecorer en een stereo-installatie wordt dit maximumbedrag al overschreden. Voor de computerapparatuur moet dus een aparte verzekering worden afgesloten.

G. C. Kik
Nieuwe Tonge

Verzekering (5)

Duidelijkheid
De heer Van Zon uit Nunspeet stuurde mij een acht kantjes lange

brief met achtergrondinformatie over het verzekeren van risico's, met name blikseminslag. Uiteraard is het ondoenlijk om een tekst van deze omvang af te drukken. Mochten er leden zijn die serieus in dit schrijven geïnteresseerd zijn dan is de heer Van Zon graag bereid zijn mede HCC-leden hierover te informeren. Het adres van de heer Van Zon is bekend bij de redactie. Als u een briefje aan de redactie schrijft, dan zorgen wij graag voor het contact.

Slång in cømputer

Iedereen heeft wel eens iets gehoord over een tijger in je tank of een muis in de melk. Maar een slang in de computer?
Kalle Henriksson uit Stockholm wilde het geheugen van zijn computer uitbreiden met een extra chip. Hij schroefde dus de computerkast los. 'Een slangehuid', riep hij naar zijn vader. 'Nee, het is een stroomdraad' antwoordde deze, die zijn ogen niet kon geloven. Maar Kalle had het toch goed gezien. Binnenin de computer zat een echte slangehuid van ongeveer 25 centimeter, die gedeeltelijk vastgedroogd zat aan het binnenste van de computer. De staart bij de muispoort, naar rechts gedraaid bij de enter-toets, en de kop rustend op de 16/32 bits Motorola processor van 8 Megahertz.
Made in Taiwan stond er onder de computer. Dan was het dus een Chinese slang die daar vastzat onder het toetsenbord. Hij was verveld tussen de microchips. Daarna was hij weggekropen en was nooit meer in China of Stockholm waargenomen.
Nadat hij de huid een paar dagen ter bezichtiging had gehad deelde de slangenexpert Janne Wiman van het Skansen-Aquarium te Stockholm mee dat het met 90% zekerheid een slang betrof van het soort Radofis, die in de computer was verveld. Normaliter leven deze dieren in natte gebieden in Taiwan, waar ze kikkers, vis en kleine hagedissen eten. Volwassen exemplaren kunnen tot één meter lang worden. Maar daar is dan wel een grotere computer voor nodig.

Uit: Dagens Nyheter, 13-4-1991

Karel Uijtdraegers
Zaandam

Vensters

Een EVA (Exclusief Verkoop Argument), zo noemt men het in reclamekringen. Wasmiddelen wassen dus al jaren steeds witter, dankzij zeer exclusieve ingrediënten. Allerlei alcoholica blijkt plotseling 'ambachtelijk bereid' en als toppunt van onzin rijden er nu zelfs 'groene' auto's.
Maar ook het computerwereldje kent z'n dwaasheden. Zo bulldozert men al jaren over ons heen dat het 'grafisch' moet. Windows 3.0 is het nieuwste wapen in het offensief.
Een grafische tekstverwerker? Laat me niet lachten. Tekstverwerking is per definitie het invoeren en ordenen van tekst, van ideeën en gedachten. Daarbij gaat het in de eerste plaats om de inhoud en vooralsnog zeker niet om de vorm. Vormgeving is een geheel andere discipline met geheel eigen wetmatigheden en met een geheel ander kennisniveau.
Een grafische database of spreadsheet dan? Het grootste deel van het werk bestaat toch zeker uit tekstmanipulatie en daar heb je alle snelheid hard voor nodig. Voor het kleine stukje eventuele grafiek is met gemak een grafische moduul in te schakelen.
Bij mijn eerste echte PC kreeg ik het programma Windows 1.0 cadeau. Een drierings map vol instructies voor dit Operating Environment. Het programma bleek na een moeizame installatie niet vooruit te branden te zijn en na enkele avonden stoeien deponeerde ik het maar teleurgesteld op de vuilnishoop.
Met de heugelijke komst van een echte snelle machine, een 386 SX, was het tijd geworden om het nieuwe Windows 2.03 eens te beproeven. Helaas kon ik daar nog steeds geen chocola van maken. M'n inmiddels beproefde niet grafische schilletje deed het allemaal een stuk sneller en vooral veel overzichtelijker. En bovenal met heel wat minder geheugen.
Momenteel werk ik met een echte '386-er' op 33 Mhz, die bovendien ook nog eens is voorzien van een snelle videokaart met een 'Tseng-4000' chip. Mijn werkgeheugen bedraagt 4 Mb, dus bepaald wel bovenmodaal. Het flitst dan ook op 'm'n scherm dat het een lieve lust is. Helaas echter draait het door mij begeerde programma CorelDraw noodgedwongen onder Windows 3.0.
Dank u wel. Na een dag lang installeren en alles zo goed mogelijk in overeenstemming brengen met mijn QEMM-adresseringen en een opeenvolgend wekenlang optimaliseren ben ik weer zover dat mijn modem en mijn fax werken en, inderdaad, ook het een en ander onder Windows. Wel heb ik inmiddels de hoge resolutie installatie tot een lagere terug gebracht om een interferentieprobleem te ontlopen.
Het vervelende feit blijft dat Windows een alles bedekkende shell voor DOS is en me het zicht op wat daar gebeurt volledig ontneemt. Ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat ik voortdurend een ongelooflijke hoeveelheid onnodige ballast meezeul. Elk zich respecterend tijdschrift op PC-gebied heeft inmiddels een vast hoofdstuk met Windows problemen en oplossingen. Het aantal artikelen en boeken over Windows groeit met de dag en gezien de toonzetting zou je bijna aan een nieuwe religie denken.
Het zou voor alle PC-gebruikers een zegen zijn geweest wanneer MS-DOS al in een vroeg stadium in gestandaardiseerde grafische modulen had voorzien, die gewoon door allerlei programma's naar believen kunnen worden aangeroepen. Maar dat zou betekend hebben dat gezond verstand even de plaats had ingenomen van kortzichtig winstdenken en zoiets is duidelijk teveel gevergd.
Met hartelijke dank, vooral aan IBM en Microsoft, voor de vele slapeloze nachten.

Henk de Boer

Met het schaamrood op de kaken.....

In de videoroutine van Ton Stam, in HCC Nieuwsbrief 141, ging het weer fout! Zo moet het dus:

```
'VIDEOROUTINE

stoppen% = 0
modus% = 12                    ' probeer VGA kleur
on error goto Schermfout
screen modus%
on error goto 0
if stoppen% then end
window screen (0,0)-(700,350)
circle (350,175),80
I$=input$(1)
end

Schermfout:
    select case modus%
          case 12
             modus% = 11       ' VGA mono
          case 11
             modus% = 9        ' EGA kleur
          case 9
             modus% = 10       ' EGA mono
          case 10
             modus% = 2        ' CGA of Hercules
          case 2
             print "Juiste schermmodus niet gevonden"
             stoppen% = -1
             resume next
    end select
    resume
```

Ook de listing bij de PC agenda in HCC Nieuwsbrief 142 was helaas niet correct. Pagina 116:

```
DATE [RETURN]
TIJD.BAT [RETURN]
TIJD [RETURN]
```

en op pagina 117, halverwege:

```
ECHO OFF [RETURN]
CLS [RETURN]
FIND "%DAG%"AGENDA [RETURN]
FIND "%DATUM%"AGENDA [RETURN]
```

Test GES laptops, HCC Nieuwsbrief 142

Van GES Holland BV kregen we een brief, waarin zij melding maken van het volgende. Het geheugen van de Datamini PA386SX kan tot 5 Mb RAM op het moederbord worden uitgebreid. Per 1 Mb RAM kost die uitbreiding *f* 200,-.
De in de test vermelde prijzen zijn **inclusief** BTW.

De wereld van Turbo Pascal (5)

Mocht het aantal standaardtypes van Pascal u wat weinig lijken, dan is daar vanaf nu verandering in te brengen. U leert eigen types te maken. Verder zult u zien dat de ingewikkelde constructies van veel IF THEN ELSE opdrachten via de CASE opdracht een stuk

Ben Welman

Allereerst wil ik enkele vragen van lezers bespreken, waarvan het antwoord ook voor anderen van belang kan zijn. In aflevering 2 staat een voorbeeldprogramma VB2.PAS, waarin de opdracht CLRSCR voorkomt. Deze opdracht zorgt er voor dat het beeldscherm gewist wordt en dat de cursor linksboven komt te staan. In TP 3.0 wordt deze opdracht goed uitgevoerd, in de hogere versies gebeurt dat echter niet automatisch.
Wat is er aan de hand? Vanaf versie 4.0 heeft Borland een aantal routines, die in versie 3.0 als het ware zaten 'ingebakken, weggehaald en deze vervolgens in zogenaamde units gezet. Zo zitten de routines die met de afhandeling van de in- en uitvoer te maken hebben in de unit Crt. Om deze unit te gebruiken moet u deze opdracht in uw Pascal programma opnemen:

```
USES Crt;
```

De opdracht moet na de regel met de programmanaam komen. Voor het voorbeeld VB2.PAS wordt dat dus:

```
PROGRAM Vb2; USES Crt;
```

Als in de nog te publiceren voorbeelden één van de standaard units opgenomen moet worden dan zal ik dat steeds aangeven.
Een volgend probleem doet zich voor met twee voorbeelden uit aflevering 3: de programma's *Tafel* en *Som*. Bij beide programma's wordt een variabele gedeclareerd die dezelfde naam heeft als het programma zelf.
Dus:

```
PROGRAM Tafel;
VAR Tafel;
```

In versie 3.0, waar deze cursus op is gebaseerd, màg dat. Bij de hogere versies is het niet toegestaan. Het is trouwens ook beter om dit niet te doen, ik zal mijn leven in dit opzicht beteren. Mocht u problemen met beide programma's hebben gehad, dan kunt u dit het eenvoudigst oplossen door de naam van het programma iets te veranderen.

Zelf een TYPE maken

Zoals eerder is verteld moet een variabele van een bepaald type zijn. Tot nu toe is er gewerkt met één van de vier standaardtypes die Pascal kent: *integer, real, boolean* en *char*.
In Pascal kunt u ook uw eigen typen declareren. Dit declareren gebeurt met behulp van het gereserveerde woord TYPE, het kan op twee manieren:

- door alle toegestane waarden op te sommen,
- door een deelverzameling van een al bestaand type als een nieuw type te benoemen.

Enumeratietype

Een type kan worden gedeclareerd door alle waarden die een variabele aan kan of mag nemen achter elkaar op te noemen. Een dergelijk type heet ook wel een *enumeratietype* (enumeratie = opsomming). De definitie is eenvoudig: eerst het woord TYPE, dan de naam van het type, dan het = teken en vervolgens tussen haakjes alle toegestane waarden, waarbij de waarden door een komma van elkaar gescheiden worden. Ik geef enkele voorbeelden.

```
TYPE
  KaartKleur = (Klaveren, Ruiten, Harten, Schoppen);
  WeekDag = (Zondag, Maandag, Disndag, Woensdag, Donderdag, Vrijdag, Zaterdag);
  Munt = (Cent, Dubbeltje, Kwartje, Gulden, Rijksdaalder, Vijfje);
```

Door deze definitie zijn drie nieuwe types gemaakt. Na een dergelijke declaratie mag in een programma de volgende VAR declaratie voorkomen:

```
VAR Kaart : KaartKleur;
```

Nu is Kaart een variabele van het type KaartKleur en kan de waarden klaveren, ruiten, harten en schoppen aannemen. Het toekennen van een waarde gaat op dezelfde manier als bij de standaardtypes:

```
Kaart := Ruiten;
```

Waar u wel rekening mee moet houden is dat variabelen van een zelf gedefinieerd type niet in een Read of Write opdracht kunnen worden gezet. U kunt dus na de voorgaande toekenningsopdracht niet Writeln (Kaart) opnemen. Dit veroorzaakt een foutmelding van de compiler. In een lees- en schrijfopdracht zijn alleen variabelen van het type integer, real, char en string op te nemen. Verder zijn in een schrijfopdracht ook nog variabelen van het type boolean toegestaan, in een leesopdracht mag dat niet.

Ordinaalgetal

Hoe u dan wèl de inhoud van de variabele Kaart kunt afdrukken komt later aan bod. De oplossing heeft in ieder geval iets te maken met de volgorde waarin de waarden in de definitielijst voorkomen. Door de opsomming ontstaat een volgorde. De eerste waarde (Klaveren) heeft rangnummer 0, de tweede waarde (Ruiten) heeft rangnummer 1, enzovoort. Bij elke waarde hoort dus een rangnummer, dat ook wel het ordinaalgetal wordt genoemd. Omdat er een ordening bestaat kunnen waarden ook onderling met elkaar worden vergeleken, met behulp van de operatoren <, <=, >, >=, <> en =. Zo levert de expressie Kaart < Harten de waarde TRUE op, wan-

Vragen en suggesties

Modemgebruikers kunnen hun vragen en suggesties plaatsen in de FidoNet-Mail area (gebied MM) van HCC-node 118 (telefoon 053-337444). Wanneer u ook mijn pointadres (2:500/118.1537) daarbij gebruikt verloopt de communicatie het best.
Anderen kunnen hun correspondentie richten aan:
Ben Welman
Koningsbult 2
7152 GP Eibergen

```
PROGRAM Ordinaal;
TYPE KaartKleur = (Klaveren, Ruiten, Harten, Schoppen);
VAR Kaart : KaartKleur;
BEGIN
 FOR Kaart := Klaveren TO Schoppen DO WriteLn(Ord(Kaart));
END.
```

Figuur 1 : ORDINAAL.PAS

Kaart als waarde Klaveren of Ruiten heeft en is het resultaat FALSE wanneer Kaart de waarde Harten of Schoppen heeft. Voor variabelen van het ordinaal type kent Pascal drie standaardfuncties: *Ord(x), Succ(x)* en *Pred(x)*. Hierbij moet voor x steeds een waarde van het ordinaal type worden gedacht. Overigens mag x ook een expressie zijn, als de uitkomst ervan maar weer ordinaal is.
Ord(x) geeft het ordinaalgetal van x. In figuur 1 is daarvan een voorbeeld gegeven. Voer dit programma maar eens uit en experimenteer met andere types.
Succ(x) is de opvolger (successor) van x, dus de eerstvolgende waarde van x met een ordinaalgetal dat 1 hoger is dan van x. Zo is het resultaat van Succ('B') gelijk aan 'C' en Succ(13) wordt 14.
Pred(x) is de voorganger (predecessor) van x, dus de waarde waarvan het ordinaalgetal één kleiner is dan die van x. Pred('B') wordt 'A' en Pred(13) wordt 12.

Subrange type

De tweede manier om een eigen type variabele te maken is door deze te definiëren als een deelverzameling (subrange) van een ander type. Dat andere type moet wel geordend zijn, dus ordinaal. De definitie gaat dan als volgt: eerst weer het woord TYPE, dan de naam van het type, dan een = teken, vervolgens de kleinste waarde (ondergrens) gevolgd door twee punten en dan de grootste waarde (bovengrens). Ook hier weer enkele voorbeelden ter verduidelijking.

```
TYPE
  Cijfer = 0 .. 9;
  KleineLetter = 'a' .. 'z';
```

Een variabele van het type cijfer kan nu de waarden 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 en 9 aannemen. De te gebruiken deelverzameling mag op zijn beurt weer een eerder gedefinieerd type zijn. Hebt u bijvoorbeeld het enumeratietype WeekDag gedefinieerd, zoals hiervóór aangegeven, dan is daarna een subrange type definitie als WerkDag = Maandag .. Vrijdag toegestaan. De twee declaraties die nodig zijn om een variabele van het type subrange te declareren, de TYPE declaratie en de VAR declaratie, mogen ook tot één handeling worden gecombineerd. Zo is de volgende declaratie toegestaan:

```
VAR HoofdLetter : 'A' .. 'Z';
```

Het declareren van een type moet in het programma vóór het VAR gedeelte staan. Dat is ook wel logisch, omdat u in het VAR gedeelte geen variabelen kunt declareren van een op dat moment nog onbekend type.

Figuur 2 : REKEN.PAS

```
PROGRAM Reken;

VAR Uitkomst : Integer;

BEGIN
 WriteLn('Bereken  6 + 4 x 10 - 5');
 REPEAT
  Write('De uitkomst is : ');
  ReadLn(Uitkomst);
  CASE Uitkomst OF
   26 : BEGIN
        WriteLn('Je hebt eerst 10 en 5 van elkaar afgetrokken');
        WriteLn('en dat mag niet. Probeer het nog eens.');
        END;
   41 : WriteLn('Uitstekend');
   50 : BEGIN
        WriteLn('Dat is fout. Bedenk dat vermenigvuldigen voorrang');
        WriteLn('heeft op optellen en aftrekken. Opnieuw proberen.');
        END;
   95 : BEGIN
        WriteLn('Je hebt eerst 6 en 4 bij elkaar opgeteld');
        WriteLn('Je moet eerst vermenigvuldigen. Nog een keer.');
        END;
   ELSE BEGIN
        WriteLn('Je antwoord is fout. Ik weet echter niet wat je');
        WriteLn('fout gedaan hebt. Je moet de som nogeens maken.');
        END;
  END;
 UNTIL Uitkomst = 41;
END.
```

Constanten

In het begin van het programma kunnen ook constanten worden gedeclareerd. Dit gebeurt met het gereserveerde woord CONST. Een voorbeeld:

```
CONST
  BtwLaag = 6.0;
  BtwHoog = 18.5;
  Copyright = 'HCC Nieuwsbrief';
```

Het bevordert de duidelijkheid van een programma om constanten ook op deze wijze vast te leggen en niet via een toekenningsopdracht verderop in het programma. U moet er wel aan denken dat een constante geen variabele is, wat inhoudt dat de waarde van de constante nergens in het programma veranderd mag worden.
De volgorde waarin een en ander in het Pascal programma moet staan is: 1. Programmanaam , 2. Gedeelte voor declaratie constanten, 3. Gedeelte voor declaratie typen, 4. Gedeelte voor declaratie variabelen, 5. Programma

CASE

in de vorige aflevering is de IF THEN ELSE opdracht behandeld. Pascal kent hier nog een variant op, die het mogelijk maakt om op een eenvoudige wijze uit een aantal keuzes te selecteren. Dit is het CASE statement. Afhankelijk van een bepaalde waarde wordt een bepaalde opdracht uitgevoerd.
Een algemene vorm van de CASE opdracht is:

```
CASE x OF
  x1 : opdracht(en);
  x2 : opdracht(en);
  x3 : opdracht(en);
  .
END;
```

Hierbij moet x een variabele van het ordinaal type zijn en x1, x2, .. vormen de verschillende waarden. Wanneer er achter de dubbele punt meerdere opdrachten komen moeten deze weer door een BEGIN en een END zijn omgeven. De CASE moet altijd worden afgesloten door een END. Dit is dus een END waar geen BEGIN bij hoort. Inplaats van de waarden afzonderlijk op te noemen mogen deze ook worden gecombineerd. In de volgende constructie ziet u zoiets:

```
CASE x OF
  x1    : opdracht(en);
  x2,x3 : opdracht(en);
  x4    : opdracht(en);
  ELSE    opdracht(en);
END;
```

De CASE opdracht wordt veelvuldig toegepast. In figuur 2 staat een simpel voorbeeld, dat iets over mijn achtergrond blootgeeft.
Veel succes ermee.

Lid werft Lid

De HCC is er voor u, maar ook voor anderen. Jammer genoeg weten veel van die 'anderen' vaak niet dat ze voor een betrekkelijk bescheiden bedrag lid kunnen worden van een vereniging, die computergebruikers veel heeft te bieden. Wat de HCC is en doet kunt u als lid natuurlijk als geen ander vertellen. Juist daarom start deze maand de actie 'Lid werft lid'. Er zijn ongetwijfeld enthousiaste computergebruikers in uw omgeving, die de HCC niet of onvoldoende kennen.
Bewijs die mensen, uzelf én de HCC een dienst door ze lid te maken. Die 'ander' die nu nog geen lid is kan veel meer plezier beleven aan het computergebruik, de HCC wordt sterker door groei van het aantal leden en kan dus nog meer diensten aanbieden en u ontvangt een aardige attentie. Natuurlijk worden er geen dure cadeaus gegeven (die zou u als lid uiteindelijk toch maar zelf betalen), maar gaat het vooral om een waarderend gebaar. Laat anderen delen in uw enthousiasme voor de HCC en maak ze ook enthousiast.

Unieke bewaarband

Veel leden bewaren de HCC Nieuwsbrief. Dat wordt al snel een imposante stapel, waarin het na verloop van tijd moeilijk zoeken is. Daar is nu een oplossing voor, als u een lid aanmeldt: de enige echte HCC bewaarband, waarin u een complete jaargang kwijt kunt. En dat zonder bladen uit elkaar te moeten trekken of andere moeilijke toestanden. In korte tijd hebt u alle nummers van een jaar netjes bij elkaar verzameld. En wat als u al langer lid bent en dus meer banden nodig hebt? Simpel te regelen, dan werft u toch gewoon meer leden! Deze bewaarband is in meer dan één opzicht uniek, want hij is alleen beschikbaar voor deze ledenwerfactie.

Uw geheugensteuntje

Natuurlijk weet u uitstekend wat de HCC biedt. Maar voor alle zekerheid hier nog een kort geheugensteuntje:

- elf keer per jaar de HCC Nieuwsbrief plus de catalogus voor de HCC Dagen thuis in de bus,
- gratis toegang tot de HCC Dagen,
- het lidmaatschap van afdelingen en gebruikersgroepen,
- de HCC computerverzekering: voor een uiterst lage premie een werkelijk uitstekend pakket,
- gratis gebruik van het HCC Fidonet,
- voordelig computerartikelen kopen via de HCC Bestelservice,
- korting op de prijs voor reparaties bij de HCC Reparatieservice.

De HCC rollerpen

Natuurlijk is er ook een alternatief voor leden die leden winnen: de HCC rollerpen. U wordt hiermee niet alleen een eerste klas schoonschrijver, maar hebt nu ook een pen in handen waarmee u moeiteloos op de etiketten van diskettes schrijft. Geen gevlek meer of beschadiging van een floppy, van zo'n pen kun je in meerdere opzichten niet genoeg krijgen.
Dus...

Lid werft Lid

De actie 'Lid werft lid' duurt tot en met 30 september a.s. Om even concreet te zijn: op die datum moet de aanmeldingskaart binnen zijn op het HCC Kantoor.
Die antwoordkaart vindt u in deze HCC Nieuwsbrief.

Gevorderd programmeren (9)

In deze aflevering behandelen we eerst een aantal variabelen die belangrijk zijn in de Manus-editor en hoe ze tijdens hét editeren veranderen. De volgende keer komt de editor zelf aan bod.

In Gevorderd Programmeren (7) werd de Bézier formule verkeerd weergegeven (zonder machten en indices). Die moet zo luiden:

$$x(t) = (1-t)^3x_1 + 3(1-t)^2tx_2 + 3(1-t)t^2x_3 + t^3x_4$$

In het programmafragment in de hersenkweller ontbreekt >, het moet zijn DO WHILE q > 0. De afbeeldingen 1 en 2 zijn omgewisseld en slecht gereproduceerd. In de verbeteringen waarmee Gevorderd Programmeren (8) begint had 2 tot de eenendertigste macht verheven moeten worden om het bereik van de lange gehele getallen, van -2^{31} tot $+2^{31}$ en niet van -2^{31} tot $+2^{31}$, aan te geven.

De editor: interne organisatie

Met een schermeditor kan men op elke willekeurige plaats op het beeldscherm wijzigingen aanbrengen. Manusbestanden zijn ééndimensionale tekenrijen, terwijl het beeldscherm een tweedimensionale matrix met regels en kolommen vormt. De plaats op het scherm waar de cursor staat en de actie plaatsvindt moet door middel van twee coördinaten (regel en kolom) worden aangestuurd, terwijl diezelfde plaats in het bestand door een nummer (index) in een tekenrij wordt bepaald. De correlatie tussen de cursorpositie op het scherm en de gelijkwaardige plaats in het bestand is geen eenvoudige zaak en wordt door de Manus-editor met behulp van wijzers geregeld. Een wijzer (pointer) is een getal dat een plaats aanwijst. De correlatie van de schermtekst met de tekst in het computergeheugen, de 'buffer', loopt over wijzers die tekstlocaties markeren.

De records in Manusbestanden worden veldsgewijs gelezen, want ze bestaan uit n of meer velden; hun inhoud wordt per veld in de vector b$(FieldNo) opgeslagen. De elementen van de vector, de velden met hun inhoud dus, lopen van 1 tot en met het aantal velden (de variabele Fieldtotal). De editor werkt niet veldsgewijs, maar met de complete tekst in een record. Dat is een tekenrij, bestaande uit de inhouden van alle velden achter elkaar, een stroom van bytes waarin sommige bytes als stuurtekens de regels afperken. De tekst wordt als het nulde element van de vector, dus als b$(0), aan de procedure TextInput doorgegeven om gediteerd te worden. De plaats van elk teken in b$(0) wordt aangeduid door zijn volgnummer, de wijzer TextIndex, die bij elke cursorbeweging nauwkeurig wordt bijgehouden.

Een veld is vaak langer dan zijn inhoud en de vector EOT(FieldNo) legt de de wijzers naar het laatste teken in elk veld vast. Met deze wijzers wordt de tekst weer in velden opgesplitst en na het editeren veldsgewijs weggeschreven. De inhoud van de vector verandert wanneer de tekst tijdens het editeren in een veld langer of korter wordt. Dit betekent dat de wijzers naar het einde van de tekst in dat veld *en in elk volgend veld* nieuwe waarden krijgen, evenals de wijzer EOT die het einde van de gehele tekst in een record vastlegt (EOT is dus gelijk aan EOT(Fieldtotal). Daarvoor zorgt de procedure ChangeEOT (Listing 1). EOTvar is de variabele die aangeeft welk bedrag (meestal +1 of -1; meer als een woord of regel gewist wordt) bij EOT en bij de velden in EOT() geteld moet worden. Manus zorgt voor vrij bepaalbare regellengten en kantlijnen en de editor telt een nieuwe regel na elke LF-CR ('zachte' return) of CR-LF ('harde' return) combinatie. Een schermbladzijde is 23 regels lang voor Manus (de regels 24 en 25 bevatten informatie) en om een bladzijde verder te bladeren of terug te gaan moet respectievelijk op de toetsen PageUp en PageDown worden gedrukt. De pijltoetsen CursorDown en CursorUp zorgen voor regelsgewijs af- en oprollen van de tekst op het scherm. De teller PageNo houdt de nummers van de schermbladzijden bij en de teller TextLine de regelnummers. De wijzers naar de tekens waarmee bladzijden of regels beginnen worden in de vectoren FirstChar(PageNo) en LineStart(TextLine) opgeslagen (die met COMMON SHARED (hoofdmoduul) als globale variabelen worden aangemeld). Van tevoren zijn de aantallen schermbladzijden (bijgehouden door de variabele MaxPageNo) en regels (MaxLineNo) niet bekend, omdat ze tijdens het editeren kunnen veranderen, daarom worden FirstChar en LineStart als *dynamische* vectoren aangemeld.

Dynamische vectoren

Variabelen moeten worden aangemeld om geheugenruimte te reserveren.

Vectoren en matrices (arrays) zijn meervoudige variabelen die uit enkelvoudige variabelen (getallen of tekenrijen) zijn samengesteld. Bij hun aanmelding moeten dus zowel de grootte in bytes van de elementen (die uit hun type volgt) als ook het maximale aantal elementen, de 'dimensie', bekend zijn.

Wanneer de dimensie van arrays niet bekend is voordat het programma loopt worden ze dynamisch aangemeld, met een variabele voor de dimensie. Zodra de grootte van deze variabele is vastgesteld kan geheugenruimte wordengereserveerd . Een voorbeeld is EOT(), de vector die de wijzers naar het einde van de tekst in elk veld bevat. Deze vector wordt aangemeld wanneer het

Jaap Schermerhorn

aantal velden per record, de grootte van de variabele Fieldtotal dus, bekend is. Daarna verandert het aantal velden, d.w.z. het totaal der vectorelementen, niet meer. Dat is de ene soort dynamische vectoren. Bij de andere soort kan het aantal elementen in de vector tijdens de loop van het programma wèl veranderen.
Dat is het geval bij de al genoemde vectoren FirstChar en LineStart, die de wijzers naar het begin van elke schermpagina en elke schermregel bevatten. Hun dimensie is afhankelijk van de variabelen MaxPageNo en MaxLineNo, die om te beginnen met de voorlopige waarden van 5 pagina's en 23 regels (het aantal beschikbare regels op het scherm) worden aangemeld. Dan kunnen FirstChar en LineStart als dynamische vectoren met die beginwaarden worden ingevoerd. Als die waarden te klein blijken te zijn wordt het programma abrupt afgebroken. Ze moeten dus liefst tijdens de loop van het programma naar behoeven veranderd kunnen worden. Wat veranderd moet worden is het aantal elementen, de dimensie, niet de grootte van de elementen, omdat die bij de aanmelding van de vector al bekend was.
Voor de beide genoemde vectoren zijn dat gehele getallen, dankzij de regel DEFINT A-Z, waarvoor per getal twee bytes in het geheugen gereserveerd worden.

In de taal C wordt een vector via de functie *calloc* met het aantal elementen en hun gewenste grootte in bytes aangemeld en zonodig met de functie *_realloc* vergroot, waarbij de bestaande waarden worden overgenomen. Zo eenvoudig is het in Basic niet: het commando REDIM kan elke met DIM aangemelde vector of matrix een nieuwe grootte - dat wil zeggen: een aantal elementen - geven, maar wist de inhoud.
Deze klip moet worden omzeild, willen we vectoren vergroten zonder dat hun inhoud verloren gaat. Daarvoor heb ik de procedure RedimArray (Listing 1) geschreven. Deze procedure heeft drie parameters, Max%, Ext% and Array%(), en wordt met drie argumenten opgeroepen. In een procedure of functie die met toegevoerde waarden werkt worden de (lege) variabelen, waarin de toevoer wordt opgevangen, *parameters* genoemd. De concrete waarden die aan de procedure of functie bij het oproepen worden doorgegeven heten *argumenten*. In het programma wordt eerst gekeken of de geldige waarde van de dimensievariabele nog toereikend is. Zo niet, dan wordt RedimArray met drie argumenten aan het werk gezet. Max% vangt de dimensievariabele, bijvoorbeeld MaxPageNo of MaxLineNo, op en RedimArray verhoogt die dan met het gewenste bedrag, Ext%. Daarna moet de aan Array%() doorgegeven vector, bijvoorbeeld FirstChar of LineStart, opnieuw worden gedimensioneerd. Om dit uit te voeren wordt er eerst een tijdelijke vector met dezelfde grootte gecreëerd, dan wordt de inhoud van de oorspronkelijke vector daarin gekopieerd, wordt de variabele die de maximale grootte bevat (hier MaxPageNo en MaxLineNo) verhoogd en wordt daarna de oorspronkelijke vector met REDIM opnieuw aangemeld als grotere vector. Die grotere vector is dan leeg, maar krijgt zijn oorspronkelijke inhoud weer terug uit de tijdelijke vector, die tenslotte met ERASE gewist wordt.
In deze algemene vorm is RedimArray ook in andere programma's bruikbaar om ééndimensionale arrays (vectoren) tijdens het uitvoeren van een programma te herdimensioneren.
Meerdimensionale arrays (matrices) hebben meer parameters - d.w.z. maximumvariabelen en ophogingswaarden - nodig en kunnen dan op dezelfde manier dynamisch worden vergroot (of verkleind).

Hersenkweller

De opgave in HCC Nieuwsbrief 141 betrof lussen. In een lus wordt een aantal instructies zolang herhaald tot er aan een bepaalde voorwaarde is voldaan. Die voorwaarde kan het aantal doorgangen zijn, dan hebben we een bepaalde lus die gewoonlijk door de instructie FOR...NEXT wordt uitgevoerd. Het kan ook een andere voorwaarde zijn, bijvoorbeeld het resultaat van een berekening of het bereiken van een tijdstip. Dan hebben we een onbepaalde lus, waarvan het aantal doorgangen van tevoren niet bepaald is. Onbepaalde lussen kunnen in Basic met WHILE...WEND of met DO...LOOP worden geprogrammeerd. Een onbepaalde lus kan een bepaalde lus vervangen door een teller in te voeren:

```
i = 1
FOR i = 1 TO 100
WHILE i <= 100
    PRINT i
    PRINT i
NEXT i
    i = i + 1
WEND
```

De computer kent geen lussen, dat zijn constructies van de hogere programmeertalen die er alleen toe dienen het coderen te vergemakkelijken. Op machineniveau zijn er slechts twee mogelijkheden: opeenvolging van instructies (achter elkaar afwerken van de code) en sprongen (stukken code in voorwaartse of achterwaartse richting overslaan). Daarmee worden vertakkingen en herhalingen opgebouwd.
Bovenstaande lussen kunnen dus ook 'lusloos' worden geschreven, zoals de computer ze intern verwerkt:

```
i = 1
Start:
PRINT i
i = i + 1  IF i <= 100 THEN GOTO Start
```

Dit zijn drie verschillende lussen, maar de resultaten zijn identiek tot en met de stand van de teller i wanneer de lus gelopen is. Die staat namelijk n hoger, 101, dan het aantal doorgangen, wat wel eens vergeten wordt. Moet de teller na afloop ook werkelijk de waarde van i bezitten, waarbij de voorwaarde werd vervuld, dan moet de lus op dat tijdstip worden verlaten of moet de tellerwaarde na afloop met n worden verminderd.
Om een bepaalde lus het werk van een onbepaalde lus te laten doen maken we gebruik van sprongbevelen, waarbij de teller zonodig ook af en toe terug wordt gezet. De reeks van Fibonacci, die in de natuur optreedt en bijvoorbeeld aan het verdelingspatroon van de pitten in zonnebloemen ten grondslag ligt, bestaat uit de gehele getallen 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55... Elk getal is de som van de twee voorgaande getallen. De vraag is nu of 6214 deel uitmaakt van deze reeks.

De listings

Vanwege de omvang zijn de bijbehorende listings niet bij dit artikel geplaatst.
U kunt ze vinden op veel nodes van het HCC Fido-net, uiteraard ook op het HCC Nieuwsbrief BBS: 02159-52655

Voor degenen die niet over een modem beschikken zijn de listings er ook 'op schrift'.
U kunt deze aanvragen bij:
Redactie HCC Nieuwsbrief
Postbus 249
3990 GA Houten

Origineel

Ed Baars

Printers was het thema deze maand. Of ik daar dus iets leuks over wou schrijven. Iets leuks! Kun je lachen om printers? Ik ken alleen maar uiterst droeve litanieën over stakkerige stekkertjes, drammerige drivers, pesterige poorten, intrieste interfaces en vele vieze vingers. Want het enige dat compatibel is aan printers is de afspraak dat ze het NIET zijn. Heb je ze eenmaal werkend, dan zijn ze niet meer te stoppen en stuwen ze, als Charlie Chaplin in de film 'Modern Times', wezenloos drie meter linefeed op tot een moedeloze harmonica onder een printkop, die ook maar doet waarvoor-ie gemaakt is: prikken met pennetjes. En àls ze al printen interpreteren ze het zo bloedig gedesktopte rapport nèt even anders dan je zou willen. Hoewel in elke handleiding uitputtend wordt beschreven hoe het ding in BASIC jouw mores kan leren, heb je daar weinig aan als jouw applicatie geen BASIC spreekt. De enige taal die ze verstaan is ASCII 0 t/m 127. De daarop volgende 128 codes spreken ze met een zwaar - en altijd wisselend - accent. En daar hebben computeraars een broertje aan dood. Die willen er plaatjes bij. Het dondert niet wat: een vlootvoogd bij een tekenprogramma, een hoekje taart bij een winstprognose, een dure dame bij een demo of een zwartbonte koe bij een rapport over mestoverschotten.

Mooi allemaal, maar dat kan niet met ASCII. En om nou zo'n printer middenin een tekst telkens even in de grafische - als hij die al kènt - stand te zetten is ook zo'n mijl op zeven.

Om van die ellende af te zijn is 'PostScript' verzonnen. Printers die die taal spreken kennen geen letters en cijfers meer. Die printen plaatjes. Plaatjes van plaatjes en plaatjes van lettertjes. Het zijn kopieermachines zonder origineel. Uitgeklede faxen. Over een paar jaar zijn de printer, de kopieermachine en de fax geïntegreerd in één simpel kastje: de hardcopier. En met een beetje geluk maak ik straks de geboorte nog mee van de machine uit mijn kinderdromen.

Dat moet ik even uitleggen. Ik was op een leeftijd waarop kinderen 'Magisch Denken'. Toveren kan niet, zo wist ik. Maar tòch... Vulde opa mijn spaarvarken niet met kwartjes die hij uit mijn oren haalde? Kon mijn vader datzelfde spaarbeest, zonder hem te breken, niet weer leegtoveren als de huisbaas was langsgeweest? En hield tante Sophie geen seances waarin Einstein zaliger sprak, door met een glaasje langs de scrabble-lettertjes op onze eettafel te draaien?

Zo was daar ook het verschijnsel telekinese. Het zonder mechanische krachten verplaatsen van voorwerpen. Mijn jongensboekjes stonden daar vol van. Eindeloos was ik in de weer met een doosje lucifers op een brievenweger. Hoe hard ik dat doosje ook omhóóg wenste, het werd er geen stréép lichter van.

Een wat realistischer vorm van telekinese was de materiezender. Een voorwerp werd in een kastje geplaatst waarna het, ontbonden in de atomen waaruit het bestond, radiografisch werd overgeseind naar nèt zo'n kastje aan de andere kant van de wereld, alwaar de zaak weer in elkaar werd gefröbeld. Telekinese was het niet, omdat er kracht (elektriciteit) bij te pas kwam. Maar dat feit maakte de kans dat de mens die techniek ooit zou beheersen alleen maar groter. Ik hoopte vurig dat ik die tijd nog zou mogen beleven.

Het zou natuurlijk klein beginnen: briefjes, pakjes enzovoorts. Vervolgens zouden de brievenbussen in de postkantoren worden vervangen door materiezenders en tenslotte zou er in ieder huis eentje staan. Manshoog, want waarom zouden we er onszelf niet óók mee verplaatsen. Dat laatste kan leuke complicaties geven. Want stel dat je in zo'n telefooncel stapt, het nummer intoetst van je vriendin die op dat moment hetzelfde doet met jouw nummer! Kom je elkaar dan tegen? Botsen we dan? Kom je dan sowieso nog wel aan? En wat te doen als je door een klein storinkje maar voor de helft aankomt, of op twee plaatsen tegelijk? Wie van de twee is dan het origineel? En hoe belangrijk is dat eigenlijk nog?

Want nú al vervaagt het begrip 'origineel'. Onlangs nog verwierf het Letterkundig Museum alle originele - in schriften geschreven - columns van Simon Carmiggelt. Die schrééf nog. Maar neem Kees van Kooten? Die doet het op een PC. Na zijn scheppende arbeid zou hij de scherminhoud kunnen kopiëren naar een printer, maar zelfs de allereerste afdruk is een kopie van het origineel. Het èchte origineel is ongrijpbaar. Niet tentoon te stellen. En het gekke is, dat als Kees van dat printje een handgeschreven kopie van die kopie zou maken, het Letterkundig Museum uiterst ingenomen zou zijn met dat 'origineel'. Maar wat moet Kees anders... Een floppy signeren?

Andersom kan óók. Een schepping met twéé originelen. Een voorbeeld daarvan gaf de schilder David Hockney. Die maakte met behulp van zijn computer in zijn studio in Hollywood een collage van 3,5 bij 2,3 meter, knipte die in 144 stukken ter grootte van een A4'tje en faxte die naar zijn geboorteplaats Bradford in Engeland, alwaar alles weer aan elkaar werd geplakt.

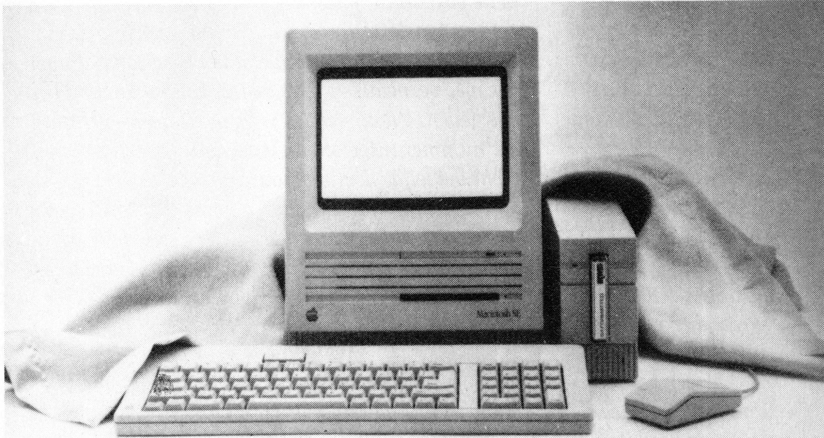
Daar dat faxen een cruciaal onderdeel van het scheppen was zal het duidelijk zijn dat die collage in Engeland tot het origineel moet worden uitgeroepen. Zonder fax was het werk nooit gemaakt. Maar stel dat David Hockney straks nooddruftig geraakt en zíjn origineel óók weer in elkaar gaat plakken. Wordt het origineel-van-het-origineel dan als een waardeloze 'Van Meegeren' afgedaan?

De oplossing voor dit probleem staat bij mij thuis. Zèlf uitgevonden. De FAX v1.0: (Fade-away & Assembling Xmitter). Alle originelen gaan na verzending door een aangekoppelde papiersnipperaar. FAX v2.0 is nog in de soldeerfase. Die bespreek ik in de printer-special van volgend jaar: de òntprinter. Die draait de geleegde velletjes gewoon weer terug op de faxrol. Nooit meer papier verwisselen...

System 7.0

De zevende hemel van de besturingssystemen

Wonderen laten soms lang op zich wachten, maar uiteindelijk zien ze het daglicht met een verbluffend elan, zoals we dat alleen van een innoverend bedrijf als Apple mogen verwachten. System 7.0 is zo'n wonder.

Hugo Peeters

Ondanks dat we al enige tijd vertrouwd zijn met het gesleutel aan en de voorbereiding van System 7.0, verbazen we ons nog steeds over de 'gloss' en de 'polish' waarmee het uiteindelijke produkt is klaargestoomd. Na de bèta-release van oktober 1990 en die van februari 1991, staan de softwarehuizen klaar om in te haken op alle 'goodies' die System 7.0 biedt. Als u een poosje met System 7.0 hebt gewerkt, wordt het u snel duidelijk dat hier baanbrekend werk is verricht en dat op een vloeiende wijze nieuwe normen voor software-ontwikkeling worden gepresenteerd.

Revolutionair

System 7.0 dient niet te worden opgevat als een revolutionair afscheid van de goede oude gewoonten (waarvan de basis in 1984 werd gelegd), maar als een consequente doorgroei en ontwikkeling van ultieme gebruikersvriendelijkheid en de reeds ingeburgerde 'Human Interface'. Die interface wordt steeds meer afgestemd op de gebruiker, met als bonus het gemak waarmee die gebruiker zich nieuwe software eigen maakt. Wel revolutionair zijn de oplossingen die de systeemontwikkelaars hebben bedacht om de compatibiliteit te vrijwaren.

Apparatuur

System 7.0 draait op alle Macintosh computers, van de Macintosh Plus tot de krachtige Macintosh IIfx. Uiteraard wordt daarbij een harde schijf aanbevolen. Het intern geheugen bedraagt minimaal 2 Mb. Om te kunnen beschikken over alle mogelijkheden van System 7.0 (32 bits adressering) zijn '32 bit cleane' ROM's vereist (Macintosh Classic, Portable, LC, IIsi, IIci, IIfx). Indien u van virtueel geheugen gebruik wenst te maken is de 68030 processor vereist (Macintosh IIsi, SE/30, IIx, IIcx, IIci, IIfx) of dient u een PMMU te installeren (Macintosh II).

U kunt op twee verschillende manieren naar System 7.0 overschakelen:

- Via de System 7.0 *Personal* Upgrade Kit. Deze kit bestaat uit tien diskettes met System 7.0 software en Hypercard. Plus handleidingen en een compatibiliteitsgids.
- Of via de System 7.0 *Group* Upgrade Kit. Bestaat uit dezelfde produkten maar bevat tevens een System 7.0 CD-ROM en een Group Upgrade Guide. De CD-ROM heeft een Systeem 7.0 configuratie die automatisch via een netwerk kan worden geïnstalleerd. Verder bevat deze kit nog een serie hulpprogramma's en on-line documentatie.

Elementen

Een besturingssysteem is een essentieel onderdeel en een vitale bouwsteen voor de werking van elke computer. Dit geldt zeker voor de Macintosh en zijn bijzondere gebruikersinterface. De perfect uitgebalanceerde en naadloze combinatie van de hardware met de software heeft tot gevolg dat er een volwaardige integratie ontstaat tussen toepassingspakket, computer en gebruiker. Die gebruiker is zich zelfs het grootste deel van de tijd niet bewust van de aanwezigheid van het besturingssysteem dat op de achtergrond zorgvuldig zijn taken uitvoert.

System 7.0 is een volwaardig 32 bits besturingssysteem en biedt de volgende elementen aan de gebruiker:

- Virtueel geheugengebruik.
- Multitasking.
- Netwerkgebruik.
- Ongekende mogelijkheden in verband met interne communicatie tussen applicaties.

Dit geheel wordt aangeboden in een gestandaardiseerde 'front-end', inclusief vensters, sluitvakken, drukknoppen, etcetera. Kortom een GUI (grafische gebruikersinterface). Bij geen enkele microcomputer is die naadloze samenwerking tussen dat grafische 'front-end' en het besturingssysteem zo geslaagd te noemen als bij de Macintosh. De aangebrachte verbeteringen laten alle bestaande (oude) eigenschappen van deze GUI intact.

Balloon Help

De 'Balloon Help' valt als eerste op omdat, nadat het systeem is opgestart, er een symbool aan de rechterzijde van de menubalk verschijnt. Als de aanwijspijl met de muis op het tekstballonnetjes-icoon wordt geplaatst, ontrolt zich een vrij belangrijke nieuwe functie via een pull down menu dat volgende onderdelen bevat:

Hugo Peeters is hoofdredacteur van de Belgische HCC Nieuwsbrief

- About Balloon Help
- Show Balloons
- Finder Shortcuts

De helpfunctie is grafisch 'contextgevoelig' en wordt geactiveerd met de optie Show Balloons. Balloon Help is dus een tekstballon met uitleg, die verschijnt als u met de pijl van de muis naar een onderdeel of object op de desktop wijst. Dit gebeurt op een interactieve manier en verstoort op generlei wijze de normale werking van de Macintosh. In nieuwe software kan deze functie gemakkelijk worden ingebouwd en zal het een verrijking van de grafisch interface betekenen.

Trash

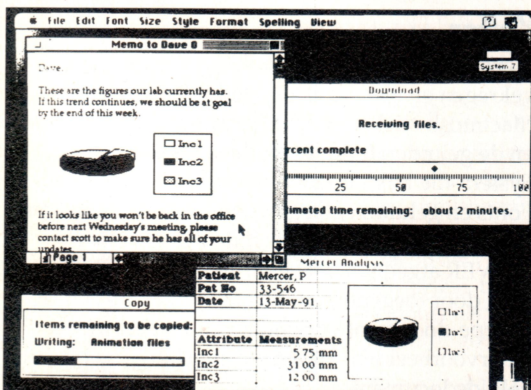
De werking van de vuilnisbak is enigszins aangepast. Indien u dat wenst krijgt u een melding die aangeeft hoeveel Kb en bestanden u wenst weg te gooien. Dit gebeurt slechts als u de opdracht geeft om de vuilnisbak te legen. Ook ongewild over bestaande files kopiëren, is uiteraard uit den boze. De Finder zal hier een stokje voor steken door te laten zien of het al dan niet om een nieuwe versie van de betreffende file gaat.

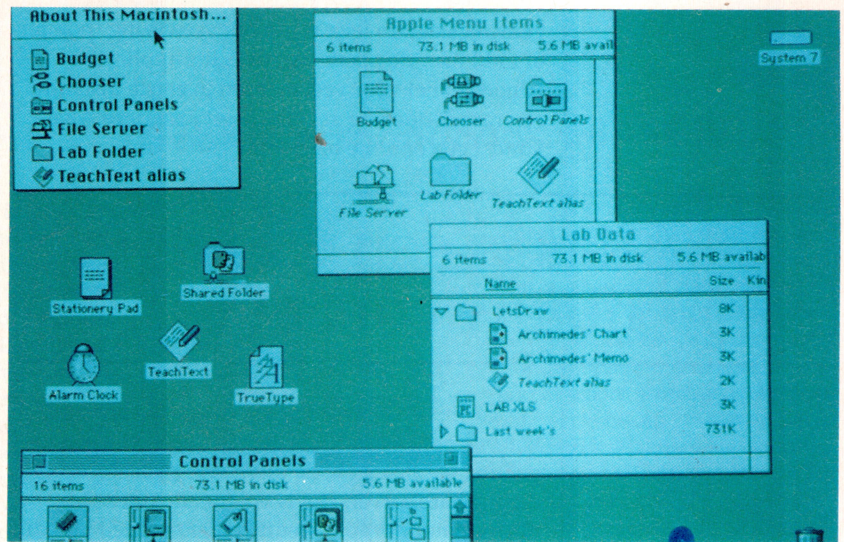
Verplaatsingen

Nog steeds zijn er mensen die niet zo 'mouse-happy' zijn. Daarom werd er voorzien in uitgebreide mogelijkheden voor wat betreft de toetsnavigatie. Met het toetsenbord kunnen er nu bestanden worden opgevist door eenvoudigweg de eerste reeks unieke letters van een gewenst bestand in te tikken. Ook de pijltjestoetsen en spatiebalk zijn bij dit navigeren tussen de bestanden (van een volle schijf) een uitermate handig hulpmiddel.

Finder

De Finder verzorgt het grafische contact tussen gebruiker en besturingssysteem. Dat merk je door de voorstelling van de DeskTop; je kijkt als het ware tegen de bovenzijde van het bureau aan. Aan de bovenkant van het scherm prijkt de vertrouwde menubalk, van waaruit u via pull down-menu's commando's kunt selecteren. De wijzigingen zijn voor het oog niet opvallend, maar daarom niet minder belangrijk. Finder en MultiFinder zijn min of meer versmolten tot een geheel met één functionaliteit. De Finder heeft nu de multitaskingcapaciteit van het vroegere broertje overgeërfd. Het gebruik van meerdere applicaties tegelijkertijd behoort dus vanaf nu tot de mogelijkheden. Uiterst rechts in de menubalk verschijnt dan het toepassingsmenu.

By Name

Door het maken van een selectie, kunt u dus tussen de opgestarte toepassingen navigeren of eventueel terugkeren naar de Finder. Een groot aantal taken loopt in de achtergrond terwijl u met een andere applicatie bezig bent. Waar mogelijk kunt u er binnen de nieuwe Finder kleuren of grijswaarden gebruiken om driedimensionale effecten te verkrijgen of om de grafische interface nog meer kracht en duidelijkheid te verlenen. Hierbij laat men de gebruiker van een zwart-wit scherm zeker niet in de kou staan.

De werking van de vuilnisbak is aangepast

Naast de grote en kleine iconen, bestaat er nu ook een tussenmaat. Deze kan volledig door de software-auteur worden gedefinieerd zodat er geen vervormingen meer optreden (onduidelijke iconen). Er is tevens voorzien in een nieuwe optie die de overzichtelijkheid ten goede komt als u uit het View menu in de Finder de optie 'By Name' kiest (lijstweergave). Voor elke folder die verder wordt geopend, verschijnt dan een driehoekje. Een klik hierop kantelt het driehoekje met de punt naar beneden en de lijst ontrolt zich op een niveau dieper, zonder dat voor die folder een nieuw venster moet worden geopend.
In het File-menu vindt u tevens de nieuwe zoekfunctie Find. Hiermee is het mogelijk op een naam, een deel van een naam, of via tal van andere criteria effectief files te zoeken. Velen gebruikten in het verleden aangepaste DA's, maar dat is nu niet meer nodig.

Alias

Alias is een totaal nieuw concept in de Macintosh omgeving. Het idee is afkomstig van de mini- en mainframewereld. Hiermee laat je toe dat een bestandop verschillende plaatsen tegelijk verschijnt zonder dat het daarvoor echt fysiek aanwezig hoeft te zijn. Het icoon (of een kopie daarvan) is zichtbaar en herkenbaar omdat de tekst er onder cursief

gedrukt staat. In feite is het een verwijzing (pointer of link) naar de plaats van de echte applicatie. Alhoewel het voor veel mensen in eerste instantie een rare bedoening zal zijn, heeft juist deze Aliasvondst een enorme betekenis.

Alias is een totaal nieuw concept

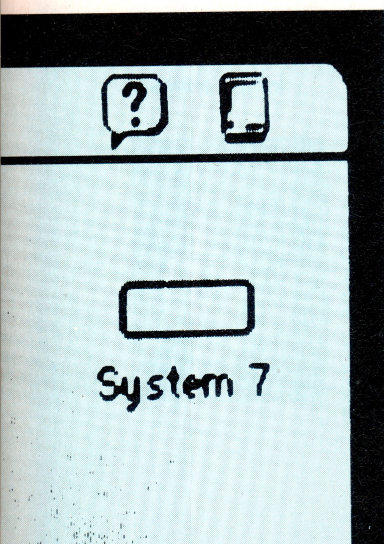
We geven een eenvoudig voorbeeld. Gebruikers van een netwerk hoeven geen kopieën van een toepassing te maken om ze te kunnen plaatsen op een AppleShare server. Het is voldoende om ze te plaatsen in de Apple Menu Folder van de Macs die op het netwerk zijn aangesloten. Dit betekent een enorme besparing van schijfruimte, aangezien alle gebruikers op het netwerk toegang hebben zonder dat de actuele applicatie waardevolle ruimte inneemt.
Een 'Alias' is dus eigenlijk een 'dummy' applicatie-icoon dat overal kan worden geplaatst. Het geeft zo de illusie dat het programma in meer dan één folder tegelijk zit, maar dan wel zonder de overhead die een echte duplicatie met zich mee zou brengen. De systeemsoftware houdt automatisch bij waar een origineel van een Alias zich bevindt, ook als de gebruiker het verplaatst. Een waar hoogstandje.
Aliassen kunnen ook worden gebruikt om snel en eenvoudig gearchiveerde documenten terug te vinden. Alleen de Alias van het document dat naar een diskette werd gekopieerd blijft dan op de harde schijf staan. Als u dubbel op de Alias klikt, zal de Macintosh u om juiste diskette vragen.

Netwerkfaciliteiten

Op andere systemen kost zelfs het kleinste netwerk hopen geld, hier niet. De zaak zit standaard ingebouwd en dat is mooi. De mogelijkheden bevinden zich in de functie 'Samengebruik'. Kleine werkgroepen hoeven dus niet eens meer te beschikken over een speciale server om bestanden te delen. Vanaf het 'Control Panel' kunt u zelf instellen wie waar toegang heeft, inclusief het gebruik van wachtwoorden. Monitoring van de zaak gebeurt door een nieuw ingevoerd onderdeel van het 'Control Panel'.

System Folder

De System Folder bevat net als vroeger de bestanden die nodig zijn voor de werking van het geheel. De belangrijkste bestanden zijn System en de Finder. Daarnaast vinden we een aantal folders met een nieuw icoon voor bestanden met bijzondere taken. We geven een opsomming en een beschrijving van de belangrijkste folders.
Control Panel Folder. Hierin komen alle CDEV's terecht. Regelpanelen zijn in System 7.0 niet meer rechtstreeks toegankelijk via een DA. Ze worden behandeld als een echte applicatie door er dubbel op te klikken. We geven een opsomming van wat er allemaal in thuishoort, de meesten zijn voorzien van een nieuw icoon:

- Views (grootte en plaatsing van iconen)
- File Sharing Monitor (netwerkfaciliteit)
- General Controls (bekend van vroegere versies)
- Keyboard
- Labels (toekennen van groepslabels aan documenten van verschillende oorsprong, maar gebonden aan een zelfde taak)
- Map
- Memory (geheugengebruik)
- Mouse
- Monitors
- Sharing Setup (installatie netwerkfaciliteit)
- Sound
- Startup Disk
- Users & Groups (netwerkfaciliteit)

Bij portable Macs komt daar nog iets bij en vallen de Monitors weg. Bovendien zitten er nog de bekende zaken bij zoals Clipboard, Notepad file, Scrapbook file en files met instellingen van applicaties (settings).
Extensions. Hierin worden printerdrivers en eventueel voor applicaties benodigde opstartbestanden geplaatst.
Startup. Make Startup uit het Special-menu van de Finder is verdwenen. Applicaties in deze folder worden bij het starten automatisch gelanceerd.
Preferences. Hierin kunnen alle preferences van applicaties worden gecentraliseerd.

Apple Menu

Apple Menu is nog zo'n belangrijke innovatie die het traditionele concept van 'Desk Accessory' radicaal heeft veranderd. Elke applicatie, file, folder, DA die wordt versleept in de Apple Menu folder, verschijnt automatisch onder het Apple Menu en kan op elk moment worden aangeroepen of gebruikt binnen een andere applicatie. Met het virtuele geheugen en de multitaskingcapaciteiten van System 7.0 is het niet meer nodig u te beperken tot mini-applicaties of kleine nuttige utility's die weinig geheugen vergen. Er is voldoende 'spierkracht' aanwezig. De systeemontwerpers hebben eens en voorgoed afgerekend met de vervelende FONT/DA MOVER, die vroeger steeds noodzakelijk was om DA's onder het appeltje van de Menubalk te laten verschijnen. Het enige wat u nu nog met een DA moet doen om hem te laten werken, is 'm te slepen naar de Apple Menu Folder en klaar is Kees. Gebruikersvriendelijker kan het niet; geen geklungel meer met hulp-en installatieprogrammatuur, dat laten we wel aan onze MS-DOS broeders over.

Koffer

Het systembestand heeft ook een nieuw icoon gekregen en ziet er uit als een koffer met een Macintosh-sticker er op. Hierin zijn de lettertypen en de geluiden terug te vinden. Als u op de System-file klikt, opent deze zich nu als een folder. Fonts en geluiden zijn gewoon in of uit de System-file te slepen. Ook hier heeft de FONT/DA MOVER afgedaan. Het gebruiksgemak is er ontzettend door toegenomen. Bij het klikken op een lettertype-document verschijnt een venster met een lettervoorbeelden. Hetzelfde effect krijgt u bij een geluidsdocument.

True Type

De behandeling van lettertypes wordt verder vereenvoudigd door het nieuwe universele lettertypeformaat 'True Type'. Dit is een 'omtreklettertype'. Dit heeft het voordeel dat ze een perfecte letter toont bij elke grootte van een karakter. Een omtrelettertype bevat de beschrijving van de vorm van elk karakter. Ze kan daardoor in elke grootte worden getoond en afgedrukt, zonder dat voor iedere grootte een apart bestand nodig is, zoals bij zuivere bitmap schermfonts bijvoorbeeld. Er zaten slechts twee fonttypes in het door ons geteste systeem; de klassieke schermfonts (in een variëteit aan afmetingen) en daarnaast de nieuwe True Type fonts. Als je met de klassieke schermfonts een alternatieve grootte kiest, krijg je een ronduit minderwaardige schermpresentatie (bitmap). Dit is te wijten aan het feit dat de Mac een visuele benadering berekent van de gewenste grootte. True Type heeft in contrast hiermee slechts één fontfile per lettertype. Die geldt voor alle grootten, omdat ze een omtrekbeschrijving bevat.

Dit is een groot voordeel. Er wordt bespaard op de schijfruimte, maar onze testen wezen uit dat ook de snelheid enorm wordt opgedreven. Een True Type fontbestand (bijvoorbeeld Courier) is ongeveer 50 K groot, hetgeen ruwweg overeenkomt met de grootte van één PostScript printerfont samen met zijn 9 en 10 punt schermversies. Met True Type kunt u op *alle* Apple-printers in *alle* formaten afdrukken. Systeem 7.0 voorziet standaard in volgende True Type lettertypes: Chicago, Courier, Geneva, Helvetica, Monaco, New York, Symbol en Times. De overige lettertypen uit de vorige versies blijven beschikbaar in bitmapformaat (screenfonts). Ze zijn herkenbaar door een icoon met een enkele letter 'A' op het document. De nieuwere True Type documenten dragen iconen met drie kleiner wordende 'A-tjes'.

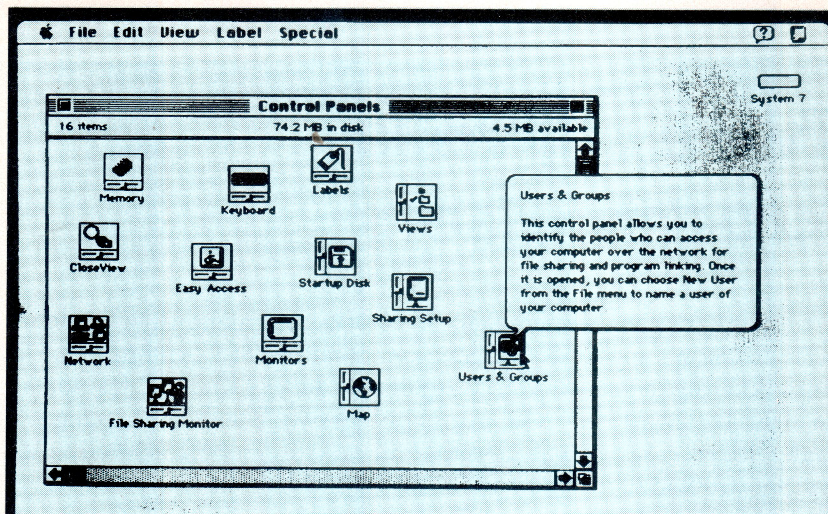
De foutboodschappen zijn sterk verbeterd. Alle cryptische boodschappen zijn namelijk vervangen door meldingen in een normaal leesbare taal.

I.A.C.

In onze ogen is Inter Application Communication (I.A.C.) één van de belangrijke evoluties op softwaregebied. Het belang van I.A.C. zal pas over enkele tijd zichtbaar worden en zal niet beperkt blijven tot één enkel bedrijf. We durven zelfs te stellen dat het één van de belangrijkste kenmerken van System 7.0 zou kunnen worden, omdat het de manier zal verbeteren waarop programma's worden ontwikkeld.

Koopt u nu bijvoorbeeld een pakket als WordPerfect 2.0, dan krijgt u een pakket met een tekstverwerker en een grafische module. Als de IAC-programmatuur in de rekken ligt, zal de gebruiker een tekstverwerker kopen (naar wens) en die grafische module (en bijvoorbeeld een gegevensbank) er later aan toevoegen. Software wordt dus eigenlijk in oneindige variaties aanpasbaar door de gebruiker zelf. Maatwerk door en voor de amateurgebruiker.

Wat doet I.A.C. eigenlijk? Zonder al te technisch te worden, kunnen we stellen dat I.A.C bestaat uit verschillende niveaus. In de hoogste laag zal de gebruiker alleen contact hebben met de Publish &

Subscribe-functie en de superlatief van Clipboard en Scrapbook. Dieper biedt I.A.C. veel meer. Het is een geheel aan routines die communicatie tussen toepassingspakketten op een veelheid aan niveaus mogelijk maakt. Dit gebeurt door middel van AppleEvents. Hierdoor kunnen programma's aan elkaar opdrachten geven, zoals bijvoorbeeld het overhevelen van informatie op hoog en laag niveau.

I.A.C. is één van de belangrijke evoluties op software-gebied

Virtueel

Tenslotte nog iets over het virtueel geheugen en 32 bits adressering. Niet alleen aan uiterlijkheden is gedacht, Systeem 7.0 maakt gebruik van 32 bits adressering en heeft als de geschikte hardware aanwezig is (PMMU of 68030) de mogelijkheid om te werken met virtueel geheugen op schijf. In theorie zou je zelfs kunnen gaan tot maximum 4 Gigabyte (4096 Mb). De 8 Mb limiet van de vroegere versies is dus voorgoed verleden tijd.

Conclusie

We hebben lang moeten wachten op een nieuwe spraakmakende zet van Apple, maar nu is het eindelijk dan zover. We kunnen in alle redelijkheid zeggen dat er een nieuwe interface is geproduceerd, die zowel krachtiger is als (nog) gemakkelijker te gebruiken dan de vroegere releases. De introductie van System 7.0 is zeer zeker niet ten koste van de compatibiliteit van de vroegere programmatuur gegaan en dat vinden we een enorm pluspunt. Daarnaast heeft men het geheel voorzien van een motor van topklasse, zeker geschikt voor de volgende vijf jaar. Belangrijke softwareguru's als Bill Gates (Microsoft), lieten zich al lovend over uit dit besturingssysteem en verklaarden dat ze klaar staan met software, draaiend onder System 7.0.

People like using the Mac. Nu meer dan ooit.

Produktinformatie:

Apple System 7.0
Prijs Personal Upgrade Kit:
f 207,40 inclusief BTW
Prijs Group Upgrade Kit:
f 444,40 inclusief BTW
Voor meer informatie:
Apple Computer BV
Handelsweg 2, 3707 NH Zeist
Telefoon: 03403-86911.

Twee stijlvolle krachtpatsers

De onderkant van de microcomputermarkt - jarenlang bepaald door XT's en 286 AT's - wordt overgenomen door de 386SX computers. De ontwikkelingen gaan verder, want ook de 486-ers komen inmiddels in zicht. Het blijft veel geld, maar ze kosten nu evenveel als twee jaar geleden voor een 386 computer moest worden betaald. Een kort profiel van twee computers in (mini) tower behuizing.

Frans Kors

Produktinformatie

Style 386SX-20
Processor: Intel 80386SX, 20 Mhz
Intern geheugen: 2 Mb, uitbreidbaar tot 8 Mb. Extern geheugen: 5,25' 1,2 Mb en 3,5' 1,44 Mb floppy diskdrive, 42 Mb Conner CP3000 IDE harde schijf
Videokaart: MTV-8908A met Trident 8900 chip en 256 Kb geheugen, 16 bits, resolutie maximaal 800 x 600 pixels, 16 kleuren
Uitbreidingsslots: 6 x 16 bits en 2 x 8 bits. Interfaces: 2 serieel, 1 parallel, 1 game.
Toetsenbord: 101 toetsen AT/XT.
Monitor: 12' monochroom VGA
Prijs: ƒ 4497,- inclusief BTW, MS-DOS 3.3 en 2 jaar garantie
Leverancier:
Manid Computers Ambachtsweg 5H
2222 AH Katwijk
Telefoon 01718-28661

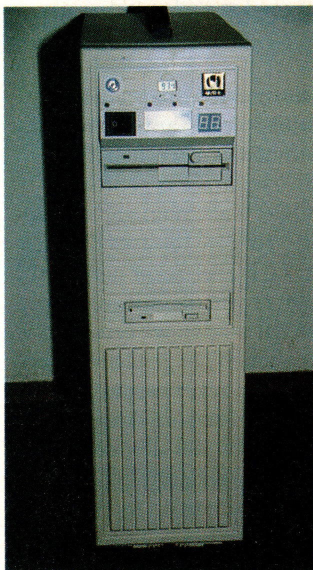
Octek 486-25
Processor: Intel 80486, 25 Mhz, voet voor Weitek 4167 Intern geheugen, uitbreidbaar tot 8 Mb op het moederbord.
Extern geheugen: 55' 1,2 Mb en 3,5' 1,44 Mb floppy diskdrive, 120 Mb Conner harde schijf (19 ms)
Videokaart: DFI VG5000, 16 bits, resolutie maximaal 1024 x 786 bits (interlaced)
Uitbreidingsslots: 8 stuks, 16 bits.
Interfaces: 2 serieel, 1 parallel en 1 game.
Toetsenbord: 101 toetsen
Prijs: ƒ 8052,- inclusief BTW
Leverancier:
Ectron Handelsmaatschappij
Weerenweg 19
1161 AE Zwanenburg
Telefoon 02907-7102

Style 386SX-20

Een computer met een fraaie mini-tower systeemkast. Aan de achterkant aansluitingen voor voeding, VGA-monitor, printer, joystick en twee randapparaten met een seriële interface. De uitrusting bestaat verder uit twee diskdrives (5,25 inch 1,2 Mb en 3,5 inch 1,44 Mb) en een 42 Mb harde schijf. Het hoofdgeheugen op het moederbord omvat 2 Mb, uit te breiden tot 8 Mb. Er wordt een mono chrome 12 inch VGA monitor biij geleverd.
De 20 Mhz Intel 386SX processor is direct op de print gesoldeerd. Er zijn voetjes aanwezig voor de 80287 of 80387SX numerieke processor. Het moederbord heeft acht uitbreidingsslots, waarvan twee zijn bezet door de 16 bits videokaart en de 16 bits I/O kaart. Dw VGA-kaart beschikt over 256 Kb geheugen net genoeg voor een beeld van 640 x 480 of 800 x 600 pixels, met gebruik van zestien kleuren. Voor de meest gangbare programma's, waaronder Windows 3.0, worden drivers meegeleverd.

Ervaringen

De documentatie - Engels- en Nederlandstalig - handelt voor een belangrijk deel over MS-DOS. Over de hardware wordt maar beperkt informatie gegeven, ook elementaire gegevens over de setup van het systeem ontbreken. Bij het draaien van het testprogramma viel de snelheid van de videokaart wat tegen. Toen de video-BIOS naar RAM was gekopieerd haalde de kaart wel een goed cijfer. Ook voor de rest levert de Style 386 SX uitstekende prestaties. Doordat de machine zeer weinig lawaai maakt is het plezierig werken.

De kast is fraai uitgevoerd, wel constateerden we bij het testexemplaar dat enkele schakelaars niet goed werkten.

Conclusie: een fraaie machine met kwaliteiten, maar de documentatie is voor verbetering vatbaar. De prijs zou moeten zakken.

Octek 486-25

Een 'turbo-tower' met een Intel 80486 25 Mhz processor. De towerbehuizing is royaal bemeten, waardoor er ruimte is voor maar liefst zes 5,25 inch drives of streamers van halve hoogte en één 3,5 inch drive. Standaard beschikt de machine over twee floppydrives (5,25 inch 1,2 Mb en 3,5 inch 1,44 Mb) en een 120 Mb harde schijf. De voeding (230 Watt) is van voldoende capaciteit. De diskcontrollerkaart beschikt over een printerpoort, twee seriële uitgangen en een aansluiting voor een joystick. De tweede insteekkaart is een Super VGA-kaart met 1 Mb geheugen, waarmee een resolutie mogelijk is van 1024 x 768 pixels en 256 kleuren. Het moederbord maakt gebruik van de Opti chipset, waarmee veel functies worden gecontroleerd, inclusief een extern chachegeheugen. Maximaal kan 8 Mb geheugen worden geplaatst, is meer nodig dan moet een extra geheugenbord worden gekocht. Er zijn acht 16 bits uitbreidingsslots aanwezig en een voet voor de Weitek 4167 numerieke processor. Bij uitbreiding boven 2 Mb is vervanging van de bestaande 256 Kb SIMM's nodig door minstens 4 SIMM's van 1 Mb.

Ervaringen

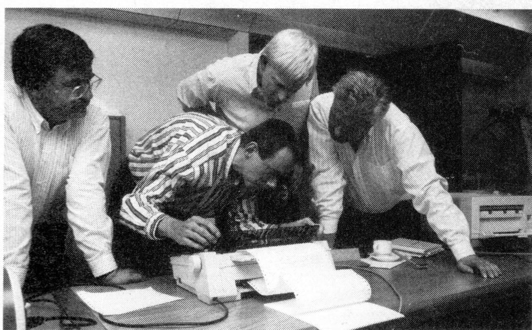
De Octek heeft een zeer snelle harde schijf. De ventilator maakt weinig lawaai, het toetsenbord van Taiwanese makelij is redelijk. De Octek levert uitstekende prestaties, alleen de videokaart blijft wat achter. Wat aan documentatie wordt geleverd is vrij beperkt.
Conclusie: er zijn wel enkele aanmerkingen op de machine te maken. Zo kan de turboschakelaar niet op het moederbord worden aangesloten en is een extra geheugenkaartje nodig voor het installeren van een extern cachegeheugen. De handleiding zou wel wat uitgebreider kunnen zijn. Deze 486-er is over het algemeen snel, met uitzondering van de videokaart, en heeft een naar verhouding lage adviesprijs. Die prijs zal in de winkel nog wel wat lager zijn.

Print, printen, geprint

Negentien printers op de testbank

Gestimuleerd door de ontwikkelingen op het gebied van tekstverwerking en DTP is ook de printermarkt volop in beweging. De consument wordt overvoerd met nieuwe printmethodes en modellen, gekoppeld aan de meest uiteenlopende prijzen. Om een klein beetje duidelijkheid te krijgen in de (on)mogelijkheden van de verschillende soorten printers, zijn er negentien voor u op een rijtje gezet; van de eenvoudige 9 naalds herriemaker tot de geavanceerde afdruktechniek van de PostScript-printer. Aan u de keuze.

Edwin Ammerlaan

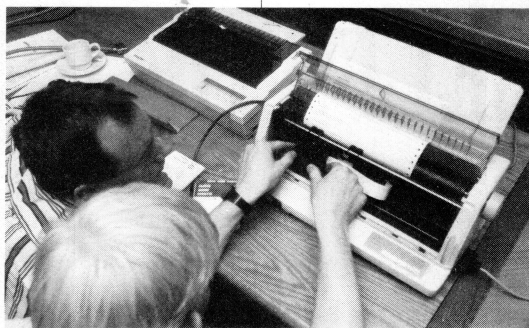

Tekstverwerking is nog altijd de belangrijkste en meest gebruikte toepassing van de computer en het maken van een afdruk hoort daar vanzelfsprekend bij. Kortom, de computer is niet compleet zonder printer. De ontwikkelingen op tekstverwerkingsgebied staan echter niet stil. Het fraai opmaken van tekst en het integreren van afbeeldingen bijvoorbeeld, zijn slechts twee van de vele mogelijkheden die de laatste jaren in de 'moderne' tekstverwerker zijn opgenomen. Deze DTP-achtige functies stellen uiteraard hogere eisen aan een printer. En nu de zware (sneller, meer geheugen, etcetera) computers steeds goedkoper worden, ligt ook het 'echte' elektronisch opmaken van drukwerk (desktop publishing) binnen het bereik van de individuele computergebruiker. Het zijn vooral deze ontwikkelingen op tekstverwerkings- en DTP-gebied die ervoor zorgen dat het de printermarkt jaarlijks met tientallen nieuwe modellen wordt overspoeld. Tijd dus voor een overzicht.

Opzet

Met deze HCC Nieuwsbrief printertest hebben we van de meest gangbare categorieën printers enkele nieuwe modellen van vooraanstaande merken op een rijtje willen zetten. Zo bevat het overzicht 9 en 24 naalds matrixprinters, bubble en inkjets, laser- en PostScript-printers. Natuurlijk is een 9 naalds printer niet met een PostScript-machine te vergelijken. Toch hebben we ze allemaal in de test opgenomen, zodat juist die verschillen voor u duidelijk worden. De opzet was simpel; bekijk de exemplaren aan de hand van vaste criteria en zet de resultaten op een rijtje. Uw redactie testte de negentien printers bijvoorbeeld op afdrukkwaliteit, snelheid, bedieningsgemak, etcetera. Daarnaast keken we uiteraard naar de handleidingen en de prijzen.
Over die prijzen hebben we ons nogal verbaasd. Er bestaat een enorm prijsverschil van leverancier tot leverancier en de gemiddelde prijzen liggen over het algemeen nog veel te hoog. Moet een 9 naalds matrixprinter anno 1991 nu echt nog zo'n 650 gulden kosten, om maar iets te noemen? Gelukkig zit er ook wat betreft die prijzen een beetje beweging in de markt. Vooral laserprinters worden steeds goedkoper. De gemiddelde prijs ligt tussen de drie- en vierduizend gulden. Het blijven natuurlijk dure machines, want vergeet vooral het onderhoud en het materiaal niet (toner, drum en papier).

Tip

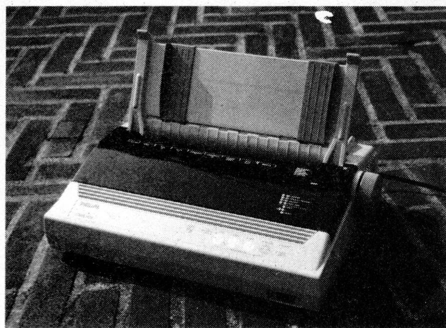

De algemene voorkeur van de redactie gaat uit naar de HP DeskJet 500. Een niet al te dure printer met een prima afdrukkwaliteit. Onze tip voor de computerhobbyist. Uiteraard hebben we ook nog even mogen watertanden bij de kwaliteit en mogelijkheden van de PostScript-printers.
Tot onze spijt moet u voor deze raspaarden wel zo'n achtduizend gulden neertellen. Tip nummer twee: als u hoge eisen aan uw afdruk stelt, maar een PostScript-printer niet kunt (of wilt) betalen, koop dan een laserprinter en een emulatieprogramma (zie elders in deze Nieuwsbrief). De kwaliteit is vrijwel gelijk, alleen zit u tijdens het printen evenin de wachtkamer.

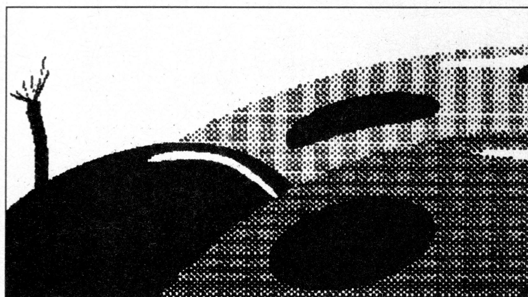
Overzicht

Alle printers zijn op dezelfde manier getest. De resultaten vindt u, samen met de produktinformatie, netjes op een rijtje in het printeroverzicht. Verder zijn de machines nog door de redactieleden afzonderlijk bekeken. De opvallendste zaken staan in korte karakteristieken naast een foto en afdrukvoorbeelden. Zo krijgt u een beknopt, maar duidelijk overzicht van de geteste printers.

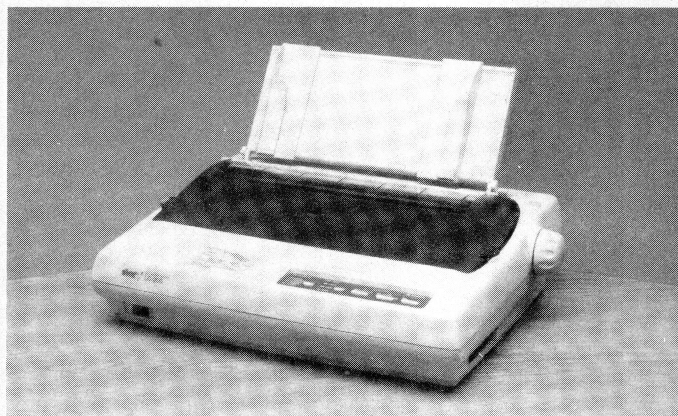
Philips NMS 1433

De 9 naalds printer van Philips is een prima machine voor vlot en eenvoudig printwerk. Zodra er hogere eisen aan de kwaliteit worden gesteld, kunt u beter de NMS 1453, een 24 naalds printer, aanschaffen. De letterafdruk van de NMS 1433 is namelijk niet echt fraai. De printer zelf is wel mooi vormgegeven. Aardig detail is, dat de Philips-printer als enige (van de negentien geteste machines) wordt geleverd *met* een printerkabel. Aan de inhoud en lay-out van de handleiding is veel zorg besteed en het boekje behaalt zonder twijfel de eerste prijs in de categorie 'handleidingen' van deze HCC Nieuwsbrief printertest. Kortom, de NMS 1433 is een uitstekende printer voor wie genoegen neemt met de beperkingen van negen naalden.

Pica Elite Smalschrift Vergro
Dubbele aanslag Onderstre
Boven- Onderschrift Near

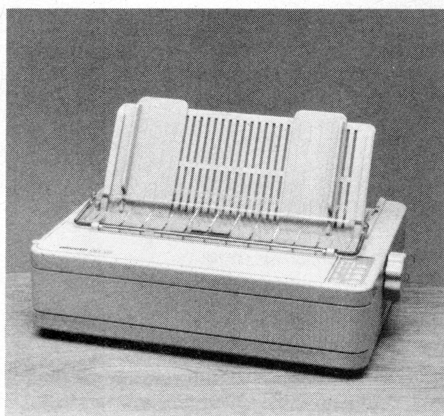
Star LC200

ica Elite Smalschrift Ve
Dubbele aanslag Onderstre
Boven- Onderschrift 1Near

De Star LC200 heeft veel mee, behalve zijn prijs. Bijna duizend gulden is veel te duur voor een 9 naalds printer. De prestaties zijn redelijk en de printer kent aardig wat extra opties, zoals bijvoorbeeld een serieel naar parallel-omzetter, een papierrolhouder en een automatische sheetfeeder. Ook zijn er kleurenlinten voor de LC200 verkrijgbaar. De vormgeving is erg mooi; het lijkt wel alsof deze Star in de windtunnel is gestroomlijnd. Bij een letterafdruk wordt goed duidelijk dat het hier om een 9 naalds-uitvoering gaat, hetzelfde geldt bij het printen van een plaatje. Ondanks deze beperkingen is de Star LC200 een dure printer met stijl.

Olivetti DM 109

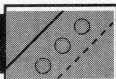

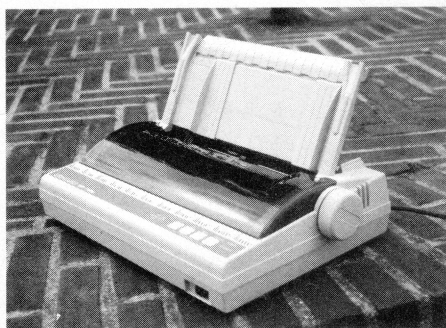
De vormgeving van Olivetti is een verhaal apart. Mooi of niet mooi? Kwestie van smaak. Dat geldt ook voor de matrixprinters van deze firma. De DM 109 is zwaar, maar eenvoudig te bedienen. Met uitzondering van de snelheid, vallen de prestaties nogal tegen. De afdrukkwaliteit is matig en de printer maakt veel lawaai. De prijs is wellicht nog de belangrijkste reden om de DM 109 aan te schaffen, want hij behoort met de Seikosha SP1900 tot de goedkopere 9 naalds printers (zo'n 650 gulden).

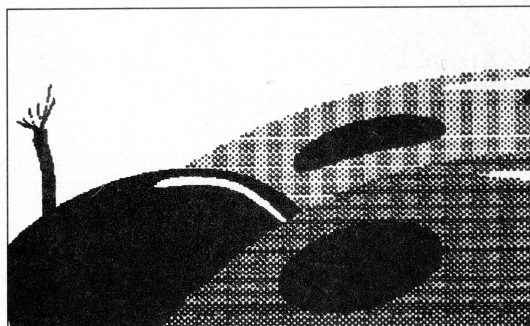
Pica Elite Smalschrift
Dubbele aanslag Onderstre
Boven- Onderschrift Near

Seikosha SP-1900 AI

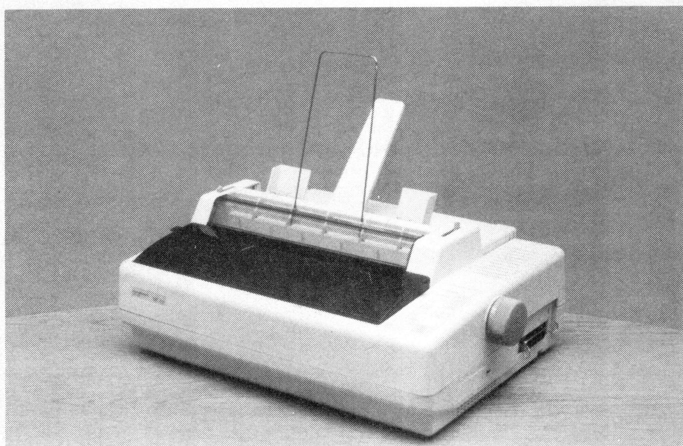

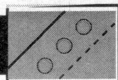
Het uiterlijk van de Seikosha SP-1900 AI komt veel overeen met dat van de Philips NMS 1433. Het betreft hier dan ook vrijwel dezelfde machine. In de prestaties zitten slechts kleine verschillen. De afdrukkwaliteit van de Seikosha is iets beter, maar de snelheid is weer gelijk. Omdat de handleiding in het Engels is uitgevoerd, geven we op dit punt de voorkeur aan Philips. Wel is de SP-1900 AI zo'n dertig gulden goedkoper dan zijn broertje, dus is deze slag voor Seikosha. De conclusie luidt net als bij de NMS 1433: een uitstekende 9 naaldsprinter voor relatief weinig geld.

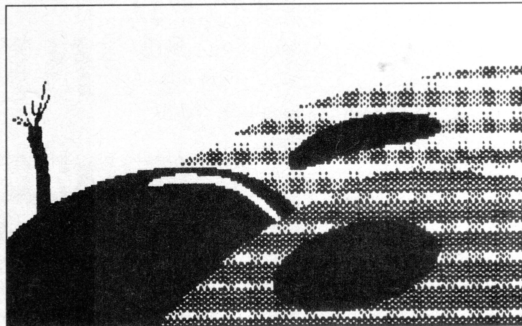
Pica Elite Smalschrift Vergro
Dubbele aanslag Onderstre
Boven- Onderschrift Near

Mannesmann MT82

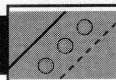

Deze 24 naalds-printer van Duitse origine (Made in Japan) is compact en heeft standaard een sheetfeeder voor circa vijftig vellen ingebouwd. De parkeer stand voor het kettingpapier werkt goed en de losse vellen worden, na het omzetten van twee handles, keurig voor de printkop gebracht. De doorvoer van het A4-papier gaat echter vrij stroef. De machine maakt een venijnig lawaai bij het printen en geeft een redelijk, ietwat korrelig letterbeeld. De letterkeuze is beperkt. Een sobere scherp geprijsde printer.

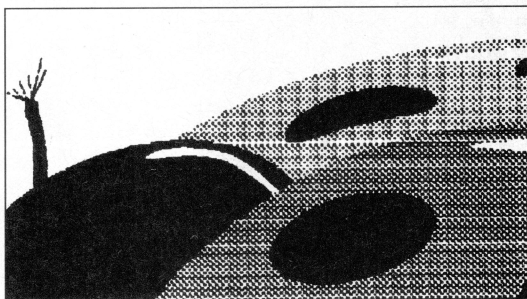

ica Elite Smalschrift
Dubbele aanslag Onderstre
Boven- Onderschrift Nea

Fujitsu DL1100

Het noodlot sloeg tijdens de printerstest meteen toe voor de Fujitsu DL1100. Binnen een paar seconden was de printer één naald armer. De kop moest dus met 23 naalden de rest van het programma afwerken en dat pleit natuurlijk niet in het voordeel van de Fujitsu. De algemene indruk die we kregen is redelijk. Grootste minpunt is de prijs van *f* 1650,- die voor het apparaat moet worden neergeteld. Daarmee is dit de duurste 24 naalds-printer uit de geteste serie. De DL1100 doet zijn werk met wisselvallige resultaten. De afdrukken zijn redelijk (voor 23 naalden...), het geluidsniveau ligt hoog. Als je snel het display wil leren gebruiken, is het (rommelige en Engelstalige) handboek onontbeerlijk. De vormgeving is fraai. De printer ziet er verzorgd en afgewerkt uit; handig in kleine ruimtes. Er zijn veel opties beschikbaar, waaronder fontcards en kleurenlinten. De Fujitsu DL1100 is een duur, fraai vormgegeven, maar wisselvallig werkpaard.

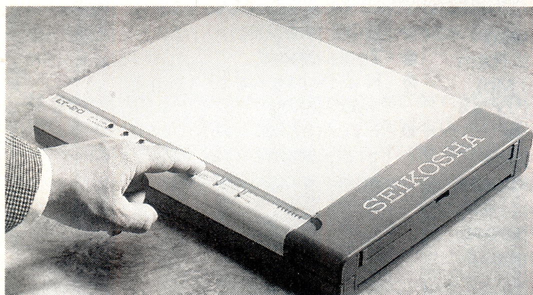
normaal **vet** *cursief*
onderstreept bovenschrift
KAPITAAL KLEIN KAPITAAL ~~doorh~~

Seikosha LT-20

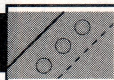
Een printer met een ongewoon uiterlijk: geen uitstekende delen en zéér plat. De Seikosha is dan ook speciaal ontworpen om onder een laptop te gebruiken. Of liever onder een *notebook*, een lichtgewicht dus, want in de handleiding staat duidelijk aangegeven dat er niet meer dan 3 kilo op de Seikosha mag worden gezet. En die laatste mogelijkheid maakte deze printer nu juist zo aantrekkelijk. Standaard wordt de printer niet met een accu geleverd. De papierlader, die ongeveer vijftig vellen kan bevatten, zit in de bodem van de printer. Printen gaat in eerste instantie zonder dat er iets van te merken is. Er is namelijk niets te zien. Gaat er iets fout met het papier, dan blijft de printer vrolijk doorp.inten. Handmatige invoer van het papier is ook mogelijk. Daarvoor moet echter wél eerst de papierlade uit de printer worden gehaald. De aansluitingen zitten aan de zijkant, de bedieningsknoppen en de controlelampjes aan de bovenzijde. Met die knoppen kan een veelheid aan functies worden ingesteld, zo kan het apparaat ook supersnel prin- ten. De afdrukken zien er netjes uit en het geluid is redelijk beschaafd. Omdat de werking van de printer niet goed te controleren is, gaat er nogal eens wat fout. De afmeting is een pluspunt, de prijs een minpunt. Vergeleken met bijvoorbeeld de Canon Bubble Jet 10e en zijn zusje in Apple-uitvoering, geeft deze printer een mager resultaat en hij is onhandig in het gebruik.

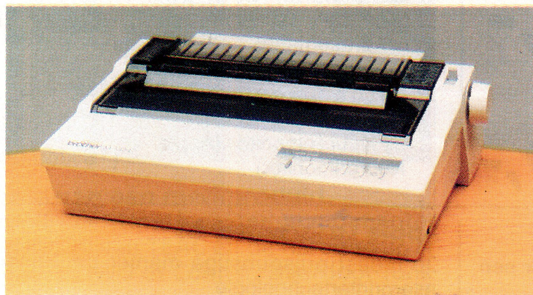
Pica Elite Smalschrift Ver
Dubbele aanslag Onderstree
Boven- Onderschrift Near L

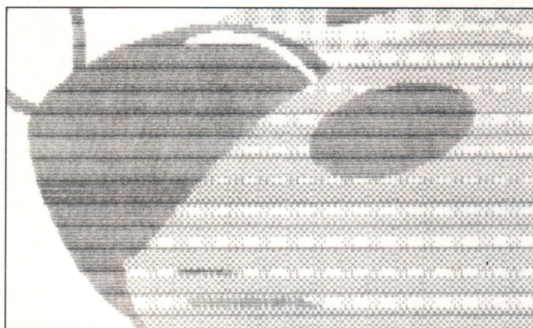
Brother 1324

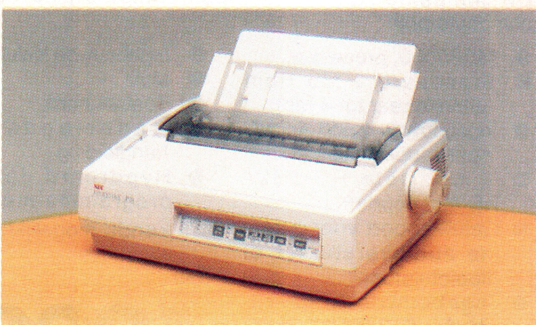
We zijn niet echt tevreden over deze Brother 1324. Het gemopper begint al met het invoeren van kettingpapier, dat heel lastig vanaf de achterkant in de printer moet worden gebracht. In de praktijk zal dit een hoop heen en weer geschuif met de machine betekenen en dat kan niet echt de bedoeling zijn. Eenmaal ingevoerd, blijkt het papier zwaar door te voeren naar de juiste beginstand.

Een blik op het display stemt je ook al niet vrolijker. Het is onoverzichtelijk en onduidelijk zonder de hulp van de (beknopte Nederlandstalige) handleiding. De uiteindelijke afdrukken zijn matig tot slecht van kwaliteit. De printer maakt veel lawaai. Positieve punten zijn de mooie vormgeving en de grote hoeveelheid emulaties en fonts. Zeker in vergelijking met de andere geteste 24 naalds-printers kunnen we deze Brother 1324 niet aanbevelen.

Pica Elite Smalschrift Vergro
Dubbele aanslag Onderstre
Boven- Onderschrift Near

NEC P20

Na een paar minder goede type printers gooit NEC weer hoge ogen met de P20 en zijn zusje, de (brede) P30. Robuust uitgevoerd hamert deze matrixprinter met zijn 24 naalden fraaie letterbeelden op papier. Hij doet dat redelijk snel, maar wel met het nodige lawaai. Fraai is de mogelijkheid om de tractor zowel in push/duw als in pull/trek stand te zetten. De printer heeft 7 standaard ingebouwde lettertypes. Ze zien er goed uit en laten zich gemakkelijk door het regelpaneel selecteren. Losse vellen worden netjes tot vóór de printkop gebracht en dat alles met een minimum aan toetserij. Minder mooi is het softwareprogramma dat wordt meegeleverd om enkele andere instellingen, zoals basislettertype en papierlengte in te stellen. We kregen het programma niet goed aan de praat op een Hercules monochroom systeem. Pas op een VGA-monitor werkte het programma. Het interessante van deze printer is de prijs. Deze puike machine staat in enkele winkels voor slechts *f* 828,30 inclusief BTW en dat is beslist niet teveel voor zo'n mooi en veelzijdig apparaat.

Pica Elite Smalschrift Vergro
Dubbele aanslag Onderstre
Boven- Onderschrift Near

Canon Bubble Jet 300

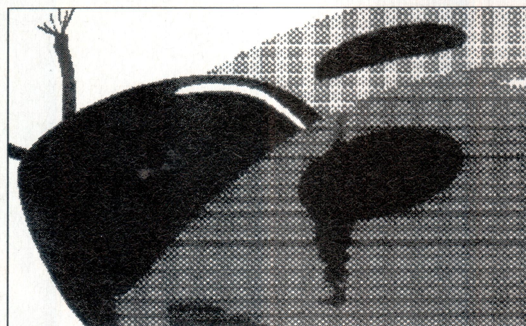

Net als de Olivetti JP350 en de HP DeskJet 500 spuit de Canon BJ300 de inkt als het ware op het papier. Dit heeft als nadeel dat die inkt kan vlekken als het papier 'vers' uit de printer komt. Bij de Canon is dit nadeel van ink- en bubble jet-printers het duidelijkst, omdat het papier bij de uitvoer langs enkele 'rolletjes' draait. Bij grote vlakken zwart leidt dit direct tot vlekken (zie afbeelding). Het voordeel is, dat zwart ook inderdaad zwart is. De inktcartridges zijn niet compatibel met die van Hewlett-Packard en kunnen ook niet worden nagevuld. Bij intensief gebruik kan dit natuurlijk financiële gevolgen hebben, want die cartridges kosten vijfenzestig gulden per stuk.

De printer ziet er mooi uit, maar helaas is het goede Nederlandstalige handboek nodig, wil je vlot met het display kunnen werken. Op de vlekken na, is de afdrukkwaliteit uitstekend.

De printer werkt snel bij een laag geluidsniveau. Bij het afdrukken op losse vellen is de aanschaf van een optionele sheetfeeder noodzakelijk. Deze Canon BJ300 is één van de betere printers uit deze monstertest.

Pica Elite Smalschrift Vergro
Dubbele aanslag Onderstre
Boven- Onderschrift Near

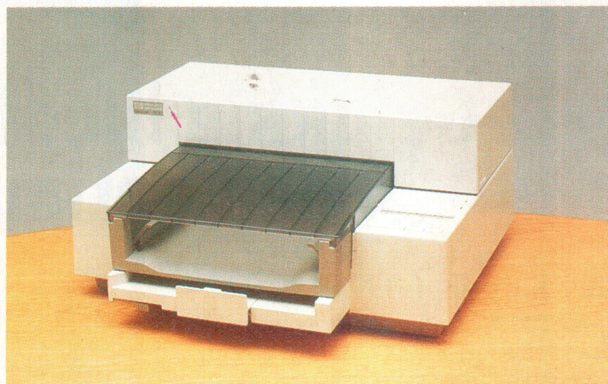

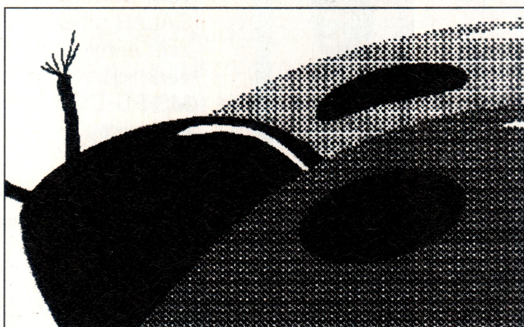
Printers programmeren

JVDL Computing uit Hoogblokland start in september met een cursus die een inleiding geeft in het toepassen van de printertalen HP-PCL5 en HP-GL2. Deze cursus is speciaal bedoeld voor hen die nog nooit serieus in aanraking zijn geweest met het programmeren en instellen van moderne printers. Behalve voor programmeurs en systeemanalisten kan de cursus ook worden gevolgd systeembeheerders en anderen die betrokken zijn bij de produktie van kwaliteitsprintwerk. De cursus is praktisch van opzet en duurt een dag. Aan de hand van een aantal voorbeelden worden overlay's en macro's gemaakt met teksten en figuren. Deze kunnen worden uitgetest op HP laserprinters van de familie III. Ook in het gebruik van soft-fonts wordt geoefend. Inlichtingen: JVDL Computing, telefoon 01838-2070.

HP DeskJet 500

Uitgaande van de officiële prijs is de HP DeskJet 500 een prima printer. Als we kijken naar de werkelijke prijs, dan past maar één advies: kopen dat ding! En direct daarop volgend: gebruik **niet** steeds de cartridges van HP, die zijn veel te duur en eigenlijk is de inkt ook maar zo-zo. Hervullen kost een fractie en geeft vaak een beter resultaat.

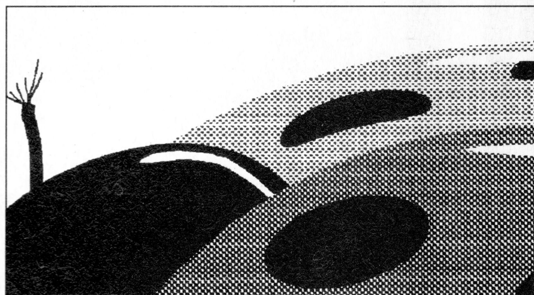

normaal vet *cursief* v
onderstreept bovenschrift
KAPITAAL KLEIN KAPITAAL doorh

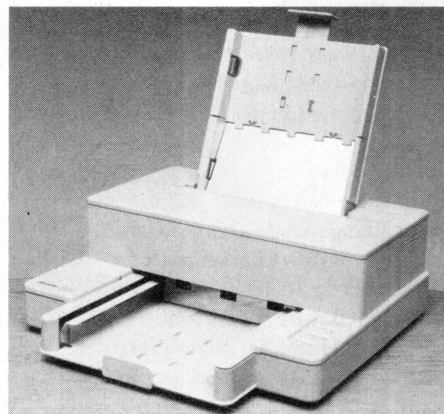
Het resultaat is wel enigszins afhankelijk van de kwaliteit. De LaserJet is een buitengewoon ongecompliceerd apparaat: kabel aansluiten, flinke partij papier er in en printen maar. Een mooi en voordelig alternatief voor de laserprinter, al is die toch net nog iets beter van kwaliteit. Niettemin, een prachtige afdruk voor dit geld. En wat is 'ie rustig, heerlijk. Als grafische afbeeldingen moeten worden geprint dan duurt dat wel even, wie dat zeer vaak moet doen kan misschien beter kijken naar de goedkope laserprinters. Jammer dat er zo'n buitengewoon klungelige stekker aan het netsnoer zit. Er in steken en nooit meer aankomen, is het devies. Samen met de externe voeding (dat had toch anders gekund) neemt de DeskJet wel een forse plaats in op het bureau. Niettemin, qua prijs-kwaliteitsverhouding scoort de DeskJet 500 van HP buitengewoon hoog.

Olivetti JP350

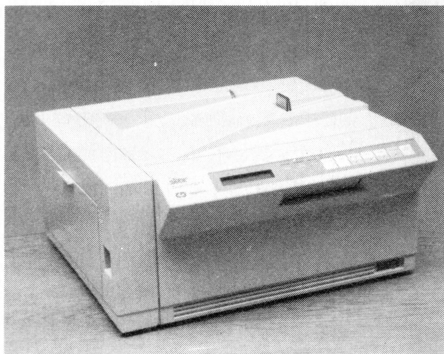
De Olivetti JP350 is niet honderd procent compatibel met de DeskJet+, in tegenstelling tot wat de handleiding doet vermoeden. De printkop en -cartidge zijn wel compatibel met die van Hewlett-Packard. De papiertray werkt onhandig, de doorvoer gaat prima. Omdat er flink wat inkt op het papier wordt gespoten, rollen de letters soms vlekkerig uit de printer. Ook bij grote vlakken zwart is het oppassen dat het papier niet gaat vlekken. Het duurt even voordat die inkt is opgedroogt. De vormgeving is typisch Olivetti; je moet er maar van houden. Toch is deze bubble jet geen slechte machine. Hij doet wat er van hem wordt gevraagd, maar bij de afbeeldingen in een wel heel erg traag tempo. Via de schakelaars op het bedieningspaneel zijn de meeste zaken in te stellen, er zijn namelijk geen dipswitches 'aan boord'. Ondanks dat de printer een 'hijgerig' geluid produceert, ligt het geluidsniveau laag. De handleiding is in het Engels en ziet er rommelig uit.
In vergelijking met de Canon bubble jet 300, heeft de iets duurdere Olivetti net een streepje voor.

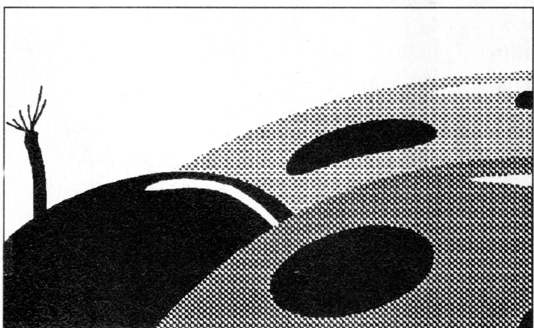
Pica Elite Smalschrift Vergroot
Dubbele aanslag Onderstree
Boven- Onderschrift Near

Star LS4

De Star LS4 is in veel opzichten een onopvallende laserprinter die zijn werk gewoon goed doet. Een degelijk werkpaard met een scherpe prijs. Afdrukkwaliteit en bedieningsgemak zijn prima, de vormgeving is eenvoudig. Enige opvallende minpunten zijn de rommelige handleiding en het papier dat door de hitte bij het printen nogal krom uit de machine komt. Grootste pluspunt is de prijs van ƒ 3550,-, waarmee de Star de goedkoopste laserprinter uit deze test is. We kunnen deze Star LS4 daarom van harte aanbevelen.

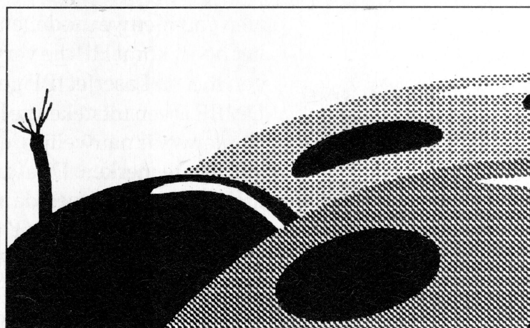

Pica Elite Smalschrift Vergro
Dubbele aanslag Onderstre
Boven- Onderschrift Near

Brother HL8V

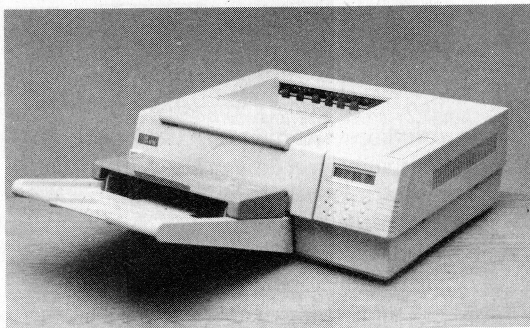

Deze Brother lijkt als twee druppels water op de HP Laserjet III, met zegeningen als scalable fonts en HP's 'Resolution Enhancement', wat bij de Brother 'Hi Res control' heet. In HP-emulatie spreekt hij PCL5 en HP-GL/2. Hij print drie interne lettertypes in willekeurige grootte, terwijl de HiRes zorgt voor gladde randlijnen. Het resultaat is perfect. Naast de drie scalable fonts zijn er drie vaste fonts van 10 en 12 (Courier) en 16,6 cpi (Lineprinter). In HP-emulatie hebben we de afdrukresultaten van de Brother vergeleken met de HP Laserjet IIISi en hoegenaamd geen verschil gevonden. Mogelijk drukte de IIISi iets scherper af door zijn micro-fine toner. De Brother vertoonde bij grote oppervlakten lichte vegen in de zwarting, maar dat kan liggen aan de kwaliteit van de tonercartridge.
De handleiding is duidelijk (met veel plaatjes) en in het Nederlands, terwijl ook het display van de printer Nederlands 'spreekt'. De handleiding bevat complete lijsten met besturingscodes voor alle emulaties.
Kortom, de Brother HL8V is een snelle HPIII-achtige laserprinter van goede kwaliteit, iets uitgebreider, iets goedkoper, maar zonder veel eigens.
Echt iets voor op kantoor.

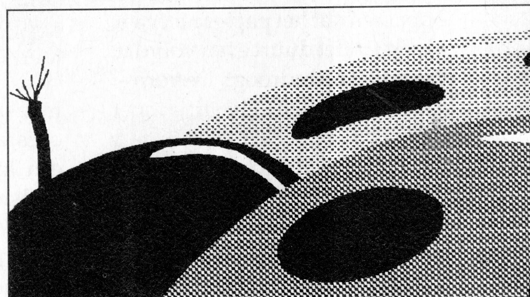

Pica Elite Smalschrift Vergro
Dubbele aanslag Onderstre
Boven- Onderschrift Near

Visa Laser 615

Een probleemloze printer. Wie meer standaard lettertypes en emulaties wenst, is met deze Visa zelfs beter uit dan met de HP LaserJet II. Er is een lange opwarmtijd voordat de printer in actie komt en de ventilator maakt in vergelijking met de andere laserprinters veel lawaai. Wel biedt de Visa standaard een half Mb meer geheugen dan de concurrentie. Op de Brother HL8V na, is de Visa Laser 615 de snelste printer van zijn soort. Fraai is het bedieningspaneel dat de verschillende mededelingen in vijf verschillende talen (geen Nederlands) kan tonen. Dit paneel is vlot en eenvoudig te bedienen. Ondanks de vele opties (fonts en emulaties) van deze laserprinter, blijft de prijs van *f* 4700,- aan de hoge kant.

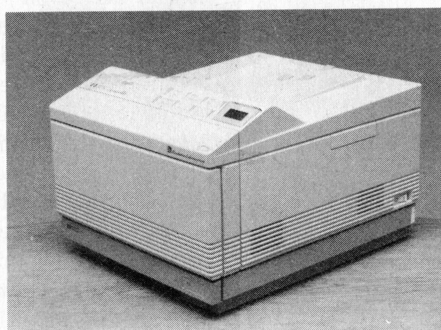

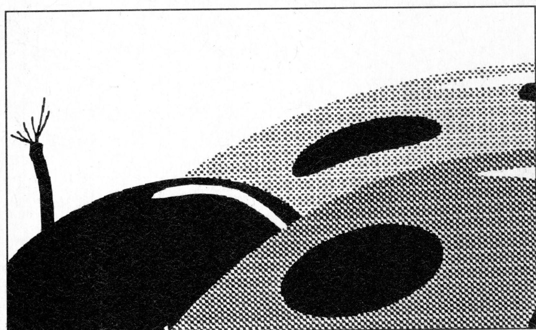
normaal	**vet**	*cursief*
<u>onderstreept</u>		bovenschrif
KAPITAAL	KLEIN KAPITAAL	

De printertest team:
Edwin Ammerlaan, Lucie Blom, Quintus Bosman, Charles Cox, Berend Harmens, Frans Kors en Marc van Munnen.

HP LaserJet IIIP

Hewlett-Packard mag zich met de succesvolle LaserJet-serie al enkele jaren marktleider op het gebied van laserprinters noemen. De HP's worden niet alleen door de vakpers geprezen, ook erkennen fabrikanten van laserprinters de HP LaserJet als standaard. Dat blijkt wel uit het feit dat de meeste printers HP-compatibel zijn en/of een HP-printer emuleren. Die toonaangevende marktpositie is wel mooi, maar het schept ook hoge verwachtingen ten aanzien van nieuwe modellen. Zoals het hoort komt HP die verwachtingen met de LaserJet IIIP geheel na. De IIIP is een uitstekende laserprinter waar nauwelijks iets op valt aan te merken. De afdrukkwaliteit is bijzonder goed dankzij de 'resolution enhancement' technologie. Fijne, messcherpe letters en duidelijke grijswaarden. Het verwerken van een afbeelding neemt evenwel behoorlijk wat tijd in beslag. De printer is eenvoudig te bedienen en wie alle details wil leren kennen kan zich verdiepen in de uitgebreide handleidingen. De HP LaserJet IIIP is de terechte marktleider.

normaal	**vet**	*cursief*
<u>onderstreept</u>		bovenschrift
KAPITAAL	KLEIN KAPITAAL	

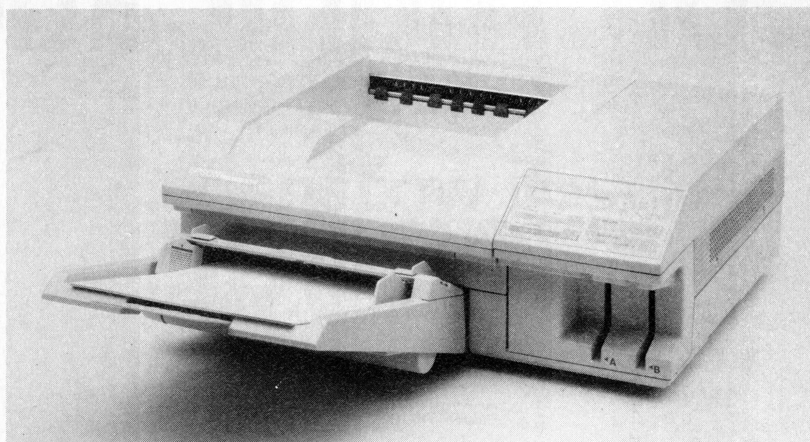
PostScript kent (bijna) onbeperkte mogelijkheden

PostScript is een paginabeschrijvende programmeertaal, waarvan de geschiedenis in wezen terug gaat tot 1982. Alleen heette het toen nog niet PostScript, maar *Impress.* De programmeertaal is ontwikkeld door Adobe Systems Inc.
Het belangrijkste en meest bekende kenmerk van PostScript is dat tekst en illustraties 'traploos' kunnen worden vergroot en verkleind, waarbij in wezen alleen de afmetingen van het papier de begrenzing vormen. De mogelijkheden van PostScript gaan overigens nog aanzienlijk verder dan alleen maar vergroten en verkleinen, zoals draaien en het veranderen van de verhoudingen. Met een creatief gebruik van bestaande fonts (lettertypes) kunnen via PostScript ook zeer fraaie effecten worden bereikt.

Met PostScript zijn afdrukken in hoge resolutie (dichtheid) mogelijk, tot wel 2400 dpi (dots, puntjes per inch). Maar de mogelijkheden van de meeste printers gaan niet veel verder dan 300 dpi, al zijn er al enkele laserprinters die een dichtheid van 600 dpi kunnen produceren. Veel verder zullen de mogelijkheden vooralsnog niet gaan, omdat het voor de afdrukken gebruikte materiaal - de toner - dat niet toelaat. Voor een hogere resolutie is speciale apparatuur nodig, zoals die vooral op drukkerijen wordt gebruikt.
Voor afdrukken in PostScript wordt meestal een PostScript printer gebruikt, maar het is ook mogelijk om dat op andere printers te doen met gebruik van speciale software (emulatie). Een nadeel is dan wel dat de verwerkingssnelheid aanzienlijk lager ligt.

Omdat PostScript is in te lezen en te verwerken als een gewone ASCII-file kunt u ook zelf in PostScript programmeren. Over dat boeiende onderwerp worden inmiddels regelmatig boeken uitgebracht, waarvan er binnenkort één in de HCC Nieuwsbrief wordt besproken.

Epson EPL-7500

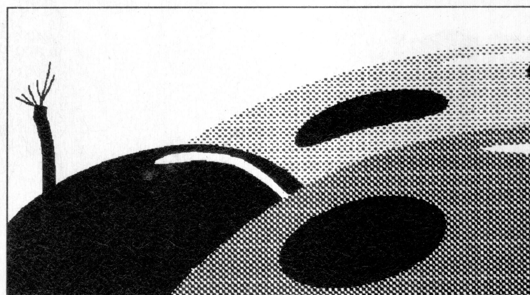
Een PostScript printer van één van de 'grote jongens' op printergebied. Epson had vroeger zelfs een monopolie in de markt met haar matrixprinters, want bijna iedere fabrikant conformeerde zijn printers aan de zogenaamde 'Epson-standaard'. Die tijd is nu voorbij, al lijkt de rol van Epson nog lang niet uit uitgespeeld. De EPL-7500 bijvoorbeeld, kent een aantal opties die maar bij weinig andere PostScript printers zijn terug te vinden. Zo is de zwarting met een (gele) knop binnenin de printer instelbaar en zijn er enorm veel mogelijkheden via het display instelbaar. Dat bedieningspaneel is eenvoudig te gebruiken en waar nodig biedt het duidelijke, Engelstalige, handboek snel uitkomst.

De prestaties van de EPL-7500 zijn goed en zeker ook voor de afdrukkkwaliteit. In vergelijking met de TrueImage en de QMS geeft deze Epson de beste resultaten voor de laagste prijs. Een degelijke en schrep gesprijsde printer dus.

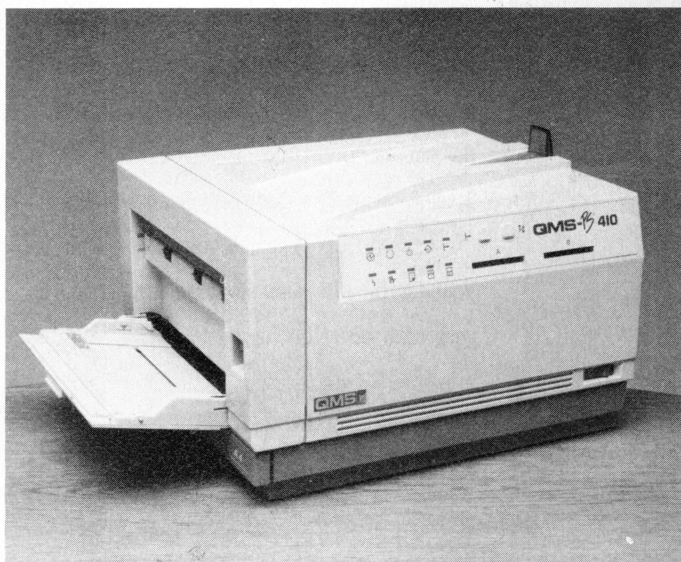
normaal **vet** *cursief* ***vet cursief***

onderstreept bovenschrift onders

KAPITAAL KLEIN KAPITAAL ~~doorh~~

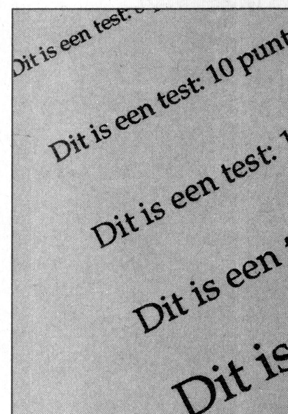

QMS 410

Dit werkpaard dat zich zowel parallel, serieel als via AppleTalk laat aansturen doet het altijd en dan nog uitstekend ook. Het warm kloppende Canon-hart heeft gelukkig geen permanente koeling nodig, vandaar dat de ventilator pas op volle kracht gaat draaien als er geprint moet worden. De kwaliteit is zoals je van een PostScript printer mag verwachten, ook op de 'ingebouwde' fonts (lettertypes) is nauwelijks iets aan te merken. Merkwaardig is wel dat beide exemplaren van de drums die tijdens de test werden gebruikt lichte beschadigingen hadden, die natuurlijk ook op het papier waren te zien. Hopelijk toch exemplarische foutjes. Hulde voor de software die wordt meegeleverd, daarmee valt alles naar wens in te stellen. Het papier kwam allemaal keurig uit de printer, maar wilde een enkele keer nog wel eens vervelend omkrullen.

Dikker papier - bijvoorbeeld voor een omslag - gaat er moeizamer of helemaal niet doorheen. In vergelijking met de Microtek TrueType printer is de QMS nogal langzaam, ondanks enorm geheugen (6 Mb, standaard 2 Mb). De machine beschikt over 45 (de 35 'normale' plus de Adobe Garamond) echte Adobe fonts die snel beschikbaar zijn en goed van vorm. De totale indruk: een uitermate brave printer die het waarschijnlijk lang naar wens blijft doen.

normaal **vet** *cursief* ***vet cursief***

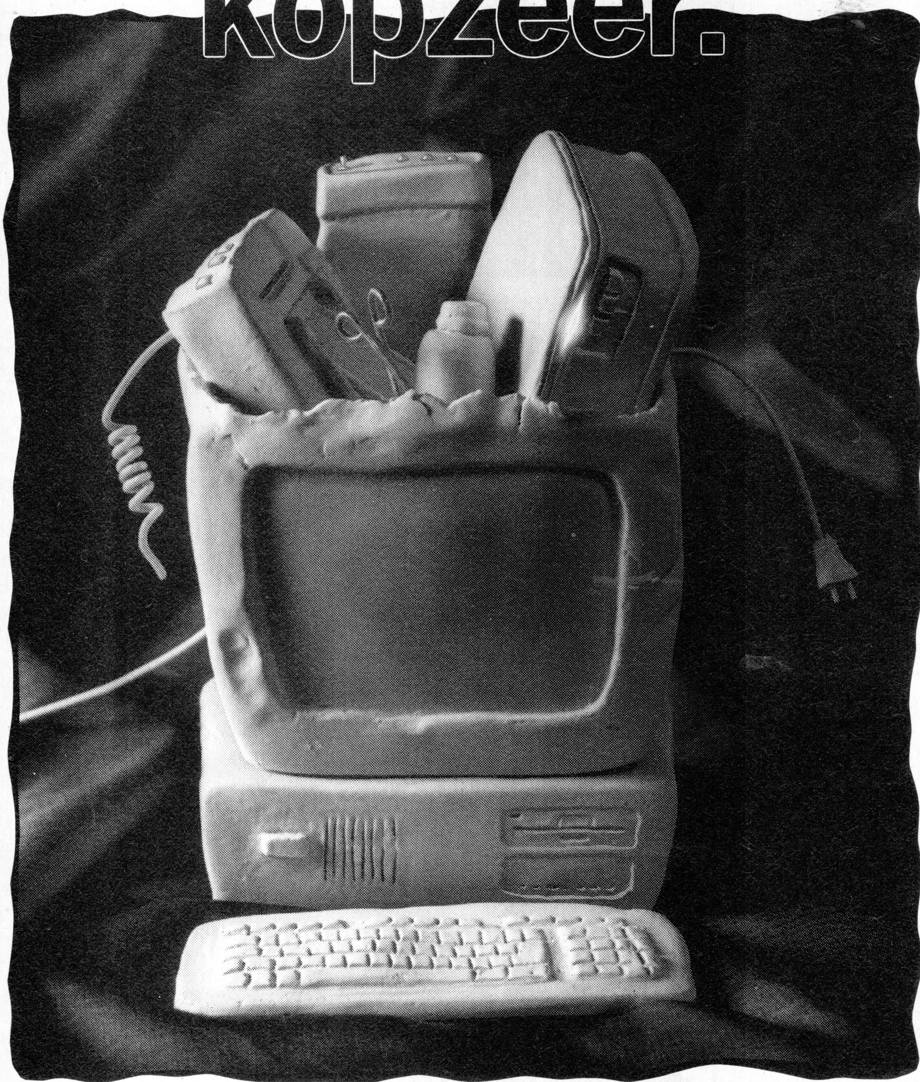
onderstreept bovenschrift onders

KAPITAAL KLEIN KAPITAAL ~~doorh~~

Communicatie

zonder

kopzeer.

Een punthoofd van de fax. Met de handen in het haar bij het antwoordapparaat. Of hoofdschuddend bij 44 te typen A4-tjes. Dan wordt het tijd voor Paperback Direct Dè specialist op het gebied van datacommunicatie. The Complete Faxen maken van uw pc een super fax. Tekst en afbeeldingen ontvangt of verstuurt u snel en zonder oponthoud. Uiteraard ook in een Netwerk. The Complete Communicator. Snelle fax, volwaardig datamodem, geavanceerd beantwoordsysteem en scanner-poort op 1 insteekkaart en 1 telefoonlijn. The Complete Scanner-serie. Ook geschikt voor uw laptop. Volledige beeldmanipulatie zoals verkleinen/vergroten en retoucheren. Met 256 èchte grijstinten of in full colour. Bovendien maakt de revolutionaire OCR software zowel herkenning als bewerking van tekst en beeld mogelijk.

Alle Complete PC-produkten zijn geschikt voor IBM XT/AT, 80386/80486, PS/2 model 30/55 en 100% compatibles.

HCC 09/91

Ja, stuur mij informatie over: ☐ The Complete Fax-serie ☐ The Complete Scanner-serie ☐ OCR software

Naam: ______________________ M/V Pc/Plaats: ______________________

Bedrijf: ______________________ Telefoon: ______________________

Adres: ______________________

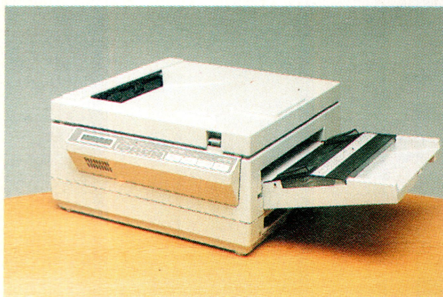
Volledig ingevulde bon zenden aan: Paperback Direct b.v., Antwoordnummer 463, 2100 WB Heemstede.

PAPERBACK
D I R E C T

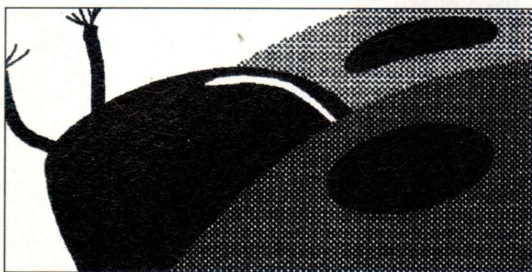
Herenweg 92, 2101 MP Heemstede
Tel: 023-29 43 44, Fax: 023-29 32 33

Produktwijzigingen voorbehouden.

Microtek TrueImage

Eén van de eerste TrueType laserprinters op de markt. TrueType is een manier om letterbeelden te beschrijven in een contourformule. Daardoor is het mogelijk de fijnheid van de letter te laten bepalen door het uitvoerapparaat: bij laserprinters meestal 300 dpi, bij laser(foto)belichters 1200 dpi, 2400 dpi of nog hoger. PostScript van Adobe was de standaard hiervoor, maar Apple (tot voor kort de grootste adept van PostScript) heeft zich nu bekeerd tot TrueType. Vooral omdat dezelfde contourbeschrijving van de letter nu gebruikt gaat worden om de letter op het beeldscherm te projecteren. Zodoende wordt het WYSIWYG-principe beter gediend. Deze printer accepteert echter zondermeer PostScript-bestanden. Hiermee lijkt TrueType compatibel met PostScript. Deze printer zou dus een goed alternatief kunnen zijn voor de, prijzige, PostScript printers. Helaas, de prijs van deze printer is ook hoog en het letterbeeld niet mooi. Om copyright-technische redenen heeft men de meeste populaire lettertypes moeten imiteren en dat gaat niet altijd even fraai. De Times is grof, de Helvetica (Arial geheten) boers. Erger dan de fraaiheid van de letter is de spatiëring: bepaalde letters staan consequent te veel naar rechts of te veel naar links. Ook de accenttekens willen nog wel eens niet precies boven het teken staan waarop ze bestemd zijn. Kortom, niet bruikbaar voor 'final prints' waaraan hoge typografische waarde wordt gehecht. Iets gunstigs te melden? Ja zeker, deze machine is bloedsnel. Of er nu bitmapped plaatjes in staan of niet de pagina's vliegen met een hoge snelheid uit de machine dankzij de 32-bits Risk processor. Deze machine is bij uitstek geschikt om in een niet al te grote kantooromgeving rustig veel en snel printwerk te verrichten. De printer kan zowel serieel, als parallel en via een AppleTalk aansluiting werken, alleen moeten de printopdrachten op elkaar wachten. De prijs zal zeker omlaag moeten wil deze printer kunnen concurreren met echte PostScript-printers.

normaal **vet** *cursief* ***vet cursief***
<u>onderstreept</u> bovenschrift ondersc
KAPITAAL KLEIN KAPITAAL ~~doorha~~

Het overzicht

Op de volgende pagina's vindt u alle printers nog eens op een rij. Met hun technische gegevens en prijs.
Ter verduidelijking volgt hier een verklaring van enkele gegevens uit het printeroverzicht:
G.O.= geen opgave (gekregen van de printerleverancier)
N.V.T.= niet van toepassing voor de printer in kwestie.
Prijs = advies-verkoopprijs inclusief BTW. Dit betekent dat de printers waarschijnlijk voor (soms veel) lagere prijzen in winkels zullen liggen en dat die prijzen per leverancier nogal kunnen verschillen. Het is dus raadzaam goed rond te kijken voordat u tot aanschaf overgaat.
Prijs lint/toner/inkt = het is verstandig om na te gaan of inkt-cartridges navulbaar zijn. Dit kan u namelijk veel geld besparen.
Buffer = dit is het interne geheugen van de printer.
Soort aansluiting = met parallel bedoelen we de Centronics parallel interface, met serieel bedoelen we de RS-232(C) interface. Dit is van belang voor de bekabeling van computer naar printer.
Resolutie = het antal 'puntjes' (dots) per inch (dpi). Hoe meer puntjes per inch, des te 'fijner' de afdruk.
Lettertypes = de soort letterfamilies of fonts waar de printer standaard over kan beschikken.
Emulaties = emulaties zijn vooral van belang voor de soort printerdriver (besturing) die u in uw software moet installeren om de printer goed aan te kunnen spreken.
Snelheid = de resultaten van onze snelheidstesten (het aantal tekens per seconde) liggen over het algemeen lager dan de fabrikanten in hun informatie beweren. Onze test is maar een relatief 'meetinstrument', omdat de feitelijke snelheid van (te) veel verschillende factoren afhangt. De testresultaten moet u daarom niet al te strikt nemen, ze geven echter wel een indicatie voor wat de onderlinge verhoudingen betreft.
Prijs/presatie = is de printer zijn geld waard?
Leverancier = in veel gevallen kunt beter rechtstreeks bij een dealer terecht.

Printen gevaarlijk?

Milieu kan rol spelen bij keuze printer

De verschillende soorten printers die er op de markt zijn, hebben alle hun eigen milieu-plaatje. Je hebt 'schone' printers en 'vieze', al naar gelang de belasting voor het milieu. Dat is geen ver van mijn bed show, want laserprinters bijvoorbeeld spuiten het gif rechtstreeks de kamer in. Hier in het kort de zaken op een rijtje.
Een matrixprinter verslijt in zijn leven een aantal printerlinten. Soms is het mogelijk deze te herinkten, wat de levensduur van een lint aanmerkelijk kan verlengen en het milieu minder zal belasten. Gebruikte linten zijn klein chemisch afval, en dienen daarom niet in de vuilniszak terecht te komen. Matrixprinters zijn, kortom, kleine milieuvervuilers. Maar de herrie die ze produceren moet je toch eigenlijk ook laten meetellen en dan zijn het weer viezeriken.

Ozon

Laserprinters zijn potentieel sterke milieuvervuilers. Volgens een onderzoek van TNO produceren laserprinters in de meeste gevallen veel meer ozon dan goed is voor een mens. Ozon schijnt het hoog boven ons hoofd goed te doen, maar vlak naast ons, uit het ventilatiegat van de laser, kan het hoofdpijn, misselijkheid, huiduitslag, ontstekingen aan de luchtwegen en zelfs geheugenverlies of concentratieproblemen veroorzaken. Vooral de hobbyist met thuis zo'n prachtprinter loopt gevaar, op zijn benauwde werkkamertje.
De importeur Printer Technology Europe in Eindhoven importeert een extern ozonfilter voor laserprinters dat naar eigen zeggen de ozon volledig omzet in zuurstof. Maar daarmee is het verhaal niet uit. De tonercassettes van laserprinters bevatten giftige zware metalen in de lichtgevoelige drum. Zomaar weggooien is doodzonde. Er zijn verschillende leveranciers op de markt die gebruikte tonercartridges hervullen en voor bedragen in de buurt van ƒ125,- verkopen. Daarmee kan een nieuwe cartridge verscheidene malen worden hergebruikt, maar eenmaal versleten is hij zwaar chemisch afval en mag beslist niet bij het huisvuil gezet worden.

Personal

Veel vriendelijker voor het milieu én de portemonnee zijn de inktspuitprinters en bubblejetprinters. Hier geen ozonuitstoot en zware metalen in de inktcassette, die trouwens vaak heel goed te herinkten is als men bepaalde voorzorgsmaatregelen neemt. Met in aanmerking genomen de fraaie afdrukkwaliteit en de zeer lage geluidsproduktie, lijkt mij dit soort printers als kwaliteitsprinter verre te prefereren boven de laserprinters, hoe 'personal' ook, en zeker voor thuis.

Marc van Munnen

Printmethode	9 naalds matrix				24 naalds matrix				
	Philips NMS 1433	Olivetti DM 109	Star LC200	Seikosha SP1900	Seikosha LT-20	NEC P20	Mann. Tally MT82	Brother 1324	Fujitsu DL1100
Produktinformatie:									
Prijs (incl. BTW)	ƒ 681,38	ƒ 650.60	ƒ 977,65	ƒ 650,55	ƒ 1125,75	ƒ 1321,30	ƒ 995,-	ƒ 1183,80	ƒ 1653, 10
Prijs lint/toner/inkt	ƒ 24,29	ƒ 20.75	g.o.	ƒ 25,50	ƒ 46,80	ƒ 23,70	ƒ 13,-	ƒ 17,20	ƒ 35,55
Prijs fontcards	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	ƒ 112,60	ƒ 497,70 of ƒ 248,85
Prijs sheetfeeder	n.v.t.	n.v.t.	g.o.	n.v.t.	n.v.t.	ƒ 350,-	Standaard aanwezig	ƒ 385,15	ƒ 604,35
Afmetingen (mm)	380 x 280 x 110	384 x 299 x 99	440 x 334 x 135	380 x 280 x 110	371 x 287 x 50	44 x 342 x 160	435 x 300 x 160	444 x 318 x 317	460 x 250 x 188
Gewicht (kg)	3,3	4,5	5	3,3	3	8,4	5,8	5	6
Buffer	g.o.	21 Kb	16 Kb	1 Kb	1 Kb	8 Kb	11 Kb	8 Kb (tot max. 40 Kb)	256 Kb
Kleuroptie	n.v.t.	n.v.t.	Kleurenlinten verkrijgbaar	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Kleurenlinten verkrijgbaar
Soort aansluiting	Parallel	Parallel	Parallel	Parallel	Parallel	Parallel	Parallel	Parallel	Parallel
Resolutie	g.o.	240 x 72	120 dpi	144 x 72	360 x 180	360 dpi	360 dpi	360 dpi	360 dpi
Lettertypes	Pica, Elite	Roman, Sanserif	Courier, Sanserif, Orator, Script	Pica, Elite	Courier, Gothic, Orator, Prestige, Elite, Script, OCR	7 ingebouwd, incl. shadow en outline letters, Times en Helvetica	Roman, Sanserif, Pica, Elite	Roman, Sanserif, Brougham, Prestige, Script, Gothic, OLRB	Boldface, Courier, Pica, Prestige, Elite
Emulaties	Epson FX-850, IBM Proprinter II	IBM 4201, Epson FX-850, Oli-printer Std. code	IBM Proprinter III, Epson FX-850/800	Epson FX-850, IBM Proprinter II	IBM Proprinter X24	NEC Pinwriter, Epson en IBM graphics	Epson LQ-850, IBM Proprinter X24	Epson LQ550/ 510, IBM Proprinter X24e, NEC Pinwriter P2+/P2200XC	Epson LQ 2500/2550, IBM Proprinter X24
Opties	g.o.	g.o.	Aut. sheetfeeder, serieel/parallel-omzetter, papierrolhouder	g.o.	Bufferuitbreiding, B5 papiercassette, NiCad-accu, auto-adapter	Seriële aansluiting, sheetfeeder	Seriële interface	Tractorfeeder, seriële interface	Seriële interface, fontcards, kleurenlinten, sheetfeeder
Testgegevens:									
Papiertransport	Goed, geen problemen	Zwaar, maar goed	Heel soepel	Goed	Matig, geen controle	Push of pull, werkt prima	Goed, werkt bij A4 nogal stroef	Slecht, lastig in te voeren	Goed
Bedieningsgemak	Eenvoudig te bedienen	Eenvoudig te bedienen	Prima, mooie overlay voor bedieningspaneel	Eenvoudig	Papierbehandeling is omslachtig, wel handig bij transport	Uitstekend, alleen software liet het afweten	Zeer eenvoudig te bedienen	Weinig logisch bedieningspaneel	Redelijk, voor display eerst boek raadplegen
Geluidsniveau	Redelijk	Lawaai	Vrij stil voor een matrixprinter	Vrij hoog	Redelijk	Redelijk	Lawaai	Lawaai	Lawaai
Handleiding	Uitstekend, in het Nederlands	Engels, prima	Nederlands, goed	Engels, duidelijk	Engels, Frans, Duits, goed	Goed	Rommelig (9 talen)	Nederlands, beknopt	Engels, rommelig
Vormgeving	Fraai; licht en compact	Sobere vormgeving, klep maakt tere indruk	Gestroomlijnd, fraai	Klein en compact	Fraai	Stevige, robuuste machine	Sobere machine	Fraai	Fraai, handig bij kleine ruimte
Afdruk letters	Korrelig, minder fraai dan bij de Seikosha 9 naalds	Niet mooi	Redelijk	Goed in NLQ, zeker voor een 9 naalds-printer	Goed	Goed	Korrelig	Niet echt mooi, ook niet in NLQ	Redelijk
Afdruk afbeelding	Goed, voor een 9 naalds-printer	Niet al te fraai	Matig	Goed	Redelijk	Voldoende	Redelijk	Matig	Redelijk
Snelheid (10.000 tek.)	1 min. 42 sec.	1 min. 25 sec.	1 min. 40 sec.	1 min. 43 sec.	niet gemeten	1 min. 27 sec.	3 min. 20 sec.	2 min. 37 sec.	1 min. 43 sec.
Draft (tek. per sec.)	98	118	100	97	niet gemeten	115	50	64	97
volgens fabrikant	160	150	225	160	120	216	160	217	240
NLQ (tek. per sec.)	25	33	27	25	niet gemeten	43	39	37	40
volgens fabrikant	40	35	45	40	50	90	53	72	g.o.
Pagina's per minuut	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
volgens fabrikant	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Prijs/prestatie	Goede aankoop voor 9 naalds	Redelijk	Te duur	Prima	Te duur	Ligt veel goedkoper in winkels	Scherp geprijsd	Slecht	Duur, ondanks extra's
Totale indruk:	Prima printer voor wie niet te veel eisen aan het drukwerk stelt. Vergelijkbaar met Seikosha SP-1900	Sobere printer met saai uiterlijk, eenvoudig in bediening. Voor wie weinig eisen stelt	Fraai vormgegeven en goed werkende printer, alleen te duur	Prima printer voor wie weinig eisen aan het drukwerk stelt. Vergelijkbaar met Philips NMS 1433	De afmeting en het gewicht zijn pluspunten, de prijs is een minpunt	Prima, eenvoudig te bedienen printer, met slimme papierafhandeling Software minpunt	Sobere printer, klepje voor dipswitches gaat moeilijk open. Doorvoer A4-papier gaat stroef	Matige prestaties, vooral vanwege onhandige papierinvoer. Afdrukkwaliteit is niet geweldig	Fraai, compact werkpaard. Printerkop gaf bij test problemen. Prijs moet omlaag
Leverancier:	Philips Nederland Postbus 90050 5600 PB Eindhoven 040-793333	Olivetti Nederland Postbus 11311 2301 EH Leiden 071-319500	Compudata Europalaan 24 5232 BC Den Bosch 073-481481	Compac Postbus 111 1200 AC Hilversum 035-260633	Compac Postbus 111 1200 AC Hilversum 035-260633	NEC Paalbergweg 261 1105 BV Amsterdam 020-5677567	Tracor Europa Postbus 333 3720 AH Bilthoven 030-280855	Brother Postbus 600 1780 AP Amsterdam 020-5451251	Datelcare Postbus 2 3700 AA Zeist 03404-27211

Inkjet	Bubble jet		Laser				PostScript		
DeskJet 500	**Olivetti JP350**	**Canon BJ 300**	**Brother HL-8V**	**Star LS4**	**HP LaserJet IIIP**	**Visa Laser 615**	**Epson EPL-7500**	**TrueImage**	**QMS-PS 410**
ƒ1890,-	ƒ2008,60	ƒ2073,75	ƒ4852,60	ƒ3549,10	ƒ4141,60	ƒ4710,40	ƒ7696,58	ƒ8289,10	ƒ8289,10
ƒ48,60 (inkt)	g.o.	ƒ65,20	ƒ325,90	g.o.	ƒ228,70	ƒ414,75	ƒ468,10	ƒ148,15 (2 toner) ƒ468,10 (drum)	ca. ƒ379,20
n.v.t.	ƒ373,30	ƒ225,15	ƒ888,75 of ƒ1007,25	g.o.	g.o.	g.o.	n.v.t.	n.v.t.	g.o.
n.v.t.	ƒ349,60	ƒ290,35	n.v.t.	n.v.t.	ƒ460,95	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t	n.v.t.
440 x 377 x 102	450 x 425 x 147	458 x 333 x 137	482 x 454 x 232	416 x 387 x 215	405 x 350 x 204	457 x 375 x 171	456 x 381 x 185	420 x 395 x 210	410 x 345 x 185
6,5	9	6,8	20	10	10	15,5	18,2	16	11
16 Kb (tot max. 2 x 256 Kb)	8 Kb	30 Kb (tot max. 128 Kb)	1 Mb (max. 5 Mb)	1 Mb (max. 5Mb)	1 Mb (max. 5 Mb)	1,5 Mb (tot max. 4,5 Mb)	2 Mb (tot max. 6 Mb)	2 Mb (wordt 3 Mb) (max. 6 Mb)	6 Mb (standaard 2 Mb)
n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Parallel en serieel	Parallel	Parallel	Parallel, serieel	Parallel, serieel	Parallel, serieel	Parallel en serieel	AppleTalk, parallel, serieel (RS-232+422)	AppleTalk, serieel, parallel	AppleTalk, serieel, parallel
300 dpi	300 dpi	300 dpi	300 dpi	300 dpi	300 dpi	300 dpi	300 dpi	300 dpi	300 dpi
Courier, Times, Letter Gothic	Courier, Times Nordic, HSD	Courier, Prestige, Gothic	Times, Univers, Bookman	Courier, Lineprinter	Courier, Times, Univers	Courier, Helvetica, Times Roman, Lineprinter, Gothic	11 verschillende font-families	10 verschillende font-families	13 verschillende font-families
Epson SX 80 en IBM Proprinter	HP DeskJet +	IBM Proprinter XL24E, Epson LQ-1050	HP LaserJet 3, Diablo 630, Brother twinwriter, Epson FX-850, IBM Proprinter	HP LaserJet IIP, Epson FX-850, ISO	Optioneel	HP LaserJet II/IIP, Epson FX-80, IBM Proprinter XL, HPGL, Diablo 630	Adobe PostScript, HP LaserJet II	Adobe PostScript, HP-PCL	Adobe PostScript, HP LaserJet II
RAM uitbreiding, emulaties	Memorycards met fonts, emulatie-kaarten, push tractor, tweede sheetfeeder, seriële interface	Seriële interface, fontcards, RAM uitbreiding, sheetfeeder	Fontcartridges, RAM uitbreiding, high resolution cards	AppleTalk interface, fontcartridges	Emulaties, tweede invoerbak, Lettercards, AppleTalk interface	Tweede papierbak, fontcards	Tweede papierbak, face-up tray, geheugen-uitbreiding	g.o.	Tweede papierbak, emulaties, fontcartridges
Goed	Onhandige papiertray	Voldoende	Goed	Voldoende, papier wordt 'krom'	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
Goed	Goed	Handboek nodig voor gebruik display	Onduidelijk display, handboek nodig	Goed	Zeer eenvoudige bediening	Goed	Prima, zeer veel opties via bedieningspaneel	Eerste installatie is lastig en onduidelijk beschreven	Zeer goed
Stil	Redelijk, hijgerig	Vrij stil	Stil, ventilator uit bij geen gebruik	Redelijk	Stil	Lawaaierige ventilator	Vrij hoog (ventilator)	Vrij stil	Stil, ventilator uit bij geen gebruik
Nederlands, prima	Engels, rommelig	Nederlands, zeer duidelijk	Nederlands, goed	Rommelig	Engels, uitgebreid	Goed	Nederlands, duidelijk	Engels, voldoende	Engels, goed
Redelijk, niet echt een mooie machine	Typische afmetingen (zie afbeelding)	Mooi	Zware, lijvige machine	Fraaie, vrij sober uitgevoerde printer	Fraai, duidelijk en functioneel bedieningspaneel	Fraaie, tamelijk platte machine	Niet opzienbarend mooi	Sober, vierkant uiterlijk	Eenvoudig, niet opzienbarend
Goed	Ietwat vlekkerig in LQ	Prima	Zeer fraai	Goed	Uitstekend	Goed	Goed	Afdruk goed, lettertype slecht	Goed
Bij grote vlakken blijft inkt lang nat; oppassen voor vlekken	Voldoende, wel traag. Grote vlakken zwart blijven lang nat	Vlekt bij grote vlakken zwart	Goed, volgens Brother kent de printer 64 grijswaarden	Goed	Goed, duurde wel wat lang	Goed	Goed. Zwarting is met knop binnenin instelbaar	Grijzig, niet mooi zwart	Goed
1 min. 41 sec.	2 min. 01 sec.	1 min. 02 sec.	33 sec.	n.v.t.	1 min. 06 sec.	43 sec.	45 sec.	47 sec.	1 min. 18 sec.
99	83	161	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
g.o.	240	300	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
69	60	95	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
g.o.	120	150	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
n.v.t.	3 (in h s draft)	3 (in draft)	7	4	3	5	5	5	3
n.v.t.	3 (in h s draft)	g.o.	8	g.o.	4	6	6	g.o.	4
Ligt veel goedkoper in de winkels	Voldoende	Goed	Te duur	Goed	Goed	Te duur	Goed	Te duur voor geboden kwaliteit	Goed
Goed werkende machine met een onlogische voeding/stekker	Goede machine, vlekkerige afdruk, niet 100 % compatibel met HP DeskJet +	Prima printer, optionele sheetfeeder noodzakelijk bij losse vellen	Prima HP III-achtige printer van goede kwaliteit, te duur in vergelijking met andere laserprinters	Degelijk werkpaard	Mooie machine, functioneel en tot in de puntjes afgewerkt	Goede, maar dure printer met veel opties. Wel een lange opwarmtijd	Degelijke, eenvoudig te bedienen printer met veel opties via display	Dure machine, snel maar met matige afdrukkwaliteit.	Degelijke en betrouwbare printer, zonder veel poespas. Aardige utility-software wordt bijgeleverd
Hewlett-Packard Postbus 667 1180 AR Amstelveen 020-5476911	Olivetti Nederland Postbus 11311 2301 EH Leiden 071-319500	Geveke Donauweg 10 1043 AJ Amsterdam 020-5861483	Brother Postbus 600 1780 AP Amsterdam 020-5451251	Compudata Europalaan 24 5232 BC Den Bosch 073-481481	Hewlett-Packard Postbus 667 1180 AR Amstelveen 020-5476911	Geveke Donauweg 10 1043 AJ Amsterdam 020-5861483	AKAM EBIC Postbus 144 2700 AC Zoetermeer 079-443100	Syspoint Vareseweg 35 3047 AT Rotterdam 010-4378844	QMS Reactorweg 160 3542 AD Utrecht 030-420129

Met videotex-software heb je alles onder handbereik.

Uw PC kan uw schakel met de rest van de wereld zijn dankzij videotex. Met een Hayes compatible modem en de software voor MS-DOS PC kunt u videotexen. Videotex communicatie-software kost f 24,75. Floppy's komen in 5 1/4 en 3 1/2. Het programma laat zich makkelijk installeren, werkt probleemloos en menugestuurd. Het neemt weinig geheugenruimte in beslag. Wat kunt u voortaan doen met uw PC als videotex eenmaal is geïnstalleerd?

U kunt bijvoorbeeld teleshoppen met videotex. En telebankieren. Videotex verschaft u informatie over de real time-beurskoersen, up-to-date gegevens van de ANWB, informatie van de Rijksoverheid (Postbus 51), het weer (KNMI) en het laatste filmoverzicht (FILMGIDS). Daarnaast stelt videotex u in staat te corresponderen met andere videotex-gebruikers. U kunt er faxen mee verzenden zonder dat u daadwerkelijk over een fax beschikt. Videotex geeft actuele tips over hoe u zich kunt wapenen tegen computervirussen, naast informatie over CAD/CAM, databases, programmeertalen en automatiseringscursussen. Verder hebt u met videotex alle telefoonboeken en het postcodeboek van Nederland onder handbereik. Kortom, videotex kan duizend-en-één dingen. Meer dan we hier kunnen behandelen. Bovendien groeit het aantal diensten en mogelijkheden met de dag. Ziet u inmiddels wat videotex voor u kan betekenen, dan is de bon voor u. U heeft al 'n modem en software? De videotex-nummers zijn 06-7100 (lokaal telefoontarief ca. 15 ct. per 5 min., 's avonds ca. 15 ct. per 10 min.), 06-7300 (ca. 32,5 ct. per min.), 06-7400 (ca.37,5 ct. per min.) en 06-7500 (ca. 50 ct. per min.).

Met videotex kan het.

○ Informatiefolder over het videotex-netwerk en de diensten ○ Software (voor MS-DOS PC en Hayes compatible modem) f 32,50*.

Aankruisen wat gevraagd wordt. *Incl. verzend- en handlingskosten. Ik heb ______ volledig ingevulde girobetaalkaarten/Eurocheques ter waarde van f ______________ bijgesloten.

Naam: ______________________________ m/v

Adres: ______________________ Postcode: __________

Woonplaats: ______________ Tel.: ______________

In gesloten envelop zonder postzegel sturen naar Videotex Nederland N.V., p/a: Antwoordnummer 10218, 2740 WB Waddinxveen.

HP 95LX Palmtop

De kleine van Hewlett-Packard

Lotus 1-2-3 in de palm van je hand; al snel kreeg de nieuwe 95LX van Hewlett-Packard de troetelnaam Palmtop mee. Klein, licht en vol opties. Een mini-PC voor de verwende yup?

Ze zijn niet nieuw, die kleine computers met het formaat van een sigarenkistje. Atari heeft haar Portfolio, Poqet de Poqet PC en Hewlett-Packard dus nu haar HP 95LX Palmtop. Die Palmtop is een complete MS-DOS (versie 3.22) PC met 8088-processor. Het apparaatje bevat een groot aantal opties, waarvan een deel ook in de 'organisers' van bijvoorbeeld Psion, NEC en Sharp is terug te vinden. Denk maar eens aan functies als de database, tekstverwerker, telefoonklapper, agenda, etcetera. Hewlett-Packard heeft daarnaast (uiteraard) een krachtige rekenmachine ingebouwd. Het bijzondere van deze Palmtop echter, is de aanwezigheid van het complete Lotus 1-2-3 spreadsheetpakket. HP hoopt hiermee vooral de mobiele manager te 'vangen'; managers die onderweg even de laatste financiële gegevens intypen en de resultaten later op kantoor verder uitwerken.

Uitwisselbaar

De spreadsheet, MS-DOS en overige applicaties zijn in het ROM-geheugen gebakken. Daardoor is er zo'n 512 Kb aan RAM-werkgeheugen beschikbaar. Voor eventuele andere programma's zijn volgens HP enkele ROM-cards te koop. Omdat de 95LX geen diskdrive bevat heeft HP naar een andere mogelijkheid gezocht om de gegevens met de desktop PC uit te wisselen. Het 'connectivity pack' (software en kabel) zal voor die data-transfer moeten zorgen, maar bij de introductie van de Palmtop was het 'pack' nog niet leverbaar. Tevens kent het apparaat de mogelijkheid om met een andere Palmtop te communiceren. Dit gebeurt via het communicatieprogramma en een infrarood afstandsbediening, dus draadloos. Zoals bij een TV. Hiervoor moeten beide machinetjes wel naast elkaar liggen en mag niets de stralen onderbreken.

Bediening

De Palmtop is met zijn afmetingen (3 x 18 x 10 centimeter) en gewicht (312 gram) natuurlijk prima te vervoeren in jaszak, dashboard-kastje, koffer en handtas. De bediening van het apparaat is eenvoudig. Via de blauwe functietoetsen kunt u een keuze maken uit verschillende applicaties, die trouwens gelijktijdig te gebruiken zijn. Het groene LCD-scherm is goed leesbaar. Uiteraard kunnen 14 regels van 40 karakters een beperkte hoeveelheid informatie kwijt, wat bij gebruik van de spreadsheet soms wat lastig werkt aangezien je maar een paar kolommen kunt overzien. Je gebruikt 1-2-3 dan ook voor kleine mutaties en snel, eenvoudig rekenwerk. De echt grote berekeningen en overzichten maak je bij 'thuiskomst' op de PC, aldus HP.

Het QWERTY-toetsenbord is overzichtelijk en goed te bedienen. Door de afmetingen van de toetsen lijkt snel en langdurig typwerk uitgesloten, twee vingers gaat nog net. De tekstverwerker dient daarom meer als een kladblok dan als een programma waarin grote documenten zijn op te slaan. Die documenten vreten trouwens kostbaar RAM-geheugen.

Conclusie

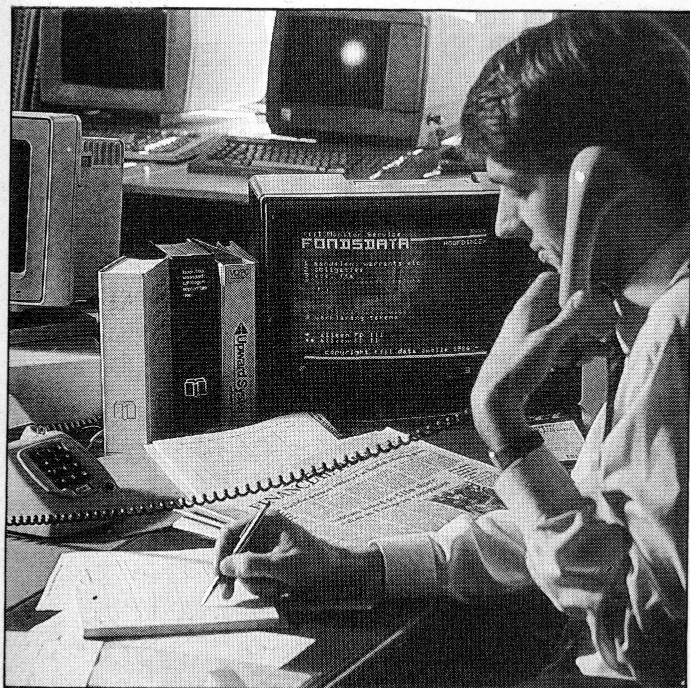
HP mikt op de ambulante zakenman of -vrouw en andere mobiele gebruikers als verkopers, onderhoudsmedewerkers of controleurs. De prijs lijkt aan de hoge kant, maar wordt door HP verantwoord door de aanwezigheid van Lotus 1-2-3. Ze vergeten voor het gemak, dat juist de doelgroep van de Palmtop op kantoor al over dit pakket zal beschikken en volgens de licentie-overeenkomsten één kopie op een draagbare computer mag maken. De 95LX blijft uiteraard goedkoper dan een notebook.

Edwin Ammerlaan

Produktinformatie:

Hewlett-Packard 95LX Palmtop
Inclusief DOS 3.22 en Lotus 1-2-3
Prijs: *f* 1777,50 inclusief BTW
Prijs connectivity pack: *f* 235,80 inclusief BTW
Voor meer informatie:
Hewlett-Packard
Postbus 667
1180 AR Amstelveen
Telefoon: 020-5476911

Tijl Data zet 't voor u op een rijtje

Via uw personal computer rechtstreeks in verbinding staan met de Amsterdamse Effectenbeurs en de Europese Optiebeurs, dat kan dankzij de databank systemen van **Tijl Data**.

Alle koersinformatie kan real-time geleverd worden. Bovendien sluit **Tijl Data** u aan op een omvangrijke databank, waarin een schat aan historische gegevens is opgeslagen. Van de Amsterdamse Effectenbeurs gaat de geschiedenis terug tot 1984, van de Europese Optiebeurs tot 1986.

Tijl Data levert u de koersgegevens om actuele en historische gegevens te verwerken. Naar eigen inzicht en toegespitst op uw eigen portefeuille. Zodat u gefundeerd en weloverwogen uw persoonlijke beleggingsstrategie bepaalt.

JA, ik wil informatie ontvangen van Tijl Data.

Bedrijf: ....

Naam: ....

Adres: ....

Postcode: ....

Woonplaats: ....

Tel: ....

Sturen aan Tijl Data bv,
Antwoordnummer 2097, 8000 VB Zwolle.
U kunt ook bellen, 038-275645

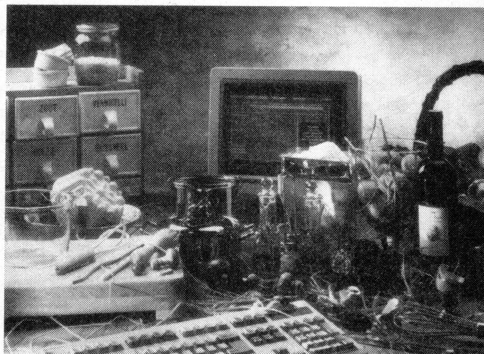
tijl data

Tijl Data is een onderdeel van Wegener Tijl NV

Cuisine 2.0

'een uitgekookt programma'

(HCC Nieuwsbrief 7/8 - 91)

Nooit meer een boodschap vergeten met *Cuisine*. Met het *Cuisine* PC programma maakt u in een mum van tijd een boodschappenlijst voor desnoods de hele week.
Cuisine berekent de benodigde ingrediënten uit verschillende gerechten voor ieder aantal personen, en voegt deze toe aan uw boodschappenlijst.
Cuisine maakt het u extra gemakkelijk! U kunt nu kiezen uit diverse receptentitels om uw receptenbestand snel uit te breiden. Deze diskettes bevatten 70 heerlijke recepten en een receptenboekje (Italiaanse-, Franse-, Mexicaanse, vegetarische, magnetron recepten, Snel Menu's, Slank Menu's).

De prijs van het *Cuisine* basisprogramma, met 30 recepten is **f 39,95**. Receptendiskettes: slechts **f 15,95**. Alle titels zijn verkrijgbaar bij de betere boekhandels en computerspeciaalzaken, vraag er naar!

Meer informatie? Stuur een briefje voorzien van uw naam en adres zonder postzegel naar: DOMUS Afd. H3, Antwoordno. 39050, 1090 VB AMSTERDAM

***Cuisine*, het moderne boodschappen doen.**

GOLDRING B.V. COMPUTERS & SUPPLIES

AUTOMATISERING • SERVICE • SUPPORT •
• DUPLICEREN • PRIVATE LABELING •

KWALITEITS DISKETTES

Prijs per stuk bij afname van:

Merk en type:	100+	250+	500+
5,25" DS/DD 48 tpi			
GOLDRING STANDAARD	1,64	1,52	1,42
GOLDRING HARDPACK	2,05	1,90	1,78
SENTINEL STANDAARD	1,74	1,62	1,51
SENTINEL HARDPACK	2,17	2,02	1,88
3M	1,80	1,67	1,56
NEUTRAAL	0,69	0,64	0,60
NEUTRAAL BULK			0,59
GEKLEURD	0,85	0,79	0,73
5,25" DS/HD 96 tpi			
GOLDRING STANDAARD	2,58	2,40	2,24
GOLDRING HARDPACK	2,79	2,59	2,42
SENTINEL STANDAARD	2,65	2,46	2,29
SENTINEL HARDPACK	3,10	2,88	2,68
3M	3,20	2,97	2,77
NEUTRAAL	1,38	1,29	1,20
NEUTRAAL BULK			1,17
GEKLEURD	1,54	1,43	1,33

N.B. Bulkverpakking p/500
Bulk diskettes worden zonder sleeves en etiketten geleverd. Losse sleeves leverbaar voor *f* 0,06 p/st.

Prijs per stuk bij afname van:

Merk en type:	100+	250+	500+
3,5" DS/DD 135 tpi			
GOLDRING STANDAARD	2,15	2,00	1,87
GOLDRING HARDPACK	2,58	2,40	2,24
SENTINEL STANDAARD	2,44	2,27	2,12
SENTINEL HARDPACK	2,87	2,67	2,49
3M	2,85	2,64	2,47
NEUTRAAL	1,23	1,14	1,07
NEUTRAAL BULK			1,00
GEKLEURD	1,38	1,29	1,20
3,5" DS/HD 135 tpi			
GOLDRING STANDAARD	3,55	3,30	3,08
GOLDRING HARDPACK	3,86	3,58	3,34
SENTINEL STANDAARD	4,35	4,04	3,77
SENTINEL HARDPACK	4,68	4,34	4,05
3M	5,45	5,06	4,72
NEUTRAAL	2,31	2,14	2,00
NEUTRAAL BULK			1,95
*Toeslag geformatteerde diskettes H.D.	0,43	0,40	0,37
*Toeslag geformatteerde diskettes D.D.	0,28	0,26	0,24

MAANDAANBIEDING

PC verlengkabel-set

Voor:	Monochroom	systeem	***f* 49,50**
	VGA	systeem	***f* 53,-**
	IBM PS/2	systeem	***f* 65,-**

Bestaat uit: 1 monitor-verlengkabel, 1 keyboard-verlengkabel, 1 AC spanningskabel. **Lengte: 2 meter**

*** Alle prijzen zijn exkl. 18,5% BTW. Levering vanaf *f* 200,- franko. Orders tot *f* 200,- plus *f* 15,- vrachtkosten.**

goldring
Computers & Supplies

Showroom: Wakkerendijk 236, 3755 DK Eemnes
Telefoon 02153 - 13417 - Fax 89152

Officieel dealer van: TANDON, NOVELL, HP, EPSON, CANON, 3M, MAXELL, GROTE BEER, SENTINEL

Sail Simulator

De PC gaat overstag

Sail Simulator is geen Top Gun-achtig schetterprodukt, maar een serieuze poging om iets schier onmogelijks te presteren; leren zeilen per computer.

Jaap Gestman Geradts

Sail Simulator 1.2 bevat naast de software en de handleiding een bijzondere stuureenheid. Een schip stuur je nu eenmaal met een roer en het grootzeil bedien je met een lang touw, de grootschoot. De leverancier van het pakket heeft, om de simulatie levensecht te maken (en illegale kopieën tegen te gaan), van beide vitale scheepsonderdelen een miniatuur uitvoering gemaakt. Het is een soort gemodificeerde joystick die, in plaats van een knuppeltje, een klein helmstokje en een schuif bevat. Deze simuleren het roer en de grootschoot. Voor de simulator is een game-poort absoluut noodzakelijk.

IJken

Na het installeren van de software, kun je door 'sail' in te typen het programma starten. Eerst verschijnt de stuureenheid in beeld, waarvan de nulstand en een uiterste stand moet worden geijkt. Dit kost hooguit 10 seconden. Daarna kies je een boot en een vaargebied. Het is opvallend dat schepen en vaargebieden niet helemaal corresponderen. Kleine open boten als een Optimist of de Valk zijn prima voor beschut water, waarvan er heel wat voorbeelden in de simulator beschikbaar zijn (onder andere de Vinkeveense plassen). Waarschijnlijk met het oog op toekomstige uitbreidingen kunt u ook kiezen voor Caraïbische vaargebieden, waar het zeilen in deze open boten gelijk staat met een regelrechte zelfmoordactie. Op de ruime wateren kan de gebruiker zich laten bijstaan door een GPS-ontvanger. Dit is een nauwkeurig elektronisch plaatsbepalingssysteem. Op bijvoorbeeld de Kaag kan dit ook, maar in de praktijk zie je al weer erg snel de oever aan je voorbij trekken.

Traag

Een punt van kritiek is de trage opbouw van de schermen. Op een 16 MHz 286 AT met VGA-kaart krijg je om de 0,8 seconden een vers scherm. Diezelfde trage tijd kreeg ik ook op een 8 MHz XT met Herculesscherm én een 8087 co-processor. Op lange rechte stukken gaat het goed, maar bij een taktische manoeuvre heb je behoefte aan snelle reacties en dan ga je met die '0,8' de mist in. Bij een AT met een 80287 processor of bij een andere, meer geavanceerde machine treden deze problemen wellicht niet meer op.
Sail Simulator beschikt over bijzonder veel opties en mogelijkheden. Dit geeft soms wel een probleempje wanneer je bijvoorbeeld moet laveren. De fok zit aan stuurboord en moet naar bakboord. Wat is de toets voor de 'fok aan stuurboord los?' Wat is de combinatie voor 'fok aan bakboord vast?' Hoe moet je de fokkeschoot aantrekken? In werkelijkheid zie je het beter voor je dan met Ctrl-F3, of was het Alt-F4?

Conclusie

Sail Simulator is een goed en zelfs wetenschappelijk verantwoord produkt, wat gelijk ook het grootste nadeel is. Er worden veel bewegingen van het schip uitgerekend en dit kost tijd. De ontwerpers doen er alles aan om het programma ook voor een eenvoudige computer acceptabel te maken, maar dat lukt nog niet erg. Wie minstens over een 80286/7 processor beschikt, kan met de Sail Simulator aardig leren zeilen. Voor zeilscholen die hun boten niet direct in de waagschaal willen stellen, is dit de oplossing. Maar ook voor de particulier, die zich liever eerst een keertje zonder nat pak of kleerscheuren in een bootje waagt, is het een heel leerzaam programma.

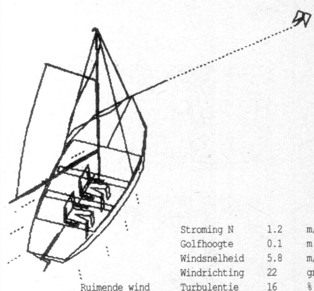

Commentaar fabrikant:

Rond september zal een snellere 1.3 versie worden uitgebracht, voorzien van een menustructuur, windows en muisbesturing. De luxe versie wordt geleverd met stuureenheid en optioneel een gamecard. Ook zijn dan goedkopere muisversies te leveren. Toegevoegd wordt een kajuitzeiljacht voor groter water en het IJsselmeer.

Produktinformatie:

Sail Simulator Versie 1.2
Prijs: *f* 398,-
inclusief BTW en verzendkosten
Stentec B.V.
Havenstraat 4
3421 BS Oudewater
Telefoon: 03486-4512

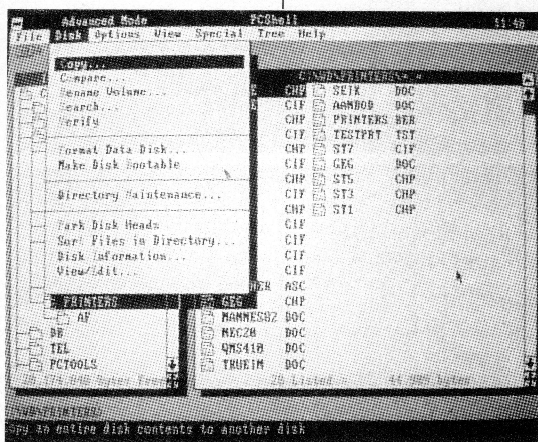
PCTools 7 onder Windows

Utility's krijgen nieuw gezicht

Net vóór de zomer verscheen versie 7 van PCTools. Het pakket kan nu ook gedeeltelijk onder Windows draaien. Een onverdeeld genoegen is het nog niet, maar het levert wel fraaie plaatjes op.

Egbert Boertien

De nieuwe versie van PCTools laat zich eenvoudig installeren via een menugestuurd programma. Hierin kunt u aangeven wat u wel en niet wilt opnemen. Als u alles installeert, zoals wordt aanbevolen, dan zal de opstartprocedure van Windows aanzienlijk worden vertraagd.
Het lijkt haast noodzakelijk om naast Windows ook DOS 5 aan te schaffen. Door andere software 'hoog' te laden, laten we zoveel mogelijk conventioneel geheugen vrij voor Windows en de residente programma's van PCTools.

Beeld

Kiest u voor de grafische weergave van PCTools, dan geeft het pakket een zelfde soort 'beeld' als in DOSShell en de File Manager van Windows. Het is opvallend hoe de lay-out van PCTools en die van DOSShell op elkaar lijken. Ook de commandostructuur is vrijwel gelijk. Als alles is geïnstalleerd, dan vergt PCTools maar liefst 7 Mb. Zonder de Windows-utility's komt het programma nog op zo'n 5,7 Mb. De duidelijke Engelstalige handleiding heeft een lijst met alle bestanden, zodat gemakkelijk ruimtewinst is te behalen door het wissen van bepaalde bestanden. Niet iedereen beschikt bijvoorbeeld over een tapestreamer; die bestanden kunnen er dan af. Voor communicatie met bulletinboards bestaan er naar mijn mening betere public domain of shareware-programma's. Een rekenmachine is leuk, maar niet echt noodzakelijk voor de gemiddelde Tools gebruiker. Zo bespaart u weer enkele kostbare bytes.
Microsoft heeft in DOS 5 drie programma's van Central Point opgenomen: Unformat, Undelete en Mirror. Deze drie kunnen echter uit de DOS-directory worden verwijderd, want de versies van PCTools zijn beter.

Werking

PCTools was altijd zo'n programma, waarin op één scherm een grote hoeveelheid utility's werd samengebracht. Ogenschijnlijk zijn die er nog steeds, maar de meeste utility's worden nu als 'stand-alone' applicaties via een aparte menu-opdracht aangeroepen. De door het installatieprogramma opgebouwde groep in Windows heeft voor elke aparte applicatie (ook die in PCShell zelf), een aparte icoon. Het werken met deze versie van PCTools is, mede door het zo duidelijk aanwezig zijn van aparte programma's, geen onverdeeld genoegen.
PCTools wordt vaak gebruikt om gauw even een bestand op te zoeken. Onder F7 zit Locate, een nieuw programma dat weliswaar een hoop kan, maar om met de gevonden bestanden te kunnen manipuleren moet u wel eerst terug naar PCShell. Dat gaat vrijwel automatisch, echter niet zo vloeiend als in versie 6. Hetzelfde geldt voor de Directory Maintenance. Ook hier wordt een fraai nieuw programma gestart, dat grafisch weergeeft hoe groot de verschillende directory's zijn ten opzichte van de grootste. Met F8 is een lijst op te roepen van de aanwezige bestanden in de geselecteerde directory. Je kunt er echter niks mee doen! Een geïntegreerde aanpak (zoals in versie 6) is niet mogelijk.

Functietoetsen

Versie 7 geeft de mogelijkheid om met de commando's van versie 6 te werken. De functietoetsen kunnen overigens op drie na worden hergeprogrammeerd. Dit is een mogelijkheid waar driftig gebruik van zal worden gemaakt. Waarom F11 en F12 in die programmering niet zijn betrokken is me een raadsel. Gezien het feit dat PCTools zo duidelijk rekening houdt met AT's, zou een dergelijke toepassing toch tot de mogelijkheden moeten behoren.
Het System Information-programma is sterk uitgebreid en geeft alle mogelijke informatie. Vanuit het startscherm is via het aanklikken met de muis of via de toets van de oplichtende letter werkelijk elk detail van de configuratie te lezen. Afhankelijk van de machine waarop PCTools is geïnstalleerd, wordt een vergelijking gemaakt met een gelijkwaardige computer.

Windows

Er zijn slechts enkele onderdelen van PCTools die specifiek voor Windows zijn ontworpen. Er is een Windows-versie van Undelete en Backup en daarnaast een Scheduler en een Launcher. De Scheduler maakt het mogelijk om backups en communicatie automatisch op een vastgesteld tijdstip te laten verlopen. Het lijkt mij een optie die alleen interessant is voor de (zware) professionele gebruiker. De Launcher kan programma's binnen Windows vanaf elk hoofdmenu starten. Is de Launcher actief, dan wordt dat getoond door het rood kleuren van het afsluitblokje links boven in een window. De lijst met te 'lanceren' programma's is uit te breiden.

Standaard zijn Backup en Undelete voorgeprogrammeerd. De overige programma's maken gebruik van de full screen modus voor normale DOS-toepassingen. Compress kan helemaal niet binnen Windows worden gebruikt en verschijnt dus ook niet in het PCTools-window. Een programma als FileFix (voor Lotus 1-2-3) start wel, maar geeft vrijwel direct een melding dat onder Windows geen bestand kan worden gerepareerd. Of het nu aan mijn configuratie ligt of dat er een fout in het programma zit, weet ik niet, maar Undelete onder Windows geeft na twee stappen een (Windows) foutmelding Unrecoverable Application Error, Terminating Current Application. Opnieuw installeren biedt geen oplossing. Undelete buiten Windows werkte daarentegen perfect.

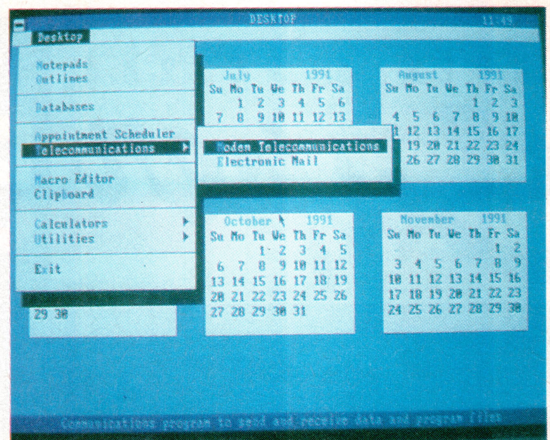
Backup

Backup voor Windows is een lust voor het oog, werkt prima en doet het ook op de achtergrond. Dit gaat wel ten koste van de prestaties in snelheid. Schakelt u over naar een niet Windows-applicatie, dan pauzeert het backup- of restoreprogramma. In de Windows-situatie houdt een klein bewegend icoontje je op de hoogte van het aantal procenten dat is gebackupd of gerestored, terwijl bij het wisselen van een schijf een mededeling in een bescheiden kadertje op het beeld verschijnt. Het is grappig om te zien hoe het aantal berekende schijven op een stapeltje wordt gelegd en verhuist naar de 'afgewerkte' stapel diskettes. Er kan worden gekozen voor snelle prestaties of voor een minimale hoeveelheid schijven. Dit is overigens niet noodzakelijk, 'geen voorkeur' is ook mogelijk. Het programma geeft de optie om een uitdraai te maken van de backup. Dit werkte niet vlekkeloos. PCTools gaf de eigenwijze mededeling dat ik geen printer had geconfigureerd voor Windows!

Undelete

Versie 7 kent een zeer uitgebreide manier om per ongeluk gewiste bestanden weer terug te halen. De bekende manier met Mirror bestaat nog steeds en is nu in DOS 5 zelfs door Microsoft overgenomen. Beter is het de 'Delete Sentry' methode in te stellen. Dit is je eigen bewakingsdienst, zou je kunnen zeggen. Deze methode staat of valt overigens met het bestaan van een forse harde schijf. De bewakingsdienst heeft namelijk een eigen directory waarin alle gewiste bestanden worden opgeslagen. Er is aan te geven welke bestanden er niet in hoeven (tijdelijke bestanden bijvoorbeeld), de hoeveelheid dagen dat zij bewaard moeten worden en hoeveel procent van de harde schijf voor de bewakingsdienst moet worden gereserveerd. Overigens blijft het mogelijk de directory te zuiveren van ongewenste bestanden.
Het is wel zaak dit te doen via de Purge-methode van Undelete, aangezien anders het configuratiebestand van de Delete Sentry ontregeld raakt. Ook bestanden die via het move-commando naar een andere schijf zijn verplaatst, komen bij de bewakingsdienst terecht. Tevens zijn hele directories, inclusief de daarin voorkomende files terug te halen.

Format

In samenhang met Undelete beschikt PCTools over vier methoden om een schijf te formatteren. Slechts 'destructive format' maakt het onmogelijk nog gegevens van de schijf terug te halen.
De andere drie methodes, die variëren van een gebruikelijke format tot een snelle (die alleen de FAT en Boot-sector overschrijft), maken gegevensherstel mogelijk. Een Unformat is eveneens aanwezig en stelt de gebruiker in staat om een geformatteerde schijf in zijn geheel terug te halen.

Compress

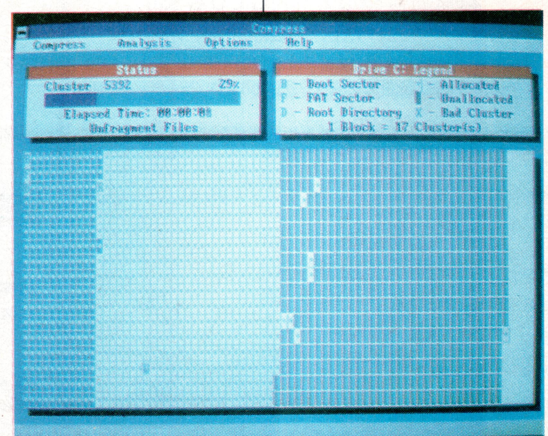
Compress draait alleen buiten Windows. Het werkt goed. Het is mij echter volkomen onduidelijk (dat gold overigens ook voor versie 6) waarom er, wanneer je twee compressopdrachten met dezelfde parameters na elkaar geeft, er de tweede keer een compleet nieuwe handeling wordt gestart die vaak weer even lang duurt! Ik heb de indruk dat wanneer compress kaal, dus zonder parameters wordt gestart een dergelijk fenomeen niet plaatsvindt.

Conclusie

PCTools lijkt nog op twee gedachten te hinken: gaat Central Point Software nu wel of niet een Windows-applicatie ontwerpen? De onderdelen die al wel onder Windows draaien, werken naar behoren. Maar of het ook beslist noodzakelijk is dat alles onder Windows gaat werken, valt te betwijfelen. Het zou bijvoorbeeld mooi zijn als de File Manager van Windows werd vervangen door een echte Windows versie van PCShell. Als de fabrikant dan ook zijn, overigens niet slechte, documentatie samenvoegt in één of hooguit twee banden mèt een centrale index, dan zal het gebruikersgemak in de toekomst vele malen groter zijn. Het aantal applicaties binnen PCTools mag wel eens aan een kritisch onderzoek worden onderworpen. Een virus-detector dient bewapend te zijn met voldoende munitie om bij gebleken gevaar ook daadwerkelijk te kunnen optreden. Dit is nu nog niet het geval.
Voor de gebruikers van PCTools 6 of eerdere versies is versie 7 weer een stapje verder op het geavanceerde utility's pad. Het wachten is op een 'echte' Windows-versie.

Produktinformatie:

PCTools versie 7
Prijs: ƒ 472,80 inclusief BTW
Update: ƒ 152,85 inclusief BTW
Kenfil Distribution
Postbus 2185 1180 ED Amstelveen
Telefoon: 020-6478575

LocoScript

Uitgebreid maar lastig

LocoScript PC behoort tot de serieuzere tekstverwerkingsprogramma's in wat tegenwoordig de 'interessante prijsklasse' wordt genoemd. De toevoeging PC is in dit geval relevant omdat het van oorsprong een programma voor CP/M-computers is.

Robert-Henk Zuidinga

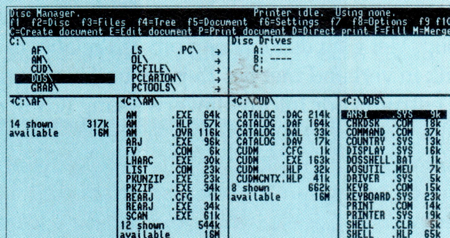
Zoals er nu nog steeds mensen zijn die met niets anders willen werken dan met WordStar, zo zullen er ook mensen gehecht blijven aan die andere, uit de CP/M-tijd stammende tekstverwerker. Voor hen heeft Locomotive Software uit Engeland LocoScript geschikt gemaakt voor de PC. Uiteraard wordt er een conversie-programma bijgeleverd om alle CP/M-bestanden om te zetten naar MS-DOS-formaat. Na een eerste update is nu de Engelstalige versie 1.53 beschikbaar, de versie die hier wordt besproken. Aan een Nederlandse versie wordt overigens gewerkt.

Mogelijkheden

Met het installatie-programma worden alle benodigde onderdelen in de gewenste directory geplaatst. Gelukkig kan deze tekstverwerker ook heel goed vanaf een diskette draaien. Een aardige bijkomstigheid, die wellicht is overgebleven uit die CP/M-tijd en dat ook zeker op prijs zal worden gesteld door bezitters van een laptop en/of een computer zonder harde schijf. Vervolgens moet er nog één (of meer) printer(s) worden geïnstalleerd, waarbij je kunt kiezen uit meer dan 450 printers. Een 'Printers Guide' (175 pagina's) is onderdeel van de documentatie.
Als je LocoScript start, kom je in een bestandsbeheerprogramma, de Disc Manager. Deze biedt de mogelijkheid om van drive te veranderen, instellingen aan te passen en uiteraard om een bestaande tekst te laden of een nieuwe te creëren.

Extra

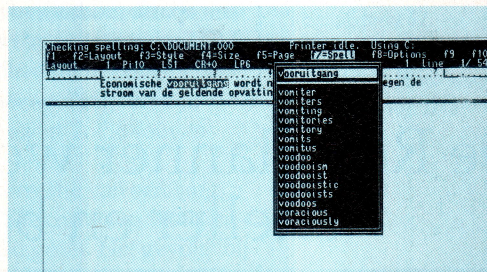
Naast alle standaardvoorzieningen zijn er enkele extra's aanwezig, zoals een split-screen (de mogelijkheid om het beeldscherm in tweeën te delen om zo aan twee files tegelijk te werken) en het gebruik van Expanded Memory. Bovendien kan LocoScript werken met alle gangbare beeldschermen; van Hercules en CGA tot EGA, VGA en laptopschermen. Verder biedt LocoScript uitgebreide mogelijkheden voor bestandsbeheer en mailmerge. Wie in de database een adressenbestand aanlegt, kan dus de hele mailmerge-procedure afwikkelen.
Opmerkelijk is ook de spellingcontrole. Via F7 kom je in het spelmenu met de gebruikelijke keuzes, zoals 'hele tekst controleren', 'vanaf hier controleren', 'één woord controleren', enzovoort. Kent de checker een woord niet, dan krijg je de mogelijkheid om het woordenboek te raadplegen. Maar, in tegenstelling tot wat doorgaans gebruikelijk is,

doet het programma dan geen suggesties voor wat wèl het goede woord zou kunnen zijn.

Minpunten

Een minder prettige punt van het programma vormt het scherm (en zeker dat van de Disc Manager), dat al gauw rommelig en onoverzichtelijk wordt. Bij tekstverwerking gaat er namelijk niets boven een rustig scherm zonder al te veel poespas.
Een tweede minpunt is dat je wel erg vaak een menuutje moet oproepen en de keuze uit dat menu moet bevestigen (met F10). Ook het feit dat je standaard binnenkomt in de Disc Manager en niet (als je dat zou willen) meteen in de editor, bekoort mij niet echt.
Wat ik verder nog mis, is de mogelijkheid om hulppagina's op te roepen; er is in het geheel geen 'online' hulpfunctie aanwezig.

Conclusie

Mijn ervaringen met LocoScript PC kunnen in één zin worden samengevat: het programma heeft veel te bieden, maar het is niet echt prettig om mee werken. LocoScript is een wat 'bemoeizuchtig' programma en zoiets irriteert mij al tamelijk snel. Gelukkig is de documentatie zeer uitgebreid en fraai verzorgd. Bovendien wordt een flink aantal lessen op schijf meegeleverd, evenals de nodige voorbeelden van database-mogelijkheden. Met zoveel materiaal zal het snel lukken met LocoScript PC aan de slag te gaan en er op den duur (bijna) alles uit te halen wat erin zit. Of dat opweegt tegen de irritatie, moet iedereen maar voor zichzelf uitmaken.

Produktinformatie:

LocoScript, versie 1.53 UK
Prijs: *f* 592,50 (inclusief BTW)
Leverancier:
TOP
Postbus 202
2250 AE Voorschoten
Telefoon: 071-619551

NS Reisplanner

Verbeterd en nog steeds goedkoop

De Reisplanner van de Nederlanse Spoorwegen heeft de beste kopieerbeveiliging die er is: een lage prijs. De smoes dat software te duur is en er daarom vraagt om gekopieerd te worden mag nu zéker niet meer opgaan. Voor slechts tien piek geeft deze elektronische dienstregeling je alle tijden.

Joost Smits

Twee jaar geleden was de NS Reisplanner nog niet te koop. Het ging destijds nog om een relatiegeschenk in verband met het 25-jarig jubileum van het Centrum voor Informatieverwerking (CVI), een dochter van de Nederlandse Spoorwegen. Niettemin beschikte half computerend Nederland al over dit programma. Vorig jaar kwam eindelijk de eerste commerciële versie op de markt. Het 'nieuwe' programma was uitgebreid en vooral sneller.

De planner is voor *f* 9,95 te koop bij de spoorwinkels, die slechts in de stations Amsterdam CS, Utrecht CS, Den Haag CS en Maastricht te vinden zijn. Voor *f* 12,95 kunt u het pakket ook bestellen via een folder die bij alle loketten ligt. Waarom het programma nog steeds niet door de stationskiosken en boekhandels wordt verkocht (zoals bij de spoorboekjes wel het geval is), is mij niet duidelijk.

Verzorgd

Net als vorig jaar zijn er drie uitvoeringen: voor MS-DOS-computers op 5,25 en 3,5 inch en een versie voor de Atari ST. De MS-DOS versie is geschreven in Turbo-C van Borland. Het programma kent een aparte modus voor laptops. In verband met de LCD-schermen wordt in dat geval 'vet' uitgeschakeld en alles in monochrome tinten afgebeeld.

De Reisplanner wordt steeds sneller en beter

De Reisplanner zit in een mooie kunststof doos, waarin u tevens een spoorkaart van Nederland en de handleiding aantreft. Het programma kan zonder handleiding worden gebruikt, want in tegenstelling tot vorig jaar is er nu een helpscherm-functie aanwezig.

Mogelijkheden

De Reisplanner is niet beveiligd en kan dus zonder problemen naar de vaste schijf worden overgezet. Bij het opstarten verschijnt eerst een scherm met mededelingen over het copyright, de namen van de programmeurs en het adres van het CVI. Na het laden van het programma, krijgt u het vernieuwde invoerscherm te zien. U kunt dan voor de volgende mogelijkheden kiezen:

```
NS Reisplanner.    Geldig van 2 juni 1991 t/m  30 mei 1992.    (c) CVI 1991

                 [ Instellingen ]

        overige kaarten < F1   netkaart
    met loopverbindingen < F2   zonder loopverbindingen
      geen km informatie   F3 > met km informatie
         volledige naam   F4 > met verkortingen
     zonder treinnummers < F5   met treinnummers
        standaard opmaak < F6   alternatieve opmaak

  Tekst onder Insert-toets is : rotterdam wilgenplas

F8-Bewaren  F10-Naar reisgegevens
```

- Via F5 komt u in het scherm met de standaard-instellingen. Met de functietoetsen kunt u die instellingen vervolgens wijzigen.
- F1 wijzigt de manier van zoeken. Reizigers die een netkaart, NS- of OV-jaarkaart hebben, mogen hun vertrek- of aankomststation voorbij reizen. De reismogelijkheden zijn dan uitgebreider.
- F2 bepaalt loopverbindingen. Tussen Rotterdam CS en Rotterdam Hofplein moet men namelijk lopen om verder te reizen naar bijvoorbeeld Breda. Wie niet wil lopen kan de Reisplanner vragen deze mogelijkheden niet op te nemen.
  Loopverbindingen zijn er bijvoorbeeld ook tussen de streekbushaltes van Utrecht CS en het treinstation. Een verplichte wandelroute is bij sommige reizen niet te vermijden, dus worden de loopverbindingen in ieder geval wel aangegeven.
- F3 switcht naar extra kilometerinformatie (de afstanden worden dan vermeld).
- Met F4 kunt u bepalen of u gebruik wilt maken van de officiële verkorte namen zoals die binnen de NS worden gebruikt. Overigens blijft de gewone invoer van de volledige namen bestaan. Wanneer u de Reisplanner veel gebruikt, is het namelijk gemakkelijker om via de twee-, drie- of vierletter afkortingen de stations in te voeren.
- Via F5 kiest u voor informatie over de treinnummers. Die nummers staan onder andere vermeld op de stempels van de conducteurs.
- Met F6 kiest u voor de standaard weergave van de reismogelijkheden of voor een alternatieve opmaak. Standaard betekent zoals de weergave van de vorige twee Reisplanners er uit zag. In de alternatieve opmaak wordt ook informatie gegeven over de richting van de trein.
- De Insert-toets kan als een macro worden geprogrammeerd met een stationsnaam, bijvoorbeeld uw vertrekstation. Als u bij het invoeren van de stations Insert aanslaat, verschijnt de voorgeprogrammeerde stationsnaam.

Alternatief

De gebruikersinterface van het invoerscherm is niet veel veranderd. Bij de eerste versie verliep de herkenning van de invoer nogal traag en kon de computer zelfs vastlopen. Dat was in de vorige versie al verholpen.

Wanneer u een stationsnaam invoert, verschijnen in het herkenningsscherm (rechts) automatisch stationsnamen die met dezelfde letters beginnen als wat u getypt heeft. Bladeren gaat heel gemakkelijk door middel van de cursortoetsen.

Net als in de vorige versie staat bovenaan het scherm de optimale oplossing voor de gekozen reisroute, met daaronder de alternatieven. Eerst volgen de mogelijkheden via vroegere treinen, dan komt een streep en daarna volgen de latere mogelijkheden. De weergave van de treinnummers in de alternatieve opmaak vind ik wat teveel van het goede. Zelfs de treintaxi's in Delfzijl staan er nu in.

Met F8 kunt u informatie krijgen over de reiskosten. De handleiding geeft aan dat deze informatie globaal is. Wie meer wilt weten, wordt verwezen naar de NS-loketten, een 06-nummer en de folder 'Treinwijzer'.

Snelheidswinst

De Reisplanner wordt steeds sneller en beter. Ook in de schermopbouw. De eerste versie gaf het al op als gevraagd werd naar een reisje van Maastricht naar Eijsden via Den Helder. Nu is zelfs Kerkrade Centrum naar Simpelveld via Texel geen probleem meer! Over het berekenen van een route van Roodeschool naar Simpelveld via Hulst deed de vorige versie bij mij 85 seconden. De nieuwe Reisplanner had in 15 seconden alle oplossingen gevonden. Dat is een snelheidswinst van 82 procent!

Ik heb geen reis kunnen bedenken die fysiek mogelijk is, maar de Reisplanner boven de pet gaat. Wel aardig is de tocht van Roodeschool naar Delfzijl via Raamsdonksveer Busstation op zondag. Omdat zoiets niet op één dag te reizen is, komt de Reisplanner met de opmerking dat de reis te ingewikkeld is, in plaats van onmogelijk. Als u op een andere dag aankomt of moet vertrekken, bijvoorbeeld voor een reis naar Parijs, dan geeft de nieuwe Reisplanner dat aan via een + of een - achter de reistijd.

Fouten

De Reisplanner bevat nog een paar fouten. Net als in de vorige versie springt bij een omvangrijk reisschema het venster voor de alternatieve oplossingen te snel verder, zodat sommige regels niet worden afgebeeld. Ook ontbreken soms de open regels tussen de verschillende alternatieven, wat de zaak onoverzichtelijk maakt.

Een opvallende fout is dat de haltes van de oostelijke buslijnen (waarop het NS-tarief geldt) niet opvraagbaar zijn. Die staan wel op de bij de Reisplanner geleverde spoorkaart en in het gewone spoorboekje vermeld. Het gaat om de haltes van de lijnen naar Haaksbergen, 's-Heerenberg en Gendringen. De NS verklaarde onlangs dat de juiste dienstregeling van deze lijnen bij het uitbrengen van de Reisplanner nog niet beschikbaar was. Er komt echter géén update nu deze informatie wel beschikbaar is.

Wensen

- Het zou prettig zijn als de gebruiker naar een bestand zou kunnen printen. Op deze manier kunnen bijvoorbeeld reisadviezen in brieven worden opgenomen.
- Nu is er maximaal één 'via-plaats' op te nemen. Aan het NS-loket mogen dat er meer zijn. Het lijkt mij een kleine moeite om het programma aan te passen voor meerdere via-plaatsen. Dan kunnen bijvoorbeeld ook rondreizen worden uitgezocht, wat nu nog niet mogelijk is. Bij de oplossingen mis ik trouwens de expliciete vermelding van de via-plaats.
- In sommige treinen en op sommige tijden mag je geen fiets meenemen. Die keuze kan niet worden gemaakt.
- Bij de eerste Reisplanner stonden de treinprijzen in een aparte file. Deze konden bij het veranderen van de tarieven met een gewone ASCII-editor worden aangepast. Sinds de vorige versie lukt dat niet meer.
- Een MS-Windows 3-versie zou ook wel aardig zijn. En hoe staat het met een planner voor de Amiga en Macintosh?

```
roodeschool -> (T) delfzijl                      12:00 vertrek   4 juni 1991
                          [ Reisschema ]
                    Aankomst Vertrek       Richting, Eindbestemming
roodeschool                  12:47         (groningen)
groningen             13:31  13:37         (zwolle, hoofddorp)
amersfoort            15:25  15:28         (utrecht cs, rotterdam cs)
utrecht cs            15:43   -     lopen
utrecht streekbushaltes  -   15:55    bus
raamsdonksv.busstation 16:45 16:46    bus
utrecht streekbushaltes 17:40 -     lopen
utrecht cs               -   17:53         (amersfoort, enschede)
amersfoort            18:07  18:10         (zwolle, groningen)
groningen             19:54  20:05         (delfzijl)
delfzijl              20:44
Reistijd 7:57 met 7 overstap.  Reisafstand 570 km.
                      [ Andere oplossingen ]

roodeschool                  11:47         (groningen)
groningen             12:31  12:37         (zwolle, hoofddorp)
amersfoort            14:25  14:28         (utrecht cs, den haag cs)
utrecht cs            14:43   -     lopen
utrecht streekbushaltes  -   14:55    bus
raamsdonksv.busstation 15:45 15:46    bus
                                                    [↑-13   21-↓]
F1-Heen F2-Terug F3-Herhaal  F5-Eerder F6-Later  F8-Prijzen  Ctrl_Home-Einde
```

Toekomst

Sinds kort draait er een OV-Reisplanner op enkele centrale punten in het land. Dit programma is (nog) niet op de markt verschenen omdat het 24 schijfjes kost (die bevatten de inhoud van alle busboekjes en de NS-Reisplanner. Ook kent de OV-Reisplanner de belangrijkste straten in steden die in de busboekjes staan vermeld).

Wie weet kunnen wij dit in de toekomst ook thuis verwachten. Want het lijkt mij, als regelmatige klant van het openbaar vervoer en met het oog op de toenemende maatschappelijke belangstelling hiervoor, aantrekkelijk de OV-Reisplanner op commerciële basis uit te geven. Natuurlijk is de volledige versie nogal omvangrijk, maar is het niet mogelijk dat klanten slechts enkele disks naar keuze kunnen aanschaffen en dat die regionale reisplanners zelfstandig of, indien nodig, met de NS Reisplanner samenwerken?

Produktinformatie:

De NS Reisplanner is voor *f* 9,95 te koop bij de spoorwinkels in de stations van Amsterdam CS, Utrecht CS, Den Haag CS en Maastricht. Voor *f* 12,95 kunt u het pakket ook bestellen via een folder die bij alle loketten verkrijgbaar is.

Antwoordnummer 126
3900 ZE Scherpenzeel

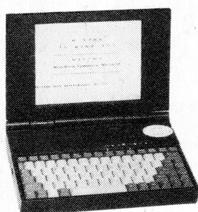
HERMAC B.V.
COMPUTER IMPORT

03497 - 1990
03497 - 2010

*** Op al onze hardware geven wij 1 jaar volledige garantie.** *prijzen excl. BTW*

Verkoop Randstad: F.S.T. BV - NAALDWIJK - TEL.: 01740-31861 - FAX: 01740-31865

• CHICONY NOTEBOOK NB5620

SPECIFICATIE NOTEBOOK NB5620
- LCD VGA/CGA/MDA-640 X 480- 16 GRIJSTINTEN
- 80386SX-2- MHZ (DUAL SPEED 10/20 MHZ)
- 1 MB RAM ON BOARD - KAN TOT MAX. 5 MB - EMS 4.0
- 1.44/3,5" DRIVE / 20 MBYTE/23 MSEC HDISK
- 2XRS232/1XPAR./EXT.DRIVE + VGA.MON. + KEYB.AANSL.
- 216X291X50MM/GEWICHT 3 KG. INKL. ACCU.
- INKL.DRAAGTAS EN NETADAPTER.
- PRIJS OP AANVRAGE.

• HARD DISK DRIVES **niet genoemde types op aanvrage**

MERK	TYPE	OMSCHRIJVING	1+
KALOK	KL320	20MB, 3,5", 45MSEC, 1,5" HOOG,ST506	395,00
KALOK	KL343	43MB, 3,5:, 28MSEC, 1,5" HOOG IDE-AT	499,00
CONNER	CP3044	43MB, 3,5", 28MSEC, 1" HOOG, IDE-AT	695,00
CONNER	CP3104	105MB, 3,5", 19MSEC, 1,5" HOOG, IDE-AT	1495,00
CONNER	CP3204	200MB, 3,5", 19MSEC, 1,5" HOOG, IDE-AT	2385,00
MAXTOR	LXT8051A	43MB, 3,5", 26MSEC, 1,5" HOOG, IDE-AT	499,00
MAXTOR	LXT7080A	80MB, 3,5", 19MSEC, 1" HOOG, IDE-AT	1095,00
SEAGATE	ST124	20MB, 3,5", 40MSEC, 1,5" HOOG, ST506	441,00
SEAGATE	ST125-1	20MB, 3,5", 28MSEC, 1,5" HOOG, ST506	559,00
SEAGATE	ST151	43MB, 3,5", 28MSEC, 1,5" HOOG, ST506	765,00
SEAGATE	ST151-1	43MB, 5,25", 28MSEC, 1,5" HOOG, ST506	645,00
SEAGATE	ST125A	20MB, 3,5", 28MSEC, 1,5" HOOG, AT-IDE	539,00
SEAGATE	ST157A	45MB, 3,5", 28MSEC, 1,5" HOOG, AT-IDE	575,00
SEAGATE	ST1102A	84MB, 3,5", 20MSEC, 1,5" HOOG, AT-IDE	1095,00
SEAGATE	ST1144A	125MB, 3,5", 20MSEC, 1,5" HOOG, AT-IDE	1375,00
MICROPOLIS	1354	128MB, 5,25", 23MSEC, 1,5" HOOG, ESDI	2785,00
MICROPOLIS	1558HD	382MB, 5,25", 18MSEC, 3" HOOG, ESDI	3645,00
MICROPOLIS	1568HD	765MB, 5,25", 16MSEC, 3" HOOG, ESDI	4995,00
MICROPOLIS	1654HD	128MB, 5,25", 16MSEC, 1,5" HOOG, ESDI	2345,00
MICROPOLIS	1664HD	385MB, 5,25", 14MSEC, 1,5" HOOG, ESDI	3595,00
	BRACKET	METALEN BRACKET VAN 3,5" NAAR 5,25"	15,00

• HERMAC 386SX VGA LAPTOP

SPECIFICATIE 386SX VGA LAPTOP
- LCD PAPERWHITE DISPLAY-VGA (640X480) 16 GRIJSTINTEN
- 80386-SX 16 MICRO PROCESSOR
- 1 MBYTE GEHEUGEN, UITBEREIDBAAR TOT 5 MBYTE
- 1.44/3,5" FLOPPYDRIVE
- 40/80 MBYTE HARDDISK DRIVE (ZIE PRIJZEN)
- 2 X RS-232, 1 X PARALLEL, 1 X TOSHIBA T3100 SLOT
- EXT. FLOPPY DRIVE + MONITOR AANSL./INCL. DRAAGTAS
- LOSSE ACCU (2-3 UUR) EN/OF 220 VOLT VOEDING
- MET 40 MB HDISK................5985,00
- MET 80 MB HDISK................6475,00

• MAINBOARDS

TYPE	OMSCHRIJVING	1+
XT 8088-1M	XT CPU:V20 12MHZ 1MB (0K)	159,00
HED919-0	XT CPU:80286 31MHZ/XT 10MHZ/AT 1MB (0mb)	245,00
HITEC286-12	AT CPU:8028612MHZ 0/1 WAIT STATE 4MB (0MB)	345,00
HED0038-16	AT CPU:80286 16MHZ 0/1 WAIT STATE 2MB (0MB)	395,00
HITEC286-16NEAT	AT CPU:80286 16MHZ 0/1 WAIT STATE 8MB (0MB) NEAT CHIPSET	535,00
ECS386SX-16N	AT CPU:80386SX 16MHZ 0/1 WAIT STATE 8MB (0MB) NEAT CHIPSET	945,00
ECS386-25	AT CPU:80386 25MHZ 0/1 WAIT STATE 8MB (0MB)	1845,00
ECS386-25CACHE	AT CPU:80386 25MHZ 0/1 WAIT STATE 16MB (0MB) INTEL CACHE CONTR.+32K CACHE	2295,00
ECS386-33CACHE	AT CPU:80386 33MHZ 0/1 WAIT STATE 16MB (0MB) INTEL CACHE CONTR.+32K CACHE	2645,00
486-25	AT CPU:80486 25MHZ 0/1 WAIT STATE 16MB (0MB) +128K SRAM CACHE	6285,00

• CTX KLEUREN MONITOREN

TYPE	OMSCHRIJVING	1+
CVG-5439	14" VGA ANALOOG/TTL INGANG 0.39mm DOT/PITCH	733,00
CVG-5432	14" VGA ANALOOG/TTL INGANG 0.29mm DOT/PITCH	825,00
CVP-5468	14" VGA ANALOOG/TTL INGANG 0.29mm DOT/PITCH	885,00
CMS-3436	14" MULTISYNC ANALOOG/TTL INGANG 0.28mm DOT/PITCH	1085,00

Voor al uw netwerkinstallaties!
Wij zijn official NOVELL dealer

HERMAC B.V.
COMPUTER IMPORT

* Prijzen excl. BTW

AL 14 JAAR UW BETROUWBARE PARTNER IN COMPUTER-HARDWARE

• CO-PROCESSOREN

MERK	TYPE	OMSCHRIJVING	1+
INTEL	8087-2	CO-PRO- 8088/8086 8 MHZ	385,00
INTEL	8087-1	CO-PRO- 8088/8086 10 MHZ	495,00
INTEL	80287-8	CO-PRO- 80286 8 MHZ	539,00
INTEL	80287-10	CO-PRO- 80286 10 MHZ	569,00
A.M.D	80287-10	CO-PRO- 80286 10 MHZ	345,00
A.M.D.	80287-12	CO-PRO- 80286 12 MHZ	415,00
INTEL	80387SX16	CO-PRO- 80386SX 16 MHZ	795,00
INTEL	80387-16	CO-PRO- 80386 16 MHZ	885,00
INTEL	80387-20	CO-PRO- 80386 20 MHZ	965,00
INTEL	80387-25	CO-PRO- 80386 25 MHZ	1175,00
INTEL	80387-33	CO-PRO- 80386 33 MHZ	1485,00
IIT	2C87-8	CO-PRO- 80286 8 MHZ	495,00
IIT	2C87-10	CO-PRO- 80286 10 MHZ	585,00
IIT	2C87-12	CO-PRO- 80286 12 MHZ	635,00
CYRIXX	83S87-16	CO-PRO- 80386SX 16 MHZ	698,00
CYRIX	83D87-16	CO-PRO- 80386 16 MHZ	695,00
CYRIX	83D87-20	CO-PRO- 80386 20 MHZ	798,00
CYRIX	83D87-25	CO-PRO- 80386 25 MHZ	998,00
CYRIX	83D87-33	CO-PRO- 80386 33 MHZ	1295,00

ANRO AANBIEDINGEN
ABSOLUTE TOPPERS VAN DE MAAND

AT 286 - 12/16Mhz
1Mb on board
VGA adapter 800x600
1.2Mb & 1.44 diskdrives
40Mb 28Ms Harddisk
AT-Bus Contr.Interl. 1:1
Multi I/O adapter
101 Keys, toetsenbord
In desktop kast **1795,-**
idem 12Mhz **1695,-**

Meerprijs voor:
VGA kleuren monitor 1024x768 0.28 **750,-**
VGA 1Mb card met 1Mb 1024x768 **180,-**
80Mb harddisk 19Ms **375,-**
130Mb harddisk 19Ms **545,-**
DOS 4.01 **175,-**

ANRO COMPUTING
Wattstraat 26 E, 2723 RC Zoetermeer
Tel. 079-319218 Fax 079-316961
Open ma/vr vanaf 10.00 uur
Rembourskosten v.a. *f* 14,-
Prijswijzigingen voorbehouden.
Prijzen zijn excl. btw.

386-25/33/40 Mhz

AT 386 SX - 16/20Mhz
1Mb on board
VGA card 800x600
1.2Mb & 1.44 diskdrives
40Mb 28Ms Harddisk
AT-Bus Contr.Interl. 1:1
Multi I/O adapter 25/1p
101 Keys, toetsenbord
In tower kast **2195,-**
idem 20Mhz **2345,-**

Mainboards
AT 286 - 12Mhz **265,-**
AT 286 - 16Mhz **325,-**
AT 386 - 16Mhz SX **695,-**
AT 386 - 25Mhz **995,-**
AT 386 - 33Mhz Cache 64K **1395,-**
AT 386-40Mhz W/B 64Kb cache **1695,-**

AT 386 - 25/33/40Mhz
1Mb on board
VGA 1024x768 Tseng 1Mb
1.2Mb & 1.44 diskdrives
40Mb 28Ms Harddisk
AT-Bus Contr.Interl. 1:1
Multi I/O adapter 2s/1p
101 Keys toetsenbord
In tower kast **2795,-**
Idem 33Mhz 64Kb cache **3295,-**
idem 40Mhz W/B 64Kb cache **3595,-**

Hardcards
20Mb Hardcard 40Ms XT **450**
30Mb Hardcard **505**
49Mb Hardcard 28Ms XT **695**

Harddisks 3.5"/506-MFM/RLL
Kalok 20Mb 40Ms **285**
Kalok 30Mb 40Ms **325**
ST-157R1 49Mb **565**

Seagate Harddisks
3.5"/AT/IDE
ST-157A 45Mb **435**
ST-1102A 80Mb **825**
ST-1144A 130Mb **995**

Diverse Harddisks 3.5 inch/emb. AT-interface
MAXTOR LXT-7040A 19Ms 1" hoog 40Mb **725**
MAXTOR LXT-7080A 19Ms 1" hoog 80Mb **995**
Floppy dr. 360 Kb 5 1/4" Chinon **135**

Floppy dr. 720 Kb 3 1/2" Chinon + frame **145**
Floppy dr. 1.22 Mb 5 1/4" Chinon **165**
Floppy dr. 1.44 Mb 3 1/2" Chinon + frame **165**
360/1.44Mb floppy controller 2 dr. **145**
Idem tbv 2 interne + 2 externe dr. **175**
Idem tbv 2 externe dr. XT/AT **155**
Idem tbv 2 interne dr AT only **125**

Vele soorten lege kasten met voeding Bel

Bar Code Pen - Keyboard decoder **695**

Geheugenuitbreiding
SIP/SIM 1Mb 80Ns **150**
SIP/SIM 256Kb **50**

IIT Co-Processoren
2C87-12 **225**
3C87-16SX **325**
3C87-20SX **425**
3C87-25 **680**
3C87-33 **680**

Bent u uw XT zat en wilt u een AT?

Anro Computing biedt u de volgende oplossing:
Bouw zelf uw XT om naar een AT machine met deze specificaties:
- * 80286 CPU, 12Mhz
- * 1Mb intern geheugen, uitbreidbaar tot max. 5Mb
- * IDE harddisk / floppy controller
- * 1 serieel en 1 parallel poort
- * game poort (voor joysticks e.d.)
- * 101 toetsen AT keyboard
- * Uw eigen XT diskdrive en/of harddisk
- * Uw eigen video kaart

Dit alles in een eigentijdse minitower voor **745,-**

Portlink ST

Link tussen Atari Portfolio en Atari ST(E)/TT

Atari's Portfolio is één van de kleinste MS-DOS computers die er zijn. Voor opslag van gegevens maakt deze hand-held computer dan ook gebruik van een RAM-disk. Omdat slechts 128 Kb aan RAM wordt meegeleverd is een regelmatige uitwisseling van gegevens met een groter broertje noodzakelijk.

Er zijn verschillende mogelijkheden voor het overbrengen van data naar een andere computer. Zo is er voor MS-DOS machines een RAM-kaartenlezer te koop. Het nadeel is de relatief hoge prijs van deze kaarten. Als extra wordt voor de Portfolio een parallelle interface verkocht voor rond de 120 gulden. Communicatie met 'de buitenwereld' is hiermee vrij eenvoudig, via een kabel en de meegeleverde software.

Missing link

Bezitters van een Atari ST(E), al dan niet met een MS-DOS emulator, kunnen helaas geen gebruik maken van de mogelijkheden van deze software. De parallelle poort van de ST met MS-DOS emulator laat zich niet voor het gebruik met de parallelle interface aansturen. Voor de nieuwste telg van de Atari-familie, de TT, is er zelfs nog geen goed werkende MS-DOS emulator voorhanden, al schijnt de software voor de SuperCharger nu ook voor gebruik op de TT aangepast te zijn.
Toch blijven bezitters van een Atari ST(E) of TT en een Portfolio niet in de kou te staan. Portlink ST, een Duitstalig GEM-gestuurd programma, zorgt voor een vlekkeloze communicatie tussen de Portfolio en de ST(E) of TT030. Bij de software wordt een speciale kabel geleverd.
De software staat op een 3,5 inch diskette en is niet tegen kopiëren beveiligd, waardoor het programma zonder enig probleem op de harddisk gezet kan worden. Het zestien pagina's tellende handboek is geheel in het Duits geschreven.

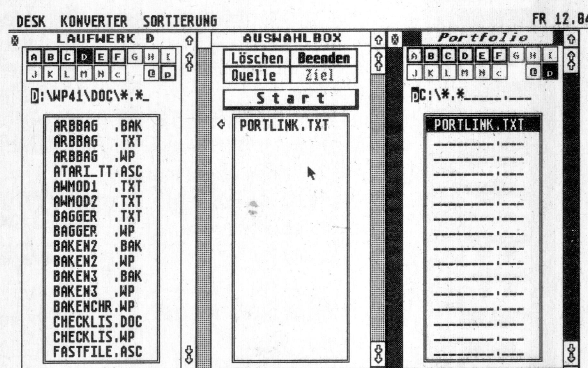
Atari TT?

Volgens het handboek werkt Portlink ST op elke Atari ST, tot en met de Mega ST4. Over de ST(E) en de TT serie wordt niet gesproken. Dit laatste was voor mij de reden om de software eerst op de TT te testen, vervolgens op een ST/16 Mhz en daarna op een ouderwetse Atari ST 260 (Tos 1.4, 1 Mb geheugen. Dat gaf geen enkel probleem. Ook bleek Portlink ST prima op de Mega ST(E) 4 te lopen.
Alle functies worden door de Portlink ST software bediend. Bij eventuele problemen is een helpmenu beschikbaar.

Conversie

De Portfolio is zo ontworpen dat een spreadsheet, een adressenbestand, een calculator, een editor en een agenda standaard aanwezig zijn in ROM. De spreadsheet is Lotus compatibel, al ontbreken enkele functies, de editor slaat de bestanden in ASCII-formaat op, dat geldt ook voor het adressenbestand. Dit heeft als voordeel dat de data van de Portfolio in elke database, spreadsheet of tekstverwerker gebruikt kunnen worden. De geteste versie van Portlink ST bezit een ingebouwde conversiemogelijkheid om databestanden van de Portfolio om te zetten naar een ander formaat voor bepaalde programma's. Voorlopig is deze optie beschikbaar voor het programma 1st Adress. Het databaseprogramma Adimens is na wat extra handelingen zonder meer in staat de data van de Portfolio in te lezen. Ook is het mogelijk de gegevens van de ingebouwde agenda op soortgelijke wijze te verwerken.

Wim Scheltema

Conclusie

Portlink ST voorziet duidelijk in een behoefte voor wie een Portfolio met een Atari ST(E) of Atari TT wil laten communiceren. Het programma werkt zonder problemen en is zeer gebruikersvriendelijk. Hoewel de gebruiksaanwijzing in het Duits is geschreven is die ook voor de gemiddelde Nederlander goed te gebruiken, mede door de logische indeling en de duidelijke uiteenzetting. Helaas moeten Atari ST/TT gebruikers ten opzichte van MS-DOS gebruikers extra in de buidel tasten. Atari Benelux BV levert bij de interface alleen de software voor de MS-DOS computers. Behalve de interface moet men dus ook nog software en de speciale kabel aanschaffen.

Produktinformatie:

Portlink ST
Kabel + software voor verbinding tussen Atari Portfolio en Atart ST/TT.
Prijs: ƒ 96,- inclusief BTW
Prijs parallelle interface Portfolio: ƒ 119,-(inclusief MS-DOS software)
Importeur:
MicroImage
Wilhelminastraat 82
Vianen
Telefoon 03473-72763

DAVILEX PRESENTEERT 19 NIEUWE PROGRAMMA'S

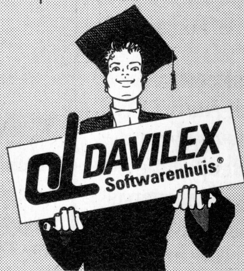
Davilex heeft al zijn programma's geheel vernieuwd en uitgebreid met vele nieuwe toepassingen. De nieuwe Davilex programma's zijn onderverdeeld in 3 reeksen.
De Business Reeks bevat programma's met zakelijke toepassingen en worden geleverd met een gratis referentiekaart en supportdisk. Programma's uit de Cursus Reeks leren u snel en eenvoudig met diverse bekende programma's werken dankzij vele simulaties op de PC zelf. De thuis Reeks bestaat uit 8 kant en klare programma's met nuttige toepassingen voor thuis. Zoek op uw gemak de gewenste programma's uit, stuur de bon in of ga naar de dichtsbijzijnde dealer.

Gratis ondersteuning

Alle Davilex programma's worden geleverd in een handige opbergbox en bevatten een duidelijke handleiding en instruktiekaart. Daarnaast kan iedere Davilex gebruiker contact opnemen met de Support-afdeling voor gratis telefonische ondersteuning.

Door héél Nederland te koop

De programma's van Davilex zijn te koop bij alle filialen van Tandy, Mega World, Vogelzang, Byte, Elektronikaland, Calimero-Funtronics, Zijz tm ne nog vele andere computerzaken.

© Davilex Software bv
Jansbuitensingel 29
6811 AD Arnhem
Telefoon 085 - 430718
Fax 085 - 436595

BUSINESS REEKS

199,-

DAVI-ACCOUNT

Makkelijk boekhouden

- Boekhouden voor bedrijven en verenigingen.
- Eenvoudig boekingen invoeren, geen boekhoudkennis nodig.
- Belangrijke dagboeken zijn aangemaakt, direct beginnen.
- Tot 90 dagboeken en 250 rekeningen per administratie.
- Balansen en Resultaatrekeningen.
- Meerdere administraties bijhouden, koppeling met DAVI-FAKTUUR.
- Overzichten van alle boekingen op datum en per rekening.
- Overzicht te vorderen of te betalen BTW.

DAVI-FAKTUUR

Snel faktureren

- Fakturen ontwerpen en printen.
- Volledige debiteurenadministratie.
- Tot 3000 artikelen beheren.
- Zelf faktuurlay-out ontwerpen.
- Snel artikelen en debiteuren kiezen.
- Automatische berekening BTW, kortingen en totaalprijzen.
- Overzicht openstaande fakturen en herinneringen maken.
- Automatisch doorboeken naar DAVI-ACCOUNT.

DAVI-BASE

Veelzijdige kaartenbak

- Adressen beheren en verzamelingen bijhouden.
- Zelf kaartenbakken ontwerpen, ongelimiteerd.
- Tekst-, getal- en datumvelden, tot 60 velden per kaart.
- Tot 10.000 kaarten invoeren per database.
- Makkelijk sorteren en selecteren.
- Overzichten volgens eigen ontwerp maken.
- Etiketten printen en mailingbrieven maken.
- Lezen en schrijven dBase III plus bestanden.

DAVI-BOSS

MS-DOS de baas

- MS-DOS schil voor het volledig besturen van uw PC.
- Eenvoudig menugestuurd alle DOS-commando's uitvoeren.
- Back-up's maken en subdirectories verplaatsen.
- Overzichtelijke vensters met directoryboom.
- Zelf een programma-menu creëren met submenu's.
- Uitgebreide direct oproepbare DOS-help.
- Complete editor voor aanmaken batch- en tekstbestanden.
- Alleen geschikt voor PC's met harde schijf.

DAVI-CALC

Makkelijk boekhouden

- Spreadsheetprogramma voor zakelijk gebruik.
- Balansen analyseren en financiële rapporten maken.
- Begrotingen maken en afschrijvingen berekenen.
- Hypotheek-, rente- en leaseberekeningen.
- Grafieken en overzichten afdrukken van eigen gegevens.
- Inclusief 10 kant-en-klare rekenbladen.
- Leest en schrijft Lotus 1-2-3 bestand.
- Leest gegevens in van DAVI-ACCOUNT.

CURSUS REEKS

49.50

MS-DOS CURSUS

Leer werken met MS-DOS

- Behandelt MS-DOS vanaf 2.0.
- Leert alle DOS-commando's toepassen.
- Omgaan met directories, bestanden en diskettes.
- Batch-bestanden en technieken voor gevorderden.

WORDPERFECT CURSUS

Leer werken met wordperfect

- Behandelt versie 5.0 en 5.1.
- Brieven en documenten maken en vormgeven.
- Teksten printen en bewaren.
- Makro's, spellinscontrole en nog veel meer.

LOTUS 1-2-3 CURSUS

Leer werken metLotus 1-2-3

- Werkblad ontwerpen, versie 2.2 en 3.0.
- Formules en gegevens invoeren.
- Grafieken maken en printen.
- Makro's database toepassingen en nog veel meer.

dBASE III PLUS CURSUS

Leer werken met dBase III plus

- Een database opzetten.
- Toevoegen en wijzigen van records en velden.
- Commando's en functies toepassen.
- Etiketten maken en nog veel meer.

PC-TOOLS 6.0 CURSUS

Leer werken met PC-Tools 6.0

- PC-Shell, de dosmanager.
- Diskettes herstellen en repareren.
- Hardeschijf optimaliseren en versnellen.
- Verwijderde bestanden terughalen.

TYPE CURSUS

Leer werken met het toetsenbord

- Leer spelenderwijs snel typen met tien vingers.
- Vele oefeningen voor alle vingers.
- Registreert typesnelheid en nauwkeurigheid.
- Bevat examen en geeft diploma.

VIDEOBAND WIJZER

- Kaartenbak voor het beheren van uw videobanden.
- 10 Verschillende bestanden zijn te beheren.
- Tot 2000 kaarten per bestand invoeren.
- Overzichten op programma's en tellerstanden.
- Labels printen voor videobanden en hoes.
- Zelf overzichten ontwerpen, sorteren en afdrukken.

ADRESSEN WIJZER

- Kaartenbak voor het beheren van adressen.
- Tot 10 verschillende bestanden beheren, maximaal 2000 adressen per bestand.
- Afdrukken van adreslijsten, telefoonlijsten en faxlijsten.
- Snel telefoonnummers en postcodes zoeken.
- Zelf overzichten ontwerpen en afdrukken.
- Printen van adresstickers.

THUIS REEKS

49.50

AUTOKOSTEN WIJZER

- Kasboek voor het verwerken van autokosten-transacties.
- 16 Kostencategoriën voor vaste- en rijkosten.
- Overzichten per kostencategorie en totaal.
- Taartgrafieken van uitgaven en jaargrafieken per categorie.
- Berekening kosten per gereden kilometer.
- Staafgrafiek benzineprijzen.

HUISHOUD WIJZER

- Kasboek voor verwerken van alle uitgaven.
- 20 Voorgedefineerde uigavenposten zijn zelf te wijzigen.
- Uitgavenoverzicht per kostencatgorie.
- Overzicht alle uitgaven per bank, kas, giro en creditkaart.
- Transactie-overzicht per betalingswijze.
- Jaargrafiek en taartgrafieken.

MUZIEK WIJZER

- Kaartenbak voor het beheren van uw muziekcollecties.
- Beheren van 10 verschillende collecties, tot 2000 kaarten per collectie.
- Overzichten op artiest, album en van alle uitgeleende platen.
- Labels printen voor cassettehoesjes.
- Snel artiesten en albums zoeken.
- Zelf overzichten ontwerpen, sorteren en afdrukken.

LITERATUUR WIJZER

- Kaartenbak voor het beheren van uw boekenverzameling.
- Tot 10 verschillende verzamelingen beheren, tot 2000 kaarten per verzameling.
- Overzichten op titel, auteur en uitgever.
- Zelf overzichten ontwerpen en afdrukken.
- Overzicht van alle uitgeleende boeken.
- Zelf selecties maken en uitprinten.

SPAAR & LEEN WIJZER

- Berekeningen persoonlijk krediet, maandelijkse afbetaling.
- Spaarberekening, aantal maanden sparen, houd ik over?
- Pensioenberekening, rentenieren, hoeveel kan ik maandelijks opnemen?
- Inflatie-effecten, hoeveel is mijn bezit straks waard?
- Valutaberekening, omrekenen bedragen in vreemde valuta.
- Effectieve rente, het effect van rente op rente.
- Uitgebreide wetenschappelijke calculator direct opvraagbaar.

VERZEKERING WIJZER

- Tot 2500 artikelen zijn in te voeren.
- Invoeren van alle soorten polissen.
- Polisoverzicht met eigen risico, verzekerd bedrag en afloopdatum.
- Inventarisoverzicht per categorie en totaal.
- Automatische berekening over- of onderverzekerd.
- Ontwikkeld in samenwerking met OHRA verzekeringen.

DAVI-BESTELBON

	Prijs (incl. BTW)	Aantal	Bedrag
BUSINESS REEKS			
DAVI-ACCOUNT	199,-		
DAVI-BASE	199,-		
DAVI-BOSS	199,-		
DAVI-FAKTUUR	199,-		
DAVI-CALC	199,-		
CURSUS REEKS			
Leer werken met MS-DOS	49,50		
Leer werken met WORDPERFECT	49,50		
Leer werken met LOTUS 1-2-3	49,50		
Leer werken met dBASE	49,50		
Leer werken met PC-TOOLS	49,50		
Leer werken met HET TOETSENBORD	49,50		
THUIS REEKS			
AUTOKOSTEN WIJZER	49,50		
LITERATUUR WIJZER	49,50		
SPAAR & LEEN WIJZER	49,50		
VERZEKERING WIJZER	49,50		
VIDEOBAND WIJZER	49,50		
HUISHOUD WIJZER	49,50		
ADRESSEN WIJZER	49,50		
MUZIEK WIJZER	49,50		

☐ Ik sluit een betaalcheque bij plus f 5,- verzendkosten extra.
☐ Ik betaal aan de postbode plus f 10,- rembourskosten extra.

Totaal ______

☐ 5,25 inch ☐ 3,50 inch

Naam: ______

Adres: ______

Postcode + woonplaats: ______

Handtekening: ______

Stuur de bon in een envelop zonder postzegel aan:
Davilex Software bv Antwoordnummer 1381, 6800 VC Arnhem.

Minix bestuurt de computer

Minix is een besturingssysteem dat 'van buiten' erg veel lijkt op Unix. Je zou het zelfs een Unix-kloon kunnen noemen. Er zijn echter wél belangrijke verschillen. Over die verschillen en meer gaat de volgende verhandeling.

Bert Reulingen
Willy Konijnenberg

Minix is eigenlijk een mini-Unix. Het kan op zeer kleine computersystemen werken, een IBM XT met 640 Kb geheugen en een enkele diskdrive bijvoorbeeld. Een ander groot verschil is dat Minix met de complete sourcecode wordt geleverd. Dit is voor sommige gebruikers één van de voordelen van Minix. Dat die code erbij zit, wil overigens niet zeggen dat Minix 'public domain' is. Er zitten wel degelijk copyrights (van Prentice Hall) 'aan' de software. Je mag Minix dus niet zo maar weggeven!
Minix voert de 'system calls' van Unix versie 7 uit volgens de originele specificaties. Voor de gewone gebruiker is het dus net alsof je op een ouwe PDP-11 met Unix 7 werkt, terwijl je in werkelijkheid achter je PC of Atari zit te dromen.

Er valt veel te ontdekken

Van binnen is Minix echter een heel ander beest. Van de originele implementatie van Unix is niets meer te bespeuren. In plaats daarvan bestaat Minix uit een heel klein kerneltje dat zich alleen met processen en de communicatie daartussen bezighoudt. Daaromheen zitten enkele server-processen die de overige aspecten van het Unix besturingssysteem implementeren (zoals device drivers, de Unix system calls en het file-systeem).

Geschiedenis

Minix is gemaakt door Andrew Tanenbaum. Tanenbaum is behalve hoogleraar aan de Vrije Universiteit in Amsterdam, ook de auteur van diverse boeken op computergebied. Hij maakte Minix om studenten de gelegenheid te geven praktijkervaring op te doen met het knutselen aan een echt besturingssysteem. Vroeger werd daar vaak Unix 6 of 7 voor gebruikt. Dit kwam omdat Unix relatief goedkoop voor universiteiten beschikbaar was en men over de sourcecode kon beschikken. Omdat AT&T tegenwoordig anders denkt over licentiekosten en het beschikbaar stellen van de sourcecode, moest er iets anders komen. Minix is dan ook zó geschreven dat er geen AT&T-copyright op berust en het bovendien zeer begrijpelijk is voor studenten die voor het eerst met het binnenwerk van een besturingssysteem kennismaken. Minix is oorspronkelijk gemaakt voor de IBM PC (of eigenlijk een PC-emulator op de SUN). De originele versie uit 1986 had geen harddiskdriver en het is de vraag of het ooit op een AT heeft gedraaid. De eerste update (versie 1.1) bracht ondersteuning voor XT en AT harddisk. Zo'n harddisk was in die tijd nog niet echt nodig. Het hele systeem, inclusief sourcecode paste op acht floppen van 360 Kb. Met één of twee diskdrives kon je redelijk werken, vooral als je handig was met het wisselen van de floppen.
Tegenwoordig zijn we bij versie 1.5. De uitgave voor de PC bestaat uit 'slechts' zeventien stuks 360 Kb diskettes. Daarbij moet worden opgemerkt, dat de sourcecode-bestanden zijn gecomprimeerd. De standaard installatiesoftware begint met het partitioneren van een harddisk. Als je die niet hebt, zit je in de problemen...
Het systeem is vanzelfsprekend completer geworden. Zo zijn tegenwoordig van de meeste populaire Unix tekst-editors versies op Minix te vinden. Dit geldt ook voor veel populaire Unix-tools. Verder herkent PC- Minix tegenwoordig een AT en maakt dankbaar gebruik van het extended memory. Tevens kan de PC-versie tegenwoordig zelfs harddisks partitioneren en floppen formatteren. Er een disk-editor (een soort Norton Utilities) voor als het eens mis gaat, etcetera. Kortom, Minix kan tegenwoordig op eigen benen staan.
Hier staat tegenover dat het systeem helaas niet meer zo eenvoudig en overzichtelijk werkt als voorheen. In dit opzicht gaat Minix een beetje de kant van Unix op.

Hoe verder?

Versie 1.6.15 is momenteel via patches voor bètatesters beschikbaar. Het is een tussenversie, op weg naar versie 2.0, die ergens in het komende jaar verschijnt. Versie 2.0 zal POSIX-compliant zijn (aan de POSIX standaard voldoen) en een ANSI-C compiler bevatten. Dit betekent natuurlijk niet dat alle POSIX-opties voorhanden zullen zijn. Er wordt moeite gedaan om een minimale bruikbare POSIX-implementatie te maken die, als het even kan, nog steeds op een XT werkt.

Leuk

Wat is er leuk aan Minix? Of eigenlijk, wat is er leuk aan Unix? Deze vraag is moeilijk te beantwoorden. Een jaar of tien geleden, in het tijdperk van de TRS-80 en de Apple II, werkten we op minicomputers met besturingssystemen die nu al lang weer vergeten zijn. Ik noem Primos en RT-11 als voorbeelden. Deze behoorlijk duffe systemen hadden allemaal hun eigen 'features'. Als gebruiker zocht je altijd in de manuals naar de bedoeling en het gebruik van de commando's.
Met Unix ben je binnen een uurtje al een heel eind op weg. Je kreeg namelijk al heel snel in de gaten dat er systematiek in zat.

Voor meer informatie:

Operating systems, design and implementation
Andrew Tanenbaum
ISBN 0-13-637331-3

HobbyNet
Satiestraat 9
1323 SL Almere
Telefoon: 03240-61683

Met Minix kun je, behalve Unix-gebruiker, ook nog systeembeheerder en systeemprogrammeur zijn. Voor velen betekent dit dat er veel te ontdekken valt.

Voor wie?

Zoals uit het voorgaande blijkt, is Minix in de eerste plaats bedoeld voor mensen die met een besturingssysteem willen experimenteren. Als je alleen iets over systeembeheer onder Unix weten wilt of gewoon eens met Unix aan de slag wilt, is er nog een andere mogelijkheid. Mark Williams' Coherent is eveneens een kleine Unix en ook goedkoop. In tegenstelling tot Minix krijg je de sourcecode er niet bij. Bovendien werkt het alleen op IBM PC's en compatibelen.
Minix nodigt uit tot het veranderen van het besturingssysteem en bijbehorende programma's. Zo hadden we ooit eens een system call nodig om de naam van het systeem op te vragen. Deze (BSD) system call zat niet in Minix. Geen nood, we beschikten over de source van het besturingssysteem. Na een middagje 'hacken' hadden we er een nieuwe system call bij.
Niet iedereen vindt dit leuk werk. Anderen vinden het bijvoorbeeld leuker programma's te schrijven. Zo zijn er editors, utility's, spreadsheets, communicatieprogramma's en spelletjes voor Minix gemaakt. Uiteraard zijn deze programma's ook voor de 'echte' Unix-systemen te gebruiken. Dit kan variëren van een AT/386 met SCO Unix, een Hewlett Packard met HP-UX, een Amdahl mainframe met UTS of een Cray supercomputer met UNICOS.

Welke machines?

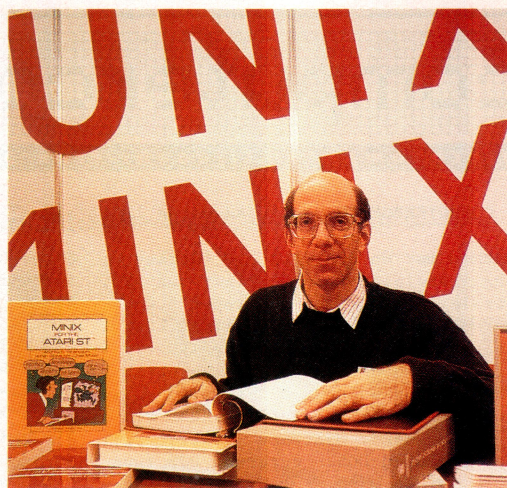
Minix is oorspronkelijk voor de IBM PC gemaakt. Later werd ook de AT (286) ondersteund. In 1988 kwam er een versie voor de Atari ST. Deze computer heeft een 68000 microprocessor. Toen deze versie van Minix aan de praat was gekregen, bleek de weg vrij naar andere 68000-machines. De Amiga volgde al snel en ook de Macintosh moest er aan geloven. In tegenstelling tot de professionele Unix-systemen was hier geen ontwikkelteam van dertig man en een budget van een paar miljoen voor nodig. Zo is de 'port' naar de Amiga door twee studenten in hun vrije tijd gedaan.

Must

Bij Minix hoort een boek. Dit boek heet 'Operating Systems, Design and Implementation' en is geschreven door Andrew Tanenbaum. Het behandelt het ontwerp en de implementatie van besturingssystemen in het algemeen en van Minix versie 1.0 in het bijzonder. Dit boek bevat de complete source-listing met regelnummers waar vanuit de tekst naar wordt verwezen. Een 'must' voor elke serieuze Minix-hobbyist.

Populair

Minix is een echt multi-user, multi-tasking besturingssysteem. Het kan niet alleen meerdere programma's tegelijkertijd draaien, maar staat ook toe dat meerdere gebruikers op hetzelfde moment er mee bezig zijn. Sluit maar eens een terminal aan op de RS-232 poort! Minix is een vrijwel complete implementatie van de Unix versie 7 interface, dus Unix kent kan met Minix werken.
Maar wie Unix niet kent heeft met Minix een probleempje. Unix is namelijk niet erg 'gebuikersvriendelijk'. Geen pull-down en pop-up menu's, windows of andere grafische grappen. Geen uitgebreide ingebouwde helpfaciliteiten (de F1 toets), zoals bij de populaire MS-DOS applicaties. De commando's zijn cryptisch en als er al iets wordt gemeld, is het taalgebruik kort, bondig en alleen duidelijk als je begrijpt wat er wordt bedoeld.

Andrew Tanenbaum

Wat maakt Unix dan toch zo populair? Wel, als je het eenmaal snapt, kun je er ongelooflijk veel méér mee doen dan met enig ander systeem. Je moet Unix zien als een gereedschapskist. Er zit voor vrijwel geen enkel probleem een kant en klare oplossing in, maar een goed vakman kan met de beschikbare gereedschappen voor vrijwel elk probleem eenvoudig een oplossing maken. De kneep zit 'm natuurlijk in 'een goed vakman'. Vakmanschap kost tijd en moeite.

Meer over Minix

Misschien vraagt u zich al af waarom er geen Minix gebruikersgroep bestaat binnen de HCC. Nou, deze is er wel degelijk: Minix is een Unix-kloon en de Unix gebruikersgroep doet veel aan Minix. Leden van de Unix gg hebben in het algemeen geen mainframe of mini thuis, maar werken vaak op het werk met Unix en thuis met Minix. De problemen van bijvoorbeeld systeembeheer zijn bij Minix niet anders dan bij Unix. Op de bijeenkomsten zijn demonstraties van Minix-systemen te bewonderen. Er zijn ook altijd wel een paar Minix 'guru's' te vinden.

Als je geen harddisk hebt, zit je in de problemen

Andrew Tanenbaum doet in zijn boek de suggestie om op de hoogte te blijven via Usenet. Dit is een internationaal netwerk van universiteiten en grote instellingen. Op dit netwerk is een interesse-groep die 'comp.os.minix' heet. Deze 'newsgroup' heeft per dag tientallen berichten over Minix, nieuwe programma's en patches. Het probleem was altijd om toegang tot dit netwerk te krijgen. Je moest iemand vinden die op een universiteit studeerde of bij een grote instelling werkte. De Unix gg heeft daar, samen met de C gg, een betere oplossing voor gevonden. Je kunt voor ƒ12,50 per maand lid worden van HobbyNet. Dit is de Nederlandse 'hobby-tak' van Usenet. Voor de insiders: dit is het 'hobby.nl' domain. Hiermee is het mogelijk de 'comp.os.minix' interesse-groep thuis met een modem te ontvangen.

Produktinformatie:

Minix voor de PC, Atari, Amiga en Macintosh is te verkrijgen bij:
Computercollectief
Amstel 312
1017 AP Amsterdam
Telefoon: 020-6223573

computercollectief

microcomputer tijdschriften boeken en software

in BELGIE is alles verkrijgbaar bij:
HET COMPUTERWINKELTJE MECHELEN
M Sabbestraat 39, B-2800 Mechelen
tel: 015-20 66 45 fax: 015-20 73 32
HET COMPUTERWINKELTJE BRUGGE
Moerkerksesteenweg 241, B-8310 Brugge
tel: 050-37 09 61 fax: 050-36 16 55

Nieuw binnengekomen (*) en actuele boeken

COMPUTERBOEKEN Top 30 Augustus 1991

Werken met WordPerfect 5.1 (Boeke) .. 69
Basishandleiding WordPerfect 5.1 15
*Straley's Programming Clipper 5.0 ... 99
Leidraad DOS 4.0 12,95
Leidraad DrawPerfect 1.1 12,95
Praktisch MS-DOS 5 59,50
Programming Windows 3 (Petzold) 79
ResEdit Complete - incl ResEdit 2.1 79
King's Quest V Hintbook 25
Undocumented DOS - reserved DOS func 99

WordPerfect 5.1 Gebruikersboek (Veen) 65
*Inside Macintosh, volume VI 119
Clipper Programming Guide, 2nd 5.0 .. 79
Werken met Windows 3.0 NL 69
*DOS Power Tools, 2nd Ed. DOS 5.0 119
Werken met DrawPerfect 1.1 NL 49
*Leidraad DOS 5 Geheugenbeheer 12,95
*Leidraad DOS 5 12,95
Grote DOS 5.0 Boek 89,90
Werken met MS-DOS 5 89,50

*Snelcursus DOS 5.0 29,90
Grote Larry Boek 29,90
*Microsoft MS-DOS 5 Programmer's Ref . 69
*Corel Draw 2.0 Handboek 59,50
*CorelDRAW! 2 Made Easy 69
Handleiding DOS 4.01 (Oets) 49
Space Quest IV Hintbook 25
Werken met WordPerfect 5.1 NL (QUE) 99,50
CLIPPER 5.0 - SYBEX Professioneel ... 99
*Using MS-DOS 5 69

DOS 5, Windows

*Werken met MS-DOS 5 89,50
Praktisch MS-DOS 5 59,50
Grote DOS 5.0 Boek 89,90
*Snelcursus DOS 5.0 29,90
*Leidraad DOS 5 12,95
*DOS Power Tools, 2nd. Ed. 5.0 119
*DOS 5 Made Easy 49
*Microsoft DOS Progr. Reference 69
Running MS-DOS 5 69
*Maximizing MS-DOS 5 89
*QUE's MS-DOS 5 User Guide 79
*Turbocharging MS-DOS 5 69
*Upgrading to MS-DOS 5 45
*Using MS-DOS 5 69
*10 Minute Guide to MS-DOS 5 .. 29
Best Book of MS-DOS 5 69
DOS 5 User's Handbook 59
*DOS 5: Complete Reference 79
*Maximizing Windows 99

Programmeertalen

Werken met MS-DOS QBasic ... 69,50
Using Borland C++ 79
Borland C++ Handbook 79
Using Turbo Pascal 6 79

Macintosh

System 7 Revealed 59
Inside Macintosh, volume 6 ... 119
Mastering Aldus Freehand 3.0 . 69
Official Adobe Photoshop HB .. 69

Databases, Spreadsheets

*Clipper 5.01: Developer's Guide119
*Straley's Progr Clipper 5.0 . 99
*Snelcursus Clipper 5.0 29,90
*Werken met Clipper 5.0 (Tiley) 95
*dBASE IV 1.1 Programmeertechn. 78
*Inleiding Excel 3.0 NL 49
*Using Excel 3 for Windows 79
*PC Magazine Guide Quattro Pro 3 69

CAD

*Inside AutoCAD Rel 11 METRIC ed 89
*Drafting with DesignCAD 2D ... 99
*Using DesignCAD 3D 99

WordProcessors, DTP

WordPerfect 5.1 Basisboek .. 29,50
Microsoft WordBasic Primer ... 65
*Using PageMaker 4 for Windows 79
Praktijkboek Ventura 3.0 49
Using Ventura 3.0 GEM & Windows 79

Graphics, Utilities, diversen

*CorelDRAW 2.0 Handboek 59,50
Inside Corel DRAW 2.0 69
*Mastering CorelDRAW 2 69
*CorelDRAW 2 Made Easy 69
*Werken met DrawPerfect 1.1 ... 78
Basishandleiding DrawPerfect . 15
PC Magazine Guide Connectivity 99
*Heart of China Hintbook 25
*Eye of the Beholder ClueBook 29

NIEUW BINNENGEKOMEN(*) EN ACTUELE SOFTWARE (inclusief BTW)

Amiga

3D Construction Kit .. 179
AMOS Compiler 99
AmigaVision 349
*Billiards II Simulator 89
Eye of the Beholder . 99
*HeroQuest 89
*Hill Street Blues 89
*Legend of Faerghail .. 99
*Manchester United Eur. 89
*ProFlight 149
R.B.I.two BASEBALL ... 99
*Secret of Silver Blades 99
Supercars II 89

CDTV

CD Remix - D.J. in box 119
Lemmings 99
SimCity 99

Mac

RoboSport 139
SUM II 2.0 329
*Oregon Trail 119
PGA Tour Golf 119
Studio/32 1499

ST

3D Construction Kit .. 149
*Armour-Geddon 89
Midwinter II 119
*Cybercon III 89
*F-15 Strike Eagle II . 119
*Atomino 89

****
MS-DOS 5.0 International
UPGRADE, 5.25" of 3.5" 199
****

PC SOFTWARE TOP 20

MS-DOS 5 Upgrade 199
Upgrade PC Tools 7.0 . 153
Space Quest IV 129
*BIBLION 34,50
Red Baron VGA (HD) ... 129
Aircraft&Scenery Design 99
Jetfighter II 139
SoundBlaster soundcard 489
*SimEarth 139
Lemmings 119

*Heart of China 139
Sorcerers get all girls 99
Norton AntiVirus 1.5 . 219
Teenage Hero Turtles . 99
Entertainm. Pk Windows 89
AdLib Synthesizer Card 229
Flightassignment A.T.P.129
*Cuisine 39,95
*Norton Utiltities 6.0 299
Copy II PC 6.0 99

PC software voor Kinderen

*Designasaurus II 99
*Barbara verkent wereld 189
*Magic 149
*Taalomnibus 149
Mickey's Colors&Shapes 99

PC toepassingen (incl BTW):

BLINKER 1.5 889
Dance of the Planets . 549
*DesignCAD 2D 5.0 849
dGE 4.1 799
Facelift for WordPerfect249
*GeoJigsaw 99
Harvard Graphics 3.0 1299
*Mathcad 3.0 for Windows1129
*Professor Windows 129
Publisher Lite NL 169
*Publisher's TypeFoundry1299
SuperCalc 5 NL 399

PC utilities (incl BTW):

*After Dark for Windows 139
Carbon Copy Plus 6.0 . 449
*Central Point BACKUP 7 269
*Direct Access Network 1399
*Fastback Plus 3.0 449
FastLynx 1.1 359
*GeoWorks Ensemble NL . 449
HiJaak 2.0 449
Norton AntiVirus 1.5 . 219
Norton Utilities 6.0 . 299
ObjectScript f Windows 469
PC-Kwik PowerPak 2.0 . 299
PC Tools DeLuxe 7.0 .. 379
UPDATE PC TOOLS 7.0 .. 153
*PictureEze for Windows 379
PrintQ 5.0 379
Publisher's Paintbrush 1099
SuperPrint 2.0 459
ToolBook 1.5 f Windows 1099

PC talen (incl BTW):

Microsoft VisualBasic . 399
*Async Professional ... 369
Microsoft MASM 6.0 ... 399
Borland C++ 799
TurboPascal for Windows 499
Microsoft C 6.0 999
Microsoft FORTRAN 5.1 949

PC muziek, geluid (inc BTW):

AdLib Soundcard 229
Copyist DTP - score ed. 789
Sequencer Plus GOLD .. 599
SoundBlaster MCV 579
AdLib MCA card 429

PC games (incl BTW):

*Armor Alley 99
Bushbuck Charms, etc .. 139
Chuck Yeager Air Combat 119
*Castles 119
*Command H.Q. 119
Heart of China VGA 139
Hill Street Blues 89
Jetfighter II 139
*LARRY BADHANDDOEK 39
Lemmings 119
*Links Courses: Bay Hill 59
Martian Dreams 129
Mario Andretti Racing 99
MegaTraveller 1 119
*Secret Monkey Island VGA 99
Sorcerers get all girls 99
Tennis Cup 39

Winkel open van dinsdag t/m zaterdag tussen 10 en 5 (maandag gesloten)
Alle prijzen zijn inclusief BTW - verzendkosten f 6,- per bestelling

Amstel 312 (t.o. Carré) | 1017 AP Amsterdam | Fax (020) 226668 | Postbank 4475158 NMB 697915646

Vraag onze GRATIS ZOMERCATALOGUS aan! *
* We sturen hem GRATIS toe als je ons een *
* kaartje stuurt met je naam en adres. *
* Vermeld tevens: 'HCC' *

prijswijzigingen voorbehouden - LET OP: ons faxnummer is nu 622 6668

dealer aanvragen welkom

Gebruikersdag

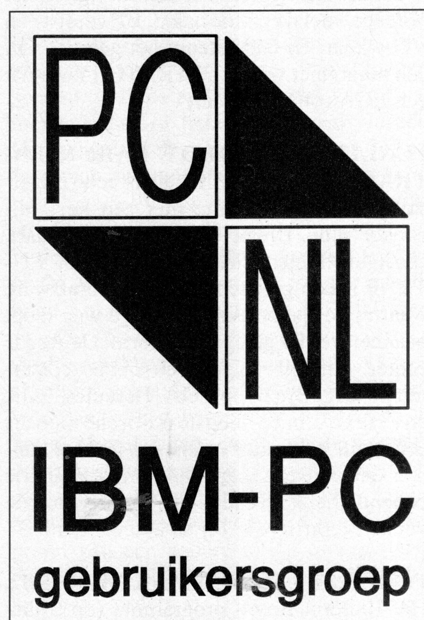
Let op! De eerstvolgende gebruikersdag van de IBM-PC gg die gepland was voor 14 september is verschoven naar zaterdag **12 oktober 1991** (met een klein voorbehoud). Op die gebruikersdag speciale aandacht voor Windows 3 èn OS/2 versie 2.0! Meer daarover leest u in de rubriek 'Gebruikersgroepen' van het Verenigingsnieuws elders in deze HCCNieuwsbrief.

PCNL-DIRECT

U heeft wel eens iets besteld uit een advertentie in krant of in een tijdschrift. En het kwam heel erg laat of erger nog helemaal niet aan! Dan bent u helaas niet de enige met deze ervaring.
Bij de IBM-PC gg kan u dat echter niet gebeuren met de PCNL-DIRECT service. Als u voor 14.00 uur een bestelling van tenminste f 50,- per fax (05752-1382) of per telefoon (05752-1881) doorgeeft aan Jenny de Greef of Jan Willem Beek dan zorgen zij er voor dat uw bestelling nog voor 17.00 uur als rembourszending bij de PTT wordt afgeleverd. Dit heeft bovendien als voordeel dat u niet meer vooraf betaalt, maar bij aflevering aan de PTT. De kosten voor deze PCNL-DIRECT service bedragen f 10,- (dat is slechts f 5,- meer dan de gebruikelijke f 5,- bijdrage verzendkosten). Leden van de IBM-PC gg krijgen natuurlijk zelfs op dit bedrag weer 10% korting.

Tien lege disks gratis

Nog steeds geven wij 10 lege merkdiskettes gratis bij aanschaf van een complete PDS-Catalogus (met de diskettebeschrijving van alle 1300 PCNL-nummers op diskette). Bij bestelling van een complete PDS-Catalogus op 3,5 inch formaat (bestelnummer 38001) 10 lege 3,5" diskettes en bij bestelling van een PDS-Catalogus op 5,25 inch formaat (bestelnummer 58001) 10 lege 5,25" diskettes. En nog steeds voor de prijs van f 50. Bij zo veel lege diskettes krijgt u de catalogusinformatie dus eigenlijk gratis. Zeker als u ook nog eens 10% korting krijgt als lid van de IBM-PC gg. (Hoe u kunt controleren of u lid bent kunt u lezen op de vierde pagina).
De complete catalogus bestaat op het moment uit: een ringband/slipcase, diskettetassen, handleiding gebruik PDS in boekvorm (N.B. de bestelinformatie in deze handleiding is verouderd maar daarvoor daarvoor wordt de PCNL-FLOPPYFOLDER bijgeleverd), 12 PDS-delen op 12 5,25 inch of 6 3,5 inch diskettes, de PCNL-FLOPPYFOLDER en de bovengenoemde 10 gratis lege diskettes.
De PDS-delen bevatten per deel de beschrijvingen van 100 PCNL-diskettes, een bijbehorende zoekprogramma PCNLVIEW en het programma CONVERT2 waarmee alle PDS-delen aan elkaar gekoppeld kunnen worden (harddisk vereist, alleen te bekijken met PCNLVIEW-versies van 6 feb 89 of later). Regelmatig komt er een nieuw PDS-deel uit. Wie eenmaal een PDS-Catalogus heeft kan later verschijnende delen bijbestellen (en via CONVERT2 toevoegen aan zijn eigen catalogusbestand).

Geformatteerde diskettes

Bespaar uzelf tijd en geld met de geformatteerde diskettes van de IBM-PC gg. Deze diskettes komen rechtstreeks van de fabriek. Het formatteren doen we zelf, gratis.

	5,25 inch* DSDD	3,5 inch* DS	3,5 inch* HD
Bestelnrs	*59709*	*39739*	*39749*
10 stuks	f 1,30	f 2,00	f 3,30
30 stuks	f 1,20	f 1,80	f 3,10
50 stuks	f 1,10	f 1,70	f 2,90
100 stuks	f 1,00	f 1,60	f 2,70

Gratis lege disks!

Let op! Bij alle PCNL-software die hier genoemd wordt ontvangt u gratis lege merkdiskettes (van hetzelfde formaat); ÉÉN bij aanschaf van losse PCNL-diskettes, TWEE bij aanschaf van een PCNL-kwartet, VIJF bij aanschaf van een PCNL-pakket en TIEN bij aanschaf van een PDS-Catalogus.

Bovenstaande prijzen zijn per diskette (incl. BTW) bij afname van het aantal dat in de linker kolom vermeld staat. N.B. Vergeet bij bestelling niet te vermelden hoeveel diskettes u wilt hebben.

PCNL-MEGA set

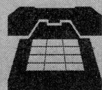
De ideale oplossing voor het maken van backups van uw harddisk of van al uw originele 'master'-diskettes; een PCNL-ringband/slipcase met daar in maar liefst 30 geformatteerde diskettes netjes opgeborgen in diskette-tassen. Nooit meer opbergproblemen, handig en overzichtelijk.
Prijzen:
PCNL-ringband/slipcase met in 8 diskettetassen:
30 5,25 inch DSDD diskettes f 60,-* (bestelnummer 59809)
30 3,5 inch DS diskettes f 75,-* (bestelnummer 39839)
30 3,5 inch HD diskettes f 110,-* (bestelnummer 39849)
*Voor leden van de IBM-PC gg geldt voor deze prijzen ook nog eens de **10% korting**!

PCNL-FLOPPY FOLDER

De PCNL-FLOPPYFOLDER van de IBM-PC gg bevat (op papier) een beknoptover-

Colofon

Deze pagina's zijn een maandelijkse bijdrage van de IBM-PC gebruikersgroep van de HCC, postbus 47, 7250 AA VORDEN.

PCNL-HULPLIJN Telefonische vraagbaak voor leden van de HCC IBM-PC gg voor algemene computervragen of vragen over de werking van shareware en/of commerciële programma's. Telefoonnummer 04104-78334, donderdagavond van 20.00 tot 23.00 uur (Henk Bennik).

zicht van de programma's op de PCNL-diskettes uit de PDS Software Bibliotheek t/m nummer PCNL1200, ingedeeld in 24 rubrieken (artificiële intelligentie, astrologie, astronomie, beleggen, boekhouden, communicatie, database etc.). In de PCNL-FLOPPYFOLDER vindt u ook informatie over het volledige leveringsprogramma van de IBM-PC gg en de wijze van bestellen. De nieuwe PCNL-FLOPPYFOLDER is alleen verkrijgbaar bij de IBM-PC gg. Bijlosse bestelling kost deze folder f 2,50 (inclusief bijdrage in porto en verzendkosten). Als u ook andere artikelen bestelt dan is de prijs f 1,-. Het bestelnummer van de PCNL-FLOPPYFOLDER is 63001.

PCNL-diskettes

Onderstaande diskettes zijn afkomstig uit de PDS Bibliotheek van de IBM-PC gg. De genoemde PCNL-diskettes zijn verkrijgbaar op zowel 5,25 als 3,5 inch diskettes voor **f 7,50 per stuk** (3,5 inch dus GÉÉN meerprijs). Alle diskettes zijn rechtstreeks te verkrijgen bij de IBM-PC gg (**niet** via de HCC bestelservice!). Voor bestelnummers e.d. zie de PCNL-bestelinformatie op de vierde pagina.

PCNL1140 - BACK & FORTH v1.01 & CU DISK MANAGER v3.1.9. B&F is een task-switching programma waarmee maximaal 9 programma's tegelijkin het geheugen geladen kunnen worden. Er is echter altijd maar 1 programma actief! De Colorado Utilities Disk Manager is een diskette-catalogiseringsprogramma voor het bijhouden welke files staan op welke diskettes. Zoekt ook in .ARC, .ZIP, .LZH, .ZOO, .PAK, .LBR en .MD files, herkent dubbele files etc.

PCNL1216 T/M 1218 - FAMILY HISTORY SYSTEM (JULY '90). Compleet genealogie programma voor het maken en met de computer bijhouden van een complete stamboom. Met dit programma kunnen vrijwel alle standaard genealogische rapporten gemaakt worden van voorouders, nakomelingen, verwanten, familiegroepen, boomdiagrammen, etc. Op een harddisk (niet vereist) kunnen 9999 personen in de stamboom worden opgenomen. Disk 1216 bevat de uitgebreide (Engelstalige) documentatie en de installatievoorschriften. Van deze versie is geen Quick Basic source meer aanwezig op disk, zie voor een oudere versie PCNL0820 en 0821.

PCNL1249 - BATTLEFLEET v3.0 & STRATEGY v1.1. BATTLEFLEET is een grafische computeruitvoering van "zeeslag". Bij aanvang van het spel moeten de schepen gestationeerd worden in een veld van 144 vlakken. Dit spel kan tegen de computer gespeeld worden of via een modem (!) tegen een andere PC-gebruiker. STRATEGY is een fraaie grafische uitvoering van het bordspel met de zelfde naam. BF vereist een VGA-kaart en ondersteunt het gebruik van een muis (niet vereist). STRATEGY vereist een EGA- of VGA-kaart .

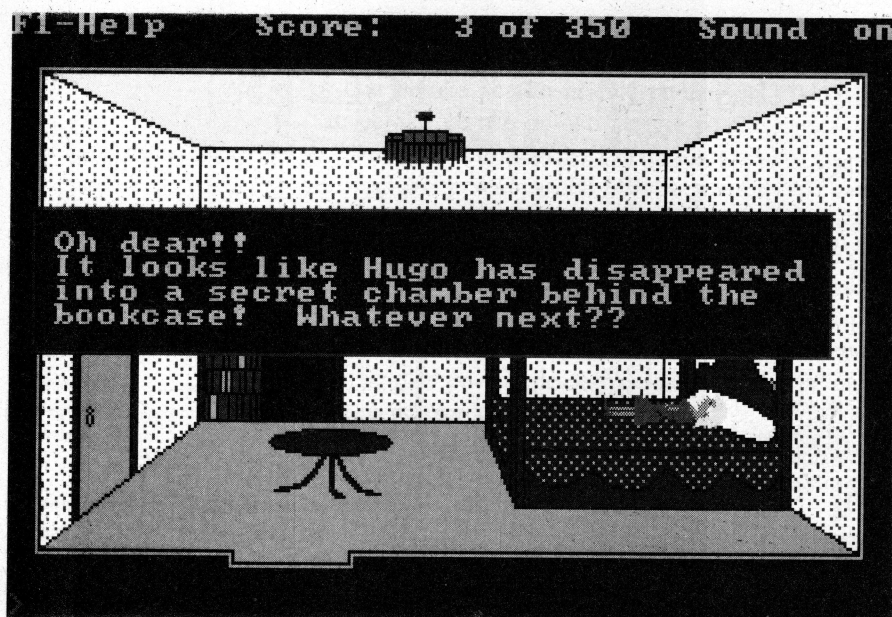
PCNL1272 - WIZARD'S LAIR & ENTRAP v1.11. Wizard's Lair is een (Engelstalig) adventure game met een heel bijzonder plot. Draait op iedere videokaart, speciale effecten alleen op EGA/VGA. ENTRAP is een grafisch spel van Moraffware waarbij de speler over een lange weg loopt naar een verder gelegen platform. De weg is echter voorzien van gaten en robots versperren de weg. Draait op CGA, Hercules, EGA en (S)VGA. In de hoogste grafische mode is een snelle computer vereist om goed te kunnen spelen. Deze shareware-versie kent drie behendigheidsniveaus, de geregistreerde versie (verkrijgbaar bij de auteur) tien!

PCNL1281 T/M 1283 - MAXIMUS v1.02. Het Bulletin Board programma (op 3 diskettes) waarmee ook het BBS-netwerk van de HCC werkt. Als u belangstelling hebt voor computers en communicatie dan kunt u met dit programma (en een modem) zelf een communicatieknooppunt worden. Voordeel van Maximus is o.a. dat de menustructuur volledig door de sysop zelf te definiëren is. Bevat tevens aparte gebieden voor berichten, netmail, echomail etc. Zeer goed gedocumenteerd (ca. 1 MB Engelstalige doc files, Technical Reference Manual, Operation Manual en summiere Nederlandstalige inleiding voor beginnende gebruikers op disk 1282). Op deze diskettes is ook aanwezig FEND (BBS FrontEND programma, kan ook andere programma's starten) en de X00 FOSSIL driver v1.24 (Fido Opus Seadog Standard Interface Layer) voor hardware onafhankelijkheid.

PCNL1284 - ANIMATED MATH. Programma om jonge kinderen rekenen te leren. (Geschreven m.b.v. GRASP van Paul Mace). Het programma kent 6 verschillende aanpakken voor 'getallen', 'tellen', 'optellen' en 'aftrekken' die steeds iets moeilijker worden. Na het succesvol beëindigen van een onderdeel mogen de kinderen als beloning een van de 6 spelletjes uit de speelkamer spelen. Programma vereist een EGA of VGA-kaart en een harddisk. N.B. Een deel van de modules die bij Animated Math horen zijn aanwezig op PCNL1285.

PCNL1285 - EGA/VGA GAMES. Op deze diskette zijn aanwezig; PTOMB v2.0 (Pharao's Tomb, een grafisch adventure game waarbij de speler afdaalt in een piramide. Dat is echter niet zonder gevaar.), EGASNAKE v1.0 (bekende 'snake bite' spel waarbij de slang op het scherm ratten moet eten. Door het eten van de ratten wordt de slang echter steeds langer en gaat steeds sneller), ALDO v1.01 (grafisch bordspel met een schijnbaar simpele logica), SLOTY v1.1 (grafische kruising tussen poker en een fruitautomaat). Voor ALDO is een CGA-kaart voldoende. De andere programma's vereisen een EGA of VGA. SLOTY werkt ook met een muis (niet vereist). Op deze diskette staan ook nog 2 files die bij Animated Math horen (PCNL1284).

PCNL1286 - BSX GAMES. Verzameling van grafische bordspelen voor EGA of VGA-kaarten (minimaal 256K). Gebruik van muis wordt ondersteund maar is niet vereist. Aanwezig; DARNIT v10.1 (fraaie solitair uitvoering), FORZEE v2.2 (kruising tussen Yatzhee en poker, spaar alle kaartcombinaties), GRIDLY v1.1 (kaartspel met 5 rijen van 5 kaarten: rijen, kolommen en diagonalen worden opgeteld volgens de

---- PCNL1290 - HUGO II, Whodunit? ----

pokerregels), GUZZLE v2.2 (kruising tussen monopolie en trivial pursuit. De speler gooit dobbelstenen om vooruit te gaan op het bord, beantwoordt vragen en wordt bestraft of beloond met drankjes!).

PCNL1287 - DIGITAL ENCRYPTION. Programma's voor het digitaal versleutelen van gegevens waardoor vreemden de inhoud er van niet kunnen lezen. Meerdere utilities aanwezig, o.a.: IRIS (kan deze 'encryption/decryption' uitvoeren volgens verschillende algorithmen: RSA, DES, Vernam, Playfair, Bazeries, Vigenere, ADFGVX en Littlewood), MERLIN (COPY-commando met ingebouwde DES-encryption), PC-LOCK v1.3 (voorkomt onoordeelkundig gebruik van de PC), MORSE (leer morse-alfabet in eigen tempo). Ook aanwezig op deze diskette is een volledig Engelstalig proefschrift over 'Data Encryption', inclusief Pascal source-code van bijbehorend programma voor gebruik in eigen programma's.

PCNL1288 - ANSI-STANDARD COBOL v6.5. COBOL compiler die voldoet aan ANSI-level X3-23-1974 (low intermediate). Programma bevat 10 van de 12 standaard COBOL functie-modules (level I en II). Alleen de communicatie- en de rapportenmodules ontbreken. Als extra bevat deze compiler routines voor een snellere schermafhandeling. Niet compleet bug-vrij, maar wel zeer geschikt om zelf COBOL mee te leren.

PCNL1289 - FONT123 v1.0 & SNAPPY SCREEN v1.2. FONT123 is een font-editor waarmee de ingebouwde fonts (ROM) van EGA en VGA-schermen aangepast kan worden of compleet eigen fonts gemaakt kunnen worden. Er worden ongeveer 15 fonts meegeleverd, waaronder moderne fonts en kleine fonts voor 43/50 regelig scherm. SNAPPY SCREEN is een displayprogramma waarmee je menugestuurd boodschappen of plaatjes kunt tonen op het scherm als je zelf wegbent (bijv. 'Out to lunch'), met ingebouwde screensaver en een complete zet GIF-files om te laten zien.

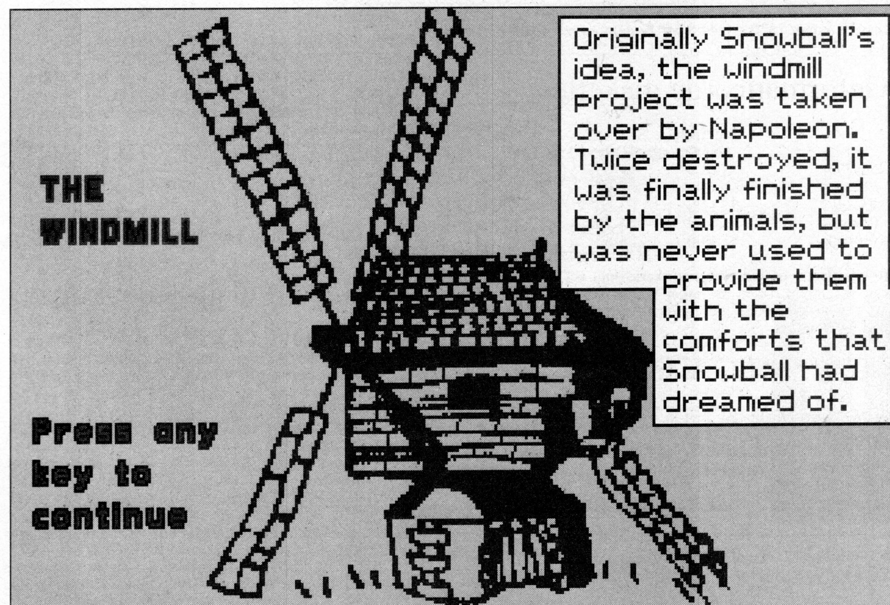
PCNL1290 - HUGO II, WHODUNIT? v1.0S. Grafisch adventure game van het 'Larry-type'. Hugo en Penelope zijn net terug van een ander avontuur als ze er in het oude huis van oom Horace getuigen van zijn dat hij wordt vermoord. Met intellect, doorzettingsvermogen en humor moet het mysterie opgelost worden. Voor dit programma is een EGA- of VGA-kaart vereist.

PCNL1291 T/M 1294- BOOKS ON DISK. Bijzondere set programma's voor scholieren van de middelbare school die hun behulpzaam kan zijn bij het lezen en bestuderen van Engelstalige boeken. Per diskette één boek: 'Animal farm' van George Orwell (PCNL1291), 'To kill a mocking bird' van Harper Lee (PCNL1292), 'MacBeth' (PCNL1293) en 'Romeo and Juliet' (PCNL1294) van Shakespeare. Elk programma bevat een serie van quizzen, spellen, notities en plaatjes die vanuit een menu gestart of bekeken kunnen worden. Het geheel heeft tot doel te helpen bij het leren van de namen en de karakters van de hoofdpersonen, het leren van de belangrijkste scènes en uitspraken en het inzicht geven in de achtergronden en de thema's van het boek. Voorbeelden van de aanpak aan de hand van het programma op diskette 1291: 1). spel 'Save Boxer' waarbij het sympathieke werkpaard uit de handen van de slachters gehouden kan worden door een woord te raden dat voorkomt in het boek. Na het al of niet raden wordt van de woorden ook een uitleg gegeven, 2). plattegrond van de 'animal farm' met omliggende landerijen. Bij diverse onderdelen van de plattegrond kan een nadere uitleg of een detail (bijv. een plaatje van de 'windmill') bekeken worden, 3). Trivia bordspel met een varken als pion.

PCNL1295 - ARJ v2.00 & LHA v2.11 FILE COMPRESSION. Twee archiverings/dearchiveringsprogramma's voor het maken van library-files. Beide programma's combineren een goede mate van compressie met een behoorlijke compressiesnelheid en zijn goed gedocumenteerd (Engelstalig). ARJ is voorzien van vele opties die goed te gebruiken zijn door programmeurs. LHA is de opvolger van LHarc v1.13. Op deze diskette is ook een deel van de C-source code van LHA aanwezig.

PCNL1296 T/M 1299 - CHEMISTRY CONCEPTS. CAI (Computer Assisted Instruction)-programma voor het bestuderen van de concepten van het scheikundevak. Totaal 12 Engelstalige modules gecomprimeerd op 4 diskettes. PCNL1296 bevat informatie over: significante getallen, de wetenschappelijke notatie, het metrische stelsel, soortelijke dichtheid/gewicht, energieberekeningen, atoomstructuur, electronenmodellen, electronstructuur, het periodieke systeem. PCNL1297 bevat informatie over: de nomenclatuur van verbindingen, anorganische basen en zuren, opstellen van chemische reacties en redox reacties. PCNL1298 bevat informatie over: chemische stochïometrie, probleem van de massa, de gaswet, vaste stoffen, gasfase, ionisatie, dissociatie en enthalpie. PCNL1299 bevat informatie over: chemische verbindingen (ionen, metalen en covalent), nomenclatuur, molariteit, amfotere stoffen, hydrolyse van zouten, redox potentialen, electrochemie en de wet van Faraday. Elke module bevat een deel theorie en een aantal vragen om te testen of deze theorie begrepen is. Deze modules zijn oorspronkelijk gemaakt met een auteurssysteem. Ze zijn menugestuurd, maar hier en daar nukkig in het gebruik. Ze bevatten echter een schat aan informatie, ook over de achtergronden. De vereisten voor het gebruik van de programma's zijn laag: een PC met CGA-kaart, een pen, kladpapier, een rekenmachine en een periodiek systeem.

PCNL1300 - CATALOG-ON-A-DISK v1, DARN! v3 & CWC v4.03. Catalog-O-A-D is een nieuwe benadering voor het verspreiden van produktinformatie op een diskette. COAD bevat de naam van de artikelen, de prijs en een omschrijving, ingedeeld in rubrieken die vanuit een menu te bekijken zijn. De klant kan vanuit het programma direct alle artikelen bestellen. Het programma houdt de aantallen bij, toont de bedragen en kan direct een bestelformulier produceren met de naam van de klant en het eindbedrag. DARN! is een programma dat moet voorkomen dat u zegt 'stom, vergeten!". Een geheugensteuntje dat op het scherm komt bij het aanzetten van de computer. Met CWC (CrossWord Creator) maakt u uw eigen kruiswoordpuzzels. U verzint de woorden en de omschrijvingen en CWC doet de volledige administratie, indien gewenst het inpassen van de woorden en het printen van de puzzel. Zeer gebruikersvriendelijk.

---- PCNL1291- Animal Farm ----

HCC IBM-PC GG

PCNL-diskettes met software

Diskettes met programma's die beschreven staan in onze Public Domain en Shareware Catalogus, de HCC IBM-PC gg pagina's of de Publishware pagina's (alleen PCNL-nummers!). De prijs is f 7.50 per diskette. Elk PCNL-nummer is een diskette. Als bij de beschrijving van een programma meer nummers staan vermeld is de prijs gelijk aan het aantal diskettes maal de disketteprijs.
Bij elke beschreven diskette is een PCNL-NUMMER vermeld. Het BESTELNUMMER van de diskette bestaat uit het 4-cijferige PCNL-NUMMER voorafgegaan door een 5 (voor levering op 5.25" 360 KB diskettes) of een 3 (voor levering op 3.5" 720 KB diskettes). Een 3.5 inch diskette bevat dezelfde (hoeveelheid) software als een 5.25 inch diskette. Informatie over de software vindt u in de PCNL-Floppyfolder en de PDS-catalogus.

Losse PCNL-diskettes kosten f 7,50 per stuk voor zowel 5,25 als 3,5 inch formaat diskettes.
Per PCNL-diskettes ontvangt u 1 lege merkdiskette van hetzelfde formaat gratis!

PCNL-Floppyfolder

Een kort overzicht van de eerste 1200 diskettes uit de Bibliotheek, ingedeeld in categorieën. Bestelnummer 63001. Prijs inclusief verzendkosten f 2.50. Indien u tegelijk diskettes bestelt f 1,-.

PDS-Catalogus

Deze bevat de beschrijving van de PDS-programma's uit de bibliotheek van de HCC IBM-PC GG. Een complete PDS-Catalogus bestaat uit:

- een ringband, slipcase, diskettetassen
- ALLE beschikbare PDS-delen op diskette
- handleiding gebruik PDS en bestelinformatie (boekvorm)
- de PCNL-Floppyfolder
- 10 lege diskettes

Elk PDS-deel bevat 100 diskettebeschrijvingen op diskette, het zoekprogramma PCNLVIEW en het programma Convert2 waarmee alle delen (op harddisk) aan elkaar kunnen worden gekoppeld. De nieuwste versie van PCNL-VIEW (v1.4) bevindt zich alleen op PDS-delen 12 en 13. Regelmatig komt een nieuw PDS-deel uit. Op het moment bevatte de PDS-catalogus 13 PDS-delen (op 13 5.25 of 7 3.5 inch diskettes). Wie eenmaal een PDS-catalogus bezit kan later verschijnende PDS-delen bijbestellen. (zie ook bij PCNL-DISK).
De complete PDS-Catalogus kost f 50,00 bestelnummers: op 5.25 inch 58001, op 3.5 inch 38001.
Zonder de ringband+slipcase is de prijs f 40,00. Bestelnummers; op 5.25 inch: 58002, op 3.5 inch: 38002.
Losse PDS-delen (met 100 diskettebeschrijvingen):
PDS deel 1 bevat de beschrijvingen van PCNL0001-PCNL0100, deel 2 bevat de beschrijvingen van PCNL0101-PCNL0200 enz.

Bestelnummers op 5.25 inch; PDS deel 1: 58101, deel 2 : 58102, enz., deel 12: 58112.
Bestelnummers op 3.5 inch; PDS deel 1: 38101, deel 2: 38102, enz., deel 12: 38112.
De prijs per PDS-deel is f 5,00. NB. Ook bij aflevering van 2 delen op 1x3.5 inch diskette blijft de prijs f 5.00 per PDS-deel.

PCNL-DISK

Elektronisch magazine op diskette. Een abonnement geldt voor 4 afleveringen van tenminste 2 diskettes (in ongeveer 1 jaar). Abonnees ontvangen nieuwe PDS-delen gratis. Een abonnement kan met ingang van elke (verschenen of toekomstige) aflevering ingaan.

Uitgekomen afleveringen:
1 = nov '87 (PCNL0701, PCNL0702)
2 = mrt '88 (PCNL0739, PCNL0740)
3 = sep '88 (PCNL0809, PCNL0810, PCNL0811) + PDS deel 07 en 08
4 = dec '88 (PCNL0861, PCNL0862) + PDS deel 09
5 = mrt '89 (PCNL0933, PCNL0934, PCNL0935)
6 = jul '89 (PCNL1001, PCNL1002) + PDS deel 10
7 = sep '89 (PCNL1023, PCNL1024)
8 = dec '89 (PCNL1080, PCNL1081)
9 = mrt '90 (PCNL1121, PCNL1122, PCNL1090) + PDS deel 11
10 = jul '90 (PCNL1153, PCNL1154)
11 = okt '90 (PCNL1201, PCNL1202, PCNL1188) + PDS deel 12
12 = dec '90 (PCNL1221, PCNL1222)
13 = mrt '91 (PCNL1231, PCNL1232, PCNL1233)
14 = jun '91 (PCNL1273, PCNL1274, PCNL1275)

Prijs per abonnement op 4 afleveringen zowel op 5.25 als op 3.5 inch f 45,00. Deze abonnementskosten zijn **inclusief** verzendkosten.
Bestelnummers op 5.25 inch; Afl 1 t/m 4: 59001, Afl 2 t/m 5: 59002 enz. Met ingang van afl.14 (t/m 17) :59014.
Bestelnummers op 3.5 inch; Afl 1 t/m 4: 39001, Afl 2 t/m 5: 39002 enz. Met ingang van afl.14 (t/m 17) :39014.

PCNL-pakketten

Een vaste selectie van 10 PCNL-diskettes. prijs zowel op 5.25 als op 3.5 inch f 60,00.

bestelnummers op	5,25"	3,5"
PCNL-STARTER-PAKKET (samengesteld uit PCNL0352, 0481, 0482, 0485, 0486, 0487, 0520, 0700, 1186, 1187).	*58201*	*38201*
PCNL-PROGRAMMEER-PAKKET (samengesteld uit PCNL0055, 0176, 0324, 0330, 0360, 0488, 0573, 0683, 0893, 0894).	*58203*	*38203*
PCNL-DOS-UTILITIES-PAKKET (samengesteld uit PCNL0320, 0382, 0471, 0483, 0597, 0598, 0599, 0648, 0649, 1040).	*58204*	*38204*
PCNL-GAMESPAKKET (samengesteld uit PCNL0178, 0201, 0351, 0352, 0353, 0355, 0496, 0527, 0542, 0674, met CGA-emulator, PCNL1082, draait bijna gehele gamespakket ook op Hercules) .	*58205*	*38205*

PCNL-kwartetten

Een vaste selectie van 4 PCNL-diskettes. prijs zowel op 5.25 als op 3.5 inch f 25,00.

bestelnummers	5,25"	3,5"
PCNL-Huishoud kwartet (bevat PCNL0519, 0635, 0778 en 0918)	*58401*	*38401*
PCNL-Kleuter/kinder kwartet (bevat PCNL0005, 0507, 0552 en 0903)	*58402*	*38402*
PCNL-PC-Keydraw kwartet (bevat PCNL0881 t/m 0884)	*58403*	*38403*
PCNL-VGA kwartet (bevat PCNL0880, 0898, 0899 en 0944)	*58404*	*38404*
PCNL-ARC kwartet (bevat PCNL0993, 1053, 1054 en 1068)	*58405*	*38405*
PCNL-Windows 3 Utilities kwartet (bevat PCNL1176 t/m 1179)	*58406*	*38406*
PCNL-Windows 3 Wall Paper kwartet (bevat PCNL1181 t/m 1184)	*58407*	*38407*
PCNL-VGA GAMES kwartet (bevat PCNL0932, 1170, 1196 en 1198)	*58408*	*38408*
PCNL-VGA PLUS kwartet (bevat PCNL0905, 1193, 1255 en 1259)	*58409*	*38409*
PCNL-SUPER GRAPHICS kwartet (bevat PCNL1098, 1100, 1180 en 1197)	*58410*	*38410*
PCNL-Astrology/Numerology kwartet (bevat PCNL1119, 1120, 1151 en 1152)	*58411*	*38411*
PCNL-PCMAGNET kwartet (bevat PCNL1086 t/m 1089)	*58412*	*38412*
PCNL-AdLib Music kwartet (bevat PCNL1207 t/m 1210)	*58413*	*38413*
PCNL-Windows 3 Divers-1 kwartet (bevat PCNL1240, 1243, 1245 en 1256)	*58414*	*38414*
PCNL-Windows 3 Divers-2 kwartet (bevat PCNL1241, 1242, 1244 en 1257)	*58415*	*38415*

Ringbanden, slipcases

PCNL-Ringband, kleur blauw (38 mm mechaniek) bestelnr. 73101. PCNL-Slipcase, kleur blauw, bestelnummer 73201,. Prijs ringband of slipcase; per st. f 10.00, bij afname 5 exempl.: f 9.50 per st., bij 10: f 9.25, bij 20: f 8.50, bij 40: f 8.00. Ringband + Slipcase, kleur wit (38mm, venster op rug ringband), bestelnummer 73401. Prijs per set f 20.00, bij afname 5 sets f 19.00 per st., bij 10: f 18,50, bij 20: f 17.00, bij 40: f 16.00.

Diskettetassen

Diskettetassen zoals gebruikt in de PDS-catalogus; voor 3.5" bestelnummer 75301, voor 5.25" bestelnummer 75501. Prijs per st. f 2.00, 10 st. f 15.00, 20 st. f 25.00, 50 st. f 55.00.

Geformatteerde diskettes

	5,25 inch DSDD	3,5 inch DS	3,5 inch HD
Bestelnrs	*59709*	*39739*	*39749*
10 stuks	f 1,30	f 2,00	f 3,30
30 stuks	f 1,20	f 1,80	f 3,10
50 stuks	f 1,10	f 1,70	f 2,90
100 stuks	f 1,00	f 1,60	f 2,70

Bovenstaande prijzen zijn per diskette (incl. BTW) bij afname van het aantal dat in de linker kolom vermeld staat. N.B. Vergeet bij bestelling niet te vermelden hoeveel diskettes u wilt hebben.

PCNL-MEGA set

PCNL-ringband/slipcase met in 8 diskettetassen:
30 5,25 inch DSDD diskettes f 60,-* (bestelnummer 59809)
30 3,5 inch DS diskettes f 75,-* (bestelnummer 39839)
30 3,5 inch HD diskettes f 110,-* (bestelnummer 39849)

Boekjes

Handleiding PDS (met o.a. aanwijzingen voor het gebruik van PDS-software) bestelnr :62101 f 5.00.

Porto en verzendkosten

Uitsluitend het abonnement op PCNL-DISK en de los bestelde PCNL-floppyfolder zijn inclusief verzendkosten. Bij alle andere artikelen betaalt u naast de kosten voor diskettes etc. eenmaal een bijdrage verzendkosten. Bij de PCNL-DIRECT service is die bijdrage f 10,- ,in andere gevalllen f 5,-.

Bestellen en levering

Iedereen kan bestellen. Leden van de IBM-PC GG krijgen 10% korting op alle genoemde prijzen en verzendkosten. Prijzen zijn inclusief 18.5% BTW. Bij elke levering wordt een BTW-factuur gevoegd.
Bij een bestelling dient u de bestelnummers te vermelden en indien u lid bent van de IBM-PC GG tevens het 6-cijferige HCC lidnummer.

Betaling

U kunt op de volgende manieren in het bezit komen van diskettes met PDS en de andere artikelen.

1. Betaling bij aflevering.
   Verzendkosten f 10,-. Minimumbedrag artikelen f 50.-. (De PCNL-Direct service). Bel (tijdens kantooruren) of fax voor 14.00 uur en de PTT bezorgt het bestelde de volgende dag. U betaalt artikelen + verzendkosten aan de PTT.
2. Betaling vooraf. (alle betalingen t.n.v. PCNL Vorden).
   Verzendkosten f 5,-. Geen minimumbedrag artikelen. Verzending geschiedt op de dag dat de betaling bij ons binnen komt.
   - 2.1. U zendt een BRIEF met BESTELNUMMERS en een VOLLEDIG INGEVULDE EUROCHEQUE of GIROBETAALKAART naar ons adres.
   - 2.2. U maakt het bedrag over op een van onze rekeningen
     - 2.2.1. Bankrekening. Bij de mededelingen vermeldt u de bestelnummers. Als de ruimte onvoldoende is vermeldt u hoe u de bestelnummers meegedeeld heeft ('zie brief' of 'zie fax' +datum+postcode afzender). In de aparte brief of fax vermeldt u hoe en door wie de bestelling is betaald. Zendt bankformulieren naar uw bank en niet naar ons!
     - 2.2.2. Girorekening,
       - a. door middel van girotel: U vermeldt bij de MEDEDELINGEN UW POSTCODE, ADRES en de BESTELNUMMERS. Eventueel deelt u de bestelnummers apart mee (zie bij punt 2.1)
       - b. door middel van een overschrijvingskaart die u zelf naar de GIRO zendt. Bij de MEDEDELINGEN of ACHTEROP het formulier heeft u voldoende ruimte voor de BESTELNUMMERS. Een aparte brief of fax is in dit geval altijd overbodig.
       - c. door middel van een verzamelgiro van overheidsinstellingen etc. Het apart meedelen van de bestelnummers is hierbij ALTIJD nodig.
   - 2.3. Vanuit het **buitenland** uitsluitend per eurocheque (pasnummer invullen!) of per postwissel. PCNL-DIRECT is naar het buitenland niet mogelijk.

Verschuldigd bedrag

Aan het totaalbedrag van de gewenste artikelen voegt u eenmaal verzendkosten toe. Als u lid bent van de IBM-PC GG mag u van het zo berekende bedrag direct 10% aftrekkken. Vermeldt dan altijd tevens uw HCC-lidnummer.

Besteladres/rekeningnummers

PCNL, POSTBUS 115, 7250 AC VORDEN.
Telefoon 05752-1881, FAX 05752-1382
POSTBANKREKENING 61125 t.n.v. PCNL Vorden.
BANKREKENING 36.64.13.600 t.n.v. PCNL Vorden.
Cheques en girobetaalkaarten invullen ten name van PCNL, Vorden!

Informatie

Over bestellingen tijdens kantooruren, tel. 05752-1881, fax 05752-1382.

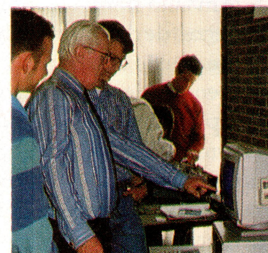
10% IBM-PC gg ledenkorting

Niet ieder HCC-lid is ook IBM-PC GG lid ! U bent lid als op uw HCC-lidmaatschapskaart linksonder IB voorkomt. Eenmaal per maand ontvangen wij van de HCC-ledenadministratie in Houten een lijst van (slechts) de HCC-leden die ook IBM-PC GG lid zijn.
Aan hen wordt automatisch 10% korting verleend. Als u nog niet of nog maar kort lid bent kunt u zich direct verzekeren van de korting door u d.m.v. een ledenadministratiekaartje uit de HCC-Nieuwsbrief op te geven als lid van de IBM-PC GG en naar ons in VORDEN te zenden evt. tegelijk met een bestelling.
Indien op de factuur geen korting is vermeld, kunt u alsnog in aanmerking komen voor de korting door BINNEN 14 DAGEN NA DE FACTUURDATUM op de hierboven aangegeven manier lid te worden van de IBM-PC GG en het kaartje naar ons in VORDEN te zenden en met vermelding van het FACTUURNUMMER te verzoeken om een CREDITKORTING-FACTUUR.

De HCC Olivetti gebruikersgroep

Frans Lustermans

De HCC Olivetti gebruikersgroep wil zoals de naam al zegt speciaal gebruikers van van de Olivetti PC's terzijde staan. De gg heeft een kleine zesduizend leden. In de hoogtijdagen van het PC Privé-gebeuren zijn dat er ooit bijna twintigduizend geweest. De deelnemers kregen bij hun PC een 'gratis' lidmaatschap van de HCC en de Olivetti gg aangeboden. De gg leverde telefonische ondersteuning aan de mensen die op deze manier vaak aan hun eerste computer kwamen.

Uiteindelijk is er een 'harde kern' overgebleven. Het bestuur is momenteel druk bezig om het lidmaatschap zó aantrekkelijk te maken dat steeds meer mensen het voordeel daarvan zullen inzien. We rekenen dus op een gestage groei in de komende tijd, ook al omdat er weer een paar (Olivetti) PC Privé-projecten op stapel staan.

Gebruikersdagen

Er worden jaarlijks vier tot vijf landelijke gebruikersdagen georganiseerd. Deze worden tegenwoordig gehouden in de twee zalen van het HCC-kantoor. Sinds de verhuizing naar Houten is de ouderwetse gezelligheid weer terug gekomen. Elke bijeenkomst heeft een speciaal thema en er zijn aanbiedingen in hard- en software, die betrekking hebben op het onderwerp. Onze eerstvolgende gebruikersdag, op 22 september, zal in het teken staan van datacommunicatie. De gehele dag zullen er demonstraties worden gegeven. Met een modem is veel meer te doen dan alleen maar software ophalen: na een bezoek aan onze dag bent u weer helemaal bij. Geen modem? Op deze bijeenkomst hebben we een aantal aanbiedingen voor een zeer scherpe prijs.

Onze gebruikersdagen waren dit jaar op zondag. Op verzoek van een aantal leden zullen ze volgend jaar beurteling op een zaterdag en een zondag zijn. Op zo'n dag lopen er technische specialisten op het gebied van Olivetti-PC's rond die onze leden behulpzaam zijn bij problemen, er worden harde schijven en diskdrives ingebouwd en de (relatieve) leek op computergebied vindt in het algemeen een antwoord op al zijn vragen. Natuurlijk houden we ons ook met softwareproblemen bezig en bieden we hulp.

Artikelen

Ook op ander gebied willen we de leden graag terzijde staan. Tijdens de afdelingsavonden in verschillende plaatsen en op de gebruikersdagen bieden wij een assortiment supplies aan. Wij hopen dit in de nabije toekomst te kunnen vergroten met specifiek Olivetti-gerichte spullen. U kunt de goederen ook per post bestellen, door overmaking van het betreffende geldbedrag, uiteraard met adresvermelding. Ons gironummer: 38.27.558 t.n.v. HCC Olivetti gg te Heerlen.
Op dit moment leveren wij de volgende artikelen: busconvertors voor de M24 ƒ 200,-, DM 100 printerlinten 16,-, PC-1 muis ƒ 80,-, Olivetti bus-muis ƒ 145,-. Prijzen inclusief BTW en verzendkosten. Daarnaast kunnen gebruikte linten opnieuw van inkt worden voorzien. Dat is mogelijk tijdens de gebruikersdagen of door toezending aan: HCC Olivetti gg, postbus 23016, 6367 ZG Voerendaal. Voeg een aan uzelf geadresseerde en voldoende gefrankeerde envelop bij. Voor de prijs van ƒ 2,50 krijgt u het lint dan weer thuis gestuurd. U kunt het geld overmaken op het eerder genoemde gironummer.
Er zijn nog enkele softwarepakketten verkrijgbaar: As-Easy-As (Lotus-kloon) en Superfile, een mooi databaseprogramma. Aardig om op deze manier kennis te maken met public domain en shareware. Het pakket kost inclusief verzendkosten ƒ 12,50 en op de gebruikersdagen ƒ 10,-. Wij sturen het u toe na ontvangst van het bedrag op onze girorekening. Vermeld wel even naam, adres, woonplaats en welk formaat diskette u wenst. Voor de gebruikers van een M240 is er een diskette met daarop een driver om het klokprobleem op te lossen. Verder bevat de flop enkele DM100 printerdrivers voor WordPerfect. Prijs: ƒ 7,50 inclusief verzendkosten. Vermeld s.v.p. het gewenste formaat diskette.
Wij zijn momenteel in onderhandeling met de importeurs van de 'bekende' tekstverwerkers, databasepakketten en dergelijke om onze leden voor thuisgebruik geschikte versies aan te kunnen beiden tegen heel speciale prijzen. Ook op modemgebied komen we met een actie, houdt de HCC Nieuwsbrief goed in de gaten... Vanaf september krijgt elk Olivetti gg-lid op de bijeenkomsten in Houten op vertoon van zijn lidmaatschapkaart een gratis anti-viruspakket. Natuurlijk zitten de virusmakers niet stil, daarom is het pakket op elke bijeenkomst weer gratis up to date te maken.

We zoeken nog enige medewerkers die het leuk vinden in de club actief te worden. Heeft u tijd en zin iets te doen meld u dan bij het secretariaat. Er zijn veel mogelijkheden op hard en software gebied.

Fidonet

Het Fidonet heeft altijd een bijzonder plaatsje binnen de Olivetti gg gehad, getuige het relatief grote aantal eigen bulletinboards en de beschikbaarheid van een eigen HUB. Als lid van de gg heeft u keus uit acht verschillende BBS'en. Natuurlijk bestaat er de mogelijkheid om als Dutchie Point te werken en uw elektronische post volautomatisch te versturen en op te halen. Onze nodes vindt u in Rolde, Breda, Enschede, Hoorn, Heerlen, Apeldoorn, Woubrugge en binnenkort ook in Tilburg. Elk van de BBS-en beschikt over berichtengebieden die specifieke Olivetti-zaken behandelen. Daarnaast komt er maandelijks een grote hoeveelheid public domain en shareware software beschikbaar. Om u nog beter van dienst te kunnen zijn is de apparatuur waar de BBS-en mee werken onlangs ingrijpend gemoderniseerd. Daarnaast hebben wij als eerste in het HCC-net onze 'oude' 2400 bauds modems vervangen door supersnelle 14.400 bps exemplaren. Natuurlijk kunt u ook nog steeds op 300, 1200 en 2400 bps bij ons terecht.

Vragen?

Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u daarmee altijd terecht bij de sysop van het Olivetti gg BBS waar u regelmatig inlogt of - voor meer algemene en beleidstechnische zaken - bij Frans Lustermans, onze HUB, die u via NetMail kunt bereiken op het adres 2:500/6.

Van het bestuur

Ledenwerfactie

Deze maand starten verschillende acties, die hetzelfde doel dienen: het versterken van de positie van de HCC. Onder het midden- en kleinbedrijf worden extra exemplaren van de HCC Nieuwsbrief verspreid en er zullen meer exemplaren van de HCC Nieuwsbrief beschikbaar zijn voor de 'losse verkoop'. Er wordt een telemarketingbureau ingeschakeld om uit deze actie een zo groot mogelijk rendement te halen.

Lid werft lid

Een derde element - en zeker niet het minst belangrijke - is de actie: *'Lid werft lid'*.
Op een andere plaats in deze HCC Nieuwsbrief leest u meer over de bijzonderheden. Wij zijn van oordeel dat de HCC een vereniging is die computergebruikers veel heeft te bieden. Wie lid is van de HCC is geen 'abonnee', maar kan gebruik maken van een breed scala aan voorzieningen. Zeker als u al wat langer lid bent dan kent u dat pakket ongetwijfeld: de afdelingen en gebruikersgroepen, de HCC Nieuwsbrief, het Fidonet, de Bestelservice, de HCC computerverzekering, de HCC Dagen, de reparatieservice en nog veel meer.
Juist omdat onze leden uit eigen ervaring weten wat de HCC is kunnen zij ook op de best mogelijk manier anderen daarover informeren. U kent ongetwijfeld mensen in uw omgeving die een enthousiast computergebruiker zijn, maar de HCC niet of onvoldoende kennen. Als u een lid werft, dan stelt de HCC daar iets tegenover. Maar dat moet vooral worden gezien als een aardig gebaar, voorop staat het versterken van de HCC. Dat is in ieders belang, want een HCC met meer leden is ook in staat om meer diensten aan te bieden.

Wat het bestuur zeker niet wil is de vereniging te laten groeien ten koste van het unieke karakter. Voorop blijft staan dat de HCC een onafhankelijke vereniging is voor álle computergebruikers, of ze nu gebruik maken van een kleine home-computer of van een aanzienlijk 'zwaarder' systeem.
Wij bevelen de actie die nu van start gaat graag bij u aan en hopen dat veel leden hieraan de komende tijd een actief aandeel zullen leveren.

Bestuur HCC.

Het HCC Fidonet is een netwerk van Bulletin Board systemen voor berichtenuitwisseling door HCC-leden. Het maakt deel uit van een wereldwijd netwerk. Het adres van het HCC Fidonet is 2:500 (zone 2 net 500).

HCCN Redaktie	402	Jan Leijerweerd	03403-78220	abcd	
HCC Alkmaar 1	028	Peter van Diepen	072-126783	abcd	Van Diepen Automatiseert
HCC Almelo 1	021	Jan Verschaeren	05490-62542	abcd	
HCC Almere 1	038	Henk Slegh	03240-38702	abcd	
HCC Amersfoort 1	013	Evert Bruinsma	033-950750	abcdf	HCC afd. Utrecht
HCC Amstelveen 1	040	Eltjo Huisman	020-6472021	abcd	Hewlett Packard Nederland
HCC Amsterdam 1	011	Olf van Reijen	020-6154154	abcd	ABN
HCC Apeldoorn 1	025	Ron Goossen	055-211811	abcd	Centraal Beheer
HCC Apple gg	107	Jan Willem Oomen	015-622421	abcd	Apple Nederland BV
HCC Arnhem 1	017	Lex Dreves	085-428110	abcd	
HCC Bliep South	110	Chiel Heyblom	01623-14722	abcd	Tainic Technology
HCC Brielle 1	012	Andre Visser	01810-15600	cdfg	Info'Products Holland BV
HCC Commodore gg	108	Hans Kessels	04760-77487	abcd	Commodore Nederland
HCC Delft 1	044	Theo Timan	015-132444	acd	
HCC Den Haag 1	026	Kasper Kwant	070-3281426	abcd	
HCC Den Helder 1	043	Eugene Onderwater	02230-28086	abcd	Autobedr. N.C. Onderwater
HCC DOS gg Boss Centrum	128	Axel Horst	03432-1814	cdh	HCC DOS gg
HCC DOS gg Boss Oost	116	Mark Rebers	08360-26515	acdh	HCC DOS gg
HCC DOS gg Boss West	121	Ed van der Bent	020-6982155	abcd	HCC DOSgg
HCC DOS gg Boss Zuid	131	A.ndre v d Wijdeven	04990-74979	cd	HCC DOS gg
HCC DOS gg Delmare	133	Ron van der Nagel	01720-43983	acdfgh	HCC DOS gg
HCC DOS gg ProgrammaTel	100	Paul van Hattum	03200-46025	acdg	HCC DOS gg
HCC DOS gg Shareware	114	Wim Loerakker	01821-3014	abcd	Compaq
HCC DOS gg SW Boss North	132	Gerard Hoytink	05140-4494	abcd	HCC DOS gg
HCC DOS gg SW Boss West	104	Henk Jansen	079-317774	acdh	HCC DOS gg
HCC DOS gg The Databoss	109	Jaap Streuper	05440-65591	abcd	HCC DOS gg
HCC Eindhoven 1	014	Hans van Melis	040-481792	abcd	
HCC Emmen 1	031	Jan Leijerweerd	05910-21000	abcd	Cyco/WordPerfect/Acad. Serv.
HCC Gouda 1	030	Hans Ligthelm	01820-22314	abcd	Repko IDP BV
HCC Groningen 1	019	Johan Schaaphok	050-134367	abcd	
HCC Hoorn 1	020	Frank Bieri	02290-34046	abcd	Infotheek BV
HCC Hoorn 2	033	Klaus Spithost	02290-16721	abcd	
HCC IBM PC gg	101	Cees Pijnenburg	08857-1865	abcd	IBM Nederland BV
HCC Kennemerland	045	Antonie van Oort	023-262175	acdfg	
HCC Leeuwarden 1	041	Keimpe Wybenga	058-671351	abcd	
HCC Leiden 1	015	Frederik S'Jacob	071-128409	abcd	
HCC Middelburg 1	022	Jaap Delvoye	01180-34336	abcd	
HCC Modelbaanautomatisering gg	124	Lex van der Loo	079-422334	abcd	
HCC MSX gg	102	Joop Zwart	072-338228	abcd	M.T./MSX Comp. Mag.
HCC MSX gg 2	127	Ben Doedens	05978-18902	abcd	
HCC Nijmegen 1	037	Rene Janson	080-788405	abcd	Wesseling Elektronika
HCC Noord Limburg	023	Peter Kessels	04760-77600	abcd	
HCC Olivetti gg Apeldoorn	123	Ruud van der Linden	055-413377	acdfh	HCC Olivetti gg
HCC Olivetti gg Breda	113	Theo van Lottum	076-870519	acdfh	HCC Olivetti gg
HCC Olivetti gg Enschede	118	Roelof Beverdam	053-337444	abcdfh	HCC Olivetti gg
HCC Olivetti gg Heerlen	120	P. Houppermans	045-275101	abcd	HCC Olivetti gg
HCC Olivetti gg Hoorn	119	Klaus Spithost	02290-43073	acdfh	HCC Olivetti gg
HCC Olivetti gg Rolde	112	Hero Bruinsma	05924-3245	acdfh	HCC Olivetti gg
HCC Olivetti gg Zoetermeer	106	Majel Migo	079-610438	acde	HCC Olivetti gg
HCC Oss 1	027	Henry van Aarssen	04120-44443	abcd	
HCC P2000 gg	105	Anet Hilgersom	020-6892992	abcd	
HCC Politie & Computers gg 1	135	Thijs Zuidland	073-566910	cd	CSK Vught

De Hobby Computer Club is een zelfstandige vereniging, voor allen die belangstelling hebben voor of zich bezig houden met het bouwen, programmeren en/of gebruiken van micro-computers.
Contributie De contributie van 1991 bedraagt ƒ 60,- (basiscontributie inclusief lidmaatschap één gebruikersgroep). ƒ 5,- extra per gebruikersgroep meer dan één. Bij aanmelding in de loop van het jaar geldt een gereduceerd tarief. Tevens wordt bij aanmelding eenmalig ƒ 10,- inschrijfgeld in rekening gebracht. Beëindiging van het lidmaatschap is mogelijk per einde van het kalenderjaar. Opzegging van het lidmaatschap per briefkaart (vóór 1 november) aan de HCC. Bij tussentijdse opzegging van het lidmaatschap vindt geen restitutie plaats van de contributie. Wel worden de te verschijnen HCC Nieuwsbrieven voor het lopende kalenderjaar toegezonden.

1. Aanmelding als lid door invullen en inzenden van de achterin dit blad afgedrukte aanmeldingskaart. Vergeet niet een postzegel te plakken.

HCC Politie & Computers gg 2	126	Ruud Weteling	072-157891	abcd	Tulip
HCC Postzegel gg	134	Gerd-Jan v Wiggen	070-3866111	acd	
HCC Rotterdam 1	029	Ed Rijnhout	010-4834256	abcd	Sun Microsystems
HCC Sharp gg	103	Henk Slegh	03240-38866	abcd	Ormas BV
HCC Sittard 1	016	Leo Reijnen	04755-2041	abcd	
HCC Steenwijk 1	042	Jan Groenendijk	05210-88583	abcd	Nokia Data
HCC Techstand	500	Hanno van der Maas	030-735900	abcd	Digisys
HCC Tilburg 1	036	Martien Gerla	013-563150	abcd	Geveke Electronics
HCC Tulip gg	129	Nol Kloosterman	010-4745060	acd	G&B Computers
HCC Utrecht 1	034	Peter Noy	030-945975	abcd	Amstrad
HCC Zoetermeer 1	024	Jean-Pierre Verheij	079-423335	acdh	
HCC Zwolle 2	039	Willem Groeneveld	038-547161	acd	Dirksen Opleidingen
De hieronder vermelde nodes zijn prive-nodes. Zij worden niet beheerd door de HCC. Deze systemen hoeven niet de standaard HCC voorzieningen te bevatten, zoals bijv. het gebruik van de HCC Pincode.					
BBS Pendrecht	218	Ed Roest	010-4102033	acd	
BBS The Wall	232	Martin Kuppers	013-639113	acd	
BoBo's BBS	242	Michel Luciana	035-837685	acd	
Capricorn BBS	225	Marius Overvoorde	030-368061	acdf	
CHC NS-DOS BBS	251	Wim Huisen	030-332927	acd	
Computer Club Rotterdam	256	Robert Ouwerkerk	010-4131065	acd	
Computer Kring BBS	230	Cees Plaatzer	03418-58787	cdh	
CSL-BBS	243	Jac Kersing	053-351563	acd	
De Draaischijf	254	Wim Gerrits	050-181626	acd	
De Werkplaats BBS	255	Peter Stork	077-870559	acd	
Discovery BBS	249	Marco Hiemstra	055-431332	acd	
Dosmenu Service	213	Adrie Verkuil	03240-19797	acd	
Euro-Online	233	Floor Naaijkens	013-638709	acdf	
Gezondheidszorg	211	Ruud van der Linden	055-337951	abcd	
Habe BBS	219	Henk Benschop	01858-16563	abcdh	
HEKOM RA-BBS & CDGN Hdqrtrs	223	Henny Kohler	03483-4072	abcdf	
Het Draaiend Schijfje	257	Harry de Jong	080-605283	acd	
Incola BBS	220	John Hendriks	020-6344733	acd	
Infoboard	206	Joop Mellaart	04780-88119	acd	
Info-Data	252	Ben Kempink	045-717186	acd	
Intra BBS	208	Fred Theunissen	04780-89612	abcd	
Knight Light BBS	241	Willem Schotman	035-837630	cdfh	
McBaud! BBS	228	Ron van Rossum	010-4603947	cdf	
Nederlands Net Nieuws BBS	239	Frank Hemmelder	03480-24801	acdfg	
Nestorsoft Support system	247	M.H.P. Harberink	03412-61855	acd	
Nethart	501	Jos van Kester	030-332930	cd	Stichting Cadans
NOS Radio Scoop	202	Joop Engels	035-45395	abcd	
Opus Aquarius	240	Stefan Buijs	02503-22943	acd	
Opus GTH	226	Gerard de Haan	035-61643	cd	
Opus Tele Magic	231	Evert Bruinsma	030-414595	abcdf	
PCT's OPUS Sassenheim	237	Ron Koendering	01711-10965	acd	
RailBoard	250	Henk Kolthof	030-355757	cdfg	N.V. Nederlandse Spoorwegen
RBBS Flevoland	248	K.S.H. Kodde	03240-63720	abcdf	
RBBS Landsmeer	280	Bert van Hoekelen	02908-6398	abcdfg	
Schroedingers Cat	216	Paul Scholte	015 - 624590	acdh	
SCO Narwal	209	Aad Nienhuis	020-6279804	abcd	
SIKIS BBS	234	Fred Vlinkervleugel	040-582575	cd	
TeamCat! BBS	238	Johannes van Wage	070-3297558	acd	
The Dream BBS	229	Gertjan Koetsier	03402-39492	cd	
The Quiet Man BBS	227	Guus Abelmann	030-433428	cd	
Touch One	236	David Tie	070-3451930	acd	
Tulip/TGV BBS Node 1	224	Wim Nijholt	04120-44134	acdfg	
Tulip/TGV BBS Node 2	246	Wim Nijholt	04120-26013	acdfg	
Wildcat!BBS	222	Robbert G. Brown	030-512787	cdfh	Verenigde Spaarbank

a=300/300; b=1200/75; c=1200/1200; d=2400/2400; e=19200PEP; f=9600/9600; g=14400(V32-bis); h=9600HST; Line setting: [baudrate],8,N,1

2. Adreswijzigingen zo snel mogelijk doorgeven aan de HCC via de achterin dit blad afgedrukte briefkaart.
3. Indeling in een afdeling vindt automatisch plaats op postcode.
4. Indeling bij een gebruikersgroep moet u zelf opgeven.

De HCC afdelingen, die per regio zijn ingedeeld, geven de HCC-er algemene informatie. In de cursussen en/of lezingen, die door hen worden georganiseerd, komen verschillende interessante onderwerpen op het gebied van 'micro-computing' ter sprake. Eenmaal in het bezit van een systeem kan de HCC-er zich aansluiten bij één van de vele gebruikersgroepen. Op de bijeenkomsten die door deze groepen worden belegd kan de HCC-er in een gezellige sfeer kennis uitwisselen waardoor het gebruik van zijn machine nog plezieriger wordt.

Op deze en de volgende pagina staan de afdelingen en gebruikersgroepen vermeld met hun contactpersoon.

HCC Afdelingen

Afdeling Almere
Vacature

Afdeling Amsterdam
Theo Nicola, 020-265390 (19.00-21.00)
Postbus 61289, 1005 HG Amsterdam

Afdeling Apeldoorn
J. H. T. Benda, 055-426292 (18.30-21.00)
Postbus 20218, 7302 HE Apeldoorn

Afdeling Arnhem
André Varwijk, 08360 - 32632
Postbus 266, 6900 CB Zevenaar

Afdeling Breda
Ton Smit
Hulsdonk 5, 4844 RR Terheyden
Postbus 1931, 4801 BX Breda

Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft
Guido Melief, 079-612180 (18.30-21.00)
Postbus 6097, 2702 AB Zoetermeer

Afdeling Den Helder
L. Visser, 02230-21865 (18.30-21.00)
Lijsterstraat 22, 1781 WD Den Helder

Afdeling Deventer
N. Boekhout
1e Weerdsweg 74, 7412 WV Deventer

Afdeling Eindhoven
Henk Hilhorst, Pater Vogelstraat 9,
5741 JE Beek en Donk, 04929-62294

Afdeling Friesland
Postbus 1079, 8900 CB Leeuwarden

Afdeling Gouda
G. Boschloo, Clematislaan 7
2803 AG Gouda, 01820-36404 (na 18.00)

Afdeling Groningen
Willem-Jan Drijfhout
Postbus 1650, 9701 BR Groningen

Afdeling Kennemerland
H. M. A. van Lier, 023-255090
Van Riebeecklaan 23, 2024 AE Haarlem

Afdeling Leiden
Hans Baak, 071-618622 (19.00-22.00)
Roerdomperf 21, 2251 WX Voorschoten

Afdeling Midden- en Zuid-Limburg
Konrad Vasterman, Koninginnestraat 4
6225 BR Maastricht

Afdeling Nijmegen
René Janson
Krayenhofflaan 21, 6541 PN Nijmegen

Afdeling Noordholland Midden
N.J. Koreman, 02290-49206
Schepenen 74, 1625 BK Hoorn

Afdeling Noord-Limburg
Jan Peeters, 04765-1693 (18.30-21.00)
Postbus 8029, 5993 ZG Maasbree

Afdeling Noordoost Brabant
Mw Joke Duijx
Hintham 76, 5246 AH Rosmalen

Afdeling Rijnmond
E.R Meiners
Postbus 85096, 3009 MB Rotterdam

Afdeling Steenwijk
Jaap Keizer
Gasthuislaan 97-A, 8331 MV Steenwijk

Afdeling Tilburg
C. A. F. S. Scholberg, 013-682177
(18.30-21.00)
Frankenlaan 15, 5037 KE Tilburg

Afdeling Twente
M. Mensink, 053-330082 (18.30-21.00)
Postbus 3801, 7500 DV Enschede

Afdeling Utrecht
Hans Verbeek, 035-47825 (18.30-21.00)
Leeuwenstraat 28a,1211 EV Hilversum

Afdeling Zeeland
Mw. J. H. Berghuijs-Goris,
01185-1680 (overdag)
De Boisotstraat 45, 4371 BL Koudekerke

Afdeling Zwolle
G.J. Bonthuis, 05255 - 2446 (19.00 - 21.00)
Romano 3, 8084 EA 't Harde

HCC Gebruikers-groepen

1802 gg
Jan Waldorp, 01828-10252 (18.30-21.00)
Mozartlaan 83, 2742 BP Waddinxveen

2650 gg
Joep Reits, 074-424117(18.30-21.00)
Oelerweg 98a, 7555 GW Hengelo

6500 gg
J. Beyer, 015-134269 (18.30-21.00)
Bastinglaan 7, 2614 GP Delft

68' gg
Pieter Schiphorst, 02159-35211(18.30-21.00)
Lange Heul 394a, 1403 NZ Bussum

68000 gg
D. A. H. van Beek,
Friezenpoort 3, 3991 JH Houten

Advance gg
Postbus 283,
1960 AG Heemskerk

AIM-65/PC-100 gg
A.J. Tuinhout, Postbus 505, 2600 AM Delft

Amstrad/Schneider gg
Cees van Dam, Boven Oosterdiep 63
9641 JN Veendam

Apple gg
015-620059
Postbus 23396, 3001 KJ Rotterdam

Artificiële Intelligentie gg
Peter van Lint, 05293-4226
Kerkplein 22, 7721 AD Dalfsen

Astrologie gg
Vacature

Atari gg
H.J.J. Rozengarden
Kostersland 26, 3851 HB Ermelo

Auditief Gehandicapten gg
L. van der Garde
Cornelis Evertsenstraat 27, 3572 JR Utrecht

Beleggen gg i.o.
Albert van Heijst
Benedeneindseweg 25, 4158 ED Deil

BigBoard gg
Erwin Hoogzaad
Schiestraat 46, 7523 TH Enschede

Bondwell/Elci gg
Dré Jansen, 01748-14199 (18.30-23.30)
Koningin Emmastraat 8,
2691 WB 's-Gravenzande

C gg
Jos Jansen, 01729-8288

Commodore gg
Hans Kessels 04760 - 77173 (werkdagen 19.00 - 21.00)
Postbus 145, 8070 AC Nunspeet

CS/SWTPC/09 gg
P. G. Waldman, 075-172719(na 20.00)
Molenveld 24, 1541 SK Koog a/d Zaan

DAI gg
H. Rison, 04490-48863
Luxemburgstraat 17, 6164 BS Geleen

Datacommunicatie gg
G. B. ter Haar
Jordenstraat 34, 4024 HT Eck en Wiel

DOS gg
Ron Scheepers, 03242 - 2704 (20.00 - 22.00)
Postbus 166, 3890 AD Zeewolde

Exidy Sorcerer gg
Charles Netteler, 010-4330493 (18.30-21.00)
Pr. Hendrikstraat 3d, 3071 LG Rotterdam

Forth gg
M. Wijzenbeek, Nieuwerdammerdijk 254,
1025 LX Amsterdam

G2 gg
Eddy van Raaij, 03402 - 65975 (20.00 - 22.00)
Anemoonstraat 75, 3434 JB Nieuwegein

Genealogie gg
J. B. van der Schoot
Amstellaan 2, 2105 VE Heemstede

IBM PC gg
Johan Hageman
Postbus 563, 2800 AN Gouda

Kunst, ontwerp en vormgeving gg
Robert Borst, 040-544419 (18.30-21.00)
Braak 18, 5501 DJ Veldhoven

Logo gg
W. Heyster, 08380-24153
Annadaal 96, 6715 JC Ede

Modelbaan gg
R. H. ter Meulen
Tesselschadelaan 15, 3705 AK Zeist

MSX gg
F. Thijssen, 08850-22780
Ganzenbroek 21, 5437 BL Beers

NewBrain gg
Menno Stevens,
020-6924137 (20.00-22.00)
Postbus 4494,
1009 AL Amsterdam

Olivetti gg
Hub Jennekens, 045 - 754135
Postbus 23016, 6367 ZG Voerendaal

Onderwijs gg
Wil Veen-Banning, 03403 - 79439
Meerkoetweide 61, 3993 EC Houten

P2000 gg
A. Hilgersom, 020-6892875
(ma.-vr. 19.00-21.00)
Admiraal De Ruijterweg 28-II
1056 GJ Amsterdam

Pascal gg
F.M.W. Doove, 01899 - 11819
Severij 5, 3155 BR Maasland

Politie & Computer gg
A. van Rheenen, Molenhei 37
5262 TP Vught

Postzegel gg
D. B. Bezemer, Elzendreef 187
2272 CL Voorburg, 070-3873650

Sharp MZ gg
J. Bancken, 033-945286 (18.30-21.00)
Lis 14, 1273 CD Huizen

Sinclair gg
T. Molenaar, 01670-66845 (18.30-21.00)
Postbus 76, 2260 AB Leidschendam

Tandy gg
P. Huisman, Herculesstraat 4
3204 AL Spijkenisse

Tulip gg
08334-73038 (20.00-21.30)
Postbus 146, 6980 AC Doesburg

Unix gg
Hans Oey, 03402-32100 (8.30-17.30)
Vosseweide 92, 3437 TE Nieuwegein

Watersport gg i.o.
J. Gestman Geradts
Postbus 5701, 3008 AS Rotterdam

Zenith/Heath gg
Han Nieuwland, 020-6189304
1e Helmerstraat 101, 1054 DM Amsterdam

De sluitingsdata voor het verenigingsnieuws zien er als volgt uit: voor HCC Nieuwsbrief 144 (oktober) op 25 augustus en voor HCC Nieuwsbrief 145 (november) op 22 september. U kunt de kopij inleveren op de redactie-Fido (03403-78220). Let er op dat u dit in file-gebied 3 doet. Laat voor alle zekerheid een berichtje achter.

HCC Afdeling Arnhem

In het artikel 'Software kopiëren: altijd een flop' in HCC Nieuwsbrief 137 (februari 1991), heeft u kunnen lezen hoe een aantal grote softwareproducenten onlangs is begonnen om gezamenlijk de strijd aan te binden met het illegaal kopiëren van software. Hiertoe is de stichting BSA (Business Software Alliance) in het leven geroepen. Het leek ons aardig om deze stichting eens uit te nodigen om tijdens één van onze afdelingsavonden iets te vertellen over het hoe en waarom van hun acties. Op maandag 9 september kunt u tijdens onze afdelingsavond in Oosterbeek een medewerker van BSA aantreffen. Een mooie gelegenheid om eens samen met BSA over dit onderwerp te brainstormen.

Zevenaar
Zevenaar is onlangs gestart met een nieuw seizoen. Het is inmiddels traditie om aan het begin van zo'n nieuw seizoen een informatiedag te organiseren. Ook dit jaar zal dit weer het geval zijn en wel op zaterdag 14 september. Tijdens deze dag informeert het team in Zevenaar u over hun plannen voor de komende maanden. Ook is er een aantal gebruikersgroepen van de HCC uitgenodigd. Aanwezig zijn onder andere de DOS gg (met veel software), Tulip gg, de Artificiële Intelligentie gg en mogelijk de Onderwijs gg en de Beginners gg (in oprichting). Verder is de Atari gg aanwezig, een computergestuurde modelbaan en kunt u een demonstratie van MIDI verwachten. De informatiedag in Zevenaar wordt gehouden in verenigingsgebouw Ons Huis, Dr. Honigstraat 3, in het centrum van Zevenaar. De dag begint om 11.00 uur.

Genealogie
De afdelingsavond op 24 september in Zevenaar staat in het teken van genealogie. Genealogie is een wetenschap die zich bezighoudt met het onderzoek naar de af- en herkomst van de familie en het geslacht. De heer C. Smits zal iets komen vertellen over genealogie in het algemeen en over de hulp die de computer daarbij kan bieden.

Postbus
Onze afdeling heeft sinds kort een postbus. Wij verzoeken u in het vervolg post voor onze afdeling te sturen naar: HCC afdeling Arnhem, postbus 2066, 6900 CB in Zevenaar.

Ons Huis
De activiteiten in Oosterbeek vinden plaats in zalencentrum De Mabri, St. Bernulphusstraat 13 (achter Albert Heijn). In Zevenaar kunt u ons aantreffen in het verenigingsgebouw Ons Huis aan de Dr. Honigstraat 3 in het centrum van Zevenaar. De avonden beginnen om 19.30 uur.

André Varwijk

Cursussen HCC Afdeling Arnhem

Voor de beginnende hobbyist start er binnenkort een cursuscyclus. Deze cyclus bestaat uit drie cursussen:

1. beginnerscursus MS-DOS (acht avonden);
2. PCTools (twee avonden);
3. WordPerfect 5.1 (dertien avonden).

Geïnteresseerden kunnen zich voor één of meer delen inschrijven. HCC-leden betalen *f* 20,- en niet-leden *f* 25,- per lesavond. Deze cyclus gaat spoedig van start, dus haast u met uw aanmelding.
Ook start er in Westervoort een cursus SQL. Deze cursus wordt gegeven door de heer H. de Jong en bestaat uit drie of vier lessen.
Tenslotte kunnen in Zevenaar, naar behoefte, nog andere cursussen worden opgezet. Heeft u suggesties of wilt u meer informatie? Stuur dan een berichtje naar HCC afdeling Arnhem, postbus 2066, 6900 CB Zevenaar. U kunt ook bellen met ons secretariaat: 08360-32632.

HCC Afdeling Apeldoorn

Zoals u wellicht al zult weten, worden de bijeenkomsten voortaan iedere woensdag gehouden. Wij zoeken nog naar een invulling voor deze avonden. Mocht u nog ideeën hebben voor de bijeenkomsten, kom er dan mee voor de dag. Uw bestuur kan niet alles zelf verzinnen.

PD software
De bibliotheek is aangevuld met de laatste software, onder andere een verzameling GIF-plaatjes, verpakt in setjes van vijf diskettes. Op de afdelingsavonden kunt u uw printerlinten inleveren om ze, tegen een geringe vergoeding, veertien dagen later weer als nieuw terug te krijgen. Ook is het mogelijk uw HP DeskJet inktcartridge te laten hervullen. Dit gebeurt terwijl u wacht.

Cursus
Wegens een gebrek aan deelnemers is er helaas geen cursus.
J.H.Th. Benda

HCC Afdeling Noord-Brabant

De laatste bijeenkomst voor de vakantie was een ouderwets succes. We konden gezellig bijpraten over onze computer en de programma's waarmee we werken. Tijdens deze bijeenkomst was de cursus WordPerfect, waar we in de tweede helft van september mee starten, het onderwerp van gesprek. Op de bijeenkomst van 12 september kunnen belangstellenden hierover nog informatie krijgen of zich opgeven als deelnemer.
Uw afdelingsbestuur hoopt dat iedereen het tijdens de vakantie naar zijn zin heeft gehad, zodat jullie met frisse moed en kunnen beginnen aan een nieuw seizoen. Vooral ideeën zijn van harte welkom. Ook voor andere tips of suggesties staan we open. Tot ziens op 12 september in De Biechten in Hintham.

Bert Arts

HCC Afdeling Den Haag

De algemene ledenvergadering die op 2 juli 1991 in de Kreade werd gehouden, krijgt een vervolg op 17 september 1991 om 20.00 uur, eveneens in de Kreade. Reden van deze verdaging is dat de leden zich niet akkoord verklaarden met de financiële verslagen. De penningmeester zal daarom met herziene cijfers komen. Het verslag van de secretaris is door een misverstand niet gemaakt en zal tevens op 17 september worden aangeboden.
De aanwezige leden hadden kritiek op de wijze waarop het bestuur zich momenteel naar buiten manifesteert. Op grond van die kritiek zal het bestuur met een nieuw 'aanvalsplan' komen.

Voortbestaan
Pas in mei is men in het Haagse rayon weer gestart met het organiseren van thema-avonden. Door gebrek aan cursusleiders kan echter nauwelijks aan de vraag naar cursussen worden voldaan. Het bestuur nodigt de afdelingsleden uit om op 17 september naar de Kreade te komen om mee te beslissen over het voortbestaan van de afdeling. Leden die menen de afdeling actief te kunnen ondersteunen, zijn van harte welkom. Op alle gebieden is assistentie nodig. Als u bijna niets van computers weet, kan dat voor een leidende bestuursfunctie zelfs wel eens een pré zijn!

Agenda
Op 10 september zal Microsoft u in de Kreade persoonlijk op de hoogte komen stellen over de toekomst en huidige produktlijn. Een week later is de voortzetting van de jaarvergadering in de Kreade. Op 22 oktober, eveneens in de Kreade, zal de Gemeentepolitie van Den Haag u informeren over de verschijnselen van computercriminaliteit en preventie. Begrippen als freeware, shareware en PD worden duidelijk gemaakt. De avonden beginnen om 20.00 uur.
De overige bijeenkomsten zijn nog niet bekend. Lees daarvoor de afdelingsgebieden op de regionale HCC bulletinboards of bel de informatietelefoon (079-612180) en luister naar de ingesproken band.

HCC Dagen
De afdelingscoördinator voor de HCC Dagen is de heer G. Damme. Bij hem kunt u zich aanmelden voor deelname aan, of informatie over de beurs.

Bestuursmutaties
Op 1 juli 1991 heeft Kasper Kwant het bestuur verlaten. Op 2 juli 1991 heeft Theo Spinders zijn

functie als secretaris neergelegd en is sindsdien bestuurslid. Met ingang van dezelfde datum heeft Guido Melief het secretariaat overgenomen. De functies van voorzitter en (twee) bestuursleden zijn vacant.

HCC Afdeling Den Helder

Na een korte zomerstop, zal de HCC afdeling Den Helder vanaf 6 september 1991 haar twee wekelijkse bijeenkomsten weer opstarten. Hopelijk is iedereen weer van de partij met computers, kennis, raad en daad. Op 20 september zullen we onze jaarlijkse ledenvergadering houden. Ook wordt er dan gezocht naar een nieuwe secretaris. Ik ben van mening dat na acht jaar er maar eens een nieuwe secretaris moet komen die met frisse zin en nieuwe ideeën mijn taak wil overnemen. Hij of zij kan zich dan direct wijden aan het jubileum van de afdeling, want op 27 november 1991 bestaat de afdeling Den Helder namelijk tien jaar. Gaarne tot ziens op 6 september.

Leen Visser

HCC Afdeling Eindhoven

De eerste afspraken voor de nieuwe bijeenkomsten zijn al gemaakt. Op donderdag 5 september starten wij het seizoen met een 'vrije' avond. U heeft dus alle tijd om nieuwe contacten te leggen of om oude aan te halen. Uiteraard brengen wij wel onze, zich nog steeds uitbreidende floppytheek mee. Verder nodigen wij u uit uw eigen systeem mee te brengen. Dit zal de sfeer zeker verhogen en het werkt natuurlijk inspirerend op uzelf en uw mede-leden.
September is een interessante maand voor computeraars in de regio Eindhoven. Van vrijdag 20 tot en met zondag 22 september wordt de computerbeurs InterExpo en Media in Eindhoven georganiseerd. De HCC afdeling Eindhoven is daar met een infostand aanwezig. Maar ga vooral *niet* zaterdagmiddag naar die beurs. Dan verwachten wij u namelijk (ja sorry, de afspraken waren al gemaakt) in ons clubhuis 't Slot voor een presentatie van MIDI en muziek door Hans van Stralen, een verdienstelijk musicus met computerervaring. De afdeling heeft zelf een Soundblaster aangeschaft en deze aan Hans ter beschikking gesteld om hem uitvoerig uit te testen. Op zaterdag 21 september zal hij van zijn ervaringen verslag doen en een demonstratie geven. Als u niet komt, zult u dat later betreuren.

Publiciteit
Er is geen vereniging die kan blijven bestaan zonder een goede onderlinge communicatie. Dit geldt onverkort voor een redelijk grote afdeling als Eindhoven. Het bestuur is dan ook van mening dat de zorg voor goede interne communicatie en informatie een hoge prioriteit verdient. We vinden de bestaande informatiekanalen aan de magere kant en we zouden ze graag uitbreiden. Omdat we dit niet alleen kunnen, doen we een beroep op u. We denken aan het formeren van een werkgroep Publiciteit en Informatie van niet al te grote omvang, maar wel groot genoeg om de continuïteit te waarborgen. Deze werkgroep zou bijvoorbeeld een periodiek (enkele keren per jaar?) uit kunnen brengen. Het ontwerpen van een informatiefolder voor nieuwe en adspirant-leden staat ook op onze wensenlijst, alsmede het ontwerpen van een eigen logo. Het eerste lid heeft zich al enthousiast aangemeld voor deze werkgroep. Wie komt ons helpen?

Cursussen
Het najaar is bij uitstek het seizoen voor het volgen van een cursus. Wij kunnen op dit moment al een cursus DOS, WordPerfect en programmeren (Pascal) verzorgen. Andere wensen op dit gebied zullen wij vast ook honoreren. Laat ze maar horen! In de vorige Nieuwsbrief schreef ik dat er binnen de afdeling beginnende computeraars waren die contact zochten met andere beginners. U kunt zich hiervoor nog steeds aanmelden.
Verder organiseren wij de volgende maand een speciale modemactie. In het komende nummer van de Nieuwsbrief leest u daar meer over. In datzelfde oktobernummer zult u ook de agenda aantreffen van de algemene ledenvergadering die we op 31 oktober beleggen. Noteert u deze datum vast in uw agenda.

Henk Hilhorst

HCC Afdeling Friesland

We kregen bijzonder positieve reacties op de eerste twee nummers van 'It Prompteblêd'. Reden genoeg om door te gaan met het uitbrengen van It Promptebled op papier. Wij hopen dat de leden enthousiast blijven en dat u dit enthousiasme ook omzet in het sturen van kopij. Die kopij kan worden ingeleverd bij het bestuur of via het BBS.

Afdelingsavond
Het hoofdthema van de afdelingsavond op 17 juni was de lezing van Hans Broeksma over het pakket Smartwork. Hans heeft helder (ook voor de beginnende computerhobbyist) uitgelegd wat het programma allemaal kan en waar het voor is bedoeld. Een uitgebreid verslag van deze prima lezing kunt lezen in It Promptebled (nummer 3), die in september zal verschijnen.

CD-ROM
Het bestuur heeft besloten dat er een extra CD-ROM-interface zal worden aangeschaft. De CD-ROM die normaal aan het BBS 'hangt', kan dan worden gebruikt op de verenigingsavonden zodat ook leden zonder een modem om over deze software te kunnen beschikken.
Evenals de meeste andere afdelingen en gebruikersgroepen binnen de HCC, heeft ook afdeling Friesland een public domain (PD) bibliotheek. Onze PD-bibliotheek bestaat uit ruim zevenduizend programma's op CD-ROM. Er is een catalogus beschikbaar met een overzicht van alle beschikbare files en de bijbehorende bestelinformatie.

Cursussen
Met ingang van het nieuwe seizoen zal er een cursus MS-DOS voor beginners worden gegeven. Belangstellenden kunnen zich opgeven bij het bestuur. Het woord 'beginners' moet je niet al te letterlijk opvatten. Ook wanneer je al wat langer met MS-DOS stoeit, is zo'n cursus aan te bevelen. Verder zou het bestuur graag willen horen voor welke andere cursussen er belangstelling bestaat. Bij voldoende interesse zal dan zo'n cursus worden opgezet.

Bijeenkomst
Op maandag 15 september is iedereen weer van harte welkom op de afdelingsbijeenkomst in Zalen Schaaf. Op het moment van schrijven was het programma nog niet bekend, maar het bestuur is bezig met de voorbereidingen van diverse interessante demonstraties en lezingen.

Jeltsje Bergsma

HCC Afdeling Gouda

Op dinsdag 17 september houden wij onze eerste afdelingsbijeenkomst na de vakantie in de gehoorzaal (derde verdieping) van het Bleuland ziekenhuis in Gouda. Zoals bekend, wordt de afdelingsbijeenkomst tevens gebruikt voor het houden van onze allereerste ledenvergadering. De eigenlijke afdelingsbijeenkomst, die voor iedereen vrij toegankelijk is, begint gewoon om 19.30 uur maar eindigt om 21.15 uur. De, uitsluitend voor leden van de afdeling Gouda toegankelijke, ledenvergadering wordt begint om 21.30 uur.

Cursussen
Tijdens de afdelingsbijeenkomst kunnen de leden intekenen voor deelname aan de volgende cursussen:
Datacommunicatie: aanvang maandag 30 september.
Meer over DOS: aanvang dinsdag 1 oktober.
PC Beheer en Onderhoud: aanvang dinsdag 5 november.
Elke cursus duurt vier avonden en kost *f* 50,-. Deelname uitsluitend voor leden van de afdeling Gouda. Nadere informatie bij onze cursuscoördinator Ben Kanters (03486-2791).

Ledenvergadering
De ledenvergadering stelt de leden in staat hun mening te geven over het reilen en zeilen in de afgelopen periode en, wat wel zo belangrijk is, geeft hen de mogelijkheid mee te praten over de plannen voor de periode tot eind 1992. Bovendien moet het allereerste bestuur worden gekozen. Allemaal zaken die voor de leden van de afdeling van groot belang zijn.

Agenda:
- *Opening*
- *Mededelingen*
- *Verslag secretariaat*
- *Bespreking en goedkeuring afdelingsreglement*
- *Financieel verslag*
- *Begroting 1991/1992*
- *Bestuursverkiezingen*
- *Verkiezing kascontrole-commissie*
- *Bespreking en goedkeuring jaarplan 1991-1992*
- *Rondvraag*

De leden van het interim-bestuur stellen zich, met uitzondering van Martin Ponte, allen verkiesbaar. Het interim-bestuur zal voor de opvolging van Martin Ponte een kandidaat voordragen. Overigens kunnen voor alle bestuursfuncties

door de leden zelf ook kandidaten worden voorgedragen. Dat kan schriftelijk bij de secretaris tot 17 september 20.00 uur op de afdelingsbijeenkomst.
Het afdelingsreglement, financieel verslag, de begroting 1991/1992 en het jaarplan 1991-1992 kunnen vanaf 1 september bij de secretaris worden opgevraagd.
Gerrit Boschloo

HCC Afdeling Groningen

Op woensdag 18 september wordt de eerstvolgende bijeenkomst gehouden, zoals altijd in het Denksportcentrum aan de Oliemuldersweg 43 te Groningen. U bent van harte welkom van 20.00 tot 23.00 uur. Noteert u het vast in uw agenda, dan kunnen we ook op u rekenen.

Faciliteiten
De volgende vaste faciliteiten staan weer tot uw beschikking:
- Leestafel met boeken en diverse tijdschriften.
- Scanner voor (kosteloos) scannen van tekeningen en foto's.
- Verkoop van een uitgebreide verzameling public domain-software.
- Het herinkten van uw printerlinten (deze maand gebracht, de volgende maand weer klaar).
- Kopieerapparaat.
- Bestuursleden en (co-)sysops voor het beantwoorden van uw vragen op computer en HCC-gebied.

Kroondiskette
Deze keer is Telix v3.15 gekozen tot diskette van de maand en zal op de ledenavond van 20.00 tot 20.30 uur uitgebreid worden gedemonstreerd, zodat u goed kunt oordelen over het nut van dit pakket. Gedurende de rest van de avond zal dit programma tegen gereduceerd tarief worden aangeboden.

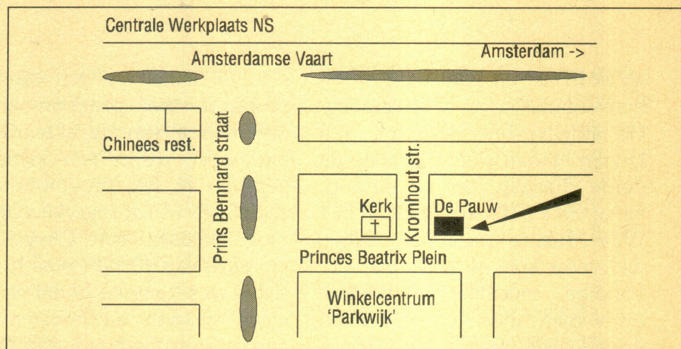
Bulletinboard
Op ons bulletinboard HCC Groningen-1 zijn enkele veranderingen doorgevoerd. Allereerst heeft Jan van der Heide zijn taak als co-sysop neergelegd. Jan bedankt voor je hulp en het in de lucht houden van het BBS. Gelukkig voor ons is er een goede opvolger gekomen in de persoon van André Hartman.
Verder is het aantal bestandsgebieden vergroot zodat het wat makkelijker wordt om de verschillende files te vinden. Mocht u nog bestanden hebben die de moeite waard zijn, zend ze dan eens naar het BBS. U mag ze ook op diskette sturen naar postbus 1650, 9701 BR Groningen. U kunt dan in ruil daarvoor bestanden van het BBS terugkrijgen.

Prijsvraag
Wij nodigen iedereen uit om een mooi logo voor de HCC afdeling Groningen te ontwerpen. Zo'n logo kan dan elke maand boven dit artikel worden geplaatst. Het maakt niet uit hoe u het ontwerpt, met de hand of met de computer, de enige voorwaarde is dat het in de Nieuwsbrief kan worden geplaatst. De inzendingen zullen door het bestuur worden beoordeeld en degene waarvan het ontwerp wordt geplaatst krijgt voor 75 gulden diskettes. Overige voorwaarden: uw inzending moet voor 1 januari 1992 binnen zijn, de inzendingen blijven eigendom van de afdeling en over de uitslag kan niet worden gecorrespondeerd. U kunt uw ontwerp sturen naar onze postbus.

Bereikbaarheid
Het bestuur van de afdeling is altijd bereikbaar voor vragen en/of opmerkingen, dit kan via onze postbus (postbus 1650, 9701 BR Groningen) of via HCC Groningen-1 (telefoon 050-134367).
Johan Schaaphok

HCC Afdeling Kennemerland

De nieuwe lokatie voor onze maandelijkse bijeenkomsten is: Gebouw De Pauw, Kromhoutstraat 55 in Parkwijk. Het is gemakkelijk te bereiken per auto (voldoende parkeerruimte) en bus 5 stopt voor de deur, terwijl de bussen 7, 77 en 80 vlakbij een stopplaats hebben. Meegebrachte apparatuur kunt u vlak voor de deur uitladen er zijn zelfs wagentjes aanwezig. De dag begint om 10.00 uur en wij stoppen om 16.00 uur. Drankjes, broodjes en versnaperingen zijn verkrijgbaar. Telefonisch zijn wij daar bereikbaar onder nummer 023-332962. Wij verwachten u op 28 september op deze nieuwe lokatie!

Demonstraties
Het programma FAX-4.1, waarmee u kaarten en foto's van de weersatellieten kunt afdrukken via een MS-DOS-computer, is opgenomen in onze PD-bibliotheek. Tijdens onze bijeenkomsten wordt dit programma gedemonstreerd.
Verder kunnen gebruikers van een MS-DOS-computer nog steeds gratis hun stem laten digitaliseren en deze op diskette meenemen. Wel dient u zelf voor een geformateerde diskette te zorgen, die zowel 3.5 als 5.25 inch mag zijn.
Heeft u een bijzondere toepassing op uw computer of stuurt u speciale (zelfgebouwde) hardware aan? Verras uw mede-hobbyisten met een demonstratie. Indien u iets wilt demonstreren u heeft problemen met vervoer, neem dan contact op met onze secretaris.

Fido
Sinds 1 juni is onze Fido operationeel en te bereiken onder telefoonnummer 262175. De baudrates zijn 1200, 2400 en 9600. U kunt dus met grote snelheid communiceren. De sysop van onze Fido is Ton van Oort met als co-sysop Dean Buhrmann. In Fido kunt u informatie lezen over onze sponsor, mededelingen van de afdeling Kennemerland en berichten betreffende onze bijeenkomsten. Zelf kunt u berichten lezen of achterlaten. Verder zal er regelmatig nieuwe PD-software in onze Fido beschikbaar zijn, die u uiteraard kunt downloaden.

Ledenvergadering
De ledenvergadering van 27 april had de volgende resultaten:
- De notulen van de vorige vergadering werden goedgekeurd.
- Het financieel verslag over 1990 werd goedgekeurd. Wel is er nog een vordering op het oude bestuur, waar de HCC zich mee bezighoudt.
- De kascontrolecommissie bracht verslag uit en stelde voor om de penningmeester decharge te verlenen. Dit geschiedde onder applaus.
- Voor de te houden cursussen zijn ten minste tien deelnemers vereist (in verband met de kosten). U kunt zich nog opgeven.
- Er werd een nieuwe kascontrolecommissie benoemd.
- Van de rondvraag werd geen gebruik gemaakt.

PD-Software
De afdeling beschikt over een flinke bibliotheek met PD-software. Behalve software voor MS-DOS en Atari-computers is nu ook software voor alle Commodore-types. Bestellen kunt u tijdens de bijeenkomsten. De daarop volgende keer kunt u het bestelde afhalen. Degenen die een diskette met PD of shareware leveren, mogen in ruil daarvoor twee diskettes uit onze softwarelijst zoeken.

Cursussen
Wij komen nog een aantal cursisten tekort om te kunnen starten met onze cursussen. Bent u dus van plan om aan een cursus deel te nemen, meldt u zich dan spoedig aan. Voor het doorgaan van deze cursussen is een minimum aantal deelnemers vereist, dit in verband met de die aan deze cursussen zijn verbonden. U kunt zich aanmelden bij onze secretaris Cees Dekker, Hyacintenlaan 40 rd, 2015 BD Haarlem, telefoon 023-311211.

Bijeenkomsten
De eerstkomende bijeenkomst van de afdeling Kennemerland wordt gehouden op zaterdag 28 september in de nieuwe lokatie. De dag begint om 10.00 uur en om ongeveer 16.00 uur weer afgelopen.
Hans van Lier

HCC Afdeling Leiden

Tijdens de bijeenkomst van 17 september zal vanaf 20.30 uur de jaarlijkse ledenvergadering worden gehouden. Nadere informatie over de agenda is vanaf begin september bij Joost-Maarten Tewis te verkrijgen (01718-26749). Agendapunten kunt u uiterlijk 2 september schriftelijk indienen bij de secretaris (ondergetekende).

Olivetti
Het is nog steeds de bedoeling om in de afdelingsbijeenkomst van de even maanden (15 oktober en 17 december) activiteiten voor de Olivetti gg te ontplooien. Daartoe hebben we al eerder een oproep geplaatst voor enthousiastelingen en ideeën. Meldt u bij Jilles Broer (02522-31607) of ondergetekende

(071-618622) en kom naar de ledenvergadering op 17 september.
De afdelingsbijeenkomsten van Leiden vinden altijd plaats op de derde dinsdag van de maand, vanaf circa 20.00 uur in Hotel Het Witte Huis te Oegstgeest. Aarzel niet, maar kom en neem uw eenvoudige, moeilijke of domme problemen mee. Er zijn altijd vriendelijke medeleden die u graag behulpzaam zijn! Nog beter, neem ook uw computer mee. Wij weten dat er ook andere dan MS-DOS computers bestaan, dus waarom mogen onze leden die niet eens een keer zien?
Hans Baak

HCC Afdeling Midden en Zuid Limburg

Onze afdelingsbijeenkomsten beleggen wij op iedere tweede vrijdag van de maand. Deze bijeenkomsten vinden zoals gewoonlijk plaats in het Buurtcentrum Limbrichterveld, te vinden aan de Eisenhowerstraat 724 in Sittard. Iedereen is van harte welkom. De data zijn 13 september, 11 oktober, 8 november en 13 december.

Lezingen
In september is er een simulatie van handboogschieten (met de computer) door Frans Kouwenhoven. In oktober organiseren we een Midi-lezing en Midi-demonstratie door Leon Geerlings, Nick Janssen en Jos Steinbusch. Tenslotte is er in november de lezing over 'artikelen bestandsbeheer in het midden- en kleinbedrijf' door Peter Witlox. Wilt u vooral onze 'jaarafsluiting' in december niet vergeten?

Maastricht
Vanaf september organiseert onze afdeling ook bijeenkomsten in Maastricht. In samenwerking met de Amstrad gg regio Zuid-Limburg is gekozen voor de vierde woensdag van de maand. Lokatie is lunchcafé Thembi (Dopplerdomein 20) te Maastricht Randwyck. Welbekende afdelingsdiensten zoals PD-software, herinkten en lezingen zullen op deze avond terug te vinden zijn. Nadere informatie is te verkrijgen bij Bart Verspagen (043-618457).

Cursus
We zijn van plan in oktober een cursus programmeren in dBase te organiseren. Deze cursus is bedoeld voor mensen die goed overweg kunnen met het programma dBase vanaf de prompt. Aan de hand van een concreet probleem (het programmatisch organiseren van de afdelingsbibliotheek), wordt een inleiding gegeven in het programmeren. Zijdelings wordt ingegaan op de mogelijkheden van Clipper en Foxplus. Van de maximaal 15 cursisten wordt verwacht dat ze hun eigen systeem meebrengen. De cursus wordt gehouden in Roermond en zal ongeveer zeven woensdagavonden beslaan. Opgeven bij de project, leider Ad Hoogenboezem.
De technische dienst is in verband met uitbreiding van haar ondersteuning op zoek naar informatie en documentatie van harddiskcontrollers en interfaces. Iedere documentatie op dit gebied is zeer welkom. Uiteraard kunt u hiervoor onze specialist Hein Kop bellen op nummer 046-514818.
Bij iedere afdelingsavond is een leestafel met tijdschriften aanwezig. Hierop vindt u diverse bladen en enkele afdelingsboeken. Het is de bedoeling dat u de tijdschriften kunt inzien. We verzoeken u daarom vriendelijk deze tijdschriften niet mee te nemen. De aanwezige boeken kunt u via onze bibliothecaris Joop Lommertzen lenen. Bovendien is de afdeling op zoek naar een (goedkoop) kopieerapparaat. Alle tips zijn welkom.
Konrad Vasterman

HCC Afdeling Noord-Limburg

Op dinsdag 3 september organiseert afdeling Noord-Limburg in het Grand Café de Maagdenberg weer haar maandelijkse bijeenkomst. De avond begint om 19.30 uur.
Tijdens deze avond zal de sysop van HCC Maximus Noord-Limburg, Peter Kessels, een demonstratie geven over Maximus. Peter heeft Fido Venlo 1 overgenomen. Het nieuwe telefoonnummer is 04760-77600. Ook zal de Commodore gg op de bijeenkomst vertegenwoordigd zijn. Bij Hans Kessels kunt u dan terecht voor vragen met betrekking tot de computers van Commodore.
Verder start Jan Peters op deze bijeenkomst met een MS-DOS vraagbaak.

Zoeken
Wij zoeken vrijwilligers voor de organisatie van een computerbeurs in 1992. Er is al een aantal mensen gevonden, maar we kunnen nog hulp gebruiken.
Voor informatie kunt u contact opnemen met onze secretaris: Jan Peters, postbus 8029, 5993 ZG Maasbree, telefoon 04765-1693 (18.30 tot 21.00 uur).

HCC Afdeling Nijmegen

In het vorige verenigingsnieuws kondigden we aan dat we van plan waren een demonstratie te verzorgen over het ontvangen van weerkaarten/persfoto's op de computer. We hebben hier al veel reacties op gehad. Welnu, de demonstratie zal plaatsvinden tijdens de afdelingsavond van dinsdag 3 september. Ook Packet Radio (via de ether verbinding maken met een soort Fido-node) en het ontcijferen van een telexverbinding komen aan bod.

Oproep
Heeft u een leuke hobby waarbij de computer centraal staat? Neem eens contact met ons op. We kijken dan of we er een demonstratie en/of lezing van kunnen maken.
De afdeling Nijmegen is schriftelijk te bereiken via postbusnummer 6601, 6503 GC Nijmegen. Indien u telefonisch contact opneemt met één van de bestuursleden, doe dit dan wel tussen 19.00 en 21.00 uur. Natuurlijk kunt u ook een bericht op Fido Nijmegen (080-788405) achterlaten. Dit kan 24 uur per dag.
Tot ziens op onze afdelingsavonden en neem gerust uw computer mee. U zult op die manier veel nuttige en leuke ervaringen opdoen.

HCC Afdeling Rijnmond

De vakantie ligt achter ons en de bijeenkomsten beginnen weer. Het is de bedoeling om aan die bijeenkomsten een nieuwe dimensie te geven. Keihard wordt er achter de schermen gewerkt, zowel door het bestuur als door de medewerkers in de regio. Eén van de vernieuwingen die op stapel staan, is dat tijdens iedere bijeenkomst een presentatie zal worden gegeven over een bepaald computeronderwerp. Tevens wordt er in oktober in Rotterdam een vlooienmarkt georganiseerd en vindt er in september in Hellevoetsluis een demonstratie plaats van het gebruik van teletekst op de PC. Hieronder vindt u de agenda van deze activiteiten.

Spreadsheet workshop:
- 5 september in Dordrecht
- 7 oktober in Capelle a/d IJssel

Voorlichting beginnende PC-gebruikers:
- 2 september in Hellevoetsluis
- 17 september in Rotterdam
- 3 oktober in Dordrecht

Voorlichtingsavond modemgebruik:
- 3 september Middelharnis
- 15 oktober Rotterdam

Demonstratie scanner:
- 2 september in Capelle a/d IJssel
- 1 oktober in Middelharnis

Demonstratie teletekst op de PC:
- 7 oktober Hellevoetsluis

Vlooienmarkt:
- 15 oktober in Rotterdam

Vlooienmarkt
Op 15 oktober zal tijdens de bijeenkomst in Rotterdam een vlooienmarkt worden georganiseerd. Iedereen die thuis nog overtollige computerartikelen heeft liggen, wordt aangeraden om die op deze avond te koop aan te bieden.

Cursussen
Mensen die geïnteresseerd zijn in het volgen van cursussen WordPerfect, MS-DOS en dBase III+ kunnen zich schriftelijk of telefonisch opgeven bij Maarten van Dam, Posweg 102, 3192 TJ Hoogvliet (010-4162691). De prijs van de cursussen staat nog niet definitief vast, maar komt te liggen in de buurt van de honderd gulden. De definitieve prijs zal per cursus iets kunnen variëren en is afhankelijk van het aantal cursisten, de kosten van de zaalhuur en het aantal cursusavonden.
Erwin Meiners

HCC Afdeling Steenwijk

De planning voor de avonden in het nieuwe seizoen is rond. De eerste bijeenkomst is op 6 september in De Meenthe, tegenover het station. De avond begint om 19.30 uur en iedereen die komt krijgt een kopje koffie. Neem vanaf oktober uw HCC lidmaatschapspas mee, want dat is dit voor iedere bezoeker verplicht.

Wedstrijd
We dachten het volgende: laten we een wedstrijd uitschrijven waar iedereen aan mee kan doen, ongeacht soort computer, computerkennis, geldelijke middelen, etcetera. 'Maak op een zo origineel mogelijke manier computertransport beter'. Iedereen neemt zijn of haar computer wel eens ergens mee naar toe. Met een laptop is dat geen probleem, maar voor een grotere computer heeft u al snel een bepaald transportmiddel nodig (een bakkenset, steekwagentje, tassen, handvaten). De mooiste en origineelste manier om het

transportprobleem te overwinnen, belonen we met een leuke attentie. De prijsuitreiking vindt in het najaar plaats.

Herinkter
Nogmaals meld ik dat onze afdeling over een herinkter beschikt. Leden kunnen uiteraard van dit apparaat gebruik maken. Als er teveel verzoeken voor deze service komen, zullen we op afspraak gaan werken.
Jaap Keizer

HCC Afdeling Tilburg

Onze eerste bijeenkomst na de vakantie is op woensdag 11 september. Wij zitten dan bij Boerke Mutsears, Vijverlaan 2 in Tilburg (bij Station West).

PD-software
Onze PD-groep heeft in de vakantie niet stil gezeten. Een aantal nieuwe PD-schijven is opgenomen in de catalogus. Op de maandelijkse bijeenkomst ligt een overzicht van deze software klaar.

Herinkter
De afdeling beschikt over een herinkter voor onze leden. We kunnen de meeste linten aan, dus breng ze mee. De vergoeding die wij hiervoor vragen is nog steeds voordeliger dan het aanschaffen van een nieuw lint.

HCC Dagen
De HCC Dagen komen er weer aan. Ook onze afdeling zal op de beurs aanwezig zijn. Een goede presentatie vraagt uiteraard om een gedegen voorbereiding. De afdeling is al enkele weken bezig met het uitwerken van de ideeën. Het zal gaan in ieder geval gaan over netwerken.

Apple
De Apple-gebruikers in onze afdeling vormen een heel actieve gebruikersgroep. Ze zijn altijd aanwezig op onze maandelijkse bijeenkomst. Wij hopen daarom ook deze maand weer op een druk bezochte afdelingsavond.
Guus de Kock

HCC Afdeling Utrecht

De bijeenkomsten van HCC afdeling Utrecht worden gehouden op de eerste maandag van de maand van 19.30 tot 23.00 uur in 'De Bron', Vader Rijndreef, Utrecht-Overvecht. Uitsluitend leden van de afdeling mogen hun eigen computerapparatuur meenemen. Bij de ingang vindt een toegangscontrole plaats, waarvoor u uw HCC-lidmaatschapskaart nodig hebt.

Modem
Wij hebben tien modems die u als afdelingslid een maand kunt lenen, om op deze wijze ervaring met dit medium op te doen, voordat u er bijvoorbeeld zelf één aanschaft. De uitgeleende modems dienen bij aanvang van de eerstvolgende clubavond te worden ingeleverd. De uitleen begint rond 20.30 uur.

Hardware
Technische problemen met uw apparatuur kunt u voorleggen aan onze hardwarespecialisten. Dit werkt het beste als u naast het probleem ook de apparatuur en de handleidingen meeneemt.
Iedereen die zijn/haar naam heeft opgegeven in verband met de belangstelling voor de CD-ROM interface, heeft een brief ontvangen waarin wordt aangegeven hoe men in het bezit kan komen van zo'n interface. Wij verzoeken u voor drie september de antwoordstrook te retourneren, indien u tot bestelling wilt overgaan. Heeft u hierover nog vragen of heeft u geen brief ontvangen en wel interesse, dan kunt u contact opnemen met onze secretaris Hans Verbeek, telefoon 035-47825.
Ab van Velden

HCC Afdeling Zeeland

Misschien is het goed om in het kort te herhalen wat u van de afdeling kunt verwachten.
Maandelijks organiseren wij een bijeenkomst bij u in de buurt, hetzij in Goes (eerste dinsdag), Terneuzen (tweede maandag) of Vlissingen (derde maandag). Bovendien kunt u in Steenbergen terecht bij de regiogroep West-Brabant, die opereert in het grensgebied tussen afdeling Zeeland en afdeling Breda (maar bij afdeling Breda is aangesloten). Volop gelegenheid dus om ervaringen uit te wisselen met mede-computeraars.

PD Software
De afdeling is bezig het het vormen van een eigen software-bibliotheek, waarbij er naar gestreefd wordt alleen software op te nemen die inderdaad de moeite waard is.

Lintenservice
Voor de meest gangbare printers zijn 'asjes' aanwezig, zodat nagenoeg iedereen de mogelijkheid heeft zijn lint te laten renoveren. De kosten bedragen *f* 3,50 per lint (niet-leden betalen een gulden meer), bij vooruitbetaling te voldoen. Linten kunt u inleveren op een clubbijeenkomst of bij het secretariaat.

Modems
De afdeling beschikt over enkele modems die u een maand kunt lenen. Verder kunt u zich abonneren op het computerblad Een Bitje Zeeuws (minimaal *f* 9,50 per jaar), een uitgave van de gelijknamige stichting. Dit blad geeft regionaal nieuws, gaat in op gesignaleerde problemen en moeilijkheden, geeft tips en hints, vermeldt een lijst van 'servicepersonen' die u voor verschillende zaken kunt benaderen, geeft een opsomming van de bulletinboards in de provincie, etcetera.

Beginners
Er is een gebruikersgroep voor beginners in oprichting. Maar zoals u weet kunt u ook binnen onze afdeling terecht met beginnersvragen en -problemen. Natuurlijk zult u wel zelf de eerste stap moeten nemen. Maak uw wensen bekend! Wellicht valt er een kleine cursusgroep te formeren. Daarbij kan zowel worden gedacht aan een speciaal hoekje op een bijeenkomst als aan een extra avondje bij iemand thuis.
J.H. Berghuijs-Goris

HCC Afdeling Zwolle

Nu de vakantie voorbij is, beginnen we in september weer met drie clubavonden. De eerste donderdag van de maand in het wijkcentrum Holtenbroek, Beethovenstraat 394 in Zwolle (van 20.00 tot 22.30 uur). Op de tweede woensdag is er een clubavond in 't Brinkenhoes aan de Bargeres in Emmen. En op de derde Dinsdag is er een clubavond in het buurthuis De Pol in Zwolle-Zuid.

Clubavond
Tijdens de voorlaatste clubavond in De Pol, werd door Hans Kok namens de Olivetti gg een demonstratie verzorgd van het inen uitbouwen van de harde schijf. Er was hiervoor veel belangstelling. Tijdens de laatste clubavond van het seizoen hadden wij de Commodore gg te gast. Er werden verschillende demonstraties verzorgd.
Voor de clubavond in september staat een demonstratie van communicatie onder Windows op het programma in het buurthuis De Pol. De bijeenkomst op 5 september in wijkcentrum Holtenbroek staat in het teken van een Quick-Basic generator en wordt verzorgd door Robbert van de Broek.

Computerbeurs
De voorbereidingen voor de HCC computerdagen voor Oost-Nederland zijn in volle gang. Voor de tweede keer vormt de (vernieuwde) IJsselhal op zaterdag 19 en zondag 20 oktober het decor voor de beurs die vorig jaar zo'n achtduizend enthousiaste bezoekers uit Midden, Oost, en Noord-Nederland trok.
De 'computer voor hobby en professie' is het thema voor 1991. Met circa vijfentwintig verenigingen en ruim dertig bedrijven en instellingen, verdeeld over 2600 vierkante meter, is de hal bijna volgeboekt. Super-aanbiedingen van nieuwe, maar ook gebruikte computers en (laser)printers zullen weer veel kooplustige bezoekers trekken.

Kinderen
Vast staat nu al dat een aantal kinderen in de leeftijd van 10 tot 12 jaar zal laten zien hoe gemakkelijk en kundig zij met WordPerfect, dBase, teken- en muziekprogramma's om kunnen gaan.

Demonstraties
Er zullen razend snelle 486 machines te zien zijn. Doorlopend worden ook demonstraties verzorgd, voor zowel normaal gebruik en speciale toepassingen. Er komt een 'doe-hoek' met een tiental computers waarop de bezoeker zich desgewenst met assistentie van een instructeur kan uitleven.
Om een aantrekkelijke beurs te realiseren, zal een aantal exposanten bijeen worden gebracht in een verschillend en gevarieerd aanbod categorieën: *computers, programmatuur, utillity's, accesoires, randapparatuur, voorlichting en opleidingen.*

Opening
De openingstijden voor beide dagen zijn van 11.00 tot 18.00 uur. De toegangsprijs is laag gehouden en bedraagt *f* 7,50 per persoon. Jeugd tot 14 jaar en 65-plussers betalen slechts *f* 3,50. HCC-leden krijgen een korting van *f* 2,50 op vertoon van hun HCC-lidmaatschapskaart. De IJsselhallen in Zwolle zijn duidelijk aangegeven en liggen op vijf minuten loopafstand vanaf het NS-station Zwolle.
Jan Bonthuis

AUGUSTUS '91

datum	afdeling/gg	tijd	plaats
za 24	Amstrad/Schneider gg	13.00	Buurtwinkel Celebesstraat 22, Enschede
za 24	Afdeling Kennemerland 023-255090	10.00	De Pauw Kromhoutstraat 55, Haarlem
za 24	Sinclair gg	10.00	HCC kantoor Standerdmolen 8, Houten
di 27	Afdeling Amsterdam 020-265390	20.00	De Koperen Knoop V. Limb. Stirumstr. Amsterdam
do 29	Sharp MZ gg 05960-19640	19.30	't Vinkhuys Boraxstraat 4, Groningen
za 31	G2 gg	10.00	HCC kantoor, kantine Standerdmolen 8, Houten
za 31	Atari gg 072-612571	10.30	HCC kantoor, raadszaal Standerdmolen 8, Houten
za 31	1802 gg 05150-15032	10.00	HCC kantoor, lezingzaal Standerdmolen 8, Houten

SEPTEMBER '91

datum	afdeling/gg	tijd	plaats
ma 2	68' gg 02159-35211	20.00	Pieter Schiphorst Lange Heul 394a, Bussum
ma 2	Amstrad/Schneider gg	20.00	De Bron Vader Rijndreef 7, Utrecht
ma 2	Afd. Den Haag/Zoeterm./Delft 079-417366	19.30	Hellas, Oostwaarts 21-23, Zoetermeer
ma 2	Afdeling Rijnmond	19.30	De Eendracht Sportlaan 1, Hellevoetsluis
ma 2	Afdeling Rijnmond	19.30	De Wel Bongerd 2a, Capelle a/d IJssel
ma 2	Afdeling Utrecht	19.30	De Bron Vader Rijndreef 7, Utrecht
di 3	Afdeling Noord-Limburg 04765-1693	19.30	Café Maagdenberg Leutherweg 1, Venlo
di 3	Afdeling Nijmegen	19.30	Café Restaurant Juliana Schependomlaan 94, Nijmegen
di 3	Afdeling Rijnmond	19.30	Het Diekhuis Beneden Zandpad, Middelharnis
di 3	Afdeling Zeeland 01102-43442	20.00	De Caisson Smokkelhoekweg 10, Kapelle
wo 4	Afdeling N-H Midden 02290-49206	19.30	Huis Verloren Kerkstraat 10B, Hoorn
do 5	Afdeling Eindhoven 040-511999	20.00	Gemeenschapshuis De Ketting Tinelstraat 3a. Eindhoven
do 5	Afd. Den Haag/Zoeterm./Delft 015-144926	19.30	De Molshoop, Molslaan 139, Delft
do 5	Afdeling Rijnmond	19.30	VEG Kerk Groen van Prinsterenweg 66, Dordrecht
do 5	Afdeling Zwolle 038-655712	20.00	Wijkcentrum Holtenbroek Beethovenlaan 394, Zwolle
vr 6	Afdeling den Helder	20.00	Kantine Taylor F. Bijlweg 238, Den Helder
za 7	Advance GG	10.30	De Bron Vader Rijndreef 7, Utrecht
za 7	Modelbaan gg	10.00	De Bron Vader Rijndreef 7, Utrecht
ma 9	Afdeling Arnhem 085-335785	19.30	Zalencentrum Mabri Bernhulphusstraat 13, Oosterbeek
ma 9	Amstrad/Schneider gg	20.00	Mabrie Bernulphusstraat 13, Oosterbeek
ma 9	Amstrad/Schneider gg	20.00	Buurthuis Ricardo A. van Woudenslaan, R'dam-Lombardijen
ma 9	Afdeling Zeeland 01150-13288	19.30	Pro Rege De Jongestraat 1, Terneuzen
di 10	Afdeling Amsterdam 020-265390	20.00	De Koperen Knoop V. Limb. Stirumstr. 119, Amsterdam
di 10	Afd. Den Haag/Zoeterm./Delft 070-3675173	19.30	Kreade, Eekhoornrade 15, Den Haag
wo 11	Afdeling Apeldoorn 055-426292	19.30	Vrijzicht Zichtweg 92, Apeldoorn
wo 11	Afdeling Tilburg	20.00	Boerke Mutsears Vijverlaan 2, Tilburg
wo 11	Afdeling Zwolle 038-655712	20.00	't Brinkenhoes Bargeres, Emmen
do 12	6500 gg	19.30	Wijkgebouw Gillis Mozartlaan, Delft
do 12	Afdeling Breda 076-710915	19.30	De Belcrum Pastoor Pottersplein 12, Breda
do 12	Afdeling N-O Brabant	20.00	De Biechten Vincent van Goghlaan 1, Hintham
vr 13	Afdeling M en Z-Limburg 04748-1695	20.00	Buurtcentrum Limbrichterveld Eisenhowerstreet 724, Sittard
za 14	Sharp MZ gg 013-551477	12.00	J. v. Besouwhuis Th. van Diessenstraat 1, Goirle
za 14	MSX gg 08850-22780	10.00	HCC kantoor, kantine Standerdmolen 8, Houten
za 14	68000 gg 03403-78139	11.00	HCC kantoor, lezingzaal Standerdmolen 8, Houten
za 14	Atari gg 072-612571	10.30	HCC kantoor, raadszaal Standerdmolen 8, Houten
za 14	Sharp MZ gg 033-945286	10.00	H.F. Witte Dorpshuis H. Dunantplein 4, De Bilt
ma 16	68' gg 02159-35211	20.00	Pieter Schiphorst Lange Heul 394a, Bussum
ma 16	Amstrad/Schneider gg	20.00	Zalen Schaaf Breedstraat 48, Leeuwarden
ma 16	Afd. Den Haag/Zoeterm./Delft 079-417366	19.30	Hellas, Oostwaarts 21-23, Zoetermeer
ma 16	Afdeling Zeeland 01185-1680	19.30	Open Hof Alex. Gogelweg 49, Vlissingen
ma 16	Sharp MZ gg 058-673452	20.00	De Schaaf De Breedstraat 48, Leeuwarden
di 17	Afdeling Gouda 01820-36404	19.30	Bleuland Ziekenhuis Bleulandweg 10, Gouda
di 17	Afdeling Leiden	20.00	Hotel Het Witte Huis Wilhelminapark 33, Oegstgeest
di 17	Afdeling Rijnmond	19.30	De Rustburcht Strevelsweg 760, Rotterdam
di 17	Sharp MZ gg 05926-3453	19.30	Café Harrie Schut Handelsstraat 31, Stadskanaal
di 17	Tandy gg	19.30	Rustburcht Strevelsweg 760, Rotterdam-Zuid
di 17	Afdeling Zwolle 038-655721	20.00	De Pol Gelijkheid 1, Zwolle-Zuid
wo 18	Afdeling Deventer	20.00	VZOD-clubgebouw Doetinchemplein 1, Deventer
wo 18	Afdeling Groningen	20.00	Denksportcentrum Oliemuldersweg 43, Groningen
wo 18	Afdeling N-H Midden 02207-13770	19.30	De Schakel Middenwaard 61, Heerhogowaard
do 19	Afd. Den Haag/Zoetermeer/Delft 015-144926	19.30	De Molshoop, Molslaan 139, Delft
do 19	Sharp MZ gg 05930-3109	20.00	De Tamboer Hoofdstraat 17, Hoogeveen
vr 20	Afdeling den Helder	20.00	Kantine Taylor F. Bijlweg 238, Den Helder

datum	afdeling/gg	tijd	plaats
za 21	Al gg	10.00	**HCC kantoor, raad- en lezingzaal** Standerdmolen 8, Houten
za 21	DAI gg 04490-48863	11.00	**HCC kantoor, bestuurskamer** Standerdmolen 8, Houten
za 21	Afdeling Eindhoven 040-519768	13.00	**Wijkgebouw 't Slot** Kastelenplein 167, Eindhoven
za 21	Apple gg	10.00	**Technische school De Bron** Vaderrijndreef 6, Utrecht
za 21	P2000 gg	10.30	**HCC kantoor, kantine** Standerdmolen 8, Houten
za 21	Sharp MZ gg 040-453480	13.00	**'t Slot** Kastelenplein 1, Eindhoven
zo 22	Olivetti gg 076-713071	11.00	**HCC Kantoor** Standerdmolen 8, Houten
zo 22	Afdeling N-O Brabant	20.00	**De Biechten** Vincent van Goghlaan 1, Hintham
di 24	Afdeling Amsterdam 020-265390	20.00	**De Koperen Knoop** V. Limb. Stirumstr. 119, Amsterdam
di 24	Afdeling Arnhem 08360-23690	19.30	**Ver. gebouw Ons Huis** Honigstraat 3, Zevenaar
di 24	Afd. Den Haag/Zoeterm./Delft 070-3675173	19.30	**Kreade,** Eekhoornrade 15, Den Haag
wo 25	Afdeling Apeldoorn 055-426292	19.30	**Vrijzicht** Zichtweg 92, Apeldoorn
wo 25	Amstrad/Schneider gg	20.00	**Café Thembi** Dopplerdomein 20, Maastricht
do 26	Amstrad/Schneider gg	20.00	**Guishuis** Fortuinweg 16, Zaandijk
do 26	Sharp MZ gg 05960-19640	19.30	**'t Vinkhuys** Boraxstraat 4, Groningen
za 28	Amstrad/Schneider gg	13.00	**Buurtwinkel** Celebesstraat 22, Enschede
za 28	Genealogie gg	10.30	**HCC kantoor** Standerdmolen 8, Houten
za 28	Afdeling Kennemerland 023-255090	10.00	**De Pauw** Kromhoutstraat 55, Haarlem
za 28	Sharp MZ gg 01107-2045	12.00	**De Pit** Appelstraat 2a, Goes
za 28	Sharp MZ gg 01652-17332	13.30	**RCC Micro-home** Industriestraat 15, Roosendaal
za 28	Sharp MZ gg 053-773121	11.00	**'t Lansink** Twijnstraat 8, Hengelo

OKTOBER '91

datum	afdeling/gg	tijd	plaats
di 1	Afdeling Noord-Limburg 04765-1693	19.30	**Café Maagdenberg** Leutherweg 1, Venlo
di 1	Afdeling Nijmegen	19.30	**Café Restaurant Juliana** Schependomlaan 94, Nijmegen
di 1	Afdeling Rijnmond	19.30	**Het Diekhuis** Beneden Zandpad, Middelharnis
di 1	Afdeling Zeeland 01102-43442	20.00	**De Caisson** Smokkelhoekweg 10, Kapelle
wo 2	Afdeling N-H Midden 02290-49206	19.30	**Huis Verloren** Kerkstraat 10B, Hoorn
do 3	Afd. Den Haag/Zoeterm./Delft 015-144926	19.30	**De Molshoop,** Molslaan 139, Delft
do 3	Afdeling Eindhoven 040-511999	20.00	**Gemeenschapshuis De Ketting** Tinelstraat 3a. Eindhoven
do 3	Afdeling Rijnmond	19.30	**VEG Kerk** Groen van Prinsterenweg 66, Dordrecht
do 3	Afdeling Zwolle 038-655712	20.00	**Wijkcentrum Holtenbroek** Beethovenlaan 394, Zwolle
vr 4	Afdeling den Helder	20.00	**Kantine Taylor** F. Bijlweg 238, Den Helder
za 5	Pascal gg 01899-11819	10.30	**HCC kantoor, raadszaal** Standerdmolen 8, Houten
za 5	Onderwijs gg	10.30	**HCC Kantoor** Standerdmolen 8, Houten
zazo5	Datacommunicatie gg	11.00	**HCC Kantoor** Standerdmolen 8, Houten
ma 7	Amstrad/Schneider gg	20.00	**De Bron** Vader Rijndreef 7, Utrecht
ma 7	Afdeling Rijnmond	19.30	**De Eendracht** Sportlaan 1, Hellevoetsluis
ma 7	Afdeling Rijnmond	19.30	**De Wel** Bongerd 2a, Capelle a/d IJssel
ma 7	Afdeling Utrecht	19.30	**De Bron** Vader Rijndreef 7, Utrecht
ma 7	68' gg 02159-35211	20.00	**Pieter Schiphorst** Lange Heul 394a, Bussum
ma 7	Afd. Den Haag/Zoeterm./Delft 079-417366	19.30	**Hellas,** Oostwaarts 21-23, Zoetermeer
di 8	Afdeling Amsterdam 020-265390	20.00	**De Koperen Knoop** V. Limb. Stirumstr. 119, Amsterdam
di 8	Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft 070-3675173	19.30	**Kreade,** Eekhoornrade 15, Den Haag
wo 9	Afdeling Apeldoorn 055-426292	19.30	**Vrijzicht** Zichtweg 92, Apeldoorn
wo 9	Afdeling Tilburg	20.00	**Boerke Mutsears** Vijverlaan 2, Tilburg
wo 9	Afdeling Zwolle 038-655712	20.00	**'t Brinkenhoes** Bargeres, Emmen
do 10	6500 gg	19.30	**Wijkgebouw Gillis** Mozartlaan, Delft
do 10	Afdeling N-O Brabant	20.00	**De Biechten** Vincent van Goghlaan 1, Hintham
do 10	Afdeling Breda 076-710915	19.30	**De Belcrum** Pastoor Pottersplein 12, Breda
vr 11	Afdeling M en Z-Limburg 04748-1695	20.00	**Buurtcentrum Limbrichterveld** Eisenhowerstreet 724, Sittard
za 12	DOS gg 03435-72633	10.00	**Technische school De Bron** Vaderrijndreef, Utrecht
za 12	IBM PC gg (o.v.)	10.30	**Provisorium Universiteit** Heidelberglaan 3, de Uithof, Utrecht
za 12	Sharp MZ gg 013-551477	12.00	**J. v. Besouwhuis** Th. van Diessenstraat 1, Goirle
za 12	MSX gg 08850-22780	10.00	**HCC kantoor, kantine** Standerdmolen 8, Houten
za 12	Zenith/Heath gg 020-189304	11.00	**Ingenieursbureau D.H.V.** Laan 1914 35, Amersfoort
ma 14	Afdeling Arnhem 085-335785	19.30	**Zalencentrum Mabri** Bernhulphusstraat 13, Oosterbeek
ma 14	Amstrad/Schneider gg	20.00	**Mabrie** Bernulphusstraat 13, Oosterbeek
ma 14	Amstrad/Schneider gg	20.00	**Buurthuis Ricardo** A. van Woudenslaan, R'dam-Lombardijen
ma 14	Afdeling Zeeland 01150-13288	19.30	**Pro Rege** De Jongestraat 1, Terneuzen
di 15	Afdeling Gouda 01820-36404	19.30	**Bleuland Ziekenhuis** Bleulandweg 10, Gouda
di 15	Afdeling Leiden	20.00	**Hotel Het Witte Huis** Wilhelminapark 33, Oegstgeest
di 15	Afdeling Rijnmond	19.30	**De Rustburcht** Strevelsweg 760, Rotterdam
di 15	Tandy gg	19.30	**Rustburcht** Strevelsweg 760, Rotterdam-Zuid
di 15	Afdeling Zwolle 038-655721	20.00	**De Pol** Gelijkheid 1, Zwolle-Zuid
wo 16	Afdeling Deventer	20.00	**VZOD-clubgebouw** Doetinchemplein 1, Deventer
wo 16	Afdeling Groningen	20.00	**Denksportcentrum** Oliemuldersweg 43, Groningen
do 17	Afd. Den Haag/Zoeterm./Delft 015-144926	19.30	**De Molshoop,** Molslaan 139, Delft

HCC 68000 gg

In de HCC Nieuwsbrief van juli/augustus 1991 is in de agenda een vervelende fout geslopen. Er is verzuimd om de bijeenkomst van zaterdag 14 september (10.30 uur) op te nemen. Het is een belangrijke bijeenkomst, want die dag in het HCC-kantoor te Houten staat in het teken van de jaarlijkse ledenvergadering van de 68000 gg.
Een belangrijk agendapunt is de benoeming van een nieuwe voorzitter. Onze voorzitter tot nu toe is Tom de Duyf. De nieuwe baan die Tom enige tijd geleden aanvaardde, neemt hem dermate in beslag dat er geen tijd meer overblijft om adequaat leiding te geven aan onze groep. Bert Reuling is tot 14 september waarnemend voorzitter. Ook is hij bereid het voorzitterschap op zich te nemen als hij op 14 september wordt gekozen.

Oproep
Het bestuur doet een dringend beroep op alle leden om eens stevig na te denken over een bestuursfunctie. Ook over de functie van voorzitter, want het is altijd beter kiezen uit een grote groep kandidaten. Bij deze doen we dus een dringend beroep op jullie om zo'n bestuursfunctie te overwegen en we hopen dat dit nieuw bestuursbloed tot gevolg heeft.
We bedanken Tom den Duyf heel hartelijk voor de vele jaren dat hij voorzitter was. Hij kan met recht de nestor van onze gebruikersgroep worden genoemd.
Tom, nogmaals bedankt voor alles wat je voor ons deed. We hopen je snel weer terug te zien op onze bijeenkomsten.

Punten
Andere punten van de agenda van de ledenvergadering zijn: verslag van de penningmeester, indienen van een begroting voor 1992, verslag van werkgroepsactiviteiten, plannen voor volgend jaar.

Cursus
Het bestuur overweegt het organiseren van een kleine cursus assembler-programmering voor de 68000-processor. Voorwaarde is dat daar voldoende belangstelling voor bestaat. Adspirant-deelnemers aan zo'n cursus worden verzocht zich op te geven bij onze secretaris, Dennis van Beek.

68000-Karant
De redacteur van onze clubkrant kan nog kopij gebruiken voor het volgende nummer. Leden die een nieuwe versie van het wiel (of andere nuttige zaken) hebben uitgevonden, worden uitgenodigd hiervan de andere leden op de hoogte te brengen, zo mogelijk met tekst en uitleg. Bert Reuling wacht met spanning op de stortvloed van bijdragen!

HCC AI gg

Ook dit jaar zal de Artificiële Intelligentie gebruikersgroep van de HCC weer haar traditionele informatiedag organiseren. Deze dag vindt plaats op zaterdag 21 september in het HCC-kantoor in Houten. Voor iedereen die zich voor (de aspecten van) AI interesseert, zal dit een informatief evenement worden.

Het programma:
10.00: Algemene ledenvergadering. Aan de orde komen onder andere het nieuwe huishoudelijke reglement en de status van het bestuur en de werkgroepen. Dit is een belangrijk dagonderdeel voor alle leden van de gg. De stukken voor deze vergadering zijn op te vragen bij onze secretaris (telefoon: 05293-4226).
11.00: Opening van de informatiedag door de dagvoorzitter.
11.05: Lezing door Drs. C.J. Oppenhuizen over het programma Speller. Dit programma dient als diagnostisch hulpmiddel bij het opsporen van fonemische fouten bij het spellen (van Engelse) woorden.
11.50: Een demonstratie van Speller.
12.00: Voorlichting over de diverse activiteiten van de AI gg (ons blad Kennisgeving en de werkgroepen Neurale Netwerken, Onderwijskundige Toepassingen, Natuurlijke Taal Verwerking en Kennissystemen).
12.15: Pauze met daarin een mogelijkheid tot het bekijken van een video en het brengen van een bezoek aan de workshop/informatiemarkt.
13.15: Lezing door Ir. J. Hensele (RU Limburg, faculteit Informatica) over het gebruik van 'self-organizing networks (neurale netwerken) bij beursanalyse. Met behulp van neurale netwerken zal het mogelijk worden beter inzicht te verkrijgen in het gedrag van de beurs.
14.10: Lezing Dr. P.H. de Vries (RU Groningen, faculteit Psychologie) over het weergeven van kennis uit een tekst door middel van 'graven'. Graven worden gebruikt om een semantisch netwerk op te bouwen. In deze lezing zal worden ingegaan op zelfevolutie van kennisgraven. Ook zal hij ingaan op de mogelijkheden van neurale netwerken.
15.05: Theepauze.
15.20: Forumdiscussie met medewerking van de sprekers. Vragen hiervoor kunnen van tevoren worden ingeleverd.

Iedere bezoeker ontvangt bij binnenkomst het dagprogramma en samenvattingen van de lezingen.

Markt
Nieuw voor deze informatiedag is de informatiemarkt/workshop die in een aparte ruimte wordt gehouden. Hier kan de geïnteresseerde bezoeker op een aantal PC's zelf AI-software uitproberen. Daarnaast zal een grote hoeveelheid informatie (tijdschriften, boeken, etcetera) aanwezig zijn.
Ook is deze dag een geschikt moment om de ontbrekende nummers van Kennisgeving te kopen om of uw collectie AI-PD-software uit te breiden.

Tony Jurg

HCC Atari gg

Veel mensen hebben gereageerd op ons bericht dat de Stichting Samenwerkende Atari Gebruikers (SSAG) met het Atari Magazine op de markt zou komen. In mei gaf de uitgever plotseling te kennen de gemaakte afspraken niet na te willen komen. Dit heeft helaas tot gevolg dat het Atari Magazine voorlopig niet doorgaat. Onze welgemeende excuses. Momenteel wordt onderzocht of er op een andere wijze met een (goedkope) uitgave in de behoefte kan worden voorzien. De HCC Atari gg zelf heeft onvoldoende middelen om een gratis blad te bekostigen.

On line
De Atari gg sponsort het bulletinboard van de SSAG. Dit BBS is 24 uur per dag on line via 072-610772 (300-1200-2400-9600 baud) en is voor 95 procent gericht op Atarigebruikers. Dit BBS voert zowel de nationale als de internationale Atari Mail Area's (meer dan 100 Kb nieuwe mail per dag) en is volledig toegankelijk voor leden van de gg. Als u voor de eerste keer inlogt, even uw lidmaatschapsnummer van de HCC vermelden! Op dit bulletinboard zijn tientallen megabytes van de meest recente software te downloaden. Uploaden mag natuurlijk ook. Het BBS beschikt over een unieke verzameling PD software voor de STE die rechtstreeks uit Australië afkomstig is.

Portfolio
Op de gebruikersdagen van de Atari gg (ook in augustus, zie de agenda) is onze PD-bibliotheek aanwezig. Sinds enige tijd ondersteunen wij ook de gebruikers van de STE, TT en de Portfolio. Verder hebben wij een interface ter beschikking om ST/TT-software op de Portfolio te zetten. Gebruikers van de Supercharger MS-DOS emulator (de enige MS-DOS emulator die op de TT loopt), kunnen voor ondersteuning óók bij de Atari gg terecht.
Op de vaak gezellig drukke gebruikersdagen komen bijzonder veel Atari-gebruikers die nog geen lid van de zijn. Als lid van de HCC kunt u zich aansluiten bij van een afdeling en een gebruikersgroep. Doen dus!

HCC Dagen
Net zoals de laatste twee jaren zal de gg zich weer duidelijk manifesteren op de HCC Dagen. Hoe dat gebeurt, blijft nog even een verrassing, maar wij zullen er zijn. Tevens hebben met redacteuren van de HCC Nieuwsbrief gesprekken plaatsgevonden over het feit dat er veel te weinig over Atari wordt geschreven. Desondanks leveren wij regelmatig kopij aan. Vanaf deze plaats roepen wij u als lezer op uw reacties over de inhoud van het blad naar de redactie van de Nieuwsbrief te sturen.
Uw bestuur blijft ondertussen actief. Wij hopen u te mogen begroeten op onze gebruikersdagen in het HCC kantoor of wellicht als gebruiker van het BBS (072-610772).

Wim Scheltema

HCC Commodore gg

Op zaterdag 19 oktober organiseren wij een gebruikersdag in het HCC-kantoor, Standerdmolen 8 te Houten. Wij organiseren dan een vlooienmarkt. Ieder lid kan dan zijn overbodige hardware en

HCC Beginners gg i.o.

De HCC Beginners gg is een nieuwe gebruikersgroep! De Beginners gg wordt op dit moment opgericht door een aantal vrouwen die deels bij zichzelf, deels bij anderen om allerlei redenen een zekere drempelvrees signaleerden voor het (leren) werken met computers. Wij werden naar aanleiding van het artikel 'Vrouwen nemen initiatief voor beginnersgroep' in de Nieuwsbrief van mei overstelpt met zeer positieve reacties van vrouwen èn mannen uit alle leeftijdsgroepen, met zeer uiteenlopende ervaringen op computergebied. Dit resulteerde in de eerste stappen om tot officiële oprichting van de Beginners gg te komen.

Jargon
Wij zijn onder andere van plan om gebruikersdagen te organiseren voor iedereen die geïnteresseerd is in computers, maar daar geen of nauwelijks ervaring mee heeft. Op die dagen willen we demonstraties geven van verschillende computers en software, lezingen houden over bijvoorbeeld de aankoop van een computer, uitleg van het veel gebruikte maar o zo ondoorzichtige computerjargon, hoe werkt een computer, noemt u maar op! Verder willen we een blad uitgeven met allerhande tips, trucs en andere informatie voor de beginnende computergebruiker. We denken aan het organiseren van cursussen in verschillende regio's. Kinderen als computergebruikers, de beginners bij uitstek, willen wij ook niet overslaan.

Zin in
Wij hebben er zin in, u (of uw buurman, uw tante, uw collega) ook? Laat dat dan aan ons horen. Meldt u aan als lid van de HCC Beginners gg i.o. en kom met uw wensen, ideeën, vragen en suggesties. Ook van mensen die willen meewerken aan het organiseren van lezingen of workshops, ontvangen wij graag een berichtje. Dat de Beginners gg door vrouwen is opgericht, betekent overigens beslist niet dat wij ons alleen op vrouwen richten. Wel willen wij vrouwen die liever met alleen vrouwen hun eerste schreden op het computerpad zetten, zoveel mogelijk steunen.
Onze contactpersoon is voorlopig: Siep Heyman, Munttorenstraat 93, 5037 AZ Tilburg, telefoon 013-675120. Voor de ex-beginners is zij is ook via een modem te bereiken (DOS Boss-Zuid, pointadres 2:500/131.1935, telefoon 04990-74979).

Marian van Agt

software te koop aanbieden. Ook de Commodore gg heeft veel hardware in de aanbieding. Voor een plaats op deze vlooienmarkt even een berichtje aan Hugo van Dort, Eikenlaan 13, 3749 AE Lage Vuursche, of een telefoontje naar nummer 02156-8455.

Bestuurswijziging
In het bestuur van de Commodore gg hebben enige wijzigingen plaatsgevonden. Onze secretaris, Henk Lurvink, moest op medisch advies zijn taak neerleggen maar blijft wel lid van ons bestuur. Als waarnemend secretaris zal voorlopig Hans van Lier optreden. Verder werd het bestuur uitgebreid met Hugo van Dort, natuurlijk behoudens de goedkeuring door de eerstvolgende ledenvergadering. Het telefoonnummer voor algemene informatie is eveneens gewijzigd en is voortaan in handen van Hans Kessels, telefoon 04760-77173.

Ledenvergadering
Tijdens de algemene ledenvergadering van de Commodore gg (op 20 april) werden de volgende punten besproken:
- De notulen van de vorige algemene ledenvergadering, gehouden op 15 december 1990, werden goedgekeurd.
- Het door de penningmeester opgestelde financieel verslag over 1990 was in het ongerede geraakt en kon derhalve niet worden besproken.
- De kascontrolecommissie had aan de hand van de administratie een onderzoek ingesteld en stelde voor de penningmeester decharge te verlenen. Wel werden enige adviezen aan het bestuur verstrekt ten aanzien van de aanschaf van hardware en bezoek aan beurzen.
- De begroting voor het jaar 1992 werd goedgekeurd.
- In het kort werd bericht over de sub-groepen.
- Voor de presentatie tijdens de HCC Dagen werd een commissie ingesteld.
- Voor de gebruikersdagen werden enige suggesties naar voren gebracht.
- Een nieuwe kascontrolecommissie werd benoemd.
- De volgende vergadering zal worden gehouden op 19 oktober 1991.

Bijeenkomsten
Tijdens de twee-maandelijkse gebruikersdagen van de Commodore gg wil het bestuur wat meer ordening brengen in de plaats van de verschillende types computers. Door Hugo van Dort zal een plaatsingsschema worden opgesteld. Tevens zal er in de hal een speciale balie komen voor de bestellingen van PD-software.
Onze eerstvolgende gebruikersdag vindt plaats op 19 oktober in het HCC-kantoor, Standerdmolen 8 in Houten. De dag begint om 10.00 uur en wij eindigen omstreeks 16.00 uur. Tevens houden wij dan onze vlooienmarkt. Dat mag u niet missen.

Hans van Lier

HCC Exidy Sorcerer gg

De ES gg-dag komt er weer aan, noteert u vast in de agenda: zaterdag 28 september in De Bron in Utrecht. U komt toch ook? De dag begint om 10.00 uur en duurt tot 14.00 uur. Naast het onderling uitwisselen van ervaringen kan ook de software van de ES gg worden gedemonstreerd en aangeschaft.

Service
Het blijft een leerzame bezigheid om in de grote hoeveelheid software die er voor de Sorcerer aanwezig is rond te snuffelen. Er is weer een aantal volumes op disk uit. Op het moment van schrijven gaan we tot en met volume 55. Wilt u meer weten over de Exidy Sorcerer gebruikersgroep en haar activiteiten? Schrijf dan naar de secretaris, Prins Hendrikstraat 3d, 3071 LG Rotterdam. Heeft U haast om er bij te horen? U mag ons ook bellen via telefoonnummer 010-4330493.

Gerlof Donga

HCC Forth gg

Op 25 mei kwamen we voor de verandering weer eens bijeen in technische school De Bron. Alhoewel het onderwerp van de lezing al lang van te voren was vastgelegd (het zou een practicum industriële besturingssystemen worden), kon dit op het laatste moment niet doorgaan. Ditmaal was het niet mogelijk door middel van een rondschrijven de leden van de wijziging op de hoogte te stellen. Misschien dat we op een latere datum alsnog aan de besturingssystemen en de demonstratie van de robotarm toekomen. Overigens is het altijd verstandig de organisator even te bellen voor het precieze programma, zeker als u van ver komt. De telefoonnummers van het bestuur zijn opgenomen in het Vijgeblad.

Druk
Ondanks deze organisatorische tegenvaller was het aangenaam druk. De feestvreugde werd verhoogd door de appeltaart die de nieuwe redacteur van het Vijgeblad, Lennart Benschop, met de oplossing van een programmeerprobleem had gewonnen. De details van het probleem leest u vast nog wel eens in het Vijgeblad, maar of ze zo smakelijk worden opgediend als op de bijeenkomst, waag ik te betwijfelen.

tForth
Onze nieuwe voorzitter, Willem Ouwerkerk, gaf ter compensatie van het uitgevallen practicum een gedetailleerde lezing over Programmable Logic Controllers (PLC's) en liet een in Forth geschreven compiler voor de daarbij gebruikte - nogal primitieve - programmeertaal zien. Albert van der Horst, van de Transputer werkgroep, gaf een korte inleiding op de INMOS Transputer architectuur en demonstreerde dit alles de hand van zijn geliefde faktoriseerprobleem. Omdat Albert een PC met ingebouwde T800 transputer had meegebracht, konden de aanwezigen zich ervan overtuigen dat tForth al werkt. Het is misschien goed te vermelden dat op dit moment, eind juli, ook de parallelle extensies van tForth klaar zijn en dat er al experimenten zijn gedaan met meerdere transputerkaarten in een PC.
Op de HCC Dagen kan iedereen tForth zien draaien op een netwerk van minstens vijf transputers en zoveel PC's als we maar kunnen vinden. Tenslotte hield ondergetekende nog een kort praatje over de naderende ANSI Forth standaard, met speciale aandacht voor de nieuwe foutafhandelingsroutines, CATCH en THROW, zoals die door het TC (technical committee) zijn bedacht. Ook dit ging aan de hand van tForth, omdat tForth ook nog eens één van de eerste werkende implementaties van de nieuwe standaard is.

December
Omdat er dit jaar door falende afspraken een bijeenkomst moet uitvallen, zal de eerstvolgende bijeenkomst pas in december in Houten zijn. Het onderwerp ligt nog niet vast, maar vermoedelijk zal de enquête die u in maart thuis heeft ontvangen hier een rol bij gaan spelen. In de praktijk betekent het dat we een Forth-cursus gaan organiseren en meer lezingen voor beginners programmeren.

HCC Dagen
Voor de komende HCC Dagen hebben we zeer veel vrijwilligers nodig om de stand te bemannen. Misschien zijn er zelfs mensen die iets willen laten zien op Forth-gebied. In ieder geval zal de Transputer werkgroep een opvallende demonstratie verzorgen.
Wij zijn heel blij als u ons komt helpen. De organisatie wordt dit jaar weer gedaan door Erwin Dondorp. Het is verstandig hem even rechtstreeks te bellen als u zich kandidaat stelt. Zijn telefoonnummer is vast wel in een oud Vijgeblad te vinden, u mag natuurlijk ook iemand van het bestuur bellen.

Waar
De bijeenkomst vindt plaats in het HCC-kantoor in Houten. We beginnen om 10.30 uur en ronden het officiële gedeelte tegen 13.00 uur af. Het kantoor ligt vlak langs de spoorlijn, op vijf minuten wandelafstand van station Houten. In het pand zijn thee, koffie, en broodjes verkrijgbaar.

Marcel Hendrix

HCC Modelbaan gg

1 juni was een bijzondere bijeenkomst. Drie hard werkende hobbyisten uit Dordrecht lieten hun 'knutselwerk' zien. Dat was een modulair opgebouwde H0 baan van maar liefst tien meter lang. Uiteraard werd het bestuurd met het HCCM-systeem. De rails lagen kaarsrecht en de treinen reden fantastisch. Een klein stuk van de baan was al wat aangekleed en dat maakt toch de boel een stuk fraaier. Dat betekent dat wij nog een hele klus hebben aan onze demobaan, voordat u hem weer kunt zien op de komende HCC Dagen.

Nippertje
Omdat op 1 juni gebleken is dat bijna alle stuurgroepleden op 13 juli met vakantie zijn, besloten we om die bijeenkomst maar af te lasten. Helaas kon dat niet meer in de daarop volgende HCC Nieuwsbrief worden vermeld. Het HCC kantoor heeft gelukkig op het laatste nippertje nog een briefkaart naar de leden van de Modelbaan gg gestuurd, zodat die alsnog op de hoogte werden gesteld van het niet doorgaan van de bijeenkomst op 13 juli. Heeft u het niet gehad omdat u geen lid bent, dan is dit misschien een goede reden om alsnog lid te worden van onze gg.

Wel door
De volgende bijeenkomst op 7 september is weer een ander verhaal. Die stond opeens niet meer in de HCC Nieuwsbrief. Het bestuur van de HCC heeft namelijk besloten om op die dag een extra ledenraad te houden. Omdat die ledenraad wordt gehouden in het HCC kantoor in Houten is onze bijeenkomst verhuisd naar de technische school De Bron in Utrecht. Let op: onze bijeenkomst gaat dus *wel* door.

Lezing
Omdat in september het hobbyseizoen weer begint, willen wij op de bijeenkomst van 7 september speciale aandacht aan de beginners schenken. Er is een lezing van circa anderhalf uur, waarbij het hele systeem in vogelvlucht wordt besproken, zowel de hardals software.
Verder kunt u bij Rein Heesterman terecht voor de aankoop van onderdelen. Penningmeester Wout Jansen verzorgt ook de verkoop van printkaarten. Zelf test en repareer ik de door u gebouwde printkaarten.
Op 14 december houden wij waarschijnlijk onze (verplichte) tweejaarlijkse ledenvergadering. Nadere mededelingen hierover komen nog. De volgende bijeenkomsten zijn dus op: 7 september (in De Bron), 5 oktober en 14 december (beide weer in Houten).

Wim Bolkensteyn

HCC MSX gg

Wij zullen het komend seizoen op de volgende beurzen aanwezig zijn: 14 september open dag PTC afdeling Oss/Den Bosch in de Pinksterterp, Vianenstraat 102 te Oss; 21 september MSX computerdag Zandvoort; 29 september MSX contact en ideeënbeurs; 19 oktober MSX-beurs en infodag Almelo.

HCC Dagen
De HCC Dagen naderen met rasse schreden, zodat wij ons nu op dit evenement gaan oriënteren. Wij willen weer zoveel mogelijk facetten van MSX-computers aan u tonen. Dit kunnen wij niet alleen. Daarom vragen wij u om suggesties. Ook hulp is van harte welkom. Wilt u helpen, dan kunt u zich melden op het secretariaat van de gg. Omdat de HCC Dagen dit jaar in het teken van netwerken staan, roepen wij leden met ervaring in MSX-netwerken op zich eveneens bij het secretariaat te melden, zodat we het één en ander kunnen kortsluiten. Het telefoonnummer van het secretariaat is 08850-22780.

Truien
Leden van de MSX gg die graag in het bezit willen komen van een HCC MSX gg trui, kunnen deze nu bij het bestuur bestellen. De trui is cobald blauw en is te krijgen in de maat XL. De prijs bedraagt *f* 65,-. Aly Oranje verzorgt uw bestellingen. Haar telefoonnummer is 01828-18932.

Hardware
Zoals u waarschijnlijk weet, kan onze gebruikersgroep uiteenlopende hardware leveren. Bel of schrijf ons voor meer informatie. Ook met vragen kunt u altijd bij ons terecht en dat geldt ook voor reparaties van/aan uw MSX-computer.
U kunt ons telefonisch bereiken van maandag tot en met zaterdag tussen 19.00 en 21.00 uur. Hans en Aly Oranje, Tollenslaan 153, 2741 XZ Waddinxveen, telefoon 01828-18932.

HCC Olivetti gg

Zoals gebruikelijk, is de Olivetti gg vertegenwoordigd op de afdelingsavonden van Breda, Tilburg, Apeldoorn, Leiden, Zwolle en Utrecht. Voor data en tijden verwijzen we u gaarne naar de agenda in deze Nieuwsbrief.

Vraagbaak
Zit u met een (technisch) probleem, dan kunt u gebruik maken van onze telefonische vraagbaak. U kunt bellen op maandag en woensdag tussen 20.00 en 21.00 uur met 045-754135. Belt u op andere dagen of tijden, dan kunt u uw vraag inspreken en wordt u teruggebeld. Overigens ondersteunen wij sinds kort ook Olivetti's zustermerk Hermes. Vragen met betrekking tot Hermes-machines kunt u ook tijdens ons spreekuur kwijt.

Welkom
Op 22 september is er weer een Olivetti gg gebruikersdag. Tussen 10.00 en 15.30 uur bent u welkom op het bekende adres: Standerdmolen 8 in Houten. Deze dag staat in het teken van datacommunicatie. U kunt kennismaken met de nodes van de Olivetti gg in het HCC Fido-net, met Dutchie, Telix, Videotex, etcetera. Er zullen lezingen worden gegeven, maar u kunt ook de praktijk meemaken.

Nieuwe service
Leden van de gg krijgen bij een bezoek aan onze dagen een gratis antivirus-flop op vertoon van hun lidmaatschapspasje. Bij uw volgende bezoek kunt u, weer op vertoon van dat pasje en de originele diskette, de virusjagers gratis laten updaten. Op deze manier beschikt u steeds over de nieuwste versies en blijft de programmatuur gezond.
Met ingang van 22 september hebben we op onze bijeenkomsten een Olivetti JP 350-printer ter beschikking. U kunt uw brieven netjes laten printen (laser-kwaliteit), tot een maximum van tien vel per lid en per keer. Documenten zijn aan te leveren in ASCII-, WordPerfect 4.2, 5.0 of 5.1-formaat.

Druk
Uiteraard zijn we druk met de voorbereidingen van de HCC Dagen, waar u ons gewoontegetrouw met een grote stand zult aantreffen. In dit kader, maar ook voor de plaatselijke afdelingsavonden en voor onze landelijke gebruikersdagen, kunnen we nog hulp gebruiken. Verder zoeken we mensen die bereid zijn shareware en PD-programmatuur te bekijken en van een korte beschrijving, of Nederlandstalige handleiding te voorzien. Ook leden die op onze dagen een lezing over een computeronderwerp willen houden, zijn van harte welkom. U kunt terecht bij ons secretariaat, postbus 23016, 6367 ZG Voerendaal. Telefonische inlichtingen verstrekt de secretaris gaarne op de eerder genoemde dagen en tijden.

Hub Jennekens

HCC Onderwijs gg

Op zaterdag 15 september kunt u tijdens een afdelingsdag van de afdeling Arnhem/Zevenaar kennismaken met de mensen en de

activiteiten van de Onderwijs gebruikersgroep. De juiste tijd en plaats zijn op het moment van schrijven nog niet bekend. Voor meer informatie kunt u bellen met ondergetekende, telefoon 03403-79439.
Zaterdag 5 oktober zijn wij te gast op de landelijke Pascal-dag in het HCC-kantoor, Standerdmolen 8 in Houten. De dag begint om 10.30 uur en eindigt om 16.00 uur. Zowel 's ochtends als 's middags wordt een lezing gehouden. Beide lezingen staan in het teken van Pascal en onderwijs. Naast de lezingen is er tijd om met de diverse toepassingen kennis te maken. Wij hopen op veel belangstellenden!

Ledenvergadering
De Onderwijs gebruikersgroep houdt haar ledenvergadering dit jaar op zaterdag 26 oktober in De Bron, Vader Rijndreef 7 in Utrecht. De bijeenkomst begint om 10.30 uur. Na het algemene gedeelte kunt u demonstraties van onderwijssoftware verwachten. De dag eindigt uiterlijk om 16.00 uur. Op de agenda van de ledenvergadering komen, naast het algemeen en financieel jaarverslag, de volgende zaken aan de orde:
- Het opvullen van de vacature van secretaris. Onze huidige secretaris Hub Jennekens heeft zijn functie ter beschikking moeten stellen wegens drukke werkzaamheden. Tot aan de ledenvergadering wordt hij door Wout Koekoek vervangen. Wout wordt door het bestuur tevens als kandidaat voorgedragen. Andere kandidaten kunnen bij ondergetekende worden voorgedragen tot maximaal één uur voor aanvang van de vergadering.
- HCC Dagen.
- Stand van zaken gebruikersbijeenkomsten.
- Stand van zaken softwarebibliotheek.
- Onderwijs-BBS.

Leden van de gg krijgen in september een uitgebreide uitnodiging.

HCC Dagen
Ik heb u in het vorige nummer opgeroepen om uw groepering te steunen tijdens de komende HCC Dagen. Van u wordt hooguit een halve dag inzet gevraagd ten behoeve van de bezoekers van onze stand. Wij vragen uw hulp voor demonstraties, verkoop en informatieverstrekking. Vooraf krijgt u uitgebreide informatie over de organisatie van beide dagen en uw aandeel daarin. We hebben een tiental mensen nodig. Er heeft zich al één lid gemeld. Wie volgt?

Wil Veen-Banning

HCC Pascal gg

Het thema op zaterdag 5 oktober, de laatste gebruikersdag van dit jaar, is Pascal en onderwijs. Dit thema wordt van twee kanten belicht: de kant van de softwareontwikkelaar en die van de docent/gebruiker.
Pascal is oorspronkelijk ontwikkeld voor gebruik in het onderwijs, om te leren programmeren. Intussen is (Turbo) Pascal geëvalueerd tot een veelzijdige programmeertaal die uitstekend geschikt is om onderwijskundige programmatuur te maken. Iets dat in het public domain-circuit volop valt waar te nemen. Ook Turbo Pascal voor Windows is geschikt om programma's voor het onderwijs (bijvoorbeeld voor de Conamus-computers) te maken. Over dit soort zaken en nog veel meer gaat de themadag, die samen met de Onderwijs gebruikersgroep wordt georganiseerd. Vooral leden van de Onderwijs gg zijn op deze dag van harte welkom. (Dat is trouwens iedereen die in dit onderwerp is geïnteresseerd).
De agenda is als volgt:
10.00: Zaal open, verse koffie.
10.30: Lezing over de mogelijkheden van (Turbo) Pascal voor gebruik in educatieve software (Pascal gg).
12.00: Lunch.
13.00: Lezing over de onderwijskundige eisen die aan educatieve software worden gesteld (Onderwijs gg).
14.30: Discussie. Vragen kunnen schriftelijk worden ingediend. Met medewerking van een panel, worden deze bediscussieerd en beantwoord.
16.00: Sluiting.

Oproep
De Pascal gebruikersgroep wil graag meer voor haar leden doen. Daarom heeft zij dringend behoefte aan uitbreiding van haar staf. Wij zoeken mensen die zich voor hun liefhebberij willen inzetten met het coördineren en uitbouwen van één (of meerdere) werkgroepen. Reacties worden met spanning ingewacht bij de secretaris (01899-11819) of voorzitter (01720-45716).
Naar aanleiding van de introductie van Turbo Pascal voor Windows is er door enige enthousiaste leden een werkgroep TPW gestart. Wie interesse heeft om mee te doen, is welkom. Graag een briefje met naam, adres, telefoonnummer naar het secretariaat. Of bel even met uw secretaris of voorzitter.

Lid worden?
Dat kan. Als HCC lid hebt u het voorrecht om, door het kaartje ergens in deze Nieuwsbrief in te vullen, gratis of tegen geringe vergoeding lid te worden van de Pascal gebruikersgroep.
Correspondentieadres (ook voor vragen):
Secretariaat HCC Pascal gebruikersgroep
Dhr. F.M.W.Doove
Severij 5
3155 BR Maasland

Voor kopij en alle zaken omtrent Blaise:
Redactie Blaise
Dhr. R.F. van Naerssen
Pijlstaartlaan 16
3645 GS Vinkeveen

Betalingen, ook voor de flop van de dag en Blaise: gironummer 2708092, ten name van HCC Pascal gg, Halsteren. Vermeldt het doel van de betaling en het disketteformaat. Bij betalingen via Girotel graag uw volledige adres vermelden.

Paul Uljé

HCC P2000 gg

Omdat de ledenraadvergadering van de HCC is verplaatst naar 7 september, heeft het bestuur de P2000 gg gevraagd onze gebruikersdag te verplaatsen. In goed samenspel met het HCC-kantoor en andere groeperingen zijn wij er in geslaagd ruimte te vinden op zaterdag 21 september (tussen 10.00 en 15.30 uur), ook in de kantine van het HCC-kantoor in Houten. Op die dag hebben wij, naast onze gewone activiteiten, tevens een ledenvergadering. De agenda voor die vergadering verzonden wij reeds dit voorjaar. Verder hopen wij op 21 september weer 'nieuwe' hardware aan te kunnen bieden.
Tijdens onze gebruikersdagen en op de HCC Dagen (22 en 23 november) kunt u bij ons terecht met vragen over de diverse types P2000 en de P2500 en randapparatuur. U kunt daar ook actieve mede-computeraars ontmoeten.

Postzegels
De P2000 gg kan voor de diverse types ook public domain software leveren. Vraag een lijst aan door toezending van een aan uzelf geadresseerde envelop met daarbij gevoegd twee postzegels van 80 cent (zet in de linker bovenhoek het type computer) aan: HCC P2000 gg, Adm. de Ruyterweg 28-2, 1056 GJ Amsterdam.

Fido
Door langdurige ziekte van de sysop is onze Fido lange tijd buiten bedrijf geweest. Wij verwachten echter dat onze Fido voor 1 september weer bereikbaar is op 020-6892992.
Voor uw telefonische vragen kunt u bellen naar 020-6892875 (Anet Hilgersom), van maandag tot vrijdag van 19.00 tot 21.00 uur.

HCC Sharp MZ gg

De afgelopen twee maanden waren er geen Sharp-bijeenkomsten. De enige uitzondering was op 29 augustus in Groningen. In september kunt u gelukkig weer terecht in De Bilt, Hengelo, Eindhoven, Roosendaal, Stadskanaal, Goes en Goirle. Op twee zaterdagen wil ik extra de nadruk leggen: 14 september in De Bilt en 28 september in Hengelo. Deze twee data zijn in eerdere overzichten een dag later vermeld! Met name voor De Bilt geldt dat data doorgaans op een zondag vallen. Wie van ver moet komen kan misschien juist nu een bezoek combineren.

Controllers
Ingebouwde interfaces voor het aansturen van diskdrives zijn weer leverbaar. Naast een grote en snelle opslagcapaciteit, biedt het een toegang tot CP/M en zelfs data-uitwisseling met MS-DOS. De prijs bedraagt circa ƒ 150,- en de kaart is verkrijgbaar op de landelijke bijeenkomst of via uw regio-coördinator.
CP/M ProgramMix is het nieuwe blad voor CP/M-gebruikers. Belangstellenden voor een proefnummer kunnen contact opnemen met Ton de Pan.
In De Bilt kunt u nu ook terecht voor het herinkten van printerlinten. Ze worden voor vijf gulden van nieuwe inkt voorzien.

Argonaut
De redactie van Argonaut is op zoek naar korte tips of verhalen. Het adres voor deze kopij is: Lis 14, 1273 CD Huizen.

Jan Jonkman

HCC Sinclair gg

De nieuwe, snelle ROM voor de Opus Discovery slaat goed aan. Sinds het uitkomen van Quick-DOS zijn er al een kleine vijftig verspreid. Het is daardoor ook duidelijk, dat er nog veel Discovery's in gebruik zijn. Na een Netmail-bericht zijn er zelfs reacties geweest uit Italië, Duitsland en Engeland. Dat is voor onze gebruikersgroep een goede zaak, want daarmee zijn er contacten gelegd met buitenlandse Sinclair-clubs. De taal is soms een probleem. Het lezen van Engels valt meestal wel mee, maar het beschrijven en vertalen van onze Nederlandse ontwikkelingen is niet eenvoudig. Welke Sinclair-gebruiker ziet hier een uitdaging in?

Specterm

In mijn vorige stukje in de Nieuwsbrief kondigde ik een nieuw terminalprogramma aan. Welnu, 'Specterm' is klaar met versies voor wel acht verschillende RS232-interfaces. Het driemanschap Raats/Versluis/Weijgers heeft er een handig en snel programma van gemaakt. Wie een 2400 baud Hayes-modem wil aansluiten op (bijvoorbeeld) zijn Spectrum 128K moet beslist achter Specterm aan. Het programma is public domain en is onder andere te downloaden in Sinclair Box.

Emulators

Wist u dat er voor diverse 'grotere' computers Sinclair-emulators bestaan? Bekend zijn vooral de ZX81- en QL-emulators voor de Atari ST. De laatste tijd komt ons steeds meer ter ore: ZX81 op de QL, Spectrum op de Atari ST en zelfs op de PC. De laatste is van Italiaanse herkomst, vereist minimaal een 80286-processor en staat klaar in Sinclair Box.

Z88

Het is bekend dat ook de Z88 een Sinclair-produkt is. Daarom wordt onze gebruikersgroep vaak benaderd door Z88-gebruikers. We kunnen deze mensen niet altijd goed helpen, maar we weten ook dat ze eigenlijk elkaar zoeken! Wij kennen maar één goede oplossing: meldt u. In ons blad is best een hoekje vrij en op de gebruikersdagen bent u welkom! In Houten zijn we dit jaar nog op 26 oktober. Vanzelfsprekend zullen we ook present zijn op de HCC Dagen van 29 en 30 november, misschien wel met Z88'ers.

Kees Versluis

HCC Tandy gg

Indien u op uw model 2000 de bekende pakketten WordPerfect en DrawPerfect wilt gebruiken, dan is dat na een kleine wijziging mogelijk. Hubert Patijn kan u precies vertellen waar u deze aanpassingen kunt aanbrengen. Ook voor geheugenuitbreiding en het aansluiten van een 3,5 inch diskdrive aan deze computer kunt u bij hem terecht.

Acties

Op dinsdagavond 17 september is er een lustrumfeestje met diverse aantrekkelijke acties. De jarige tracteert op een tasje met inhoud en er is een gratis verloting met prijzen voor de leden van de Tandy gg en alle andere aanwezigen. Tandy is aanwezig voor produktinformatie, computerdemonstratie en vrijwel zeker ook met een aanbieding. De deelnemers tonen u hun activiteiten op de diverse modellen Tandy-computers en daar zijn ook enkele bijzondere toepassingen bij. Van vrijwel ieder model is er wel een exemplaar aanwezig en dat betekent dat u kunt zien dat de oudjes het nog steeds goed doen.
Wij nodigen u dan ook van harte uit voor een bezoek aan deze bijeenkomst. Uw komst maakt de feestvreugde groter en misschien gaat u wel met de hoofdprijs naar huis. Tot ziens op dinsdag 17 september vanaf 19.30 in zalencentrum Rustburcht, Strevelsweg 760 in Rotterdam-Zuid.

Piet Huisman

HCC Tulip gg

In de afgelopen maanden heeft het bestuur een tweetal bijeenkomsten bezocht. De eerste was de ledenraadvergadering in het HCC-kantoor in Houten op 25 mei jongstleden. Daarvoor ontvingen we zowel een convocatie als een agenda.
De vergadering werd geopend en na veel geharrewar en onduidelijkheden weer gesloten omdat het vereiste quorum niet aanwezig was (de opzet van het HCC-bestuur). Eén en ander was zeer onbevredigend en dat vonden (gelukkig) niet alleen wij. Naar aanleiding hiervan werd spoedig daarna, op initiatief van een aantal leden en de voorzitter van de P2000 gg, op 12 juni een informele bijeenkomst belegd in het HCC-kantoor in Houten. Hiertoe werden alle betrokkenen uitgenodigd. Zowel afgevaardigden van gebruikersgroepen als leden van het HCC-bestuur waren uiteindelijk aanwezig. Op informele wijze werd op zeer positieve wijze van gedachten gewisseld om tot een verbetering te komen. Het bleek een heel constructieve samenkomst. Zaken werden verduidelijkt en er kwam inzicht in de heersende problemen. Hierdoor ontstond veel begrip en hebben we weer volop vertrouwen in de toekomst van en met de HCC.

HCC Dagen

Met betrekking tot onze activiteiten willen we u laten weten dat u het bestuur (met de nodige helpers) weer aan kunt treffen tijdens de HCC Dagen op 22 en 23 november in de Jaarbeurs in Utrecht. We zijn intussen al gestart met de voorbereidingen en hopen op de beurs een groot aantal leden te begroeten.
Verder zijn wij aanwezig op de gebruikers- en informatiedag in Zevenaar, op 14 september aanstaande. Daar 'vissen' we berichten uit de ether en maken ze zichtbaar op het scherm. Ook tonen we, met medewerking van Tulip Nederland, weer diverse nieuwe Tulip-modellen en bent u in de gelegenheid uw vragen te stellen aan de aanwezige bestuursleden. Als u tijd hebt en Zevenaar ligt in de richting, kom dan eens langs!

John Piek

HCC Watersport gg

Zondag 20 oktober is voor de rechtgeaarde watersporter van groot belang, want dan wordt in het kantoor van de HCC in Houten de eerste vergadering gehouden van de Watersport gg. Uit de enquête blijkt dat meer dan negentig procent van de leden zal komen, dus wordt er op een grote opkomst gerekend. Op dit moment is nog niet te zeggen wat het volledige programma zal inhouden. De volgende punten komen in ieder geval aan bod:
Verslag van de stand van zaken
Verkiezing van het bestuur
Demonstraties van programma's
Uitslag enquête
Vorming van deelgroepen
Er zal binnenkort nog een aparte uitnodiging worden verstuurd aan alle leden van de Watersport gg.

Oproep

Verder wordt er veel geklaagd over slechte PD-software. Hierbij een oproep aan onze leden om de software door te spelen aan ons nieuwbakken bulletinboard of om zelf een programma te maken.
We ontvingen van ons lid Jules Hofman een mooie vaarsimulator, die zijn weg naar het BBS alweer gevonden heeft. Sinds enige tijd zijn wij namelijk een onderdeel van Emmen-1. Beheerder Frans van Helden heeft ons daar gastvrijheid verleend, zodat PD-software direct op de harddisk terecht komt. Een tweede interessant bulletinboard is dat van 'Datacombinatie', bereikbaar onder telefoonnummer 01883-20020. Ons lid Rob Raaman heeft zijn BBS ook voor het 'brede' watersportpubliek met de nodige software ingericht. Hij hoopt op veel belangstelling.
Op de ledenvergadering zal er zeker een PD/BB werkgroep moeten komen om het bestuur te ontlasten van dit soort werkzaamheden.
Een tweede werkgroep die er vrijwel zeker zal komen, is een groep Communicatie, aangezien voor dit onderwerp veel belangstelling bestaat.
We hopen dat er voldoende mensen aanwezig zullen zijn die de taken op specialistische deelgebieden willen overnemen.
Alle leden worden hierbij ook uitgenodigd om zich kandidaat te stellen voor het bestuur.
Het huidige bestuur bestaat uit:

Jaap van Goor (voorzitter)
Jaap Gestman Geradts (secretaris)
Bron de Poorter (penningmeester)

Dit is eigenlijk te weinig en er is zeker nog plaats voor twee extra bestuursleden. Wie zich daartoe geroepen voelt, kan zich wenden tot het secretariaat van de Watersport gg.
Leden die zich op andere wijze voor de gebruikersgroep willen inzetten zijn eveneens van harte welkom. We denken hierbij bijvoorbeeld aan het bemannen van de stand op de HCC Dagen, het jagen op PD-software, etcetera.
Lid worden van de Watersport gg gaat het eenvoudigst via het HCC-kantoor in Houten. Voor alle andere vragen en opmerkingen is het secretariaat van de gg altijd bereikbaar.

Jaap Gestman Geradts

De HCC Computerverzekering

Met de HCC Computerverzekering bent u gedekt tegen schade die plotseling aan uw hardware optreedt: diefstal, beschadiging en dergelijke. Uw inboedelverzekering dekt deze schade meestal slechts beperkt of helemaal niet! De HCC Computerverzekering biedt een goede dekking tegen een lage premie. Bij apparatuur ouder dan een jaar geldt een gunstige afschrijvingsregeling.

De jaarpremies zijn:
ƒ 36,11 tot ƒ 5.000,-
ƒ 52,83 van ƒ 5.000,- tot ƒ 10.000,-
ƒ 69,55 van ƒ 10.000,- tot ƒ 25.000,-
ƒ 86,27 van ƒ 25.000,- tot ƒ 40.000,-
ƒ 119,71 van ƒ 40.000,- tot ƒ 60.000,-
ƒ 153,14 van ƒ 60.000,- tot ƒ 80.000,-
ƒ 186,58 van ƒ 80.000,- tot ƒ 100.000,-

Daarnaast wordt u elk jaar ƒ 5,- administratiekosten in rekening gebracht. Indien u echter een machtiging tot automatische incasso afgeeft (zie het formulier op deze pagina) krijgt u een korting van 50% op de administratiekosten, u betaalt dan slechts ƒ 2,50!

- De verzekerde moet lid van de HCC zijn
- De verzekerde apparatuur moet eigendom van de verzekerde zijn en moet zijn opgesteld op het privé-adres van de verzekerde.
- Bij tijdelijke opstelling van de apparatuur op een andere plaats dan het privé-adres van de verzekerde (mits niet het zakenadres) blijft de dekking van kracht.
- De dekking geldt binnen Nederland.
- Er is een eigen risico van ƒ 150,- per schadegeval.
- De dekking gaat in bij ontvangst van uw betaling, of onmiddellijk wanneer u een incassomachtiging afgeeft!

Wat te doen bij schade

- Indien een door de HCC computerverzekering gedekte schade optreedt kunt u telefonisch een schadeformulier aanvragen bij het HCC Kantoor (03403-78788).
- Het kan zijn dat de verzekeraar een expert naar de schade wil laten kijken. Gaat u daarom nooit zonder overleg met de verzekeraar tot reparatie van de schade over.
- Bij schade door diefstal moet u met het ingevulde schadeformulier (een kopie van) het procesverbaal inzenden.

Vul het aanvraagformulier in!

U kunt deelnemen aan de HCC Computerverzekering door het aanvraagformulier hiernaast volledig en naar waarheid in te vullen en (liefst samen met de incassomachtiging) te sturen naar:

HCC
Afdeling Ledenadministratie
Postbus 149
3990 DC HOUTEN

Regeling Incasso

1. Voor rekeninghouders bij de Postbank of een andere bank bestaat de mogelijkheid om regelmatig terugkerende betalingen op een gemakkelijke wijze te regelen. Daartoe verleent u machtiging door invulling en ondertekening van de hiernaast afgedrukte machtiging.

2. Als u niet akkoord gaat met een incasso-overschrijving, dan kunt u het bedrag laten terugboeken. U moet hiervoor binnen een maand na de afschrijving schriftelijk een verzoek indienen bij het giro- of bankkantoor waar uw rekening wordt geadministreerd. Het bedrag zal zonder verdere navraag worden gerestitueerd.

3. U moet er voor zorgen dat er steeds voldoende saldo op uw rekening aanwezig is.

4. Mededelingen van intrekking en wijziging dient u te richten aan de HCC, uiterlijk een maand voor datum van ingang van de betalingstermijn.

5. De afschrijving van het contributie- of premiebedrag geschiedt bij het begin van de betalingstermijn.

6. De machtiging tot automatische incasso betreft uitsluitend de inning van contributiegelden en premies en kosten van de HCC Computerverzekering.

Aanvraagformulier HCC-computerverzekering

Naam: .... HCC lidnr.: ....

Adres: ....

Postcode + woonplaats: ....

Het betreft een nieuwe aanvraag/wijziging (doorhalen wat niet van toepassing is) wenst voor de in zijn/haar bezit zijnde computer(s) met bijbehoren een HCC computerverzekering.
De apparatuur bestaat uit:

Artikel	Merk	Serienr.	Bouwjaar	Nieuwwaarde (incl. BTW)
				ƒ
				ƒ
				ƒ
				ƒ
				ƒ
				ƒ
				ƒ
				ƒ
				ƒ
			Totaal	ƒ

Plaats: .... Datum: ....

Handtekening: .... Gewenste ingangsdatum: ....

MACHTIGING

Giro: [ ] Bank: [ ]

bij bank: ____________

te: ____________

Ondergetekende verleent hierbij tot wederopzegging machtiging aan de Hobby Computer Club (HCC) te Houten om van zijn/haar bovengenoemd rekeningnummer bedragen te doen afschrijven die verschuldigd zijn wegens de contributie voor het lidmaatschap van de HCC en de premie en kosten voor de HCC computerverzekering.

Naam: ____________ HCC lidnr.: ____________

Straat: ____________

Postcode: ____________ Woonplaats: ____________

Hij/zij verklaart zich akkoord met de geldende bepalingen en voorschriften.

Hij/zij heeft tevens kennis genomen van de incasso-regeling.

Handtekening
rekeninghouder ____________

Deze 'Publish Ware'-aflevering van de DOS gg is geheel voor onze CP/M-ers: de gebruikers van het CP/M operating systeem. We gaan in op vier kort geleden verschenen volumes.

VOLUME 862 - Disk sector Editor, Disk catalog system, ZMP overlays (968) ZMP15 is een ZMODEM-programma dat ook het XMODEM- en YMODEM-protocol ondersteunt. Hiervoor zijn inmiddels vele machinespecifieke aanvullingen uitgebracht, die ZMP optimaal aan een systeem aanpassen. Zie verder de docu- mentatie voor ZMODEM op andere volumes, o.a. VOLUME 968.

DU-V89, van Ward Christensen, 09/01/85, werkt onder CP/M 1.4, 2.x en 3.x en verlangt geen aanpassingen voor de diverse hardwareconfiguraties. Het stelt zich automatisch in op het aantal sectoren, tracks, grootte van de directory enzovoort.

FIND54, van Irvin M. Hoff, 27/01/86, zoekt tekst in een file en geeft de regel weer waarin het gezochte voorkomt. Gebruik van 'wildcards' toegestaan en zoeken in meerdere files. Nuttig met MAST.CAT of MAST.LST catalogusprogramma's.

NULL, Versie 1.0, van Guy Gamble. Deze utility vervangt 'ASAVE 0 filename.ext' van CP/M 2.2 en eerdere versies. Dit maakt een directory-ingang als -.123 mogelijk bij het MCAT programma en CP/M Plus operating system.

MCAT, van Irvin M. Hoff, 08/29/84, is een catalogusprogramma voor CP/M. Het voegt aan de MAST.CAT file de directory-inhoud toe van elke disk die wordt gebruikt. Zo wordt de MAST.CAT aangepast en up-to-date gehouden. Het programma ondersteunt zowel CP/M 3.0 als CP/M 2.2, etc. MCAT vervangt de programma's FMAP, QCAT en UCAT van Ward Christensen en kent een aantal uitbreidingen:

- Past zelf ruimte en bufferlengte aan.
- Instellen mogelijk van de optimale disk bufferlengte (via MCAT.SET) zonder opnieuw te moeten assembleren. Default is 256. De gebruiker krijgt advies om de grootte van de buffer aan te passen.
- Abort mogelijk met CTL-C or CTL-X.
- Toont met 'USER is set YES' in welke userarea de diskfile is.
- Toont het disk-IDnummer van de actuele disk.
- Het programma XCAT maakt automatisch een nieuw cross-reference bestand MAST.LST op schijf, of afgedrukt op de printer.

XCAT43 van Irvin M. Hoff, 20/11/85, gebruikt de CP/M catalogusfile MAST.CAT. en maakt een nieuwe cross-reference, die meteen kan worden afgedrukt in paginaformaat, of bewaard in een bestand. Ook bestanden groter dan het beschikbare geheugen kunnen worden verwerkt. Het aantal exemplaren van een programma wordt dan gegeven. Het aantal filenamen dat kan worden verwerkt is enorm en het gaat snel.

VOLUME 863 - Uitpakken ARK, LZH, ?Z?, crunch, ZIP en SQ. Met broncode.

CRLZH11.LBR van R. Warren, 4/9/89. Als het LZH encoding algoritme je niet bekend is dan moet je eerst met NULU de files van deze library uitpakken. UCRZLH11.COM is niet gecomprimeerd en decodeert alle bestanden. Broncode aanwezig.

CRLZH en UNCRLZH zijn afgeleid van Steve Greenberg's CRUNCH en UNCRunch V2.4 en gedragen zich dan ook precies hetzelfde. (Alleen LYH wordt LZH !)

LT29.LBR, 2/9/89, van C. B. Falconer. Ondersteunt .LZH gecodeerde files met nog een aantal voordelen ten opzichte van 'TYPE'. Afgeleid van LUX. Het werkt echter ook op 8080 systemen!

UNZIP v0.99 voor CP/M, van Steven Greenberg, 12/9/89:

- Verwerkt nu elke file ongeacht de methode van comprimeren die is toegepast of de versie van PKZIP die werd gebruikt.
- Geeft een complete ZIPfile directory listing.
- Bewerkt ook 'self extracting' .EXE-zipfiles.
- Soupeert voor alle functies niet meer dan 46 KB geheugen.

VOLUME 864 - Snelle FileCopy, CP/M 3 printspooler, ZDISX disassembler update.

ACOPY, versie 2.2, Terry Hazen, Los Gatos, is een snel kopieerprogramma voor de Z80, met veel mogelijkheden. CP/M- en MS-DOS-syntax, compatibel met ZCPR3. Heel geschikt voor werken met RAM-disk. Het programma kijkt of genoeg ruimte op de doeldiskette aanwezig is.

LISTRSX van Andy Metcalfe, versie 1.2, 19/8/88. Een programma dat laat zien hoe RSX past in een CP/M+ systeem. Het print alle RSX residente programma's en geeft entry point adressen in Hex.

SPOOLER van Andy Metcalfe, versie 1.3, mei 1989. Het programma stuurt de printer, terwijl de gebruiker verder kan werken op de terminal.

In tegenstelling tot andere soortgelijke programma's onder CP/M, zoals Digital Research's CP/M 1.4 DESPOOL utility, en de (public domain) CP/M 2.2 utility UNSPOOL op SIG/M Vol 115, die geen van allen lopen onder CP/M+, draait dit programma op elke CP/M+ machine met een 8080, 8085, Z80 of 64180 CPU. Ofschoon het werkt met één enkele drive is het toch beter een tweede beschikbaar te hebben, omdat de schijf met het af te drukken bestand natuurlijk niet mag worden verwijderd! Een RAM-disk kan uitkomst bieden.

ZDISX van Chris Maxfield, Londen, januari '88, is een disassembler voor programma's die voor de 8080 of Z80 geschreven zijn. Hij genereert een ZILOG/MOSTEK or TDL/8080 assembly broncode op het scherm of op schijf. Een doelprogramma (.COM file) kan altijd worden geladen in de disassembler en er is een aantal utility's beschikbaar om die te testen en bekijken. **ZDISX** heeft zelf een Z80 nodig om te lopen.

De broncode van ZDISK kan worden geassembleerd met Z80ASMUK of ZSM of met doorgaans elke andere ZILOG/MOSTEK assembler.

VOLUME 865 Datacom-programma's voor Amstrad CPC/PCW, Superzap en ASM updates.

ZSM versie 2.9 T is een assembler voor de Z80 microprocessor. Het gebruikt de standaard ZILOG/MOSTEK mnemonics, ondersteunt conditioneel assembleren en produceert een Intel .HEX file, geschikt voor de CP/M LOAD utility. ZSM is schijfgeoriënteerd, d.w.z. broncode wordt van schijf gehaald en de doelcode wordt ook weer naar schijf geschreven, evenals een printfile.

SPZ van O. Pretzel, maart 1989, is vergelijkbaar met DU. Het programma is menugestuurd en behoeft weinig documentatie. SPZ maakt het mogelijk disksectoren te veranderen, hexadecimaal of in ASCII. Een Z80 is noodzakelijk, behalve voor wie SPZ aanpast voor de 8080, wat een behoorlijke klus is.

HOE BESTELLEN?

Een DOS gg volume kost *f* 6,- op 5,25 inch floppy. Door er meer tegelijk te bestellen ontvangt u niet alleen meer programmaplezier (als DOS gg lid krijgt u elke 6e disk gratis!), maar bespaart u bovendien op de kosten. Voor elke zending moeten wij *f* 5,- administratiekosten in rekening brengen.

Het besteladres is:
ProgrammaTheek, Postbus 8086, 1180 LB Amstelveen.

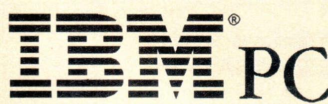
Vermeld vooral het gewenste disketteformaat en wacht met betalen op de acceptgiro, die met de zending wordt meegestuurd.

Op de Fido's van de DOS gg in uw regio (in het verenigingsnieuws vindt u de telefoonnummers) kunt u zien en downloaden wat op dit moment ter beschikking staat.

Commentaar, vragen of sugges-

ties kunt u kwijt in de message-area van die Fido of bij één van de vraagbaken, zoals vermeld bij het verenigingsnieuws van de DOS gg.
De MS-DOS diskettes die regelmatig uitkomen vindt u uitgebreid behandeld in de Software Bus van de DOS gg, waarop u zich kunt abonneren. Ook verschijnen er regelmatig CP/M volumes, die u op verzoek als 'aanhangwagen' dan gratis krijgt toegestuurd. Deze Publish Ware bijdrage was geheel aan onze CP/M-ers gewijd, hetgeen bewijst dat CP/M nog springlevend is als Disk Operating System.

Ton van der Gaag

Gebruikersgroep

PCNL-diskettes De hier genoemde diskettes zijn afkomstig uit de PDS Software Bibliotheek van de IBM-PC gg. Al deze PCNL-diskettes zijn verkrijgbaar op zowel 5,25 als 3,5 inch diskettes. Zie voor bestelnummers, prijzen en de 10% korting voor leden van de IBM-PC gg de vier IBM-PC gg pagina's elders in deze HCC Nieuwsbrief. Als u combineert met een bestelling uit deze pagina's betaalt u maar één keer verzendkosten. Bij vrijwel elk programma is (vaak Engelstalige) documentatie aanwezig op de diskette.
Lege diskettes Speciale actie van de IBM-PC gg: u ontvangt bij aanschaf van losse PCNL-diskettes gratis lege merkdiskettes. Kijk voor details op de vier IBM-PC gg pagina's elders in deze HCC Nieuwsbrief.

PCNL1103 - MONOPOLY & PAM. MONOPOLY is de gecomputeriseerde versie van het gelijknamige bordspel. De weergave is in tekstmode, zodat een grafische kaart niet nodig is. Deze versie gaat uit van de oorspronkelijke Parker Bros uitvoering met straatnamen uit Atlantic City in New Jersey. De computer speelt de bank, zodat valsspelen niet mogelijk is.
PAM is de Painless Accounting Menu Manager, een eenvoudig menusysteem waarin de gebruiker zelf zijn programma's kan installeren, met o.a. password-protectie.

PCNL1105 - NUTS AND THINGS & PRINTSHOP ART. N&T is een bibliotheek van bestanden (*.DWG) voor gebruikers van het commerciële CAD-programma met de naam AUTOCAD (vanaf versie 2.6). De files moeten worden geïmporteerd als block-icons en bevatten tekeningen van schroeven, bouten etc. (N.B. de maatvoering is voor USA 'standard military hardware'). Deze diskette bevat verder verscheidene bibliotheken (*.NAM en *.DAT) met grafische plaatjes voor gebruik in het programma PRINTSHOP (PS zelf niet aanwezig!). Aanwezig o.a.: dieren, mensen, computers, muziek, patronen, transport, etc. Deze plaatjes kunnen ook bekeken worden met het programma GETART op PCNL1084.

PCNL1108 - XLISP v2.0 & SPA:WN. XLISP is een LISP-implementatie van deze vijfde generatietaal voor PC's. XLISP is gebaseerd op Common Lisp, maar bevat uitbereidingen op het gebied van Object Oriented Programming (OOP). Deze diskette bevat de compiler, een linker en uitgebreide (Engelstalige) documentatie. SPA:WN staat voor Structured Programming Automated: Warnier Notation. Een programmeerhulp voor het top-down programmeren in een willekeurige programmeertaal (BASIC, Pascal, dBASE, Assembler etc.). Met SPA:WN kan de programmeur zich in eerste instantie concentreren op het concept van het programma door het maken van een zgn. Warnier Diagram. Vervolgens wordt dit diagram stap voor stap ingevuld met statements in de betreffende programmeertaal. SPA:WN maakt uiteindelijk van de onderdelen een compleet programma. De Pascal broncode van SPA:WN is op diskette aanwezig, inclusief het Warnier Diagram (in een .WAR file die geschikt is voor SPA:WN zelf), waarmee het ontwikkeld is.

PCNL1211 - KAARTENBAK v1.2 & KAS/BANK/GIROBOEK v1.0. Nederlandstalige shareware van Wolfgang van Heeswijk. Met Kaartenbak is een adressenbestand aan te leggen en kunnen standaardbrieven worden verstuurd. Het bestand (maximaal 1 per subdirectory) is dBASE III compatibel. KBG is een eenvoudig systeem voor het bijhouden van persoonlijke uitgaven en ontvangsten, per soort (bijvoorbeeld reiskosten) en per grootboekrekening (bijvoorbeeld kas of giro), en voor het maken van overzichten. Interne boekingen (zoals van kas naar giro) zijn ook mogelijk. Het programma werkt volledig menugestuurd, enige nauwgezetheid is echter gewenst. De handleiding vertelt hoe een eigen rekeningenstelsel opgezet kan worden.

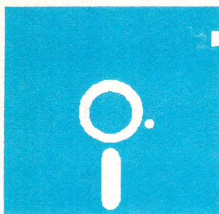
PCNL1213 - PC-JIGSAW v2, MTS II v2.24 & BLAST I v1.1. Drie leuke grafische spelprogramma's.
PC-JIGSAW is een leuk en educatief programma dat plaatjes opdeelt in puzzels van 9 tot 81 stukjes, die met de muis of met de cursortoetsen weer op de goede plaats gelegd moeten worden. Dit programma draait op alle grafische kaarten (speciale VGA-versie aanwezig op PCNL1170).
MTS (Music Transposition System) is een eenvoudig programma waarmee muziek geschreven en gespeeld kan worden op de PC. Het muziekstuk kan, met een 'springend balletje' als cursor, in zijn geheel of noot voor noot worden afgespeeld. Het gemaakte muziekstuk kan worden afgedrukt op een matrixprinter (alleen tekst of inclusief notenbalk). MTS draait op alle grafische kaarten. Het programma ondersteunt tevens de Tandy 1000SL/LT microfoonaansluiting voor meezingen(!) en is aan te sluiten op MIDI-apparatuur met een Roland MPU401 interface.
BLAST is een verslavende versie van het ping-pongspel, waarbij met een balletje een obstakel kapot geschoten moet worden. Vele opties voor batje, balletjes en/of obstakels. Draait op alle grafische kaarten, muisgestuurd of met het toetsenbord.

PCNL1214 - DISKSPOOL II, BRADFORD v2.03 & CPU v1.1. DPII is een resident printspoolprogramma met bijzondere mogelijkheden. De kleinste versie is slechts 14 K, printeroutput wordt (na compressie) geschreven naar schijf zodat er geen extra RAM geheugen gebruikt wordt. Er kunnen meerdere kopieën worden geladen, waardoor meerdere printers tegelijk te besturen zijn. Printerpoorten kunnen on-line geswitched worden en ook info die binnenkomt(!) over de seriële poorten kan worden opgevangen.
BRADFORD is een speciaal printprogramma voor matrixprinters, met maar liefst 41 fonts van hoge kwaliteit (waaronder sets met normale, vette en cursieve letters). De fonts zijn aan te sturen vanaf de commandoregel, met commando's in de tekstfile (ASCII of WordStar), of met macro's. Werkt op Epson FX, MX, IBM Graphics, Star Gemini of compatibele matrixprinters.
Met CPU tenslotte, Column Printing Utility, is het mogelijk om ASCII-tekstfiles in krantenstijl kolommen af te drukken.

Johan Hageman

Onde redactie van Marc van Munnen

In de rubriek Publish Ware kan elke afdeling of gebruikersgroep van de HCC haar software bibliotheek van public domain en shareware software onder de aandacht brengen. Bijdragen graag in ASCII-, Word-, WordStar-, of WordPerfect formaat, zonder opmaakcodes. Harde returns alleen aan bij einde alinea. Afbeeldingen in elk grafisch formaat zijn welkom. Bijdragen kunnen van redactiewege worden ingekort en verspreid over meer afleveringen.
Kopij voor Publish Ware kan worden ingeleverd op de Redactie Fido in Houten, tel. 03403 - 78220, file area 5.
Uiterste inzendtermijn voor HCC Nieuwsbrief 145 (november: PD-special!): 15 september 1991.

DOS gebruikers groep geGevens

PC-DOS MS-DOS OS/2 CP/M

VOL. 9.1

ProgrammaTheek: Hardware-eisen en rapportcijfers

De bestellijst met nieuwe MS-DOS volumes heeft wat uitbreidingen ondergaan. Die zelfde uitbreiding zal je gaandeweg in de DOS-gg Introduktiediskette, en het volume-overzicht (Minicatalogus) terug kunnen vinden.
Eerst de motivatie waarom we het doen, en dan de uitleg.

Welnu, we kregen meer en meer opmerkingen als volgt:
- "We kunnen door de bomen het bos niet meer zien in Cat van de Cat en Minicat"
- "Ik bestel met de introduktiediskette software en zie later pas dat ie een EGA-kaart en een harddisk eist, en die heb ik niet."

Cijfers

Voor het eerste probleem hebben we , of beter gezegd onze reviewers, ons op het pad van de **rapportcijfers** begeven. Elke disk krijgt nu door de reviewer of op basis van diens review, een cijfer tussen de 1 en de 5; van 'zwak' tot 'excellent'. Dit doen we echter niet altijd:
- een disk zonder vergelijking op de markt, specifiek wetenschappelijke software bijvoorbeeld, kan slechts een '0' (geen oordeel) krijgen;
- al het bestaande materiaal houdt een '0', geen terugwerkende kracht dus;
- sommige disks hebben een aantal verschillende toepassingen. De reviews geven dan veelal aparte rapportcijfers. Zijn die te middelen (bijvoorbeeld een 3 en een 5), dan doen we dat: zitten er zowel '1' als '5' oordelen bij dan is een '0' een beter eindoordeel.

Let wel dat ook een applikatie met een '1' best wel goed kan zijn, maar bijvoorbeeld voor een wel erg beperkte groep, of slechts een demo. We doen deze cijfers met pijn in ons hart, maar gezien de 100 DOS shells en 50 tekenprogramma's die er zo onderdehand zijn moet je leden die een advies willen (zonder zelf alle catalogi door te worstelen) dat kunnen geven. Wie zekerheid wil, zal toch de reviews volledig moeten doorlezen (zie SoftwareBus).

Eisen

Het tweede probleem is helemaal ontstaan door de Introdiskette. Wie namelijk uit de catalogus danwel Aanhangwagen bestelt, leest precies wat de hardware-eisen zijn voor een programma. Maar die introduktiediskette geeft zulke lekkere "hapklare brokken", kompakte informatie..
Vanuit deze zelfde gedachte hebben we dan ook voor alle **nieuwe volumes** (niet de 100 bestaande!) in de introdisk en natuurlijk ook in de geschreven review (SoftwareBus) twee velden "**Opmerkingen**" toegevoegd. Dit zijn kompakte aanduidingen van minimale hardware- en software eisen. Voor de eerste serie hadden we de volgende lijst gereed, maar deze zal zeker nog worden uitgebreid met termen als "LOTUS" en "WP":

720K:	Minimaal 720 K disks (liefst HD) nodig om te draaien
CGA:	Minimaal CGA-kaart (of emulator op Hercules)
DBASE:	dBASE III, IV o.i.d. nodig
EGA:	Minimaal EGA-kaart
EMS:	Programma werkt pas optimaal met EMS-geheugen
HD:	Hard Disk vereist
HERC:	Minimaal Hercules grafische kaart
MSWIN:	MS Windows vereist
VGA:	Minimaal VGA-kaart

De SoftwareBus

Dit blad verschijnt 6x per jaar en bevat artikelen over uiteenlopende onderwerpen en natuurlijk de volledige reviews-verslagen van de gereviewde volumes. Een overzicht van de allernieuwste verschenen volumes (7000-serie) treft u ook in elke SoftwareBus uitgave. Een abonnement op de SoftwareBus kost slechts ƒ 25,- per jaar; u kunt zich opgeven via het bestelformulier op blz 4 van deze DOS-GeGevens.
In de laatste nummers zijn o.a. de volgende artikelen verschenen:
-een serie over DOS voor beginners
-een serie over programmeren in PASCAL, degelijk opgezet.
-MS-DOS 5,0
-dBase-tips
-Bommen, Trojaanse paarden en Virussen
-Unix op Z80
-Expertsystemen
-Tips en truuks voor DOS-gebruik

Sssss(t)

Hier volgt een bericht over onze geweldig goedkope Software Service Super Selectie Systeem; beter bekend onder de naam S5.
De S5 bestaat uit een kroonselectie van de software librarian van de ProgrammaTheek, die 6x per jaar aan abonnees wordt toegezonden. Zoals al gezegd de S5 is alleen per abonnement verkrijgbaar en kost slechts f 24,- voor 5,25 inch en f 30,- voor 3,5 inch inclusief verzendkosten.
S5-abonnementen kunt u opgeven via de bestelformulier op blz 4 van deze DGG (DOS GeGevens).
In 1991 zijn tot nu toe verschenen:

vol. 2965	Tekstverwerkings konversie-programma's
vol. 4051	Mindreader, een zelfdenkende tekstverwerker
vol. 2559	ZAP 3.0, Zoetermeers Administratie Programma
vol. 4092	WAMPUM 4.0, een kompleet databasesysteem, met zeer uitgebreide, menugestuurde mogelijkheden, alles menu-gestuurd en dBase-compatibel

De nieuwste gereviewde volumes

Volume 2552 KASBOEK is een boekhoud-programma voor uw huishoudboekhouding. Het splitst uw uitgaven en inkomsten in een aantal categorieën, en geeft per periode een kompakt overzicht. Beperkt t.o.v. een 'zwaar' boekhoudpakket als HABO of ZAP, maar je hoeft geen boekhouder te zijn om ermee te leren werken; geen debet en credit, maar gewoon "uitgaven" en "inkomsten".

Deze versie van het programma KASBOEK is een demonstratieversie. Dat betekent dat het maximaal aantal in te voeren rekeningen beperkt is. Verder doet het alles wat het werkelijke programma ook doet. Beperkingen: er kunnen in de demonstratie - uitprobeer-versie maar maximaal 5 grootboekrekeningen en maximaal 40 mutatieposten worden ingevoerd.

Volume 4092 Wampum is een gegevensbeheer programma dat volledig dBase3 compatible is. Het beschikt over twee mogelijkheden: als eindgebruiker kan men Wampum gebruiken zoals men pc-File, dBase3, FoxBase+ of vergelijkbare programma's gebruikt: U kunt uw commando's interaktief geven; En het is mogelijk er applicaties mee te bouwen, zoals in dBase of Fox. Deze applicaties zijn vervolgens zelfstandig toe te passen.
Dat Wampum zo bijzonder is, komt echter niet voort uit de compatibiliteit met genoemde programma's, maar omdat het een werk- en programmeeromgeving biedt die volledig menugestuurd is.
Het is binnen Wampum mogelijk een gegevensbeheer-toepassing te maken, vrijwel zonder een commando in te tikken. Door het aangeven van de passende menukeuze is het programma in staat zelfstandig die programmacodes te schrijven in dBase, Fox, of Clipper code. U moet daarvoor wel de handleiding van ca 140 pagina's doornemen.

Volume 4123 bevat een heleboel bekende plezierige Window spelletjes zoals BACKGAMN, TAIPE, NIM, TICTACTOE, SOLITARE, FIFTEEN, BREAKOUT, PUZZLE EN DICE

Volume 4150 Dinosaur Data base is zoals de naam al zegt een soort van kaartenbak met allerlei gegevens over Dinosaurussen en aanverwante dieren uit lang vervlogen tijden. De presentatie van de informatie is in verschillende windows; Er is een grafische weergave van het dier zelf, een wereldkaart met de plaatsen waar het dier voorkwam, een window met familie naam e.d. en een window met informatie.

Volume 4155 en 4156 De FST (Fitted Software Tools) programmeringsomgeving lijkt sterk op de Turbo Pascal 3.0 programmeringsomgeving. Een eenvoudige editor gebaseerd op de bekende Wordstar commando's waarmee source files tot maximaal 64Kb aangemaakt kunnen worden. Vanuit deze omgeving zijn zowel de compiler, linker als een make faciliteit aan te sturen. Het geheel is simpel van opzet, maar voor een beginnende programmeur in eerste

VOL. 9.2

instantie voldoende om kennis te maken met deze Modula-2 implementatie.

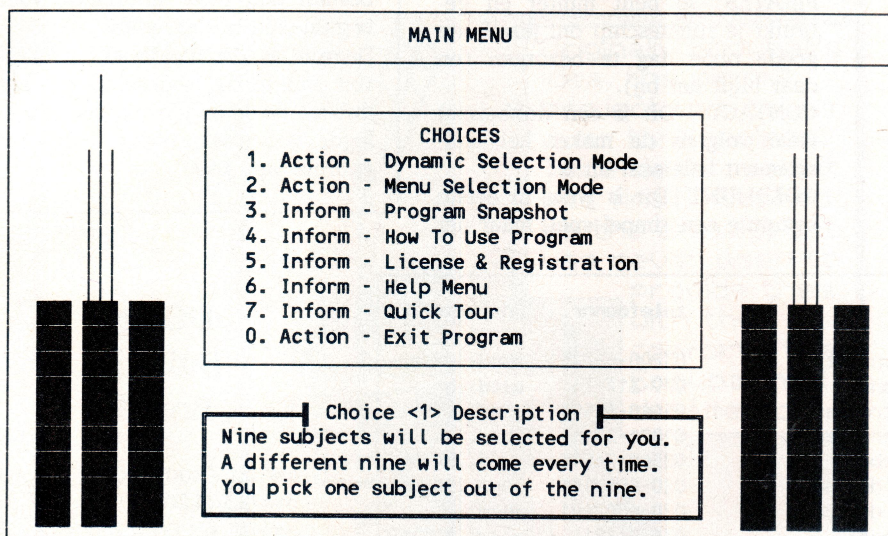
Het totale pakket bestaat uit een twee libraries, één voor het large memory model en één voor het huge memory model. De libraries worden in een eigen objectvorm meegeleverd. Naast de libraries is er een runtime gedeelte, en een tweetal voorbeeld programma's. Het eerste voorbeeld is een implementatie van het Xmodem transmissie protocol, het andere een implementatie van het Sieve programma.

Volume 4157 bevat een compleet leerboek om de taal **Modula-2** te leren. Naast een leerboek bevat het talloze voorbeeldprogramma's en antwoorden op de opgaven.
De kwaliteit van het leerboek is zonder meer hoog te noemen. Binnen professionele software houses in Nederland wordt het gebruikt om programmeurs kennis te laten maken met deze taal.

Denk erom: je hebt natuurlijk ook nog een Modula-2 compiler nodig om te kunnen oefenen. Op de Programmatheek volumes 4155 en 4156 vind je een shareware compiler.

Volume 4158 DISKDUPE kopieert disks van 320 tot 1440 Kbyte en kan zowel manual als automatisch samen met een auto-loader gebruikt worden. Het veelvuldig steken met bijvoorbeeld 3,5 inch disks is met deze Diskdupe echt helemaal voorbij. Diskdupe leest de gehele disk in een keer in en na verwisseling van de disk wordt de inhoud naar de nieuwe disk gekopieerd. Via speciale technieken wordt een image file op de harde schijf aangemaakt waardoor het mogelijk is om later meerdere verschillende kopieen te maken.

Volume 4162 en 4163 Typesetter PC is een soort WYSIWYG tekstverwerker.
Dat wil zeggen dat alles wat je op je scherm ziet, ook zo op je printer komt. Er zijn verschillende lettertypes te gebruiken, deze zijn opgedeeld in twee groepen: bit fonts (normale lettertypes, die e.v. vet, cursief, onderstreept zijn af te drukken) en stroked (grote lettertypes die aan te passen zijn). Hiermee kan je aardig uit de voeten om b.v. een mailing of een 'krant' te maken.

Mainmenu van Wisdom of Ages

Met het geïntegreerde tekenprogramma kan je je ook - simpel weliswaar - grafisch uitleven.

Volume 4190 Desktop Paint ziet er niet helemaal origineel uit, het doet sterk denken aan Dr Halo en Dr Genius, maar toch heeft het een eigen gezicht. Het programma werkt met iconen en pulldownmenu's, die met de muis bediend moeten worden. Het is een tekenprogramma dat werkt met bitmaps en is speciaal bedoeld voor mensen die werken met bijvoorbeeld Ventura Publisher, PageMaker, Publish It ,Word for Windows of WordPerfect. Voor al deze programma's worden dan ook de file-formaten ondersteund, zowel voor export als voor import. Bij wpg-files bestaat echter wel de beperking dat er geen kleur in mag zitten. Diegene die in bezit is van EMS, kan zich gelukkig prijzen. DPT ondersteunt EMS en maakt daarmee het bewerken van hele grote files mogelijk.

Volume 4197 Exler schermfonts voor windws is een verzameling fonts die gebruikt kunnen worden met:

Windows 2.x
Windows/286 2.1x
Windows/386 2.1x
Windows 3.x

Met hulp van het configuratie-scherm van Windows 3.0 zijn de fonts bijzonder eenvoudig te installeren. Hoe een en ander met de oudere versies van Windows moet, wordt uitgebreid verteld in de beknopte dokumentatie. De fonts zoals ze op deze schijf staan, zijn gemaakt voor gebruik met een EPSON 24-naaldsprinter. De fonts zien er erg mooi uit en doen het ook op papier erg goed.

Volume 4199,4200 en 4201: Een shareware **COBOL compiler** kom je niet elke dag tegen. COBOL is een taal met eigenschappen die over een zeer groot aantal configuraties heen werkt. Een COBOL programmeur is zodoende op heel veel machines inzetbaar. De afspraken over de taalelementen worden vastgelegd in ANSI verslagen. Immiddels kennen we COBOL '68, 74 en 85. Deze shareware compiler meldt 74-86 en suggereert daarmee dus ANSI 74 en ANSI 85.
Let op: De dokumentatie op de schijf is gebrekkig.

Volume 4214 bevat een aantal (grafische) spellen:

- PINNACLE Quizmaster - een Quiz-programma bedoeld voor het maken van trivia-quizzes. Deze quiz is slechts bedoeld als demo.
- SIX LETTER GAME - een eenvoudig woordspelletje waarbij het de bedoeling is om een woord van zes letters te raden.
- DUNGEON EXPLORER - heel mooi uitgevoerd voorbeeld van een graphic adventure. Je kiest een karakter en gaat met die karakter op onderzoek uit. Onderweg kom je allerlei schatten, monsters, geheimen, etc. tegen.
- ENTRAP - een schitterend behendigheidsspel onder supervga. Onder CGA en Hercules werkt dit spel minder schitterend.
- LUCKY8 - eenarmige bandiet. Er is een heel beperkt hulpscherm aanwezig. Elke dokumentatie omtrent benodigde hardware ontbreekt.

Volume 4250 en 4251, Wisdom of Ages: Het programma maakt het mogelijk aan de hand van een gekozen onderwerp een hele rij wijze uitspraken, gezegdes, enzovoort vanaf het verre verleden tot nu op het scherm te krijgen.

Volume 4268 Deze spellen zijn allemaal shareware.

- EGATREK -Deze EGA-versie om de klingeons een kopje kleiner te maken, is om zijn grafische werking al erg goed.
- PIRATES -Je bent muiter en gebruikt je ruimteschip om jezelf een goede oude dag te bezorgen (en daar blijft het bij).
- CONTACT - Dit is een dobbelspel waar volgens de maker het kanselement helemaal uit is.
- GOLDHUNT -Dit is weer in eerste instantie een simpel spel, maar het blijkt toch rottiger te zijn dan je denkt. De bedoeling is snel duidelijk: Je moet al het goud bij elkaar zien te rapen (een hele klus).

De grafiek is op CGA kwaliteit, maar het spel is leuk, en zeker voor bijna alle leeftijden geschikt.

VOL. 9.3

Update Bulletin

Volume 2550 - ZAP Zoetermeers Administratie Programma

Op volume 2550 zijn de volgende bestanden toegevoegd.

ZAPPRINT.ZIP	6.739 bytes
ZAPLES.ZIP	12.570 bytes

ZAPPRINT is een hulpprogramma om overzichten van ZAP te printen op printers die met losse vellen A4 werken (laser- en sommige inkjetprinters). Om teleurstellingen te voorkomen: het gaat om een noodoplossing en werkt dan ook wat omslachtig. De opties zullen in een volgende versie van ZAP worden ingebouwd.
ZAPLES is een handboek(je) dubbel boekhouden.
Zowel ZAP als de bijbehorende handleiding zijn geschreven voor gebruikers met een redelijke kennis van dubbel boekhouden.
Uit vragen van ZAPpers is duidelijk geworden dat er behoefte bestaat aan meer informatie voor beginnende boekhouders.
Daarom is dit handboek geschreven waarin de beginselen van het dubbel boekhouden worden uitgelegd, voorzover nodig voor het gebruik van ZAP.

BBS naam	SysOp	telefoonnr.	Snelheid
DOS-gg ProgrammaTel	Paul van Hattum	03200-46025	abcd...
DOS-gg SWboss West	Henk Jansen	079-317774	a.cd..h
DOS-gg DataBoss-Groenlo	Jaap Streuper	05440-65591	abcd...
DOS-gg Shareware	Wim Loerakker	01821-3014	abcd...
DOS-gg DOSBoss Oost	Mark Rebers	08360-26515	a.cd..h
DOS-gg DOSBoss West-1	Ed van de Bent	020-6982155	abcd...
DOS-gg DOSBoss West-2	Ed van de Bent	020-6002401	abcd...
DOS-gg DOSBoss Centrum	aXel Horst	03432-1814	a.cd..h
DOS-gg DOSBoss Zuid	Andre vd Wijdeven	04990-74979	..cd...
DOS-gg SWboss Noord	Gerard Hoijtink	05140-4494	abcd...
DOS-gg Delmare	ROn vd Nagel	01720-43983	abcdefh
DOS-gg NNN-positivoBoard	Erik de Ruijter	05787-2223	abcdefh

DOSgg Bulletin Boards

a=V21 (300/300bps)
b=V23 (1200/75bps)
c=V22 (1200/1200bps)
d=V22bis (2400/2400bps)
e=V32 (9600/9600bps)
f=V32bis (14400/14400bps)
h=HST (9600bps)

Bestelformulier

... Hierbij geef ik mij op als **lid** van de **HCC** en van de **DOS-gg** (11 Nieuwsbrieven + lid afdeling + lid DOS-gg) (excl. ƒ 10,- inschrijfgeld) 60,00
... Ik ben al lid van de HCC en geef mij hierbij op als **lid** van de **DOSgg**. (1e gebruikersgroep gratis; elke volgende ƒ 5,- extra)
Hierbij geef ik mij op als **abonné** op:
... SoftwareBus 25,00
... SoftwareServiceSuperSelectieSysteem (S5) 3,5' 30,00
... SoftwareServiceSuperSelectieSysteem (S5) 5,25' 24,00

ProgrammaTheek-Software

... Volumenummer(s) zie onder 3,5 inch 7,50
... Volumenummer(s) zie onder 5,25 inch 6,00
DOS-gg leden kunnen per bestelling per 5 volumes gratis één volume extra bestellen.

MSDOS

	nr.	omschrijving	opm	cijf
...	2550	ZAP 3.0 - Zoetermeers Administratie Programma		
...	2549	CAT van de CAT MS-DOS	720K	
...	2552	Kasboek 1.1 - Nederlands huishoudboekje *Demo*		2
...	2969	Windows 3 disks/schermutils, spel, plaatjes (Anti-Mac)	MSWIN	4
...	2970	Windows navigator shell, Almanak en plaatjes	MSWIN	4
...	2971	TeleReplica Remote Control (afstandsbediening)		5
...	4092	WAMPUM 4.0 - menugestuurde rDBMS voor DBF-bestanden	HD	4
...	4112	ME-TOO en WorkBook kinder-taalprogramma's; FontMaster	CGA	3
...	4123	MahJongg, Dice en andere Windows 2.x/3.0 spellen	MSWIN	3
...	4129	dBASE IV leerprogramma met oefeningen	DBASE	2
...	4143	WIN-QVT Datacom (DEC VT-terminal); WIN fractals	MSWIN	3
...	4150	Dinosaurus picture database	CGA	0
...	4152	Sourcekode ('C') voor ZOO en DWC archivers	HD	0
...	4155	FST Modula-2 Compiler v.1.1 - disk I	HD	4
...	4156	FST Modula-2 Compiler v.1.1 - disk II	HD	4
...	4157	Modula-2 TUTOR (ver 2.00)	HD	4
...	4158	DiskDupe - kopieer disks van 360 tot 1440 K	HD	3
...	4159	FormatMaster en CopyMaster - massa-diskproduktie	EMS	3
...	4162	Typesetter WUZIWUK- tekstverwerker/ D.T.P. Disk I	CGA	3
...	4163	Typesetter WUZIWUK- tekstverwerker/ D.T.P. Disk II	CGA	3
...	4165	I.P. Sharp APL interpreter	EGA	4
...	4166	ADA tutorial; compiler voor ADA		4
...	4171	SR-info dBASE-compatibele compiler Disk I	HD	4
...	4172	SR-info Disk II	HD	4
...	4184	SUPERMAINT - MAKE-systeem voor diverse programmeertalen	HD	4
...	4190	Desktop Paint - freehand tekenprogramma	HERC	4
...	4191	123-write: Toegang tot Lotus .WK? bestanden uit Basic	HD	3
...	4197	Exler schermfonts voor Windows	MSWIN	5
...	4199	Egul COBOL library deel I	HD	3
...	4200	COBOL library deel II; COBOL compiler met ISAM	HD	2
...	4201	Egul COBOL library deel III	HD	1
...	4202	Creativity Package Disk I	HD	0
...	4203	Creativity Package Disk II	HD	0
...	4214	Entrap, Dungeon Explorer, Ultraquize e.a. spellen	CGA	4
...	4225	Ornament Master - Party-organiseer-systeem	HD	2
...	4236	GhostScript - PostScript kloon met C source disk A		0
...	4237	GhostScript disk B; Engelse HYPHEN routines		0
...	4239	HEIDELBERG PostScript Soft Font		0
...	4250	Wisdom of the Ages - Spreuken (Fortune Cookies) disk 1		2
...	4251	Wisdom of the Ages disk 2		2
...	4268	EGATREK, GOLDHUNT en andere grafische spellen	CGA	0
...	4271	SPYGLASS hypertekst help; HISTorische CALender		4

Andere volumes: ....

VOL. 9.4

CP/M

Formaat (merk en type computer):
....
... 862 Multi-version Disc Sector Editor, Disc Catalogue system
... 863 The compleat util. disc for CRUN, UNZIP, ARC and LZH
... 864 Fast file copying util., CP/M 3 print spooler RSX, Updated ZDISX
... 865 Datacom voor Amstrad CPC/PCW, Superzap en assembler updates
andere volumes: ....

SoftwarePakketten

... Pakket(ten) (zie onder) 3,5" 30,00
... Pakket(ten) (zie onder) 5,25" 25,00

3,5"	5,25"	
... 20023	... 20025	Spelletjes Pakket No 1
... 20113	... 20115	Spelletjes Pakket No 2
... 20033	... 20035	DataCom Pakket
... 20043	... 20045	OS/2 Pakket
... 20053	... 20055	Compressie Programma's
... 20063	... 20065	DOS Tools Pakket
... 20073	... 20075	WordPerfect 5 Pakket
... 20083	... 20085	Pascal Pakket
... 20093	... 20095	Database Pakket
... 20103	... 20105	Gezondheids Pakket
... 20123	... 20125	Print Utilities Pakket
... 20133	... 20135	Grafische Utilities Pakket
... 20143	... 20145	Laser/Deskjet Pakket (3.5" ook ƒ 25,-)
... 20153	... 20155	dBase Pakket (3.5" ook ƒ 25,-)
... 20163	... 20165	CP/M - MSDOS Overbruggings pakket (3.5" ook ƒ 25,-)

Voordeelpakketten

... 20013	... 20015	Instructie Pakket	10.00
... 29003	... 29005	FIBO - FInancieel BOekhouden	20.00
... 29013	... 29015	HABO - HAndig BOekhouden	20.00
... 29023	... 29025	PEGEL - Huishoud Boekhouden	17.50
... 29033	... 29035	AsEasyAs Spreadsheet + cursus	32.00

The SoftwareBox.
Pakketen van meer dan 1 disk: ƒ 5,- per disk.
Pakketten van 1 disk: ƒ 7,50 (3,5") of ƒ 6,- (5,25")

		aantal dsk
... 2801.	MAXIMUS - HCC standaard BBS-syst. v.1.02A	3
... 2802.	FRONTDOOR - Mailer en Msg Editor, v 1.99C	2
... 2803.	XBBS - fijnregelbaar BBS-pakket+source, v.1.17	5
... 2804.	BinkleyTerm MS-DOS - **de** mailer 4 U, v.2.40	1
... 2805.	MBM116 - Message Base Mgr. voor points, v.1.40B	1

Laatste cijfer invullen: 3 voor 3,5", 5 voor 5,25"!

Per bestelling wordt ƒ 5,00 kosten berekend.
Stuur mij zo spoedig mogelijk wat ik hierboven heb aangekruist. Na ontvangst van de acceptgiro zal ik het bedrag direkt overmaken.

Gewenst MS-DOS-formaat: .... 3,5 " .... 5,25"

Naam:

Adres:

Postcode en plaats:

Telefoon:

Lidnr:

DOSgg-deb.nr:

Datum:

Handtekening:

In **open** envelop zonder postzegel sturen naar: **HCC DOS-gg, Antwoordnr. 3909, 3940 ZH Wijk bij Duurstede.**

PC-OKE PC-OKE PC-OKE PC-OKE

Pc-oke pc-oke pc-oke pc-

Pc-oke pc-oke pc-oke pc-ok pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-ok pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke p-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oe pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke c-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc oke c-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oe pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-

PC-Oke

Pc-oke pc-oke

PC-Oke versus PC-Oke

Pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-okepc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-okepc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke

pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-okepc-oke pc-okepc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-okepc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke

pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-okepc-oke pc-

pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-okepc-oke pc-okepc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-okepc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-okepc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke

pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-okepc-oke pc-okepc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke p

PC-Oke

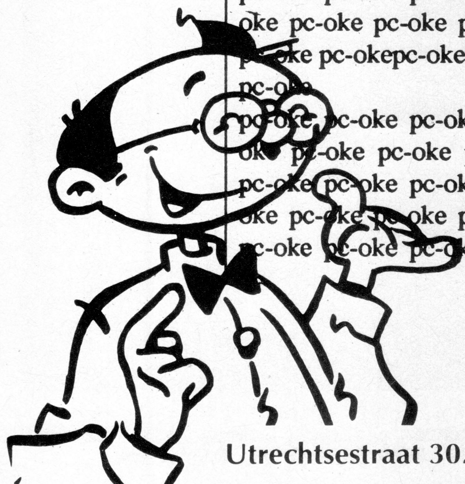
Pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-okepc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-okepc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke

pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-okepc-oke pc-okepc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-okepc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke

pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-okepc-oke

PC-Oke of PC-Oke

Pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-okepc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-okepc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke pc-oke

Artikelen HCC DOS gg

5409000	Softwarebus abonnement *)	ƒ 25,-
5409320	CP/M Catalogus Programmatheek deel 1	ƒ 20,-
5409321	CP/M Catalogus Programmatheek deel 1 + ringband	ƒ 27,50
5409375	Introductie in CP/M	ƒ 15,-
5409420	CP/M Catalogus Programmatheek deel 2	ƒ 20,-
5409421	CP/M Catalogus Programmatheek deel 2 + ringband	ƒ 27,50
5409425	CP/M A5 GG ringband	ƒ 15,-
5409450	CP/M Catalogus Programmatheek deel 1 + 2	ƒ 30,-
5409455	CP/M Catalogus Programmatheek deel 1 + 2 + 2 ringbanden	ƒ 45,-
5409490	Handleiding Pegel Boekhoudsysteem	ƒ 12,50
5409510	Handleiding GIAP/M Administratiesysteem	ƒ 12,50
5409525	Telecommunicatie met Kermit (users and protocolmanual)	ƒ 20,-
5409600	Softwarebus jaargang 1986 *)	ƒ 15,-
5409700	Softwarebus jaargang 1987 *)	ƒ 15,-
5409720	Het beste uit Softwarebus 83-87 CP/M	ƒ 15,-
5409900	Softwarebus jaargang 1989 *)	ƒ 15,-
5409990	Softwarebus jaargang 1990 *)	ƒ 15,-
5427001	MS-DOS Instruktiepakket (2 Diskettes (5,25") + Handleiding)	ƒ 15,-
5427100	MS-DOS GG A5 ringband	ƒ 15,-
5427200	MS-DOS Catalogus Programmatheek deel 1 + 2	ƒ 30,-
5427220	MS-DOS Catalogus Programmatheek deel 1 + 2 + 1 ringband	ƒ 40,-
5427300	MS-DOS Catalogus Programmatheek deel 3 + 4	ƒ 30,-
5427320	MS-DOS Catalogus Programmatheek deel 3 + 4 + 1 ringband	ƒ 40,-
5427490	Handleiding Pegel Boekhoudsysteem MS-DOS versie	ƒ 15,-
5427500	MS-DOS Catalogus Programmatheek deel 5 + 6	ƒ 30,-
5427520	MS-DOS Catalogus Programmatheek deel 5 + 6 + 1 ringband	ƒ 40,-
5427700	MS-DOS Catalogus Programmatheek deel 7	ƒ 15,-
5427710	Handleiding Fibo Boekhoudsyst.	ƒ 15,-
5427720	Handleiding Habo Boekhoudsyst.	ƒ 17,50
5427725	Het beste uit Softwarebus 83-87 MS-DOS	ƒ 15,-
5427800	MS-DOS Catalogus Programmatheek deel 8 + 9	ƒ 30,-
5427820	MS-DOS Catalogus Programmatheek deel 8 + 9 + 1 ringband	ƒ 40,-

Artikelen HCC Genealogie gg

5436011	Programmapakket Genea1_2, versie 1.94 (voor de PC-5,25"-360 Kb)	ƒ 20,-
5436021	Genealogieprogr. Zorn (versie mei '89) (dBase III + appl.(PC-5.25"-360 Kb)	ƒ 20,-
5436022	Genealogieprog. Zorn (versie dec. '90) (dBase IV appl. (VGA)/PC/5.25"/ 360 Kb)	ƒ 20,-
5436033	Familiegeschiedenis v. N3.0 (Hijdra) (2 disks 5,25" 360 Kb)	ƒ 25,-

Artikelen HCC Sinclair gg.

Deze zijn sinds kort ook verkrijgbaar via de HCC Bestelservice. De artikelen, bestelnummers en prijzen zijn gepubliceerd in Impuls, het periodiek van de HCC Sinclair gg. Ook kan hiernaar worden geïnformeerd bij het HCC kantoor.

5454084	Sinclair Impuls, jaargang 8 nr. 4, 4e kwartaal 1990	ƒ 10,-
5454101	t/m 5454115 Sinclair Spectrum programma's, cassettes 1 - 15, per stuk	ƒ 10,-
5454151	t/m 5454153 Sinclair Onderwijs programma's, cassettes 1 -3, per stuk	ƒ 10,-
5454200	Jubileumcassette magazijnmeester	ƒ 7,50
5454601	Toetsenbordmembraam Spectrum 48	ƒ 32,-
5454702	Sinclair RS-232 interface met software (cassette)	ƒ 42,50
5454901	Print voor Stack zelfbouwmodem met beschrijving	ƒ 32,-
5454911	Pipet-flesje inkt voor printerlinten	ƒ 14,50

HCC Nieuwsbrief

Abonnement HCC Nieuwsbrief België

(alleen voor HCC leden!)

3200000	HCC Nieuwsbrief België (heel kalenderjaar)	ƒ 35,-

MS-DOS 5 Upgrade

Microsoft MS-DOS 5 Upgrade

(alleen voor leden)

6401143	MS-DOS 5 Upgrade Nederlandstalig 3,5"	ƒ 235,-
6401145	MS-DOS 5 Upgrade Nederlandstalig 5,25"	ƒ 235,-
6401153	MS-DOS 5 Upgrade Engelstalig 3,5"	ƒ 216,-
6401155	MS-DOS 5 Upgrade Engelstalig 5,25"	ƒ 216,-

Olivetti supplies/add-on

8101001	Printerlint voor Olivetti DM100 printer (6 stuks)	ƒ 105,-
8101005	Printerlint voor Olivetti DM105 (zwart)	ƒ 50,13
8101006	Printerlint voor Olivetti DM105 (kleur)	ƒ 47,58
8101050	Sprocket voor DM100 printer (voor kettingformulieren)	ƒ 95,-
8101040	Set stofhoezen Olivetti M240/280 met monochroom scherm	ƒ 25,-
8101041	Set stofhoezen M240/280 met kleurenscherm	ƒ 25,-
8101042	Set stofhoezen voor PC1	ƒ 25,-
8101043	Stofhoes voor Olivetti DM100 printer	ƒ 15,-
8101044	Stofhoes voor Olivetti DM 290/292 printer	ƒ 15,-
8101045	Set stofhoezen voor Olivetti M24 met monochroom scherm	ƒ 25,-
8101046	Set stofhoezen voor Olivetti M24 kleurenscherm	ƒ 25,-
8101090	Computertafel	ƒ 200,-
8101280	Olivetti EXM2853 RAM-uitbreidingsset (18 chips) 41256/150 ns	ƒ 125,-

Uitgeverij Pim Oets

6302210	Aan de slag met WordPerfect 5.1(Pieter Boonstra)	ƒ 35,-
6302215	Handleiding dBASE III plus (3e druk)	ƒ 69,-

Voor alle artikelvermeldingen op deze pagina's geldt een voorbehoud voor wat betreft prijswijziging, verkrijgbaarheid en eventuele zetfouten.

Topkwaliteit computeretiketten

Van het bekende merk SPEDO worden tijdelijk zelfklevende computeretiketten verkocht door de HCC. Het formaat van de etiketten is 89 x 36 mm. De etiketten zijn niet alleen geschikt voor verwerking in een printer met tractorfeed, maar kunnen ook in een schrijfmachine worden gebruikt. De normale prijs voor een pak met duizend etiketten is ƒ 20,-.
Alleen voor HCC-leden is de tijdelijke prijs slechts

ƒ 17,50

Ook hierbij is weer alles inbegrepen, dus zowel de BTW als de verzendkosten.
Bestelnummer: 8101430

De actie is tijdelijk!

Bestellen is mogelijk tot 20 september a.s.
Aflevering vindt half oktober plaats.

Dutchie

6310001	Dutchie 2.91d NL(5,25") (alleen voor HCC-leden)	ƒ 79,-
6310002	Dutchie 2.91d NL(3,5") (alleen voor HCC-leden)	ƒ 79,-
6310003	Dutchie Update van 2.90c 2.91d (3,5") (alleen voorHCC-leden)	ƒ 20,-
6310005	Dutchie Update van 2.90C 2.91d (5,25") (alleen voor HCC-leden)	ƒ 20,-

N.B. De updates werken niet zonder officieel pakket!

6310150	Telstar Videotex communicatie-pakket voor de PC (5,25"diskette)	ƒ 15,-

Diverse HCC artikelen

6401205	HCCN Spelschijf 1 + 2 (5,25", MS-DOS)	ƒ 15,-

HCC Dagen 1990 spelschijf met o.m. Superfly enTetris

6401213	HCC Dagen 1990 spelschijf (3,5", MS-DOS)	ƒ 11,50
6401215	HCC Dagen 1990 spelschijf (5,25", MS-DOS	ƒ 10,-

HCC Bestelservice

Via de HCC Bestelservice kunt u centraal een aantal boeken en door de HCC uitgebrachte tijdschriften, mappen, boekjes en artikelen bestellen. Op de bestelkaart die u elders in dit blad aantreft vermeldt u, naast uw lidmaatschapsnummer, de gewenste artikelnummers. De artikelen ontvangt u in het algemeen binnen twee weken. Aan het begin van de maand na de bestelling ontvangt u een factuur en een acceptgirokaart. De prijzen zijn inclusief porto- en administratiekosten. Aan niet leden wordt ƒ7,50 per bestelling voor extra administratiekosten in rekening gebracht.

HCC Nieuwsbrief

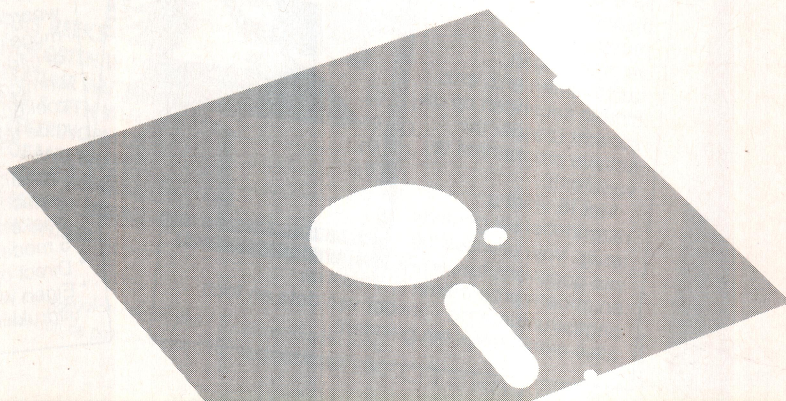
Bestelnr	Nieuwsbriefnummer	Prijs
7130126	126 maart 90	ƒ 6,-
7130127	127 april 90	ƒ 6,-
7130128	128 mei 90	ƒ 6,-
7130129	129 juni 90	ƒ 6,-
7130130	130 juli/augustus 90	ƒ 6,-
7130131	131 september 90	ƒ 6,-
7130132	132 oktober 90	ƒ 6,-
7130133	133 november 90	ƒ 6,-
7130134	134 HCC Dagen Catalogus '90	ƒ 6,-
7130135	135 december 90	ƒ 6,-
7130136	136 januari 91	ƒ 6,-
7130137	137 februari 91	ƒ 6,-
7130138	138 maart 91	ƒ 6,-
7130139	139 april 91	ƒ 6,-
7130140	140 mei 91	ƒ 6,-
7130141	141 juni 91	ƒ 6,-
7130142	142 juli/augustus 91	ƒ 6,-
7130999	Beginnersnummer november ' 90	ƒ 5,-

Minix 1.5

Uitg. Prentice Hall (levering alleen aan HCC leden)

Op Unix gelijkend besturingssysteem voor diverse computers! Voor alle informatie en ondersteuning bent u van harte welkom bij de HCC Unix gebruikersgroep. Bestellers moeten met *een levertijd van ca. 4 weken* rekening houden.

6401300	Minix 1.5 voor de Amiga	ƒ 330,-
6401310	Minix 1.5 voor de Atari ST	ƒ 330,-
6401320	Minix 1.5 voor de IBM (3.5 ")	ƒ 330,-
6401330	Minix 1.5 voor de IBM (5.25 ")	ƒ 330,-
6401340	Minix 1.5 voor de MacIntosh	ƒ 330,-

HCC diskettes

(alleen leverbaar aan HCC-leden)

6301050	HCC Diskettes 5,25" DS/DD (doos à 10 stuks)	ƒ 19,50
6301053	HCC Diskettes 3,5" DS/DD (doos à 10 stuks)	ƒ 37,50
6301060	50 HCC 5,25" diskettes met gratis diskettebak	ƒ 97,50
6301063	50 HCC 3,5" diskettes met gratis diskettebak	ƒ 187,50

Probleem van de maand

Het probleem van de maand september komt van E. Paur uit Houten. Hij ontvangt hiervoor een boekenbon van *f* 25,-.

Piet Molenaar

Het probleem:

Van priemgetal 14389 zijn de sommen van alle paren opeenvolgende cijfers ook priemgetallen, namelijk 1 + 4 = 5, 4 + 3 = 7, 3 + 8 = 11, 8 + 9 = 17. Gevraagd worden alle priemgetallen van acht cijfers, die niet met een nul beginnen en waarvan de sommen van de zeven paren opeenvolgende cijfers verschillende priemgetallen zijn.
Oplossingen voor dit probleem kunnen tot 1 oktober 1991 met het gebruikte programma worden gezonden naar:

P. Molenaar
R. Kochstraat 17
8921 VW Leeuwarden

Onder de goede inzendingen worden een boekenbon van *f* 100,- en twee boekenbonnen van *f* 50,- verloot.

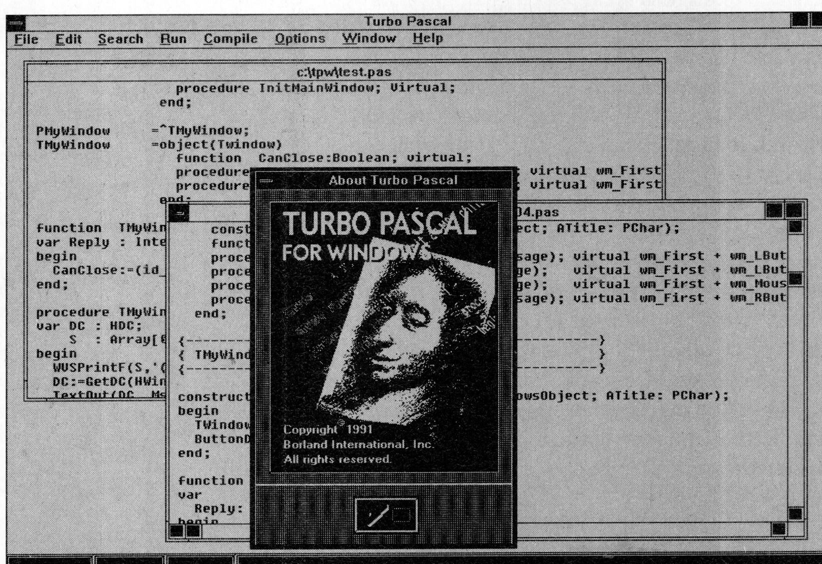
Razen en tieren

Het ontbreken van een Oplossing van de maand geeft mij de gelegenheid wat te mijmeren over problemen die u in kunt sturen.
Mijn gratis gouden tip voor het vullen van menig leeg uurtje is: bedenk een probleem dat in deze rubriek van de HCC Nieuwsbrief zou kunnen worden geplaatst. Stuur het zo snel mogelijk naar Leeuwarden, voordat een ander per ongeluk ook op dat idee komt. Het spreekt haast vanzelf, dat in principe oplosbare problemen worden overgenomen. Een overigens niet onaardige opgave als bijvoorbeeld het bepalen van alle priemgetallen van tien verschillende cijfers heeft weinig zin. Zoiets zou nogal ontmoedigend kunnen zijn voor iemand die daar meteen zijn computer maar op los laat.
Een andere mogelijkheid: een probleem met een paar honderdduizend oplossingen heeft ook zijn charme. Maar ik vrees dat de HCC-redactie er weinig voor voelt de hele Nieuwsbrief te vullen met zo'n oplossing. Wie van een voorgesteld probleem ook de oplossingen heeft, verzoek ik die mee te zenden. Maar ook voorstellen, waarvan de bedenker de oplossingen (nog) niet weet, zijn welkom. Is een geplaatst probleem een door mij gewijzigde versie van een ingezonden suggestie, dan komt de inzender van dat idee natuurlijk wel de uitgeloofde boekenbon toe.

Turbo Pascal voor Windows

Goed gereedschap is het halve werk

Rond de HCC Dagen van vorig jaar verscheen Turbo Pascal 6.0 in Nederland. De belangrijkste nieuwe toevoeging aan het pakket was Turbo Vision, een set objecten waarmee op 'eenvoudige' wijze applicaties te bouwen waren. Applicaties die gebruik konden maken van vensters, scroll-bars, pull down-menu's, etcetera. Turbo Pascal 6.0 bleek de tussenstap van MS-DOS naar de Windows-omgeving. Maar wie nu 'even' denkt over te schakelen van versie 6.0 naar Turbo Pascal voor Windows, vergist zich.

Paul Uljé

Er is de laatste tijd veel interesse voor Microsoft Windows, zeker in de vakpers. Dat is niet zozeer het gevolg van de speculaties over het geringe succes van OS/2 en het is ook niet alleen vanwege het feit dat dit pakket goedkoop is. Het is zéker niet vanwege de vermeende gebruiksvriendelijkheid van het pakket. Die interesse voor Windows bestaat vooral omdat er nu betaalbare hardware beschikbaar is, waarop Windows acceptabel presteert. En natuurlijk ziet Windows er erg mooi uit. En dát geldt ook voor Turbo Pascal voor Windows.

> Wie even denkt over te schakelen, vergist zich

Turbo Pascal voor Windows (TPW) is met z'n zeven handboeken en z'n slordige 6 Mb aan software een uitgebreid pakket. Maar het programma stelt daarentegen zo zijn eisen aan de hardware. Zonder 2 Mb RAM laat TPW zich bijvoorbeeld niet eens installeren. Meer dan 2 Mb geheugen wordt daarom sterk aanbevolen. Op de vaste schijf vergen Windows, zijn swapfile, TPW en uw eigen programmabestanden toch zeker zo'n 15 Mb! Beschikt u daarnaast nog over Turbo Pascal 6.0, dan raakt de 20 Mb al snel vol. Een standaard harde schijf van 40 Mb is voor een TP-programmeur bepaald geen luxe!

Het wiel

De MS-DOS en Windows-versie van Turbo Pascal hebben weinig met elkaar gemeen. Wel wat betreft de gegevenstypes, de objects, de units, de reserved words en programmastructuur natuurlijk, maar niet qua ontwikkelomgeving, run-omgeving en ontwikkelaanpak. Was u met de MS-DOS-versie gewend zelf een gezicht aan de applicatie te geven (en naar eigen inzicht gebruik te maken van het geheugen, devices en andere 'low level' zaken), met TPW moet de programmeur zich conformeren aan Windows. Dat lijkt gemakkelijk; het wiel is al uitgevonden. Maar voor de prille gebruikers van Windows levert dat nogal eens problemen op. Het wiel draait niet eenvoudig.

Objecten

De Applicatie Program Interface (API) is de Windows programmeernorm. In Turbo Pascal bestaat deze API uit zo'n zeshonderd routines. Hiermee kan de programmeur alles wat in Windows mogelijk is ook inderdaad laten plaatsvinden. De System Development Kit (SDK) van Microsoft heeft u dus niet nodig. Gelukkig hoeft u die routines niet direct uit het hoofd te leren. Een groot deel van de standaard vensterhandelingen wordt ongezien afgehandeld in de meegeleverde objecten. Dank zij deze objecten wordt het bouwen van Windows-applicaties aanzienlijk vereenvoudigd.
Daarnaast kunt u gebruik maken van een Windows-uiterlijk voor gewone programma's. Ook is Borland zo aardig geweest de Whitewater Resource Toolkit met TPW mee te leveren. Hierdoor is het op eenvoudige wijze mogelijk om dialoogvensters, pull down-menu's, plaatjes (bitmaps) en nog veel meer te componeren. Niet door middel van programmatekst, maar via één vinger en de bijbehorende muisactiviteiten. Met deze toolkit maakt u ook de iconen die later in een Windows Group (het menu) moeten komen, zelfs voor andere, al bestaande programma's! Het opnemen en interpreteren van deze 'resources' in de eigen code gaat elegant en simpel. Werkelijk een heel sterke toolkit.

Hulpmiddelen

Met Turbo Pascal voor Windows krijgt u een complete set hulpmiddelen om applicaties te bouwen. Echte Windows-applicaties met alle mogelijkheden

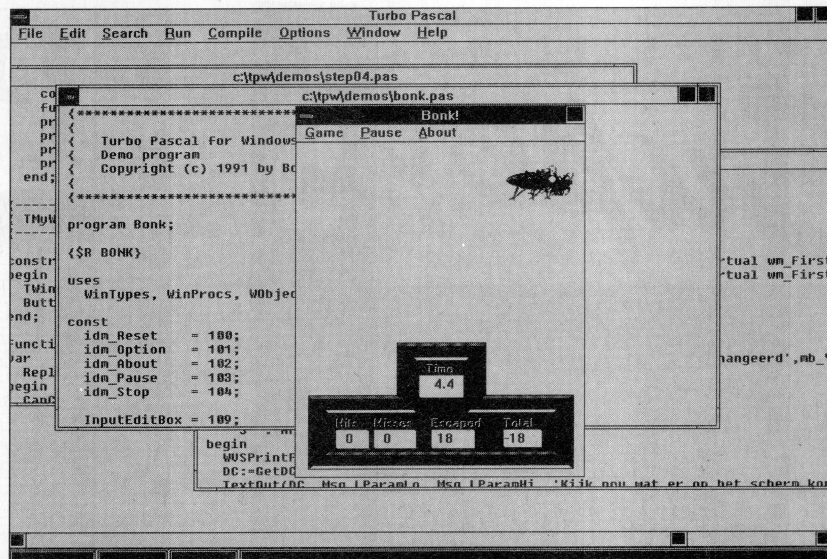
die Windows als werkomgeving biedt aan de daarin draaiende programma's. Dus ook Dynamic Data Exchange (DDE), de onderlinge gegevensuitwisseling tussen verschillende programma's (ook niet-TPW). Gegevensuitwisseling (tekst en plaatjes) via het clipboard behoort tevens tot de mogelijkheden. Datzelfde geldt voor het gebruik van Dynamic Link Libraries (DLL); programmabibliotheken voor meerdere programma's (ook niet-TPW) die pas tijdens de programma-run worden gelinked. Andere mogelijkheden zijn het gebruik van de al genoemde 'Resources' en de aparte compiler om een Windows helpsysteem voor uw eigen programma's te maken. Borland is zelfs de fanatieke MS-DOS-programmeur een TPW Commandline Compiler tegemoet gekomen!

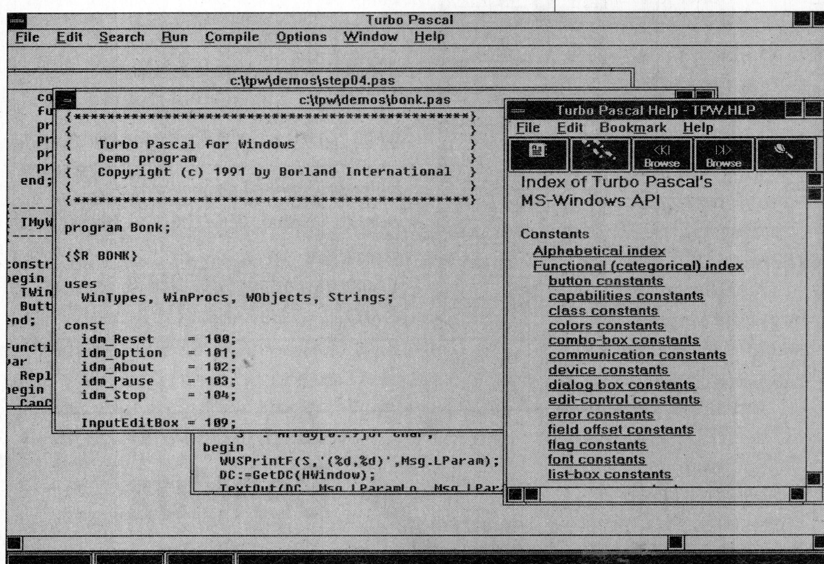
Vooroordelen

Goed gereedschap is het halve werk. Dat betekent dat de andere (grootste) helft van het werk nog ligt te wachten op de programmeur. Hij zal zich nu echt serieus moeten gaan bezighouden met object georiënteerd programmeren. Zijn programma's zullen niet meer sequentieel worden uitgevoerd, maar op willekeurige acties van gebruikers (events) moeten reageren. De programmeur zal zich ook de filosofie van Windows eigen moeten maken en zich conformeren aan de grafische gebruikersinterface van Windows. Hij zal tevens flink wat tijd moeten steken in zijn nieuwe taal en vooroordelen op het gebied van snelheid en zuinigheid (qua geheugen en schijfruimte) opzij moeten zetten. Maar die inspanning is het het uiteindelijk wel waard. De programma's worden weliswaar relatief traag en veeleisend, maar zien er dan verschrikkelijk mooi uit. Ze zijn goed onderhoudbaar en (op termijn) snel te ontwikkelen.

Conclusie

Borland heeft met Turbo Pascal voor Windows een prachtig produkt op de markt gebracht. Compleet en uitstekend gedocumenteerd. Dit is de eerste release, gebaseerd op Windows 3.0. Microsoft is van plan dit jaar nog Windows 3.1 uit te brengen om vervolgens via aantal nieuwe releases OS/2 dichter te naderen. De consequenties voor TPW zullen voorlopig niet al groot zijn. TPW gebruikt immers zoveel mogelijk Windows' eigen devices. Voor de serieuze programmeur lijkt TPW daarom een uitstekend uitgangspunt voor de nieuwe ontwikkelingen in het programmeren.

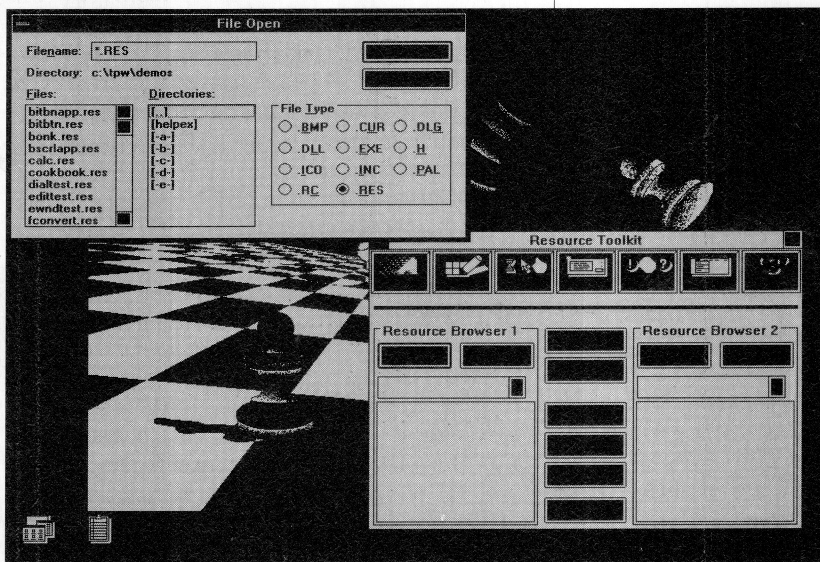

40 Mb is geen luxe

Produktinformatie:

Turbo Pascal voor Windows
Upgradeprijs: *f* 354,30 inclusief BTW
Restart BV
Overrijn 18
2315 KA Leiden
Telefoon: 071-227329

Minimale Configuratie:
80286, 80386(SX) of beter
Hercules, Ega of VGA
Windows 3.0
Muis
2 Mb Ram
6 Mb vrije schijfruimte

Educatieve software

Lucie Blom

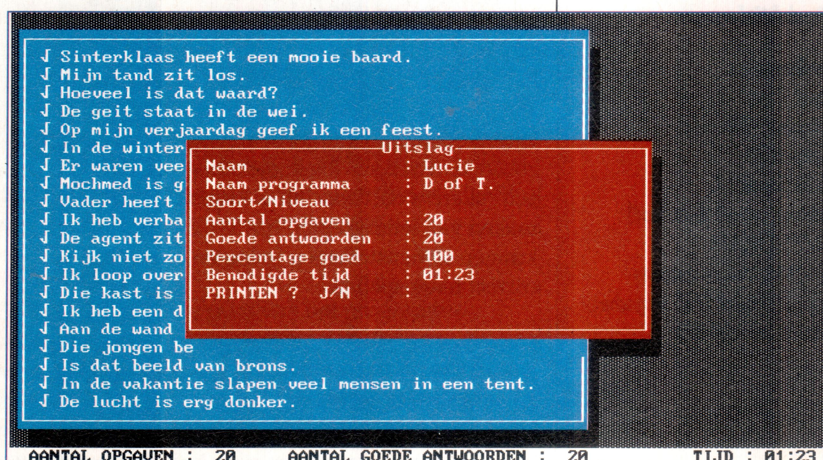
Regelmatig krijgen we op de redactie pakketjes met educatieve software of vinden we zelf aantrekkelijke programma's. Na de opmerking dat het septembernummer van de HCC Nieuwsbrief onder andere aandacht zou besteden aan educatieve software stroomden verschillende pakketten binnen. Voor een aantal te laat voor een echte test, maar we willen u de eerste indrukken zeker niet onthouden. Helaas: er zit veel kaf onder het koren en dat is jammer. Daarom ben ik altijd weer blij als er toch echt fraaie programma's tussen zitten.

Hier een aantal van die toegezonden en gevonden programma's en onze bevindingen, waarbij we weer stuitten op de uitdrukking: 'Druk een toets'. Die term zou echt verboden moeten worden of belast met een boete. Niemand zegt zoiets, behalve sommige softwaremakers en niet alleen bij educatieve software. Waarom het woordje 'op' zo moeilijk is weet ik niet, maar die hoort er gewoon tussen. Dus: 'Druk *op* een toets', dan weten we allemaal waar het over gaat!

Taal/rekenen en lesmaker

Een drie in één pakket, waarin het maken van eigen lessen met behulp van de lesmaker een aantrekkelijke toevoeging is. In het hoofdmenu staat een groepsindeling, die overigens *niets* te maken heeft met de groepsindeling in het basisonderwijs. Die groepsindeling duidt op de soort les. Met dit pakket kan onder andere geoefend worden met Franse lidwoorden, Engelse woorden, hoofdsteden, trappen van vergelijking, ei/ij/y, g/ch, enzovoort. Bij het rekenen uiteraard de tafels, delen, splitsen en een heuse rekenwedstrijd tussen twee leerlingen. Een dubbele naam invoeren kan niet. Harm-Jan accepteerde het programma niet. Wel Harm Jan. Een wél erg ernstige misser is het feit dat, wanneer bij een meerkeuzevraag maar twee antwoorden worden gegeven, het antwoord altijd goed is! Dat komt door de ingebouwde herkansing: heb je de eerste keer een verkeerd antwoord gegeven, dan mag je nóg een keer en wordt de eerste fout niet geregistreerd! In dit geval heb je dus altijd alle opgaven goed, wat je ook doet.
Zijn er meer antwoorden mogelijk dan geeft het programma na twee fouten het juiste antwoord. Er wordt een keurige leerlingenadministratie bijgehouden, inclusief de fout ingegeven antwoorden.

Lesmaker is een aardige module: hierin kan de leerkracht zelf op een eenvoudige wijze lessen aanmaken. De handleiding geeft daar voldoende uitleg over. Overigens kunnen de lessen met een gewone tekstverwerker worden aangemaakt en op bepaalde voorwaarden ook in lesmaker gebruikt worden.

Conclusie:
Het totale pakket heeft naar mijn gevoel meer mogelijkheden dan de makers laten zien. In de meegeleverde lessen zitten nogal wat schoonheidsfoutjes, zoals de eerder genoemde twee-keuze antwoorden en het gebruik van hoofdletters op verkeerde plaatsen. Ook moet in de hoofdstedenmodule de juiste spelling worden gebruikt. Het programma rekent Tokio fout en geeft als spelling: Tokyo.
Bij de taalmodule gaat de correctie van een lang woord helemaal verkeerd. Die correcties worden met grote letters op het beeld gezet. Het gevolg: bij een lang woord, zoals sneeuwballen, wordt op het scherm de volgende gecorigeerde tekst gegeven:

```
sneeuwball
    en
```

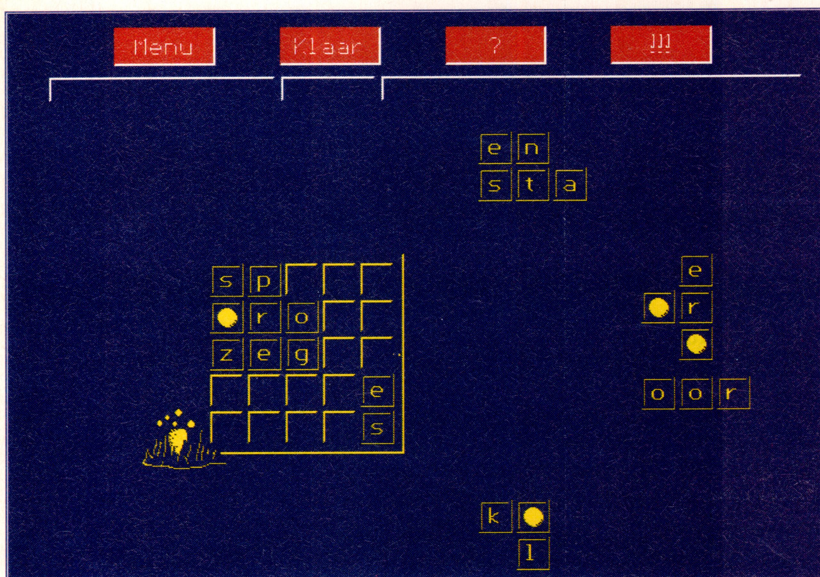
En dàt is wel heel erg slordig...

Produktinformatie:

Rekenen-Taal & Lesmaker
Uitgeverij Shipdata
Schipbeekstraat 42
1078 BM Amsterdam
Distributie: De Muiderkring, Weesp
Telefoon 02940-15210
Prijs: *f* 69,-

Taalomnibus

Al eerder kregen we programma's van DAInamic. Waren we toen al gelukkig met de manier waarop deze Belgische firma educatieve software maakt, ook nu werden de verwachtingen meer dan waar gemaakt. Taalomnibus is weer zo'n prachtig grafisch (VGA!) programma, waarmee kinderen in

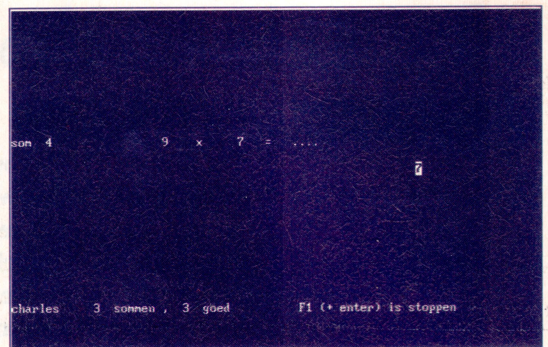
een mum van tijd overweg kunnen. De enige hulpmiddelen zijn de muis en een enkele keer het toetsenbord.
Er zijn acht oefeningen, die alle acht even aardig zijn: klinkers, anagram, opvulrooster, trio's (drieletterwoordjes), lettergrepen, schuifpuzzel, legpuzzel en kruiswoord. De doelstelling van dat alles is een rijkere woordenschat te krijgen, het leren maken van lettergrepen, een kruiswoordpuzzel kunnen samenstellen en oplossen en natuurlijk correct leren spellen.

Meer dan duizend woorden zijn al ingevoerd en er zijn twee niveaus mogelijk. Iedere module heeft dezelfde opbouw: bovenin beeld de 'knoppen' om terug te gaan naar het menu, aan te geven dat je klaar bent, een vraagteken voor hulp dat vervolgens één letter laat zien en tenslotte de ontsnapping: !!!, dat de hele opgave laat zien. Stoppen en terug gaan naar het menu kan op elk moment. Wat ik niet heb kunnen ontdekken is hoe je kunt stoppen met het programma, uitgezonderd een reset van de computer.
Slechts één woord van kritiek: tweeklanken (ei, ij, au, ou, enzovoort) worden als twee aparte letters behandeld en dat zou wel eens problemen kunnen geven bij beginnende lezertjes in groep 3.
Voor het overige niets dan lof....

Rekentraining 1 en 2

Optellen, aftrekken, vermenigvuldigen, delen en tafeloefeningen

Rekentraining is volgens de maker een goedkoop, no-nonsens, leerlingvriendelijk programma. Goedkoop is het. No-nonsens ook, maar dan in die mate dat het hinderlijk is en leerlingvriendelijk kan ik het ook niet echt noemen.
Het beeld zoals de leerling dat onder ogen krijgt tijdens het maken van de oefeningen munt niet bepaald uit in duidelijkheid. De uitkomst van een som wordt niet op de juiste plek gezet, maar ergens in de ruimte er onder. Niets is verwarrender voor een kind dan zo'n indeling. Het geluid laat de hele klas weten of je iets goed of fout hebt gedaan. Uitzetten lijkt niet mogelijk en toets je steeds weer opieuw een fout antwoord in dan blijft het programma om het goede antwoord vragen. Resultaten worden overigens keurig getoond, inclusief de foute antwoorden.

Doolhof en Slang

Opvallend in hun eenvoud: fraai!

Twee educatieve spellen voor kinderen vanaf groep 3. *Slang* is een uiterst simpel spel, waarbij de slang met de pijltjestoetsen wordt bestuurd. Zodra hij iets eetbaars vindt komt er een som tevoorschijn. Sommen worden ingesteld naar soort en moeilijkheidsgraad. De snelheid van de slang kan worden ingesteld van zeer langzaam tot supersnel, in dat laatste geval gaat het nauwelijks nog goed voor de onervaren gebruiker. Of hij botst tegen de wand of hij bijt zichzelf. Als het antwoord op de som goed is krijg je 10 punten en groeit de slang. Dat maakt het spel ook moeilijker, want hoe langer hij wordt hoe meer kans dat hij zichzelf bijt. Als het antwoord fout is komt het juiste antwoord in beeld. Weet je het antwoord niet dan helpt een ?.

Doolhof heeft dezelfde opzet ten aanzien van de sommen en de instellingen. Bovendien kan de moeilijkheidsgraad van het doolhof worden ingesteld. Het doolhof ziet er uit als het bekende 'happertjesspel'. Je eigen mannetje loopt door het doolhof op zoek naar diamanten. Iedere punt in het doolhof levert 1 punt op en bij een diamantje wordt een som gegeven. Bij een goed antwoord krijg je 10 punten. Het spook zoekt je op en als hij je opeet dan moet je helemaal opnieuw beginnen. Bij beide spellen kan het geluid worden uitgezet.

Produktinformatie:

Taalomnibus
vanaf 7 jaar
DAlnamic VZW
Mottaart 20
2230 Herselt
Telefoon (vanuit Nederland)
09-3214545974
CGA/EGA/VGA en Hercules
Prijs: ƒ 149,- of 2750 Belgische Franken inclusief BTW

Produktinformatie:

Rekentraining 1 en 2
Leverancier:
HAEN software
De Leijen 15
9202 VE Drachten
Giro 2095394 onder vermelding van diskettesoort en ADRES
Prijs: deel 1 of deel 2: ƒ 39,50
deel 1 en 2: ƒ 64,50
Demoversie: ƒ 6,50 incl. BTW en verzendkosten

Produktinformatie:

Doolhof en slang
SheAr Software
Oostveenweg 55-13
7533 VR Enschede
Telefoon 053-311950
Prijs: ƒ 24,50 inclusief BTW en verzendkosten

Rekensnel

Een programma dat niet echt uitblinkt. Ooit gemaakt voor de Spectrum en nu met behulp van Quickbasic omgezet naar MS-DOS. De menu's zijn onrustig: er wordt teveel informatie op het beeldscherm geplaatst. Het programma geeft wel netjes aan als een kind veel te moeilijke sommen heeft gemaakt. De achterliggende gedachte van dit programma is dan ook dat een kind er helemaal zelf mee aan de gang kan. En dat klopt. Met een aangesloten printer kunnen de gegevens, de antwoorden en zelfs een dipoma worden geprint. Jammer dat de komma verdwenen is in 6% van 30 = 1,8. Het programma rekent het zelfs als fout! Ook de groepsindeling is mij een raadsel. Zo krijgt groep 1 (kleutergroep) tafels voorgeschoteld!

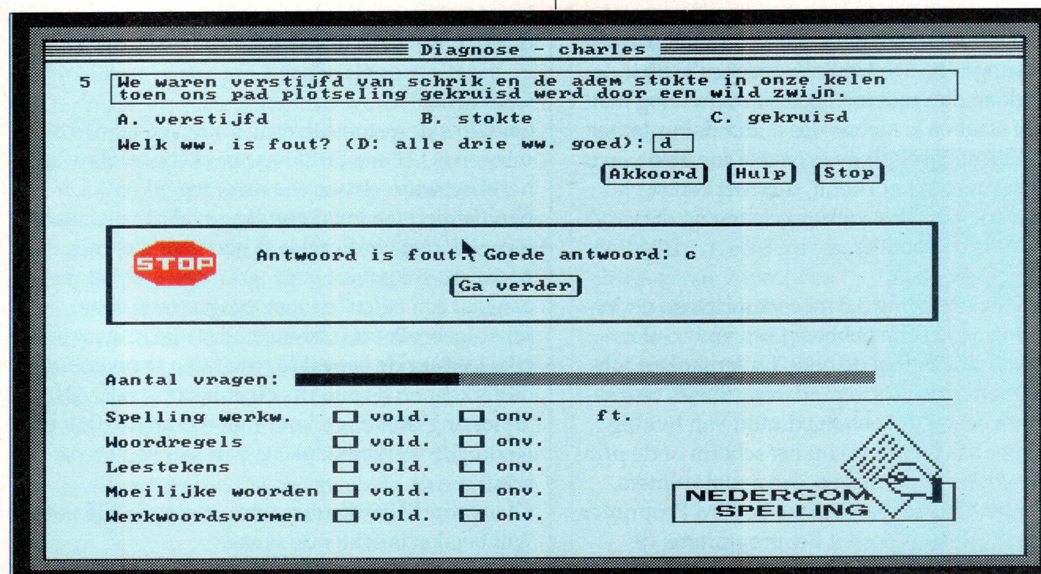

NedCom, spellingsprogramma

Een oefen- en testprogramma voor MBO, bovenbouw HAVO/VWO en HBO

Het programma is deels muisgestuurd, wat nog weleens verwarrend kan werken (wel of niet op de muis drukken of op Enter?). De diagnose-oefeningen zijn bijzonder goed ingedeeld in de verschillende spellingscategorieën. Worden er veel fouten gemaakt dan komen er extra oefeningen. In het onderdeel takenboek kan de leerling steeds zien waar nog extra oefeningen nodig zijn.

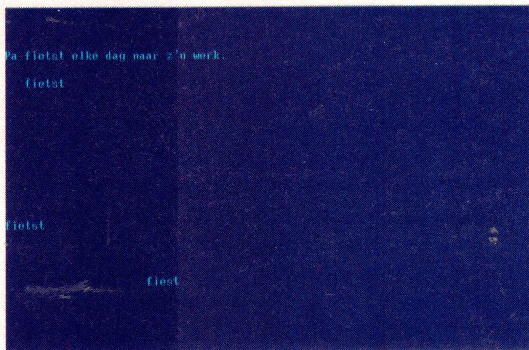
Bij de demoversie zaten niet alle mogelijkheden van het programma, maar de eerste indruk is goed. Jammer dat het geluid niet uit kan worden gezet. Dat kan hinderlijk zijn, zeker bij de spelletjes die hier en daar ter afsluiting verschijnen.

Zinsontleding versie 3.0

Zinsontleding lijkt jarenlang een stiefkindje in het moedertaal-onderwijs op de basisschool te zijn geweest. Zowel leraren Nederlands als leraren vreemde talen klagen steen en been dat zij de gaten moeten vullen die men in het basisonderwijs heeft laten vallen.
De Vries Software ziet hier blijkbaar een gat in de markt. Volgens de bijgevoegde (zeer summiere) handleiding is het pakket vooral bedoeld voor gebruik in het voortgezet onderwijs, maar zou het ook geschikt zijn voor individueel gebruik thuis.

Het pakketje wordt geleverd op een 3,5 inch diskette en bestaat uit een leerlingen- en een docentenprogramma, plus tien voorgebakken lessen van elk vijftien zinnen en twee toetsen. De leraar kan de hem bedoelde files van de floppy naar een directory van de harddisk laten verhuizen en het leerlingdeel op een aparte diskette of in een aparte HD-directory zetten.

De handleiding beweert dat een les voldoende is voor een lesuur. Ik betwijfel dat: een goede leerling met een beetje computervaardigheid was binnen twintig minuten klaar. Geen probleem, dan begint

Produktinformatie:

Rekensnel
De maker:A.van Kessel
Mauritiussingel 486305 AZ
Schin op Geul
Prijs: niet duidelijk. Eerst krijgt men een proefversie, na een bepaalde tijd kan er worden gehuurd (ƒ 2,50?)

Produktinformatie:

Nedercom Spelling
Handleiding, leerlingendiskettes, scoreformulieren en docentenmodule
Een vrij te kopiëren lesboek
Toekomstige uitbreidingen: lezen, schrijven en zinsbouw.
Uitgever:TWS automatisering
Postbus 499050 AA Stiens
05109-4343
Prijs: tot 1000 leerlingen ƒ 1550,- (excl. BTW), ƒ 1777,50 (incl. BTW).
Voor iedere 500 leerlingen meer: ƒ 500,- (ex), 592,50 (incl. BTW)

```
Sommige kinderen vochten in de oorlog dagelijks met elkaar om een snee brood.

   met elkaar



F1 = persoonsvorm                         F5 = lijdend voorwerp
F2 = onderwerp                            F6 = meewerkend voorwerp
F3 = werkwoordelijk gezegde               F7 = voorzetselvoorwerp
F4 = naamwoordelijk gezegde               F8 = bijwoordelijke bepaling

                                               bijwoordelijke bepaling.
```

Hub Jennekens

hij maar vast aan de volgende les. Het programma belooft een overzicht van op disk aanwezige lessen te geven als je op 'i' drukt. Dat overzicht verschijnt niet! Als er geen lesnummer wordt ingetikt blijft het programma hardnekkig vragen of ik nou een overzicht wens of terug wil.
Aan het eind van een sessie wordt op scherm een overzicht van de behaalde resultaten gegeven, waarna het programma je uitnodigt op PrintScreen te drukken. Gelukkig wordt de DOS-foutmelding afgevangen als de printer niet aan staat. Een verzoek om die printer dan alsnog in te schakelen blijft echter achterwege.

Leraar

Zinsontleding 3.0 is eigenlijk een raamwerkprogramma: je moet als leraar zelf voor de 'vulling' zorgen. Dat is zowel een voor- als een nadeel. Je kunt de stof zo gemakkelijk of moeilijk maken als je nodig acht, en je moet zelf aan de slag om voldoende lesmateriaal aan te maken. Onnodig op te merken dat het onderwerp zinsontleding uiteraard geen geheimen voor je moet hebben, want het docentenprogramma accepteert klakkeloos fout benoemde zinsdelen! .Er wordt tijdens het invoeren geen enkele controle op de invoer uitgeoefend en de meest waanzinnige fouten worden voor zoete koek geslikt.
Als wordt aangegeven dat voor één les voldoende zinnen zijn verzameld dan vraagt het programma onder welk nummer de les moet worden weggeschreven. Weet je niet meer welk nummer (tussen 1 en 99) nog niet in gebruik is, dan kun je niet anders doen dan raden welk lesnummer nog niet op schijf staat en je nieuwe les onder dat nummer wegschrijven. Er vindt geen enkele controle plaats of dat nummer al voorkomt, dus met wat pech gaat je werk van twee weken geleden op die manier naar de vaantjes...

Binnen Zinsontleding 3.0 moet een zin een onderwerp en een gezegde hebben: 'Ach vader, niet meer!' valt dus buiten de boot. De leraar kan achteraf zinnen in een les veranderen, zinnen weghalen of toevoegen (tot een maximum van twintig zinnen per les) en een les op het scherm of de printer afdrukken. Er is keus uit een zestal printers, waaronder de FX80 van Epson, de IBM Proprinter en de Star NL-10. Voordat het programma de printopdracht verwerkt wordt er gecontroleerd of de printer wel aan staat. Is dat niet het geval, dan verschijnt er een keurige waarschuwing op het scherm. Zet je de printer tijdens het afdrukken uit, dan verschijnt 'device fault in line nnn' op je scherm. Er rest je niets anders dan 'hit any key to return to DOS prompt'.

Leerling

Nadat de leerling zijn naam heeft ingevuld kan er een les worden gekozen. De te ontleden zin verschijnt op het scherm en het programma vraagt eerst de persoonsvorm in te tikken. Daarna tik je de zinsdelen één voor één in (waarbij de computer je er op attendeert als je een hoofdletter vergeet, spaties gebruikt waar dat niet hoort of een andere tikfout maakt), en benoemt ze met behulp van de overeenkomstige functietoets. Zinsdelen die 'aan de beurt' zijn geweest krijgen op het scherm een lagere kleurintensiteit, evenals de bijbehorende functietoetsen. Op die manier wordt impliciet al hulp geboden: de genoemde zinsdelen kunnen elk per zin maar één keer voorkomen, uiteraard met uitzondering van de bijwoordelijke bepaling.
Maak je een fout, dan biedt het programma hulp. Daarbij kun je je afvragen of het woordgebruik altijd op de doelgroep is afgestemd: 'Er is congruentie tussen [persoonsvorm] en [onderwerp]" (...). Je krijgt één keer de gelegenheid je fout te herstellen. Gaat het dan weer niet goed, dan zegt het programma wat het had moeten zijn.
Er wordt in dit onderdeel voldoende aandacht besteed aan het afvangen van tikfouten. Ook de geboden hulp is meestal van voldoende kwaliteit. Toch kan het voorkomen dat je een zin te moeilijk vindt om af te maken; in dat geval tik je een sterretje en het programma ontleedt de zin.
De zinnen binnen een les worden altijd in dezelfde volgorde getoond, dat vind ik een minpunt. Een 'random' keuze zou het programma geschikter maken om meer dan n keer met dezelfde les te oefenen.

Aan het eind van een sessie wordt een overzicht van de behaalde resultaten gegeven en in een file SCHERM.BAS op schijf weggeschreven. Op deze manier kan de leraar slechts de resultaten van de leerling die het laatst aan de beurt is geweest tevoorschijn halen. Daarin schiet het programma dus overduidelijk tekort.

Conclusie:
Ondanks de geconstateerde fouten en tekortkomingen is het een bruikbaar pakketje, zoals je ze in het shareware-circuit wel meer tegenkomt. De handleiding (een wat voddig geval dat die naam eigenlijk niet verdient) is al heel snel niet meer nodig, zo simpel is het programma. Dat het niet aangaat een oefen- en toetsprogramma voor schoolgebruik uit te brengen dat niet in staat is van elke leerling de behaalde resultaten te registreren onderkennen de auteurs eigenlijk ook zelf. Als 'oplossing' stellen ze voor met een aparte flop per leerling te werken in plaats van met een harde schijf...
Of u voor dit programma de gevraagde 325 gulden wilt betalen is echter de vraag.

Produktinformatie:

Zinsontleding 3.0
Leverancier: De Vries Software
A. Schweitzerlaan 167
2552 PG 's-Gravenhage
Telefoon 070-3972878
Prijs: *f* 325,- inclusief BTW

Videobeelden digitaliseren met een Amiga

Het digitaliseren van videobeelden is een proces waarmee een beeld van een videocamera of -recorder wordt omgezet naar een computerplaatje. Om dit te doen is een apparaat nodig dat de analoge videoignalen vertaalt naar digitale computerinformatie. Daarnaast is software nodig om het plaatje zo natuurgetrouw mogelijk op het computerscherm af te beelden. Omdat de Amiga goede grafische mogelijkheden heeft en ook relatief eenvoudig met videoapparatuur kan samenwerken zijn er heel wat videodigitizers voor deze computer beschikbaar.

Iljitsch van Beijnum

Omdat video een analoge zaak is kan het niet zonder meer aan de computer worden aangeboden. Eerst moeten we van het analoge camerabeeld (eventueel op band opgenomen) een reeks digitale waarden maken, anders kan de computer er niets mee. Het probleem is dat dit heel snel moet gebeuren, één beeld wordt in één/vijfentwintigste van een seconde opgebouwd. In die tijd komen er meer dan zeshonderd lijnen, elk met honderden punten, voorbij. Het is dan ook niet mogelijk om die beeldpunten simpelweg één voor één digitaal te maken (digitaliseren) en in de computer te lezen.
Twee van de geteste digitizers hebben een eigen geheugen, waarin zij het beeld opslaan totdat de computer het in kan lezen. De derde, Digiview, pakt maar een paar beeldpunten per beeld en wacht dan op het volgende beeld om daar de naburige punten te 'vangen', net zo lang tot alle beeldpunten binnen zijn.
Dit houdt wel in dat het beeld gedurende die tijd steeds hetzelfde moet blijven, er mag niemand voor de camera lopen, of de band moet op pauze staan.

Digiview

Digiview is een heel klein doosje dat op de parallelle poort van de Amiga wordt aangesloten. Er zitten geen knoppen aan, nagenoeg alles is met de software in te stellen.
Digiview was één van de eerste of wellicht zelfs de allereerste videodigitizers voor de Amiga. Doordat er steeds nieuwe software voor is uitgebracht is het nog steeds één van de meest gebruikte. De Digiview die voor dit artikel is getest is zo'n heel oude, de gebruikte software is wel de nieuwste versie. De bijgeleverde Engelstalige handleiding is zeer volledig. Om in kleur te kunnen werken wordt een schijf met gekleurde filters meegeleverd, die voor de camera gemonteerd moeten worden.
Het digitaliseren van een kleurenplaatje gebeurt door eerst het rode deel van de schijf voor de camera te draaien en 'digitise red' uit het menu te kiezen. Na het op dezelfde manier digitaliseren van groen en blauw rekent de computer een kleurenplaatje uit.

Vidi-Amiga

Het pakket ondersteunt alle Amiga schermresoluties. Daarnaast heeft Digiview een eigen methode om meer dan zestien kleuren af te beelden op een hires-scherm. Dit vergt wel het uiterste van de computer, het bewegen van de muis verstoort al het beeld. Helaas is deze stand niet echt veel beter dan de gewone zestien kleuren en nagenoeg geen enkel ander programma kan het aan.

Opvallend traag

Digiview is opvallend traag, het digitaliseren van een hires/interlace/overscan plaatje in kleur duurt bijna vijf minuten. Maar het resultaat mag er dan ook zijn: het beeld is erg scherp, als de camera tenminste goed genoeg is. De Digiview software biedt een groot aantal opties om het beeld te bewerken, zoals kleurcorrectie, ruisonderdrukking en dither. De software kan worden bijgesteld om optimaal samen te werken met een specifieke camera. Helaas zijn deze instellingen niet op te slaan. Hoewel de resultaten met een zwart-wit camera en de kleurenschijf prima zijn is het jammer dat Digiview niet rechtstreeks van een videorecorder of een kleurencamera kan digitaliseren.

Grafische mogelijkheden van de Amiga

De Amiga kent een groot aantal grafische resoluties. De belangrijkste resoluties zijn lo-res (low resolution) en hi-res (high resolution). In lo-res gaan er 320 puntjes (pixels) op een beeldlijn, in hi-res het dubbele (640). Het voordeel van lo-res is dat er meer kleuren gebruikt kunnen worden: maximaal 32, in hi-res maximaal zestien. Daarnaast zijn er twee speciale schermstanden, EHB (64 kleuren) en HAM (4096 kleuren), die alleen in lo-res mogelijk zijn. In EHB-stand zijn 32 kleuren vrij te kiezen, de andere 32 zijn de helft donkerder dan de eerste 32. Bij HAM worden zestien 'echte' kleuren gebruikt, de rest wordt gemengd. Dit vergt nogal wat van de software, die moet zorgen dat de overgangen tussen de kleuren zo onzichtbaar mogelijk zijn. Bij het digitaliseren in kleur wordt meestal met HAM gewerkt, tenzij de lage resolutie een onoverkomelijk bezwaar is. In zwart-wit worden meestal zestien grijstinten in hires gebruikt. Onafhankelijk van dit alles kan ook nog voor interlace en/of overscan gekozen worden. Interlace is het verdubbelen van de verticale beeldoplossing door de beeldfrequentie te halveren. Omdat het beeld hierbij enigszins gaat trillen is dit alleen prettig bij videotoepassingen waar alle apparatuur interlace gebruikt. Bij overscan wordt het beeld groter gemaakt dan wat op de monitor past, daardoor zijn er geen randen te zien. Dit is ook onmisbaar voor videotoepassingen. Het nieuwe besturingssysteem Kickstart en Workbench 2.0 het breidt het aantal beschikbare resoluties nog verder uit.

Ook zwart-wit plaatjes digitaliseren met een kleurencamera is nagenoeg onmogelijk: overal waar het beeld gekleurd zou moeten zijn is veel storing te zien.

RGB

Een oplossing voor dit probleem is een kleurensplitter. Deze splitst het kleuren videosignaal elektronisch in de drie basiskleuren: rood, groen en blauw, zodat Digiview deze één voor één kan digitaliseren. Helaas zijn er veel slechte kleurensplitters op de markt, zoals we bij Lokatel (Lokale Omroep Den Haag) ontdekten na aanschaf van ons eerste exemplaar. Deze gaf een onscherp beeld en ging al snel kapot. Daarna kochten we een ander type, dat veel beter voldeed. Met deze kleurensplitter, Digiview en een professionele M3 camera hebben we bijzonder goede plaatjes kunnen maken. Beelden van videoband digitaliseren geeft problemen met de stoorstreep, die optreedt bij het stilzetten van het beeld. Na een aantal keer proberen is meestal wel een goed plaatje van band te krijgen.

De Vidi-Amiga

Vidi is net als Digiview een zwart-wit digitizer. Naast een Amiga-versie zijn er ook Vidi's voor andere computers, zoals de Atari ST en de PC. Om in kleur te werken is een extra aanschaf nodig: Vidichrome, een pakket bestaande uit een set kleurenfilters en software om daarmee in kleur te kunnen digitaliseren. Om een kleurencamera of videorecorder te kunnen gebruiken is daarnaast nog Vidi-RGB nodig, een kleurensplitter. Overigens heeft de Vidi, in tegenstelling tot Digiview, geen problemen bij het digitaliseren in zwart-wit met een kleurencamera of videorecorder.

De Vidi ziet er niet al te soliede uit. De Engelstalige handleiding maakt een geïmproviseerde indruk, maar is wel volledig. Erg vervelend is dat de Vidi zo breed is dat de naast de printerpoort gelegen poort ook niet meer is te gebruiken. Op de Amiga 500 is dat de seriële poort, op de Amiga 2000 echter de RGB-poort. Om op een Amiga 2000 toch nog beeld te krijgen moet de monitor via de monochrome video- uitgang worden aangesloten. Dit betekent dat het computerbeeld alleen in zwart-wit is te zien, wat uiteraard heel hinderlijk is bij het digitaliseren in kleur. Dit gebrek is op te lossen met een verlengkabel voor de parallelle poort. Naast de printerpoort heeft Vidi de diskdrive- of een joystickpoort nodig voor de stroomvoorziening.

Animeren

Vidi-Amiga is uitgerust met 40 Kilobyte geheugen, waardoor een beeld in één-vijftigste seconde gedigitaliseerd kan worden. Niet alleen het digitaliseren zelf gaat erg snel, ook het overzenden van het beeld naar de computer gebeurt heel vlot. Met de zwart-wit software is het mogelijk animaties met een maximum snelheid van drie beelden per seconde 'op te nemen'. Drie beelden per seconde is echter niet snel genoeg om daadwerkelijk te animeren, de sprongen tussen de beelden zijn te groot. Vreemd genoeg verandert er altijd wel iets in de toonwaarden van zo'n animatie, ook al wordt er alleen een (niet bewegende) elektronisch gegeneerde kleurenbalk gedigitaliseerd. Blijkbaar hangt het een beetje van het 'humeur' van de Vidi af welke grijstint een bepaalde kleur op een bepaald moment krijgt.

Daarnaast is het bijzonder jammer dat Vidi alleen in lo-res, zonder overscan of interlace, kan digitaliseren. Deze beperking ligt waarschijnlijk aan de omvang van het geheugen. Het is onbegrijpelijk dat de makers van deze digitizer daarop bezuinigd hebben, in een tijd waarin geheugenchips nog geen kwartje per Kilobyte kosten. Om in hires, interlace en overscan te digitaliseren zou 200 Kilobyte geheugen nodig zijn, vijf keer zoveel als er nu in zit. Overigens is de Vidichrome software wel in staat om in interlace te digitaliseren. Dat kan alleen als het beeld stilstaat, maar dat is tóch al nodig om in kleur te kunnen werken. Ook in kleur is Vidi met een ruime voorsprong de snelste van de drie digitizers.

Het digitaliseren zelf gaat in één seconde, binnen tien seconden staat het kleurenplaatje op het scherm. Tenminste als de Vidi-RGB kleurensplitter wordt gebruikt, anders moeten de kleurenfilters voor de lens van de camera worden verwisseld. Deze filters zijn aan de kleine kant.

Framegrabber

De Framegrabber is een stuk groter dan de andere twee digitizers. Op de kast zitten dan ook vijf aansluitingen en twee knoppen. Naast de gebruikelijke video-ingang en de verbinding met de parallelle poort van de computer zijn er ook nog in- en uitgangen voor de monitor. De monitorkabel wordt op de Framegrabber aangesloten, die op zijn beurt weer op de monitoruitgang van de computer wordt aangesloten. Vanwege deze constructie moet de digitizer altijd aan blijven staan, anders geeft de computer geen beeld. Dit vind ik niet zo'n fraaie oplossing. Digitaliseren met de Framegrabber is een fluitje van een cent. Een druk op de spatiebalk en het computerbeeld maakt plaats voor het videobeeld. Daar waren de RGB- en monitor-aansluitingen dus voor! Met de desbetreffende knoppen kunnen de helderheid en de kleurintensiteit van het beeld worden ingesteld, het effect hiervan is direct te zien. Met de 'c' wordt het beeld dan gedigitaliseerd. Hoewel dat in een onderdeel van een seconde gebeurt duurt het even voordat het plaatje op het scherm verschijnt. In tegenstelling tot de Digiview en de Vidi kan de Framegrabber een enkel beeld direct in kleur digitaliseren, het is niet nodig het beeld stil te zetten. Dit is met name handig bij het digitaliseren van een videoband, er is geen stoorstreep die buiten beeld gewerkt moet worden.

Resoluties

De Framegrabber kan in lo-res, lo-res-interlace of hi-res digitaliseren. Helaas is er geen overscan mogelijk in interlace of hi-res. Bij overscan is de resolutie 384 bij 300 pixels. Dit is niet hetzelfde als bij andere programma's, de meesten gebruiken namelijk 352 bij 290 pixels. Bij het inlezen in een tekenprogramma moet dan dus een stuk van het beeld afvallen. De Framegrabber kan, net als Digiview, digitaliseren in alle hoeveelheden kleuren die de Amiga aankan. Overigens was de

geteste Framegrabber niet helemaal in orde: alle plaatjes werden te licht gedigitaliseerd. Dit is wel softwarematig aan te passen, maar dat gaat vrij sterk ten koste van de beeldkwaliteit. Volgens de importeur komt dit probleem niet bij andere Framegrabbers voor. Een ander probleem was dat de Framegrabber geen slechte VHS banden wilde 'pakken'. Dit probleem deed zich alleen voor bij een tamelijk oude videorecorder.

Prijzig

Bij het digitaliseren vanaf videoband blijkt dat de digitizers vrij gevoelig zijn voor de verstoringen, die optreden bij het stilzetten van het beeld. Gelukkig zijn professionele videorecorders van een draaiknop voorzien, waarmee zowel langzaam als snel heen en weer gespoeld kan worden. Met deze knop is de stoorstreep in het beeld meestal wel grotendeels weg te werken. Nog beter zijn de resultaten bij het gebruik van een time-base corrector. Dit is een apparaat dat het beeldsignaal zoals dat uit een videorecorder komt weer 'in het gareel' brengt. Snelheidsfluctuaties en dropouts in de band worden gecorrigeerd, zodat de digitizer zich hier niet meer in kan verslikken. Moderne time-base correctors kunnen het beeld ook 'bevriezen', dit maakt het digitaliseren met Digiview een stuk eenvoudiger. Bovendien gaat het ook sneller, want er kan al op de band verder worden gezocht naar het volgende plaatje, terwijl de digitizer nog bezig is. Deze manier van digitaliseren is nogal luxe, naast de digitizer en de computer is er voor tienduizenden guldens apparatuur nodig.

Framegrabber

Digiview

Conclusie

Digiview is niet alleen de goedkoopste, maar ook wat beeldkwaliteit en flexibiliteit van de software betreft aantrekkelijker dan de andere digitizers. Daar staat een groot nadeel tegenover: het digitaliseren kan alleen van een stilstaande videobron en het gaat erg traag.

De Framegrabber levert vrij goede plaatjes en heeft geen enkele moeite met bewegende beelden. Wel is het verstandig bij aankoop van een Framegrabber de bon te bewaren, blijkbaar worden ze in de fabriek niet altijd goed afgesteld. Zelf afstellen kan niet, vanwege het garantiezegel.

De Vidi is erg snel, maar de kwaliteit van de plaatjes is niet meer dan gemiddeld te noemen. Daarnaast kan het digitaliseren in kleur alleen maar van een stilstaande videobron. Bij alle drie de digitizers staat of valt de kwaliteit van het beeld met die van de gebruikte camera. Digiview in combinatie met een goede zwart-wit camera is de goedkoopste oplossing, het levert zeer fraaie resultaten op. Voor het 'snellere' werk zou een Framegrabber - in combinatie met een camcorder - een goede oplossing zijn. In alle gevallen zal de prijs van de digitizer waarschijnlijk in het niet vallen bij die van de rest van de benodigde apparatuur.

Produktinformatie:

De Framegrabber en Vidi-Amiga werden beschikbaar gesteld door:
US Action Keizersgracht 26
5611 GD Eindhoven
Telefoon 040-452622
Prijzen: Digiview: ƒ 369,-
Framegrabber: ƒ 1999,-
Vidi-Amiga (inclusief Vidichrome software): ƒ 499,- Vidi-Amiga, Vidichrome en Vidi-RGB samen: ƒ 699,-
Kleurensplitters voor de Digiview vanaf: ƒ 299,-
Prijzen inclusief BTW.

Met dank aan Lokatel, de redactie en afdeling vormgeving van de Lokatel Kabelkrant en Joeri Lelieveld voor het beschikbaar stellen van de apparatuur, het geduld en de hulp.

Super Monaco G.P.

Wat is er nou leuker dan het scheuren met een Formule 1-wagen? Met piepende banden door de bocht, schakelend met zeven versnellingen. Super Monaco G.P. spreekt het kleine kind in je aan. Ondanks dat je weet dat autosport een benzine-verspillend, milieuvervuilend en oorverdovend tijdverdrijf is, zou je het liefst de hele nacht stiekem achter de joystick willen zitten totdat je uiteindelijk als eerste onder de geblokte vlag door raast.

Let's burn some rubber
Het idee is simpel. Probeer na het finishen op de circuits van Frankrijk, Brazilië en Spanje aan de start van het circuit van Monaco te komen. Als je na een race onder ideale weersomstandigheden ook nog eens op een nat circuit in Monaco over de streep komt, ben je rijp voor een groot sponsorcontract. Dankzij drie verschillende wagens (automatische, vier en zeven versnellingsbak) kun je langzaam je techniek opvoeren. Het volgen van de ideale lijn, het uitremmen of blokkeren van je tegenstanders zijn mooi geprogrammeerd. De bolide reageert vloeiend op de bewegingen van de muis of joystick. Super Monaco G.P. valt onder pretentieloos amusement. Dit spel is dermate fraai en onderhoudend dat er heel wat uurtjes mee kunnen worden gevuld.

Cees de Jonge

Super Monaco G.P.
Sega
Atari ST, Amiga, C64
Prijs: *f* 89,50

Grafisch:	****
Geluid:	***
Spelplezier:	****
Prijs/prestatie:	***

Leverancier:
Homesoft
Küppersweg 63-65
2031 EB Haarlem
Telefoon: 023-311241

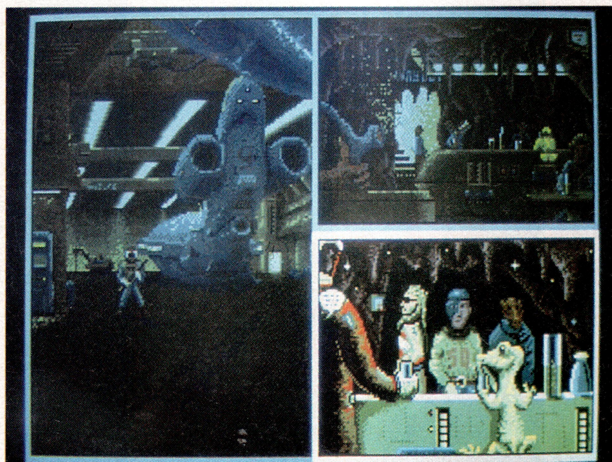
B.A.T.

Als Vrangor, een geniale maar criminele geleerde, zijn plannen kenbaar maakt om de grootste stad van Selenia, Terrapolis, met nuclibioculaire bommen op te blazen, is het jouw taak als B.A.T.-agent dat te verhinderen. Dit is in één zin het verhaal van deze grafische adventure. De kracht van het spel ligt in de schoonheid van de beelden die soms in verschillende delen tegelijk op het scherm verschijnen. De muisgestuurde interface draagt bij aan het speelcomfort. Toch werd ik tijdens het spelen minder enthousiast. Regelmatig word je door niet zo aardige medebewoners aangevallen en het is daardoor bijzonder moeilijk om het verhaal goed (levend) door te komen. Het komt dus aan op inventiviteit en vooral veel doorzettingsvermogen. Voor de liefhebbers van puike grafische avonturen is B.A.T. echter een must.

Warry Pieket

BAT
UBI Soft
PC XT/AT (CGA/EGA/VGA), Atari ST, Amiga
Prijs: *f* 109,-/*f* 99,-

Grafisch:	****
Geluid:	**
Spelplezier:	***
Prijs/prestatie:	***

Monkey Island

Guybrush Threepwood, held van de grafische adventure The Secret of Monkey Island.

Monkey Island
Lucasfilm
PC XT/AT, Atari ST, Amiga
Prijs: *f* 109,-/*f* 99,-

Grafisch:	****
Geluid:	***
Spelplezier:	***
Prijs/prestatie:	***

Gedreven door de vurige wens piraat te worden, moet hij op het eiland Melee drie testen afleggen voor hij zich als zodanig mag noemen. Deze testen bestaan uit het verslaan van de zwaardmeester, het zoeken van een geheime schat en het stelen van een beeldje van de gouverneur. Problemen genoeg voor onze jonge held die zich nog meer op de hals haalt als hij verliefd wordt op de echtgenote van de gouverneur. LeChuck, een reeds enige tijd overleden kapitein, heeft namelijk óók zijn zinnen op haar gezet.

Onsterfelijk
De interface is bijzonder vriendelijk. Tikken is niet nodig. Onderaan het scherm staan de commando's en de inventaris. Al met al een aardig spel, waarbij de puzzels niet te moeilijk zijn. Je krijgt voldoende tips om verder te komen. Daarnaast blijkt al snel dat Guybrush tot het ras der onsterfelijke piraten behoort. Mijn conclusie luidt dan ook dat dit spel uitermate is geschikt voor de jonge avonturier of de onervaren beginner.

Warry Pieket

Avontuur in 256 kleuren

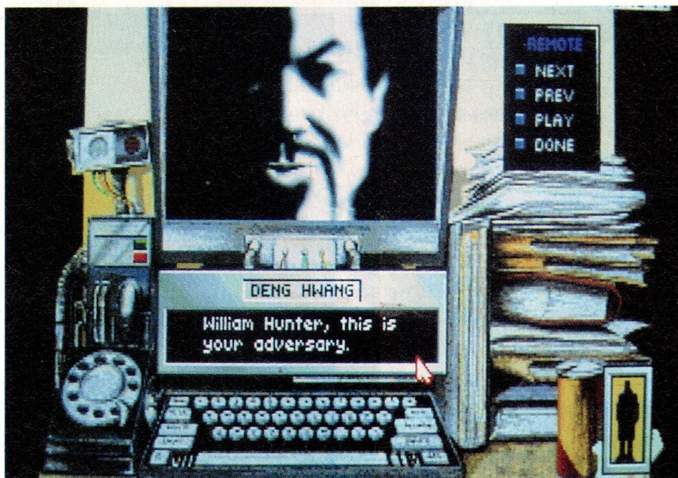
De interactieve speelfilm komt steeds dichterbij. Laat je eigen hoofdpersoon een rol spelen in een verhaal met echte acteurs en lokaties en bepaal zelf de plot van de 'film'. Sience Fiction? Nee! Dynamix, een dochter van het Amerikaanse Sierra, geeft u alvast een voorproefje.

Wending
Rise Of The Dragon en Heart Of China zijn de twee topprodukten van deze firma; adventures in 256 kleuren met echte spraak (via een muziekkaart) en gedigitaliseerde (bewegende) plaatjes en scènes.
Beide spellen kennen een ruim plot, maar de speler is vrij in de manier en volgorde waarop hij het verhaal doorloopt. Het spel geeft hooguit enkele tips of suggesties voor de meest succesvolle 'routes'. Je krijgt een karakter toebedeeld en vanuit díe visie speel je het avontuur. Via een fraaie, muisgestuurde interface (VCR) zijn alle acties en opties eenvoudig aan te klikken. De dialogen staan in een apart kader en meestal kun je kiezen uit meerdere vragen of antwoorden. De figuranten reageren verschillend op de soort vragen die je stelt, waarmee het verhaal natuurlijk een heel andere wending krijgen kan.

Rise Of The Dragon
In Rise Of The Dragon speel je een detective uit het jaar tweeduizendnogwat. Een stad wordt bedreigd door een machtig onderwereldfiguur en het is natuurlijk aan jou om een grote ramp te voorkomen. Je springt daarbij van lokatie naar lokatie en verzamelt ondertussen kostbare tips en voorwerpen.
Naarmate het spel vordert, verschijnen er meerdere lokaties op de landkaart. De adventure is niet al te moeilijk, want met een beetje geduld speel je 'm binnen één of twee avonden uit.

Heart Of China
Heart Of China verscheen na Rise Of The Dragon en dat is te merken aan de extra mogelijkheden en de nòg mooiere plaatjes en scènes. 'Lucky' Jake Masters krijgt van burgemeester Lomax de opdracht zijn ontvoerde dochter Kate uit de handen van een kwaadaardige macht te redden. Daarbij wordt hij al snel geholpen door de Chinese Ninja Zhao Chi. Het grappige is, dat je van personage kunt wisselen (door op het bewuste icoon te klikken). Voor een goede voortgang in het verhaal is dat zelfs noodzakelijk. In de huid van Jake of Chi reis je vervolgens door heel China, waarbij je twee keer in een arcade belandt. Deze arcades (een gevecht in een tank en op het dak van een rijdende trein) kun je eventueel overslaan.
Omdat je niet, zoals bij de Sierra-adventures de held vóór je ziet, maar juist vanuit het personage speelt, word je zeer sterk bij het verhaal betrokken. De fantastische beelden doen soms alles om je heen vergeten; je speelt geen spel meer, maar acteert in een film als een soort Indiana Jones of James Bond. Natuurlijk vreten beide programma een flink deel van de harde schijf (acht of zes Mb) en is een AT met minimaal 1 Mb intern geheugen en een VGA-scherm geen overbodige luxe. Maar daar tegenover staat een kwaliteit, waar zelfs de bekende adventures van Sierra niet aan kunnen tippen.

Edwin Ammerlaan

Rise Of The Dragon

Rise Of The Dragon

Dynamix
PC AT (CGA/EGA/VGA), Amiga
Prijs: ƒ 149,50

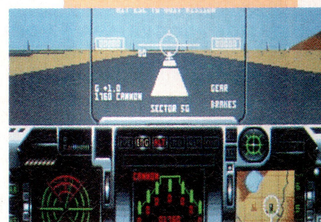
Grafisch:	****
Geluid:	****
Spelplezier:	****
Prijs/prestatie:	****

Heart Of China

Dynamix
PC AT (EGA/VGA)
Prijs: ƒ 149,-

Grafisch:	*****
Geluid:	***
Spelplezier:	*****
Prijs/prestatie:	****

NIEUW:

F29 Retaliator
Ocean
PC XT/AT, Atari ST
Prijs: ƒ 129,-
Realistische flight simulator met 'modem-optie'.

Navy Seals
Ocean
Atari ST, Amiga, C64
Prijs: ƒ 89,50
Knal er op los in deze fraaie arcade.

Back To The Future III
Image Works
Amiga, C64, Atari, PC XT/AT
Prijs: ƒ 99,-
Doc, Marty en de DeLorean voor de derde keer terug naar de toekomst in een aaneenschakeling van arcades.

WAARDERING

*****	= fáááántastisch
****	= zeer goed
***	= goed
**	= matig
*	= slecht

EEN PEPERDURE PRINTER...

In printers zitten grote prijsverschillen. Wat bij de ene printer duur betaald moet worden, is bij de andere printer bij de prijs inbegrepen. Onderstaande printer is daarvan het mooiste bewijs.

...OF DE LOW-COST 24-NAALDS MT82 PRINTER VAN MANNESMANN-TALLY?

De MT 82 wordt standaard geleverd met automatische sheetfeeder voor 50 vellen.

Aktieprijs 995,-

inclusief BTW

De nieuwe **MT82** matrixprinter is familie van de 9-naalds MT81, een succes van de eerste orde en o.a. aanbevolen door de Consumentenbond.

De **MT82** van **Mannesman-Tally**, Europa's grootste printerfabrikant, biedt alles wat u van een 24-naalds printer mag verwachten. En dat voor een extreem lage prijs!

Doordat hij eenvoudig is mee te nemen, is de **MT82** niet alleen ideaal voor allerlei printwerk op de zaak maar ook om thuis te printen. In een capaciteit tot 250 pagina's per uur.

Naast het origineel krijgt u 2 haarscherpe kopieën. De snelle en stille **MT82** is koppelbaar aan de meeste personal computers.

- Printsnelheden: 192 tekens/sec. in high speed draft, 160 tekens/sec. in draft en 53 tekens/sec. in letterkwaliteit.
- Epson LQ850, IBM Proprinter X24 emulaties.
- Interface: parallel Centronics standaard
- Serial RS 232C (optie).
- Paper parking en **automatische sheetfeeder standaard.**

Bel 030-280855 voor het adres van uw dichtstbijzijnde **Mannesman-Tally** dealer of vul de bon in voor complete informatie

Geef mij maar een

MANNESMANN
TALLY

A Mannesmann and Siemens Company

Tracor Europa

Tracor Europa B.V.
Jan van Eycklaan 10, Postbus 333, 3720 AH Bilthoven
tel. 030-280855 – telefax 030-281564 – telex 70775

De hier genoemde merknamen zijn de wettige gedeponeerde handelsnamen van de resp. fabrikanten.

JA, wij willen graag meer weten over de MT82 van Mannesmann-Tally.
Stuur ons s.v.p uw documentatie.

Naam bedrijf: __________

Contactpersoon: __________

Adres: __________

Postcode: ______ Plaats: ______

Telefoon: __________

Bon in open envelop zenden aan: Tracor Europa B.V.
Antwoordnummer 3222, 3720 VB Bilthoven.

THE STRONGEST PRINTER RANGE IN THE WORLD

Het verschijnsel PIM
of hoe alles nog meer 'Personal' kan

De PIM, Personal Information Manager of in goed Nederlands: de Persoonlijke Informatie Menner, wordt meer en meer toegepast. Twee Pimmen zijn bekeken (en vergeleken): Instant Recall en Arriba. Na een wat lange gewenningsperiode kon ik aan het einde van test toch een duidelijke winnaar aanwijzen.

Robert Schouten

Een PIM is de elektronische vervanger van de secretaresse. Het programma kan adressen, telefoonnummers en aantekeningen bijhouden. Een agenda, kalender en werkplanner behoren ook tot de uitrusting, evenals de mogelijkheid om met het programma een telefoonnummer te draaien. In het laatste geval is vanzelfsprekend een modem nodig.

Instant Recall

Instant Recall wordt geleverd op beide floppyformaten. Een goede gewoonte die steeds meer softwarehuizen hebben. Het handboek ziet er goed verzorgd uit. Helaas is het Engelstalig. Heel handig is de Quick Reference kaart die alle algemene commando's in één oogopslag weergeeft.
Het installeren gaat zeer eenvoudig. Het daarvoor bestemde programma controleert het scherm en vraagt naar de directory's waarnaar de programmatuur gekopieerd moet worden. Als die directory's niet aanwezig zijn dan worden ze aangemaakt. Hoewel het nauwelijks werkbaar is kan Instant Recall op een computer met twee diskdrives worden gebruikt.
Instant Recall kan resident (permanent aanwezig in het geheugen) worden geladen, maar ook als zelfstandig werkend programma worden gebruikt. Dat laatste is vooral van belang in multi-tasking omgevingen, waar het niet mogelijk is om residente programma's te draaien. Als extended geheugen aanwezig is dan gebruikt Instant Recall dit.

Het programma

Wanneer Instant Recall resident geladen is kan het met een toetscombinatie elk programma onderbreken om zichzelf te laden. Zeker wanneer de computer over extended geheugen beschikt gaat dit overnemen supersnel.
Het programma bestaat uit vier hoofdgroepen.
Notes: dit onderdeel maakt het mogelijk om allerlei soorten (elektronische) informatie, zoals aantekeningen, tabellen of rapporten, te benaderen. In deze ongestructureerde informatie kan IR zoeken naar bepaalde trefwoorden of gedeeltes van zinnen. Daarnaast kan er worden gezocht naar teksten die aan bepaalde voorwaarden voldoen, met de opties AND, OR en NOT.
Met de 'acces' optie kunnen verbindingen worden gemaakt tussen de verschillende documenten. Hoewel de handleiding er prat op gaat dat het programma zo 'easy to learn' is had ik vooral met dit onderdeel nogal wat moeite.
Tasks: geen P.I. Menner zou het in zijn hoofd halen om de gebruiker het plannen van taken te onthouden. Zo ook IR niet. Het beschikt over een zeer uitgebreide takenvoorbereider. Zo wordt de gebruiker gewaarschuwd wanneer de datum van de uit te voeren taak akelig dichtbij komt. Ook is een taak te verbinden met een alarmklokje, dat zelfs afgaat als er niet met IR wordt gewerkt. Niet elke taak is even belangrijk, vandaar dat er prioriteiten zijn te stellen. Al dit moois is weer aan andere onderdelen te koppelen, want in IR heeft alles met alles te maken.
Schedule View: roosters kunnen worden ingevoerd, geeft een afspraak een conflict met een andere verplichting dan wordt daar netjes op gewezen. Steeds terugkerende afspraken (het wekelijkse borrelavondje) kunnen automatisch worden vastgelegd.
People View: mensjes kijken is m'n favoriete bezig-

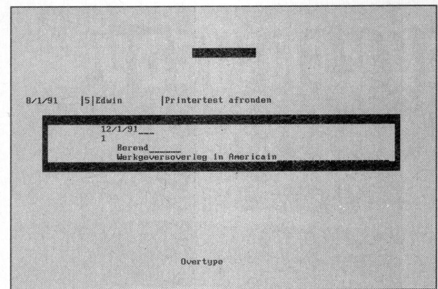
heid. IR houdt één en ander ook goed in de gaten. Deze mijns insziens aardigste optie is een soort veredelde adressenlijst, maar dan wel één waaruit je kunt opbellen of aantekeningen van de persoon in kwestie nog eens kunt naslaan.
Quick Timer: dit voegt niets wezenlijks toe aan het programma. Het geeft alleen een overzicht van de ingevoerde afspraken. Wel is het handig dat het aangeeft hoeveel tijd beschikbaar is voor een bepaalde afspraak.

Arriba

De software van Arriba staat op 2 5,25 inch diskettes, er worden jammer genoeg geen 3,5 inch floppen geleverd. De handleiding bestaat uit een handig Engelstalig boekwerkje.
Om het programma op twee floppen te krijgen heeft de Good Software Corp gebruik gemaakt van de bekende ruimtebespaarder PKZIP. Het installatieprogramma vraagt op welke disk het programma gezet moet worden en gaat na beantwoording van deze vraag meteen aan de slag met uitpakken en installeren. Ook Arriba heeft de mogelijkheid om het programma resident of niet resident te laden.

Het programma

De opzet van Arriba vertoont veel overeenkomst met Instant Recall:
File Cabinet: dit onderdeel geeft de mogelijkheid allerlei soorten informatie te verzamelen, alsof er sprake is van een lade in een ladekast. Al meteen na kennismaking merk je dat het programma zeer gevoelsmatig is opgezet. Na enkele minuten weet je waar de makers naar toe willen: een ware verademing. Informatie wordt opgeslagen in de vorm van documenten of memo's. Ook verwerking van telefoonlijsten en werkschema's is mogelijk. Ligt het eenmaal in de lade, dan geldt weer de eerste wet voor een PIM: 'alles heeft met alles te maken'.
Folders: deze hebben de functie van een opbergmap. Zo is het mogelijk een folder te maken met notities. Van elke notitie in de folder wordt de hoofdregel weergegeven. Door een toetscombinatie kan zo'n notitie uit de folder worden gehaald om te lezen. Een folder kan maximaal tweehonderd notities bevatten: ongeveer 16 Kb tekst. De speciale outline optie geeft een zeer duidelijk beeld van de inhoud.
Notes: de informatie van de notities kan heel verschillend zijn, zo is ook 'import' mogelijk. Die informatie is uiteraard op veel manieren benaderen. Zo kan er in een willekeurige notitie gezocht worden op het woord HCC*, waarbij de * woorden of woorddelen zijn. Opvallend is de hoge snelheid waarmee de gezochte tekst wordt gevonden.

Phone List: uiteraard beschikt Arriba over een telefoonlijst, die het mogelijk maakt om notities van bepaalde mensen te lezen door alleen de naam met de muis aan te klikken. Bellen vanachter het toetsenbord behoort tot de mogelijkheden.
Calender: het kalendergedeelte van Arriba is gecombineerd met een roosterprogramma. Onderin beeld verschijnt een tijdbalk die al naar gelang het belang van de afspraak roder wordt. De kalender kan steeds terugkerende afspraken van tevoren invoeren. Ook is een alarmoptie aanwezig.
Things To Do: dit onderdeel deelt de door de gebruiker nog uit te voeren taken in. De prioriteit is in te stellen, evenals een alarm.

Conclusie

Instant Recall is een mooi verzorgde PIM, die ondanks de bewering van Chronologic Corp. niet echt eenvoudig is te leren. De mogelijkheden zijn enorm. Als dit programma goed wordt beheerst is het een soepel lopende informatie manager. Op sommige punten is het echter nodeloos ingewikkeld, men wilde het kennelijk te mooi maken.
Arriba laat zich in eerste instantie eenvoudig beheersen. Het werkt zeer intuïtief, na een half uurtje is er al aardig mee te werken. De grote kracht is de mogelijkheid om folders aan elkaar te koppelen. De PIM is op deze manier helemaal volgens de wensen van de gebruiker in te richten. De handleiding is goed, maar het ontbreken van een 3,5 inch diskette vind ik een misser. De prijs is nogal aan de hoge kant.
Een Persoonlijke Informatie Menner zal mijn hart nooit stelen. Mijn PIM zit tussen de oren, als backup gebruik ik zo'n handig boekje: een agenda. Zou ik moeten kiezen dan wint Arriba het, ondanks de forse prijs. Vooral de goede bediening en de mogelijkheid om het systeem uit te breiden geven daarbij de doorslag.

Produktinformatie:

Instant Recall
voor IBM PC, XT, AT, PS/2 of compatibel
MS-DOS versie 2.1 of hoger, minstens 512 Kb geheugen, harddisk of 720 Kb diskdrive
Prijs: *f* 271,37 inclusief BTW

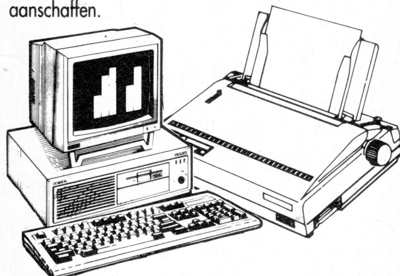
Arriba
voor IBM PC, XT, AT, PS/2 of compatibel
MS-DOS versie 2.0 of hoger, minstens 384 Kb geheugen, harddisk met 1,5 Mb vrije ruimte
Prijs: *f* 472,82 inclusief BTW
Leverancier: Software Trading Company St. Martinusstraat 13 6191 TL Beek Telefoon 04490-74082

GEKKENWERK IN ROTTERDAM

CRAZY HANS MAAKT HET NU WEL ERG BONT!

IN DE GEHELE MAAND SEPTEMBER VERBOUWINGSOPRUIMING

Let op want dit komt nooit meer! CRAZY HANS gaat verbouwen maar eerst moeten onze schappen leeg! Dus kom in september naar Rotterdam en profiteer!
Te gekke lage stuntprijzen met kortingen tot maar liefst 60%! Merken mogen wij helaas niet noemen, maar neemt u van ons aan dat u ook de grote merken bij ons kunt vinden.
Een unieke kans voor al diegene die bijvoorbeeld voor hun studie een PC of andere apparatuur moeten aanschaffen.

'N GREEP UIT ONS ASSORTIMENT

XT COMPUTERS vanaf **499,-**
AT COMPUTERS vanaf **1.398,-**
(met 20 Mb hard disc en monitor)
TTL monochr. MONITOR nu **139,-**
5.25" DISC DRIVES 360 Kb nu **59,-**

COMPUTERS
AT'S - XT'S - 286 - 386 - LAP TOPS
DISC DRIVES
HARD DISCS (3,5" - 5.25")
MONITOREN
PRINTERS - INSTEEK KAARTEN
SUPPLIES - MODEMS - SOFTWARE
INTERFACES
MUSIC KEYBOARDS

CRAZY HANS is gevestigd in het centrum van Rotterdam. Dus doe wat heel Nederland doet, en kombineer een uurtje bij dé computerstuntzaak met een gezellig dagje in de stad!!

CRAZY HANS

Jonker Fransstraat 105/107, Rotterdam.
Tel./fax 010 - 4046193. Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag 10.00 - 17.30 uur, vrijdag koopavond. Zaterdag 10.00 - 17.00 uur.

SoftwareTHEK Inc.
Uw sleutel voor goede software

Postbus 345 - 6430 AH Hoensbroek - tel. 045-223409 / fax: 045-221029

PD en SHAREWARE voor MSDOS en AMIGA, meer dan 10.000 programma's op voorraad.

MSDOS: Spellenpakket, 12 disk. f 50,-*. Windowspakket, 12 disk. f 50,-*. Anti Viruspakket, 4 disk. f 15,-*. BLACKBOX alleen volwassenen :12 disk. super kwaliteit f 60,-*.
AMIGA: Spellenpakket, 12 disk. f 75,-*. Diversen-pakket 12 disk. f 75,-*. Series: ACS / Fish / Franz / Kickstart / Demo's / Midi / Chemie, enz. Vraag info! BLACKBOX voor volwassenen 12 disk. superkwaliteit f 99,-*.
Verz.kost. f 6,- (bij rembours f10,-). * Incl. BTW.

TUTSIM V7

Simulatie op PC.
Dynamic Design
Tool voor bedrijf, MBO, HBO en Universitair onderwijs. Schoolversie met leerboek Fl. 55.00

Meerman Automatisering
Postbus 154, 7160 AC Neede
Tel. 05450-93901 Fax 05450-91153

HP-DESKJET
/-Plus/-500 en -Writer
GEBRUIKERS !

Bijvulling cartridge voor 17,00 incl. verzendkosten
Printkostenverlaging tot 70%
Prijs excl. BTW

Voor Grootverbruikers en Gemeente instellingen hebben wij aangepaste prijzen

In Nederland
" De EERSTE, de BESTE "

PC - RECYCLING
Kruidenhof 81
1112 NW Diemen
Telefoon 020 - 6 95 70 02

PC-Aandelenkoersen

maakt beleggen in actieve aandelen en opties m.b.v. de PC betaalbaar voor iedereen.
Koppelbaar aan de Teletekst Toolbox.

Ultra lage prijs: Fl 125,- excl.BTW en verzendkosten.
Lotus 1-2-3 super mega-applicatie
Vraag de gratis informatiebrochure aan bij:

ReCALC Software
Bernard van Meursstraat 35
7131 XG Lichtenvoorde
Tel: 05443 - 73697 (Na 18.30 uur)

De MT-Dealer

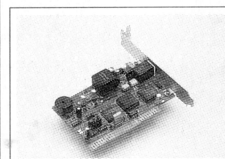
heeft alles voor datacommunicatie

pc-kaartmodems, desktop-modems, highspeed modems, huurlijn modems, datacom software, thuiswerk software, videotex modems en software voor thuisbankieren (electronic banking)

De Micro Technology Dealer is gespecialiseerd in datacommunicatie-produkten voor uw computer en kan u daarom een prima advies geven. De MT-Dealer en U kunnen altijd een beroep doen op de HelpDesk van Micro Technology

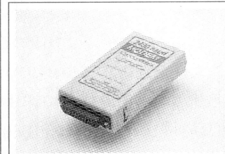
(alle prijzen excl. btw)

MT2400 PC Kaart Modem ***f. 295,--***

Modern insteekkaartmodem voor PC. Uitstekend geschikt voor telebankieren. Wordt geleverd met Mightycom datacom software met **MNP5** voor Ascii, Videotex en alle bekende filetransfer protocollen. Incl. alle aansluitsnoeren. Gemakkelijk in te bouwen.

MT2400 Pocket Modem ***f. 325,--***

Modern miniatuur modem voor uw PC of laptop. Perfekt voor telebankieren. Wordt geleverd met Mightycom datacom software met **MNP5** voor Ascii, Videotex en alle bekende filetransfer protocollen. Kompleet met alle aansluitsnoeren.

MT2400 Desktop Modem ***f. 335,--***

Modern tafel modem voor uw PC of laptop. Perfekt voor telebankieren. Wordt geleverd met Mightycom datacom software met **MNP5** voor Ascii, Videotex en alle bekende filetransfer protocollen. Kompleet met alle aansluitsnoeren. Gemakkelijk zonder technische kennis aansluitbaar.

MT3242 Highspeed Modem ***f. 1995,--***

Snelste V32/V32bis modem met **MNP5**, **V42** en **V42bis** datacompressie en error correctie. Werkt met een lijnsnelheid van **14.400 baud** en kan door datacompressie maximaal **57.600 baud** verwerken in full-duplex mode. Wordt geleverd met software die op uw PC deze hoge snelheden ondersteunt. Ook geschikt voor huurlijnen. Kan ook alle bestaande modemnormen aan: V21, V22, V22bis, V23, V32 en V32bis.
Door hoge snelheid uitstekend geschikt voor thuiswerk toepassingen en netwerkverbindingen.

Bel voor folder en dealerlijst de fabrikant:

078-410977

Micro Technology b.v.
Weteringsingel 6
3353 GZ PAPENDRECHT
(fax 078-150849)

NU ALLE IPC-SYSTEMEN MET GRATIS LEVENSLANGE GARANTIE

IPC 286-12 Mhz*

CPU 80286-12 Mhz - 0 waitstate - 1 Mb RAM (uitbreidbaar tot 4 Mb op moederkaart) -1 parallelle en 2 seriële poorten - IDE interface voor 2 harde schijven en 2 floppy's - 1 floppy 3 1/2", 1,4Mb - 4 uitbreidingsslots (16 bits) - ondersteunt 80287 coprocessor - toetsenbord met 102 toetsen
Nu met gratis DOS + IPC muis.

VGA monochrome 640 x 480
16 bits kaart + 14" VGA monitor

IPC 286-12/40VM — **2095,-**
met harde schijf 40 Mb/28 ms
IPC 286-12/80VM — **2495,-**
met harde schijf 80 Mb/18 ms
IPC 286-12/120VM — **2795,-**
met harde schijf 120 Mb/19 ms

VGA kleur 800 x 600
16 bits kaart + 14" VGA monitor

IPC 286-12/40V — **2495,-**
met harde schijf 40 Mb/28 ms
IPC 286-12/80V — **2895,-**
met harde schijf 80 Mb/18 ms
IPC 286-12/120V — **3195,-**
met harde schijf 120 Mb/19 ms

*** Meerprijs IPC 286-16 MHz** — **+ 400,-**

IPC 386SX-16 Mhz*

CPU i386SX-16 Mhz - 0 waitstate - 1 Mb RAM (uitbreidbaar tot 8 Mb op moederkaart) - 1 parallelle en 2 seriële poorten - IDE interface voor 2 harde schijven en 2 floppy's - 1 floppy 3 1/2", 1,4 Mb - 4 uitbreidingsslots (16 bits) - ondersteunt i387SX coprocessor - toetsenbord met 102 toetsen
Nu met gratis DOS + IPC muis.

VGA monochrome 640 x 480
116 bits kaart + 14" VGA monitor

IPC 386SX-16/40VM — **2595,-**
met harde schijf 40 Mb/28 ms
IPC 386SX-16/80VM — **2995,-**
met harde schijf 80 Mb/18 ms
IPC 386SX-16/120VM — **3295,-**
met harde schijf 120 Mb/19 ms

VGA kleur 800 x 600
16 bits kaart + 14" VGA monitor

IPC 386SX-16/40V — **2995,-**
met harde schijf 40 Mb/28 ms
IPC 386SX-16/80V — **3395,-**
met harde schijf 80 Mb/18 ms
IPC 386SX-16/120V — **3695,-**
met harde schijf 120 Mb/19 ms

***Meerprijs IPC 386SX-20 MHz** — **+ 400,-**

IPC 386 - 33 Mhz

CPU i386-33 Mhz - 0 waitstate - 2Mb RAM (uitbreidbaar tot 16 Mb op moederkaart) - 1 parallelle en 2 seriële poorten - IDE interface voor 2 harde schijven en 2 floppy's- 1 floppy 3 1/2", 1,4 Mb - 4 uitbreidingsslots (16 bits) - ondersteunt i387 coprocessor - toetsenbord met 102 toetsen.
Nu met gratis DOS + IPC muis.

VGA monochrome 640 x 480
16 bits kaart + 14" VGA monitor

IPC 386+33/40VM — **3595,-**
met harde schijf 40 Mb/28 ms
IPC 386-33/80VM — **3995,-**
met harde schijf 80 Mb/18 ms
IPC 386-33/120VM — **4295,-**
met harde schijf 120 Mb/19 ms

VGA kleur 800 x 600
16 bits kaart + 14" VGA Monitor

IPC 386-33/40V — **3995,-**
met harde schijf 40 Mb/28 ms
IPC 386-33/80V — **4395,-**
met harde schijf 80 Mb/18 ms
IPC 386-33/120V — **4695,-**
met harde schijf 120 Mb/19 ms

IPC 386SX-20 Mhz*

CPU i386SX-20 Mhz - 0 waitstate - 2 Mb RAM (uitbreidbaar tot 16 Mb op moederkaart) 1 parallelle en 2 seriele poorten - IDE interface voor 2 harde schijven en 2 floppy's - 1 floppy 3 1/2", 1,4 Mb - 1 floppy 5 1/4", 1,2 Mb - 7 uitbreidingsslots - ondersteunt i387SX coprocessor - toetsenbord met 102 toetsen
Nu met gratis 5 1/4" FDD+MS DOS 5.0 + IPC muis.

VGA monochrome 640 x 480
16 bits kaart + 14" VGA monitor

IPC 386SX-20/40VM — **3590,-**
met harde schijf 40 Mb/28 ms
IPC 386SX-20/80VM — **3990,-**
met harde schijf 80 Mb/18 ms
IPC 386SX-20/120VM — **4290,-**
met harde schijf 120 Mb/19 ms
IPC 386SX-20/210VM — **4990,-**
met harde schijf 210 Mb/15 ms

VGA kleur 1024 x 768
16 bits kaart + 14" VGA monitor

IPC 386SX-20/40V — **3990,-**
met harde schijf 40 Mb/28 ms
IPC 386SX-20/80V — **4390,-**
met harde schijf 80 Mb/18 ms
IPC 386SX-20/120V — **4690,-**
met harde schijf 120 Mb/19 ms
IPC 386SX-20/210V — **5390,-**
met harde schijf 210 Mb/15 ms

*** Meerprijs IPC 386-25 MHz** — **+ 500,-**

IPC 386-33 Mhz CACHE

CPU i386C-33 Mhz - 0 waitstate - 64 Kb cache (uitbreidbaar tot 256 Kb) - 4 Mb werkgeheugen (uitbreidbaar tot 32 Mb) -1 parallelle en 2 seriële poorten - IDE interface voor 2 harde schijven en 2 floppy's - 1 floppy 5 1/4", 1,2 Mb - 1 floppy 3 1/2", 1,4 Mb - 8 uitbreidingsslots - ondersteunt i387 en weitec coprocssor - toetsenbord met 102 toetsen
Nu met gratis 5 1/4" FDD+MS DOS 5.0 + IPC muis.

VGA monochrome 640 x 480
16 bits kaart + 14" VGA monitor

IPC 386-33C/80VM — **5290,-**
met harde schijf 80 Mb/18 ms
IPC 386-33C/120VM — **5590,-**
met harde schijf 120 Mb/19 ms
IPC 386-33C/210VM — **6290,-**
met harde schijf 210 Mb/15 ms
IPC 386-33C/330VM — **8790,-**
met harde schijf 330 Mb/16 ms*

VGA kleur 1024 x 768
16 bits kaart + 14" VGA monitor

IPC 386-33C/80V — **5690,-**
met harde schijf 80 Mb/18 ms
IPC 386-33C/120V — **5990,-**
met harde schijf 120 Mb/19 ms
IPC 386-33C/210V — **6690,-**
met harde schijf 210 Mb/15 ms
IPC 386-33C/330VM — **9190,-**
met harde schijf 330 Mb/16 ms*

IPC 486-33Mhz CACHE*

CPU i486C-33 Mhz - 0 waitstate - 64 Kb cache (uitbreidbaar tot 256Kb) - 4 Mb werkgeheugen (uitbreidbaar tot 32 Mb) - 1 parallelle en 2 seriële poorten - IDE interface voor 2 harde schijven en 2 floppy's- 1 floppy 5 1/4", 1,2 Mb - 1 floppy 3 1/2", 1,4 Mb - 8 uitbreidingsslots - ondersteunt weitec coprocessor - toetsenbord met 102 toetsen.
Nu met gratis 5 1/4" FDD+MS DOS 5.0 + IPC muis.
Landmark speedtest 150

VGA monochrome 640 x 480
16 bits kaart + 14" VGA monitor

IPC 486-33C/80VM — **6390,-**
met harde schijf 80 Mb/18 ms
IPC 486-33C/120VM — **6690,-**
met harde schijf 120 Mb/19 ms
IPC 486-33C/210VM — **7390,-**
met harde schijf 210 Mb/15 ms
IPC 486-33C/330VM — **9890,-**
met harde schijf 330 Mb/16 ms*

VGA kleur 1024 x 768
16 bits kaart + 14" VGA monitor

IPC 486-33C/80V — **6790,-**
met harde schijf 80 Mb/18 ms
IPC 486-33C/120V — **7090,-**
met harde schijf 120 Mb/19 ms
IPC 486-33C/210V — **7790,-**
met harde schijf 210 Mb/15 ms
IPC 486-33C/330VM — **10290,-**
met harde schijf 330 Mb/16 ms*

***Meerprijs**
IPC 486-33 MHz CACHE EISA — **+ 5600,-**

IPC 386SX-20 Mhz NOTEBOOK

CPU i386SX-20 Mhz - 0 waitstate - 2 Mb RAM (uitbreidbaar tot 10 Mb op moederkaart) 1 parallelle en 1 seriële poort - IDE interface voor harde schijf en floppy - 1 floppy 3 1/2", 1,4 Mb - expansiebox aansluiting voor externe VGA monitor ondersteunt i387SX coprocessor toetsenbord met 84 toetsen - LCD scherm met CCfl Backlit, resolutie 640 * 480 - battery voor 2 1/2 uur onafgebroken werken + adapter - afmeting A4 - gewicht 2.2 kg - draagtas.
Nu met gratis MS.DOS 5.0 + IPC muis.

PORTA-PC 20386SX/40 — **4950,-**
met harde schijf 40 Mb/28 ms
PORTA-PC 20386SX/60 — **5200,-**
met harde schijf 60 Mb/28 ms

Uitbreidingen

Externe FDD 5 1/4" voor Uno			245,-
Geheugenuitbreiding per Mb			150,-
Interne tapestreamer 60 Mb			1675,-
Interne tapestreamer 250 Mb			2695,-
VGA-set card + kleurenmonitor			1250,-
Meerprijs 512 Kb videogeheugen			150,-
Meerprijs 1 Mb videogeheugen			400,-
VGA monitor voor Notebook			895,-
Meerprijs 16" Eizo + card			2750,-
Coprocessor	287	XL	275,-
	387SX	16	435,-
	387SX	20	485,-
	387	33	800,-
Meerprijs MS DOS 5.0 t.o.v. DR DOS			150,-
MS Windows + 1 Mb			345,-
Novell versie 2.2 5 users			2375,-

Prijzen België

	BFR.
IPC 286-12 Mhz	
12-286/40 VM	41900
12-286/80 VM	49900
12-286/120 VM	55900
12-286/40 V	49900
12-286/80 V	57900
12-286/120 V	63900
16-286/--meerprijs	8000
IPC 386SX-16 Mhz	
16-386SX/40 VM	51900
16-386SX/80 VM	59900
16-865SX/120 VM	65900
16-386SX/40 V	59900
16-386SX/80 V	67900
16-386SX/120 V	73900
20-386SX/--meerprijs	8000
IPC 386-33 Mhz	
33-386/40 VM	71900
33-386/80 VM	79900
33-386/120 VM	85900
33-386/40 V	79900
33-386/80 V	87900
33-386/120 V	93900
IPC 486SX-20 Mhz	
20-486SX/40 VM	83900
20-486SX/80 VM	91900
20-486SX/120 VM	97900
20-486SX/40 V	91900
20-486SX/80 V	99900
20-486SX/120 V	105900
IPC 486-33 Mhz	
33-486/40 VM	91900
33-486/80 VM	99900
33-486/120 VM	105900
33-486/ 40 V	99900
33-486/ 80 V	107900
33-486/120 V	113900
IPC 386SX-20 Mhz	
20-386SX/40 VM	71800
20-386SX/80 VM	79800
20-386SX/120 VM	85800
20-386SX/210 VM	99800
20-386SX/40 V	79800
20-386SX/80 V	87800
20-386SX/120 V	93800
20-386SX/210 V	107800
25-386/--meerprijs	8000
IPC 386-33 Mhz CACHE	
33-386/80 VM	106000
33-386/120 VM	112000
33-386/210 VM	126000
33-386/330 VM	176000
33-386/80 V	114000
33-386/120 V	120000
33-386/210 V	134000
33-386/330 V	184000
IPC 486-33 Mhz CACHE	
33-486/80 VM	128000
33-486/120 VM	134000
33-486/210 VM	148000
33-486/330 VM	198000
33-486/ 80 V	136000
33-486/120 V	142000
33-486/210 V	156000
33-486/330 V	206000
33-486/--EISA meerprijs	112000
IPC NOTEBOOK	
20-386SX/ 20 VM	99000
20-386SX/ 40 VM	104000

*Harde schijf incl. ESDI controller.

Alle prijzen zijn excl. BTW. Wijzigingen voorbehouden.

Indien niet anders vermeld; harde schijven incl. controller met buffergeheugen, interleave 1:1. Data transferrate ± 750 Kb/sec.

INTELLIGENT PC BENELUX B.V.

ANTWOORDNUMMER 2677 - 3970 VJ HOUTEN

AMSTERDAM
Tel.: 020 - 6914241
Burg. Stramanweg 104

EDE
Tel.: 08380 - 50630/50690
Stationsweg 107

HOUTEN
Tel.: 03403 - 59333
Peppelkade 1

ANTWERPEN (Aartselaar)
Tel.: 03 - 8771155
Antwerpsesteenweg 124

U HEEFT HEEL WAT REDENEN OM NIET TE DOEN ALS IEDEREEN.....

U stelt de hoogste eisen aan prestaties.
De IPC technologie wordt wereldwijd regelmatig door de vakpers getest.

U wilt een optimale support.
De specialisten van Intelligent PC staan in alle verkoopkantoren dagelijks voor u klaar om u persoonlijk te adviseren.

U bent op zoek naar een solide garantieregeling.
Wereldproducent IPC geeft u bij alle IPC produkten de unieke IPC levenslang garantie. D.w.z. 1e jaar totale garantie op zowel delen als reparatieloonkosten. Daarna neemt IPC de reparatieloonkosten voor zijn rekening.

U stelt prijs op snelle en komplete levering.
Standaard IPC systemen worden binnen 5 dagen geleverd, kompleet en gebruiksklaar. De harde schijf is al voor u geformatteerd.

U hecht grote waarde aan continuïteit.
De technici van Intelligent PC garanderen u een direkte service binnen 24 uur.

U geeft de voorkeur aan een internationaal merkprodukt.
IPC is in 37 landen vertegenwoordigd. In Europa bestaan er 54 verkoopvestigingen waarvan 4 in de Benelux.

U kiest voor de zekerheid van een merkprodukt.
IPC systemen worden geproduceerd met kwaliteitscomponenten zoals Intel chips. De floppy's zijn van TEAC en de harde schijven van marktleiders zoals Seagate, WD of Conner. Daardoor funktioneert een IPC snel en probleemloos.

U eist de beste prijs.
Door de verkoop via de eigen IPC-distributiekanalen worden de prijzen van de systemen met 40% gereduceerd.

U BESTELT ZOALS U WILT:
via de verkoopkantoren van Intelligent PC in Amsterdam, Ede, Houten of Antwerpen. of per telefoon, brief of fax. Voor informatie, offerte of een afspraak in een van de verkoopvestigingen kunt u ons gratis bellen via

06-0383

ZO KUNT U ONS BEREIKEN:
Amsterdam, via de A2 snelweg Utrecht-Amsterdam. Pal aan de afslag (Diemen, Ouderkerk a/d Amstel). Recht tegenover het kruispunt.
Ede, volg de borden Station en u komt vanzelf bij de Stationsweg.
Houten, vanaf snelweg Utrecht-Arnhem richting Nieuwegein, afslag Houten industrieterrein Doornkade.
Antwerpen, vanaf de E19 richting Boon en Brussel (A12). Afslag Aartselaar.

U HEEFT GELIJK

ANTWOORDNUMMER 2677 - 3970 VJ HOUTEN

AMSTERDAM
Tel.: 020 - 6914241
Burg. Stramanweg 104

EDE
Tel.: 08380 - 50630/50690
Stationsweg 107

HOUTEN
Tel.: 03403 - 59333
Peppelkade 1

ANTWERPEN (Aartselaar)
Tel.: 03 - 8771155
Antwerpsesteenweg 124

Onder redactie van Harm-Jan Wieringa en Ed Baars

Compatibel? M'n neus!

Een paar jaar geleden, toen alles nog overzichtelijk was, waren de meeste PC-klonen qua gedrag gelijk aan de moeder-PC van IBM. Maar die tijd is voorbij. Erger nog, je vraagt je af waarmee de huidige PC's compatibel zijn. Want het getij keert. De wet van de remmende voorsprong en de toenemende verliezen dwingt nú IBM om vindinkjes van ànderen na te apen, waardoor ook IBM incompatibel wordt. Na deze aflevering halen we dat woord dus uit onze Library. Gewoon klikken met de muis en het woord 'compatibel' naar de trashcan slepen. Trashcan, was dat geen uitvinding van Apple?

Neem Olivetti. **L.C. van Hees** uit Maassluis typte enthousiast de listing van het programma 'Tijd in beeld' uit Nieuwsbrief 136 in zijn M-240, maar:

Na het actief maken van het programma verschijnt na ALT-T wel een *tijd, maar nooit* de *tijd. Hij begint altijd met iets na twaalven en telt rustig door. Op welke tijd de systeemklok ook staat.*

Wij dus bellen met de maker van dat programma, **L. Looyenga** uit Amersfoort. Volgens hem werkt de Olivetti-klok een beetje anders. Als je die systeemklok uitvraagt krijg je niet de actuele tijd, maar de tijdsspanne die is verlopen na het aanzetten van de machine. Olivetti zèlf houdt dan bij hoe laat de machine is gestart en rekent na het commando 'time' even uit hoe laat het is. Omdat ook veel andere programmatuur last heeft van dit euvel, loste de Olivetti-servicedienst dat op door tegenwoordig het programma KLOK.EXE mee te leveren. Daarnaast rouleert er een clockdevice RTCLOCK.SYS, geschreven door **Ruud Uphoff**. Modem daarvoor naar één van de Olivetti-nodes, of neem contact op met de Olivetti gg.

Hongerige schijf

Joost Perquin heeft ook een Olivetti; de PCS286 AT. Hij is daar dik tevreden mee, maar zijn harddisk wordt te klein:

...dus wilde ik er een tweede harddisk naast zetten, maar volgens de leverancier is de voeding (80 Watt) daarvoor te klein. Nu wil ik de oude 3.5 inch 20 Mb schijf uit de kast slopen en er een grotere (liefst 60 Mb) voor in de plaats zetten. Bestaan er 60 Mb RLL schijven? In de extended setup van de PCS is het mogelijk om òf een 20 Mb harddisk te kiezen òf een 40 Mb versie. Kan die controller ook een 60 Mb harddisk aan?

Nee! Zegt Olivetti-kenner **Hub Jennekens**. De controller van de PCS286 is niet van het RLL-type. Het is een IDE-controller. En die strekt niet verder dan 40 Mb. Wèl komt er binnenkort een (bijplaatsbare, want vervanging is onmogelijk, de Olivetti-controller is geïntegreerd op het moederbord) IDE-controller beschikbaar, waarop een 100 Mb Conner harddisk kan worden aangesloten. Maar daarvoor is helaas ook een zwaardere voeding nodig.

Commodore CGA

In Nieuwsbrief 142 vroegen we wie **J. Bomer** uit Terborg kon helpen. In zijn Commodore PC-1 zou een gecombineerde CGA/Herculeskaart zitten die door veel CGA-programma's niet wordt herkend. Daarom wilde hij een CGA-kaart bijplaatsen, maar dan moet de machine telkens open als er geswitcht moet worden. En dat is zo'n gedoe.

Volgens **Hans Kessels**, de PC-1 coördinator van de Commodore gg, kent de PC-1 wel een monochrome en een kleuren-stand, maar die zijn niet echt compatibel met Hercules of CGA en daarom loopt niet alle software erop. Er moet dus een èchte CGA-kaart in de expansionbox. Niet erbij, maar in plaats vàn. Misschien is er iemand die die oude kaart wil overnemen?

Pieptoon (2)

In datzelfde nummer (Nieuwsbrief 142) haden we het over de CAF XT van **C. Putmans**. Als die machine een dagje niet had aangestaan ging-ie constant piepen en pas na een reset was er weer mee te werken. Wij gaven de voeding de schuld en blijven die mening toegedaan, hoewel **Karel Uijtdraegers** uit Zaandam ons schreef dat hij ook eens zoiets had en dat het toen aan een defecte harddisk-controller lag.

Veel mensen denken bij die aanvangspiepen gewoon: 'Oh, hij piept' en wachten op de prompt. Maar die combinaties van lange en korte piepen hebben een diagnose-functie bij de opstartprocedure. Daar de videokaart als laatste wordt getest, kan de machine, net als zojuist aan het licht gebrachte -en dus blinde- babytjes eventuele onlustgevoelens alleen verbaal uiten. Bij 100 procent IBM-compatibele computers is de betekenis als volgt (. is kort, - is lang):

- . : Alles OK indien DOS prompt zichtbaar anders mogelijk diskette probleem
- -. : Probleem op moederbord of beeldscherm
- -.. : Beeldscherm probleem
- .- : Beeldscherm probleem
- .. : Beeldscherm probleem of foutboodschap op scherm

Herhaalde piepjes:
Zekering van toetsenbord of voedings probleem

Continue pieptoon:
Probleem met de voeding

Verwarrend genoeg geven sommige programma's in config.sys of autoexec.bat ook rare piepen. Klinken er dus bij het opstarten ineens ongebruikelijke piepen, dan kan het nooit kwaad om eens een diagnose-programma door de machine te jagen (verkrijgbaar op veel bulletinboards).

Teken een teken

Zo langzamerhand een bekende in deze kolommen is **A. de Gooijer** uit Amsterdam. Die stuurde een paar maanden geleden een brief met zóveel vragen dat we er moeiteloos twee Any Keys mee hadden kunnen vullen. Gelukkig lust Harm-Jan wel pap van zijn QuickBasic-vragen, dus wordt De Gooijer elke maand een beetje wijzer. Ditmaal gaat het over het genereren van je eigen tekenset op een machine zonder een dure VGA-kaart.

Want op de EGA, MCGA en VGA-kaarten kan de volledige ASCII-karakterset worden vervangen (256 karakters). Op CGA-kaarten lukt dat alleen met de 128 'hoge' karakters. De nummers 128 tot en met 255 (hexadecimaal: 80 tot en met FF) dus. Het BIOS verwacht de start van de tabel met bitpatronen op het adres van interruptvector 1f(hex), ofwel 0000:007C(hex). Het adres van de tabel met bitpatronen geef je op door interrupt 10(hex) aan te roepen (hoe dat in Quickbasic moet staat in Any Key 138). Om de nieuwe tekenset te gebruiken in de tekstmode roep je interrupt 10 aan met de volgende registerwaarden (alle hexadecimaal):

AH = 11, AL = 00
BH = bytes per teken
BL = nummer van blok RAM van tekengenerator
CX = aantal tekens gedefiniëerd in de tabel
DX = code eerste teken in tabel
ES:BP = segment : offset van fonttabel

Voor gebruik in de grafische mode luiden de waarden:

AH = 11, AL = 21
BL = aantal regels op scherm
BL = 01 -> 14 regels
BL = 02 -> 25 regels
BL = 03 -> 43 regels
BL = 00 -> aantal regels in DL
CS = bytes per teken
DL = aantal regels als BL = 00
ES;BP = segment : offset van de fonttabel

Helaas geldt dit niet voor alle kaarten. Overigens zijn er meer karakterset-ondersteunende functies, maar die vallen buiten het bestek van deze rubriek. Wie er meer van wil weten koopt er maar een boek over, bijvoorbeeld 'MS-DOS voor gevorderden', door Ray Duncan, uitgegeven door Kluwer Technische boeken.

Videoscanner

Om van die lastpak àf te wezen, de laatste voor De Gooijer:
Hoe kan ik, om een programma universeel te maken, dat programma laten testen wat voor videokaart er in een onbekende computer zit?

Dat gaat met behulp van de On-Error functie. Probeer alle videomodes uit, te beginnen met de hoogste. Zolang de aanroep een fout geeft, is die adapter niet aanwezig. De fout-routine laat dan gewoon doorgaan met de volgende programmaregel. Zodra videomode niet meer nul is, hebben we een geschikte video-mode gevonden. Zie listing 1.

```
ON ERROR GOTO fout
'VGA ?'
videomode=13
SCREEN videomode
'EGA ?'
IF videomode = 0 THEN
   videomode = 7
   SCREEN videomode
END IF
'CGA ?"
IF videomode=0 THEN
   videomode=1
   SCREEN videomode
END IF
ON ERROR GOTO 0
PRINT "videomode :";videomode
'rest programma'
END
FOUT:
  videomode=0
  RESUME NEXT
```

Adres onbekend

Niels Vesters uit Wezep programmeert in Turbo-Pascal 5.5 en wil één of meer plaatjes in een bestand zetten:
Ik heb het al eens geprobeerd door 'F' file of pointer te noemen, dan een plaatje als pointer in het geheugen te zetten en het met Assign(f,naam), Rewrite(f) en Write(f,plaatje) in een bestand te zetten. Maar als ik dat plaatje dan oproep, verschijnt er niets op het scherm.

Je was al een eind op de goede weg, alleen is een pointer (de naam zegt het al) een aanwijsstok naar het adres van het plaatje. Die schrijfopdracht schrijft alleen dit adres weg en niet het plaatje. Lees je hem later weer in dan wijst die pointer zomaar ergens naar het geheugen. En dat is dus gewist, inmiddels.
Schrijf dus niet de pointer weg, maar de data waar die pointer naar wijst! Zie listing 2.

```
program save_pic;
uses graph,crt;
var P: pointer;
    driver,mode:integer;
    f:FILE;
{f is dus een file zonder type}

begin
  driver:=detect;
  initgraph(driver,mode,'');
  {detecteert grafische kaart en start grafische
mode}
  ...
  {maak hier een plaatje}
  ...
  Getmem(P,ImageSize(0,0,200,200));
  {reserveert geheugen voor plaatje}
  getimage(0,0,200,200,p^);
  {sla plaatje op in geheugen}
  Assign(f,'beeld.rec');
  rewrite(f,1);
  {open file met naam BEELD.REC}
  blockwrite(f,P^,ImageSize(0,0,200,200));
  {Schrijf geheugen waar plaatje staat weg}
  close(f);
  ...
  {Nu halen we het plaatje terug}
  ...
  Assign(f,'beeld.rec');
  reset(f,1);
  {open de file voor lezen}
  blockread(f,P^,imagesize(0,0,200,200));
  {lees de data in het gereserveerde geheugen}
  putimage(0,0,P^,copyput);
  {zet inhoud geheugen op scherm}
  close(f);
  ...
  freemem(P,ImageSize(0,0,200,200));
  {geef geheugen van plaatje terug aan computer}
  closegraph;
end
```

P wijst in dit programma naar een gebied dat we met GETMEM reserveren in het geheugen. Om te weten hoeveel bytes geheugen we nodig hebben gebruiken we de functie IMAGESIZE. Als parameters de coördinaten van de linkerboven- en rechteronderhoek opgeven van het vierkant dat weggeschreven zal worden. Wij namen (0,0) en (200,200), maar dat vul je naar eigen behoefte in. GETIMAGE en PUTIMAGE verplaatsen plaatjes van scherm in geheugen en omgekeerd. Ook weer opgeven welk vierkant je weggeschreven wilt hebben, of waar het teruggezet moet worden. BLOCKWRITE kan een deel van het geheugen naar file schrijven, en BLOCKREAD leest ze weer in. De pointer P moet weer naar het gereserveerde geheugengebied wijzen. Hoeveel bytes er weggeschreven of ingelezen moeten worden vertelt IMAGESIZE weer.

2.147.483.648

Dit is het maximale aantal keren dat een programmalus wordt doorlopen, als je een 32-bits getal door een ander getal deelt door herhaald af te trekken, zo schrijft **Guus Koning** uit Amsterdam in antwoord op de vraag in het vorige nummer of dat niet slimmer kon. Wij dachten van niet. Maar Guus kan het in 32 doorlopen. Als één man sloegen Harm-Jan en ik met de hand tegen het voorhoofd... Sukkel!
Geleerd op de lagere school en later met de oefeningetjes in binair rekenen nog eens overgedaan: de goeie ouwe staartdeling! Niks herhaald aftrekken. Want daar het binaire getal 2 nog niet is uitgevonden, vraagt iedere sub-deling slechts één doorloop. We laten Guus aan het woord met een 8 bits voorbeeld:

```
1101 / 10110101 \ 00001101
       1101
       ----
        10011
         1101
         ----
          11001
           1101
           ----
           1100
```

Eerst kijken we of het eerste cijfer van het deeltal (10110101) deelbaar is door de deler (1101) Dit is niet het geval dus we schrijven een 0 op. Vervolgens bekijken we de eerste twéé cijfers. Gaat ook niet, dus weer een 0. Pas bij het vijfde cijfer (10110) lukt het. Nu geldt dat 10110/1101 gelijk is aan 1 met als rest 1001. Die 1 schrijven we op en werken verder met die rest. Het volgende cijfer erbij geeft 10011 en dit is ook weer deelbaar door 1101. 1 opschrijven en de rest onthouden. Zo doorgaand vind je na acht stappen de uitkomst: 1101 met als rest 1100.

Harm-Jan en ik schamen ons diep. Bedankt Guus!

Wanhoopskreet!

Koen Martens uit Zuidlaren reageerde op het ponsen van een gaatje in 3.5 inch 720 Kb floppen om er 1,44 Mb floppen van te maken in Any Key 142. Zijn brief brak het record 'Kort en Bondig', zodat we hem in extenso publiceren:
Ik las de brief van Paul de Bie over de 1,44 Mb schijven. Daarom zit ik met een grote vraag:

OM WELK GAATJE GAAT HET NOU???

Leg de flop met het ronde spindeltje naar beneden op tafel. Je ziet dan linksonder het gaatje van het schrijfbeveiligingsnokje. Als je nu op dezelfde hoogte rechtonder precies zo'n gaatje maakt, geschiedt het wonder.

Reactie op 'Vierkantsvergelijking'

Het voortgezet onderwijs vraagt van de scholieren bij het oplossen van een vierkantsvergelijking meestal precieze uitkomsten, geen benaderingen. Daarom inspireerde het artikel van Sjoerd Riemersma in HCC Nieuwsbrief 137 (pagina 102) over vierkantsvergelijking me tot het maken van een programma voor het oplossen van een vierkantsvergelijking met een bredere doelstelling: het produceren van zowel benaderingen als precieze uitkomsten, reëel en complex, en het liefst beveiligd tegen foute INPUT ('Idiote-sicher').

L. M. J. Cobben

Zoals de listing aantoont worden GOTO's niet vermeden. Zinnig gebruik daarvan lijkt me te verdedigen, te meer als de verwijzing uitgaat naar één van de volgende regels. Ontstaat de gewraakte spaghetti juist niet door te verwijzen naar een voorafgaande regel? Ontegenzeggelijk blijft GOSUB het ideale commando voor sturing naar een subroutine. Bovendien: is RETURN ook niet een verkapt GOTO? Feitelijk bewijst de heer Riemersma in z'n eigen voorbeeldprogramma (zie listing 1) dat Prinzipienreiterei zum Teufel kan voeren.
Zo wordt bij A=0, B=0 en C=3 in regel 220 aan de valse vergelijking terecht GEVAL=1 toebedeeld, maar bij de gedwongen herkansing in regel 240 wordt zij, wegens D=0, ten onrechte verdoemd tot GEVAL=3. Met een eenvoudig GOTO 310 in regel 220 was de rampzalige klipregel 240 omzeild. Daarna treedt er weliswaar in regel 310 een nieuw onheil op, maar dat gebeurt nu ook met GOSUB.

Uitkomststring

Bij het samenstellen van de uitkomststring (U$) in het hierbij gepresenteerde programma wordt er soms schijnbaar 'moeilijk' gedaan. Dit komt doordat er naar gestreefd is overbodige nullen en hinderlijke dubbele minnen te vermijden en een gangbare presentatie te bewerkstelligen. In een enkel geval is van 't laatstgenoemde streven bewust afgeweken. Zo is de uitkomst bij x^2+1=0 normaal: x1=i en x2=-i. Er verschijnt echter: x1=0+1i en x2=0-1i. Hoewel de enen en nullen hier overbodig zijn spelen ze bij de vectorvoorstelling van complexe getallen een wezenlijke rol en zijn daarom niet onderdrukt. De presentatie van de uitkomsten leverde nog een probleempje op voor wat de breuken betreft. De gehelen moesten duidelijk gescheiden worden van de restbreuk. Dat gebeurt met een G. Zo is 22/7 = 3G1/7 en niet 31/7, wat tot misverstanden kan leiden.

Proefdraaien

Bij het proefdraaien ontdekte ik iets verrassends. Het moeilijke werk, zorgen voor precieze uitkomsten, werd feilloos verricht, althans zolang de coëfficiënten niet al te groot werden. Maar bij de benaderingen ging het programma er wel wat erg met de klompen doorheen.
Naarstig speurwerk bracht de boosdoener aan het licht: DEFINT I. Het was me niet bekend dat deze amputator ook bastaarden snoeit die met een I beginnen. Daarvan was ID (Imaginaire Deel) het slachtoffer, want ook die werd ongevraagd en rigoreus afgerond op gehelen. Schrappen van DEFINT I verhielp het euvel onmiddellijk.
De poging om de INPUT te vrijwaren van ongewenste gasten leverde een nieuwe verrassing op. Hoewel de komma en het aanhalingsteken wel degelijk een ASCII-nummer hebben, respectievelijk 44 en 34, bleken ze onder meer in regel 100 niet te vangen te zijn en veroorzaakten ze milieuvervuiling op het beeldscherm, door het oproepen van door mij verfoeide mededelingen als: Redo from start.
Hoe zijn die twee in GW-Basic te onderscheppen? Het voor honderd procent 'Idiote-sicher' maken is me in ieder geval niet gelukt.

Nóg een verrassing

De laatste verrassing verscheen bij het rommelen met ongecensureerde INPUT. Naar behoren was VAL("4A2") gelijk 4, maar VAL("4D2") en VAL("4E2") bleken ineens 400 te zijn.
Welk geheim schuilt hier achter?
Niet alle mogelijkheden van GW-Basic zijn benut, bijvoorbeeld de MOD-functie. Het voordeel hiervan is dat het programma gemakkelijker is aan te passen is aan andere Basics. De summiere grafische versiering is aangepast aan de Hercules-kaart.
Tenslotte nog dit: het is niet de bedoeling een voorbeeldprogramma te presenteren dat nu eens laat zien hoe het moet. De enige pretentie die het heeft is dat het beantwoordt aan zijn doel: het oplepelen van correcte uitkomsten.
Het laatste programma over vierkantsvergelijkingen is, denk ik, nog niet gemaakt. Voor de liefhebber ligt er de uitdaging een versie te maken, die ook de hierna te noemen klussen aan kan.
Los op vergelijkingen van het type:

```
1) 1/3x^2-5/18x-3G1/9=0 met x1=3G1/2 en x2=-2G2/3
2) (a-2)x^2+(2a-1)x+a+1=0 met x1=-1 en x2=-(a+1)/(a-2)
3) (2+i)x^2+(4G4/7-7G5/7i)x-5G5/7-3G4/7i=0 met x1=i

en
x2=-2/7+3i
```

Dit is eenvoudig: je vermenigvuldigt alle coëfficiënten met het KGV van de noemers en je zit in het straatje van de gehele getallen.

DEKSELS WAT EEN PRIJS/PRESTATIE!

S-VGA kaart Tsenglab ET 4000 **ƒ 320,–**
- 1 Mb videogeheugen, 1024 x 768 in 256 kleuren, vert. frequentie 72 Hz
- maximale snelheid door ET 4000 chipset

S-VGA kleuren monitor AOC CM 335 **ƒ 849,–**
- 14 inch high-contrast monitor op luxe draaivoet
- maximale resolutie 1024 x 768, bandbreedte 45 MHz, 0,28 dot pitch
- TÜV en FCC goedgekeurd

High speed modem tot 38.400 baud **ƒ 1.195,–**
- V.32, V.42bis en MNP 5 protocol
- 9600 baud, bij gebruik V.32 en V.42bis tot maximaal 38.400 baud

486-33 MHz krachtig basis computersysteem **ƒ 3.450,–**
- 486 systeem, 33 MHz met 64 Kb cache
- 1 Mb geheugen, 1,2 Mb drive
- 2 x serieel, 1 x parallel, FDC + HDC controller
- hercules kaart

Alle prijzen exclusief B.T.W.

DECSYS *Computer Shop*

Irenestraat 2,
4101 JV Culemborg
tel. 03450 - 19376,
fax 03450 - 21607

100

R&R Relational Report Writer

report writer: rapporteren zonder programmeren

Labels, overzichten, facturen, etiketten, gepersonificeerde standaardbrieven ed. Alles in een handomdraai. Diverse lettertypes in cursief, vet, onderstreept of in kaders.

Voor dBASE, Lotus, Clipper, FoxBASE+, Novell SQL, ORACLE.

voor meer informatie

PSD PERSONAL SOFTWARE DESIGN

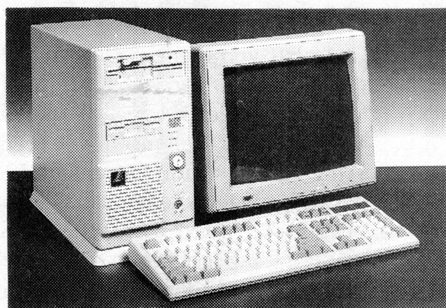
telefoon: 020 - 6 16 24 56

NETWERKEN

LANTASTIC STARTERKIT :
BESTAANDE UIT: LANTASTIC NOS voor 120 Gebruikers, 2 Ethernetkaarten, T-connectoren, 7.5 meter Ethernetkabel 2 terminator, handleiding
FL. 1695,--

NOVELL :
4 GEBRUIKERSKIT BESTAANDE UIT:
- File Server vanaf 386-25MHz t/m 486-33MHz 2 Mb RAM, 125 Mb harddisk
- 3 werkstations
- NOVELL v2.2

Bel voor de prijs!!

AT 286-16 MHz
Desktop, 1 MB RAM
5.25" EN 3.5" HD FDD
40 MB HD 28 ms
MULTI I/O
VGA 256 Kb kaart
14" VGA monochroom monitor
TOETSENBORD

FL. 1950,--

386-33 MHz 64 KB CACHE
Mini-Tower, 4 MB RAM
5.25" EN 3.5" HD FDD
125 MB HD (toegangstijd < 20 ms)
MULTI I/O
VGA 16 bits, 1 Mb kaart
KLEUREN MONITOR (1024 X 768)

FL. 5350,--

Prolab kleuren scanner PS-4200C besproken in PCM nr.6
Kompleet met scan programma's: Proscan (DOS)
Iphoto (windows 3.0)

FL. 1225,--

Prolab 256-grijstinten scanner
incl. scansoftware Proscan (DOS)
en OCR-software Proread (Windows 3.0)

FL. 629,--

AT 386-25 MHz
Mini-tower, 1 MB RAM
5.25" EN 3.5" HD FDD
40 MB HD 28 ms
MULTI I/O
VGA 256 Kb kaart
14" VGA monochroom monitor
TOETSENBORD

FL. 2750,--

20" Multisyn kleurenmonitor
- **Max. resolutie 1280 x 1024**
- **Bandbreedte 100 MHz**
- **BNC en D-Sub 15 Pin connectoren** **FL. 3500,--**

NETWERKKAARTEN :

Ethernet	8 Bit	Fl 379,--
	16 Bit	Fl 425,--

VGA kleurenset:
- **vga kaart 1 Mb max. resolutie 1024 x 768 256 kleuren**
- **kleurenmonitor max. resolutie 1024x768** FL. 999,--

iiT co-processor :

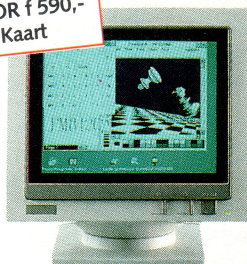
2C87-8	Fl. 174,--	3C87-16 SX	Fl. 288,--
2C87-10	Fl. 184,--	3C87-20 SX	Fl. 329,--
2C87-12	Fl. 195,--	3C87-16, 20 en 25	Fl. 549,--
2C87-20	Fl. 319,--	3C87-33	Fl. 590,--
		3c87-40	Fl. 1033,--

DIMENSION AUTOMATISERING, SCHIEWEG 141 A, 3038 AN ROTTERDAM
TEL. : 010-4669025 , FAX : 010-4663557
Openingstijden: dinsdag t/m donderdag van 10 tot 18 uur, vrijdag tot 21 uur, zaterdag tot 17 uur.
BEL VOOR ADD-ON'S EN ANDERE CONFIGURATIES OF KOM VRIJBLIJVEND LANGS IN ONZE SHOWROOM
PRIJZEN EXCL. BTW. (PRIJSWIJZIGINGEN VOORBEHOUDEN)

Let op: Unieke VISA inruil-aktie!

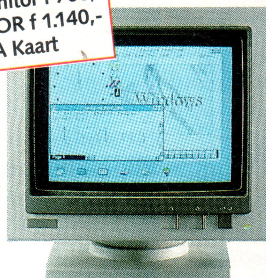
VISA verdiener 1
normale prijs f 790,-
inruil oude monitor f 200,-
TIJDELIJK VOOR f 590,-
incl. VGA Kaart

VISA FM8420
14" Monochroom VGA monitor. 2 versies: amber of paper-white. Max. 720 x 480 dots.

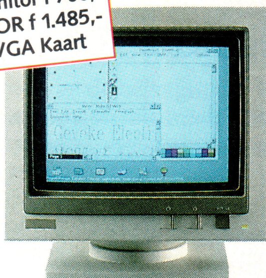
Uw werkplek verdient de knapste monitor. Nu inruilen is tot f 700,- verdienen!

VISA verdiener 2
normale prijs f 1.840,-
inruil oude monitor f 700,-
TIJDELIJK VOOR f 1.140,-
incl. VGA Kaart

VISA MC8521
14" Kleuren VGA monitor. Max. 800 x 600 dots.

VISA verdiener 3
normale prijs f 2.185,-
inruil oude monitor f 700,-
TIJDELIJK VOOR f 1.485,-
incl. Super-VGA Kaart

VISA MC8522
14" Kleuren VGA monitor. Max. 1024 x 768 dots.

Met de VISA 14" VGA monitoren biedt Geveke Electronics u de knapste monitor. Als u werkt met grafische interfaces, zoals Windows, hebt u met VISA dan ook de juiste monitor voor ogen.

Niet alleen qua design en ergonomie, maar zeker ook wat betreft de specificaties.

VISA monitoren hebben een gestoken scherp beeld. En, belangrijk bij intensief gebruik: de snelle beeldverversing garandeert een rustig en stabiel beeld. VISA monitoren zijn er in vele uitvoeringen.

Geveke Electronics heeft nu een schitterend aanbod: tot f 700,- voor uw oude monitor, onafhankelijk van merk of type, als u deze nu inruilt voor een VISA. Bovendien wordt een VGA-kaart meegeleverd. En daar komt nog bij: de unieke Geveke Electronics Garantie via onze 6 service-vestigingen in Nederland! De aktie loopt t/m 30 september '91. Vul dus snel de bon in en u weet straks alles van VISA.

Let altijd op de speciale garantie-sticker op de doos! Alleen Geveke Electronics biedt u de zekerheid van optimale service en ondersteuning, plus de unieke Geveke Electronics Garantie.

Alle vermelde prijzen zijn exclusief BTW.

Geveke Electronics bv
Donauweg 10
1043 AJ Amsterdam
Telefoon: (020) 586 15 80
Telex: 18556
Fax: (020) 586 16 55

Ja, op dit aanbod heb ik gewacht!

VISA

Vertel mij waar de dichtstbijzijnde dealer is gevestigd.
En, niet te vergeten, alles over de zorgeloze zekerheid van de Geveke Electronics Garantie.

Bedrijfsnaam:
Contactpersoon:
Adres: Postcode:
Plaats
Telefoonnr.:

HCC9

Bel 020-5861580 of fax deze coupon naar (020-5861655) of stuur hem in een enveloppe zonder postzegel naar: Geveke Electronics/DHP, Antwoordnummer 675, 1000 PA Amsterdam

Geveke electronics
Behorend tot de Getronics Groep

THUIS IN MONITOREN

Object-georiënteerd programmeren in Turbo Pascal 5.5 & QuickPascal 1.0

Zoals de titel aangeeft gaat dit boek over object-georiënteerd programmeren in Pascal. Verschillende onderwerpen passeren daarbij de revue. De eerste vier hoofdstukken geven een algemene inleiding in concepten en theorie van object-georiënteerd programmeren. De voorbeelden worden zowel in TP 5.5 als QP 1.0 gegeven; de schrijver gaat uitvoerig in op de verschillen tussen de twee versies.

Dan volgen drie hoofdstukken over dynamische datastructuren,

Hans-Georg Schumann
Uitg. SYBEX
ISBN 90 5160 264 2
359 pag. ƒ 69,-

pointers, lijsten en boomstructuren. Deze hoofdstukken diepen het thema OOP niet verder uit, maar laten wel zien in welke valkuilen een gebruiker terecht kan komen bij deze twee versies van Pascal. Daarbij valt steeds op hoe elegant QuickPascal omgaat met dynamische structuren.

In hoofdstuk 8 en 9 wordt de opgedane kennis uitgewerkt in twee projecten over boxen, vensters en menu's.

In de appendix worden de oplossingen gegeven voor de opgaven uit de eerste zeven 7 hoofdstukken. De broncode van de voorbeelden kan bij de uitgever op diskette worden besteld voor ƒ 20,-.

Conclusie:
Erg diepgaand worden de basisconcepten van OOP niet behandeld; dit kan plezierig zijn voor beginnende OOP-programmeurs. De opgaven en de uitgewerkte oplossingen maken het boek geschikt voor zelfstudie. Het boek geeft verder een goede vergelijking tussen Turbo Pascal en QuickPascal op dit gebied.

P. R. Schenkhuizen

Werkwijzer

dBASE IV 1.1

Daniel Rougé
Uitgeverij: Sybex
ISBN: 90-5160-285-5
280 pag. ƒ 24,50

Dit boekje geeft alle functies en commando's van dBASE IV 1.1 weer. De parameter notatie van de commando's is dezelfde als in de helpfaciliteit van dBASE. Bij elke functie of commando wordt een korte beschrijving gegeven. Het boekje voegt niets toe aan de bij dBASE IV geleverde handleiding, maar is alleen te gebruiken als naslagwerk voor functies en commando's. En of dát nou ƒ 24,50 waard is...

Robert Schouten

Grafische toepassingen in Turbo Pascal

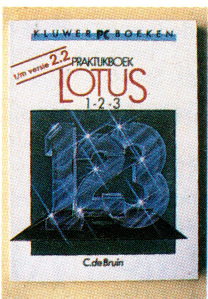
Z. Fekete
Uitg.: BoekWerk
ISBN 90 71677 88 5
354 pag. disks ƒ 75,-
Incl. 2 5,25' disks

Op de schijfjes staan 2 units voor 2D en twee voor 3D grafische toepassingen en een algemene unit voor het laden, saven en printen van grafische afbeeldingen. De units zijn geschikt voor Turbo Pascal 4.0 en hoger en zijn veel uitgebreider dan degene die bij Turbo Pascal behoren. Al met al is het zware kost en vereist het een ruime ervaring met Turbo Pascal, een goede wiskundige kennis, veel doorzettingsvermogen en een snelle computer.

Conclusie:
Met wat meer tekst en uitleg zou het boek voor een grotere groep bruikbaar zijn. Nu is het uitsluitend een beschrijving van veel goede, maar ingewikkelde procedures.

Wim Bolkesteyn

Praktijkboek Lotus 1-2-3

C. de Bruin
Uitg. Kluwer
ISBN 90 201 2485 4
326 pag. ƒ 59,-

50Het boek behandelt op een prettige wijze dit zo populaire spreadsheetprogramma. Op een duidelijke manier wordt de lezer/gebruiker ingewijd in de geheimen van dit pakket, door middel van opgaven. Er wordt daarbij uitgegaan van verschillende situaties uit de praktijk. Hoewel niet alles tot op de bodem wordt uitgespit is het toch een vrij compleet boek. Alle belangrijke functies worden behandeld. Dat geldt ook voor het omgaan met macro's.

Een appendix met een overzicht van de Nederlandstaligecommando's en de Engelse tegenhangers daarvan completeren het geheel. Hoewel dit al de tweede druk is staan er nog storende fouten in. Vooral onervaren gebruikers kunnen daardoor vast komen te zitten bij bepaalde opgaven.

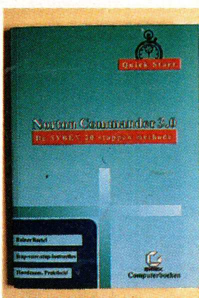
Conclusie:
Geschikt voor de beginner en voor degene die al wat verder is gevorderd op het spreadsheetpad.

Dani Doesburg

QuickStart

Norton Commander 3.0

Op duidelijke wijze worden alle

Rainer Bartel
Uitg. Sybex
ISBN 90 5160 326 6
115 pag. ƒ 29,-

commando's die in de Norton Commander beschikbaar zijn in 20 (geforceerde) stappen behandeld. Jammer is dat bij het markeren van files de return toets en niet de Insert toets wordt aangegeven. Als er immers gebruik wordt gemaakt van het extensiebestand zal RETURN als een uitvoeringsopdracht worden gezien. Verder eigenlijk alleen maar lof voor dit duidelijke boekje dat de Commander zeer toegankelijk maakt voor de lezers.

Conclusie:
Dit boekje is bruikbaar als handleiding en als naslagwerk. Voor wie moeite heeft met de Engelstalige handleiding zal de toch wel pittige prijs zeker overkomelijk zijn.

Jan Leijerweerd

Het complete Norton boek

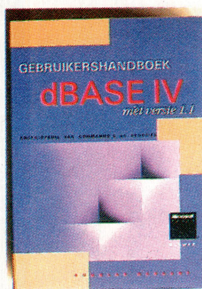
Hans van der Weerden
Uitg. Sybex
ISBN 90 5160 295 2
690 blz. ƒ 89,-

Dit is een behoorlijk dik boek waarin bijna alle produkten van Peter Norton worden besproken. Dat zijn de Norton Utilities 5.0, de Norton Commander 3.0, Norton Backup 1.2 en zelfs Norton Antivirus 1.0. Het boek is opgedeeld in twee delen. Deel 1 is het meest uitgebreid en probeert alle Norton produkten zoveel mogelijk op thema te behandelen. Dit maakt het boek soms lastig leesbaar, omdat van het ene produkt naar het andere wordt gesprongen. Deel 2 behandelt alle produkten in hun eigen hoofdstuk op beknopte wijze. Toch staat hierdoor veel informatie dubbel in het boek. Mijn voorkeur gaat duidelijk uit naar de tweede manier van indelen. Het boek is in het algemeen goed leesbaar, het legt vaak stap voor stap uit wat door de gebruiker gedaan moet worden voor een bepaald resultaat. Het is daardoor goed bruikbaar voor de weinig ervaren computergebruikers. De diepgang ligt nergens echt hoog, het blijft een uitgebreide gebruiksaanwijzing. Een positieve uitzondering is hoofdstuk 1, waarin wat achtergrondinformatie wordt gegeven over de opbouw van schijven en gegevensopslag.
Zoals meestal bij dit soort boeken is de toon t.o.v. het produkt nergens kritisch. Het lijkt soms wel één grote reclame voor Norton produkten.

Conclusie:
Een boek voor iedereen die met één of meer van deze Norton produkten om wilkunnen gaan, maar de bijgeleverde handleiding te moeilijk vindt. Hebt u al de nodige ervaring dan heeft dit boek niets nieuws te bieden.

Harm-Jan Wieringa

Gebruikershandboek dBASE IV

Hergert
Uitg. Kluwer
ISBN: 90 201 2422 6
672 pag. ƒ 79,50

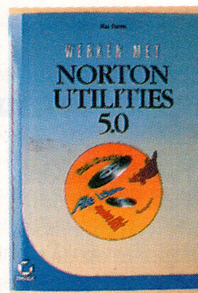
De ondertitel van dit boek luidt: 'Encyclopedie van commando's en functies'. deze pretentie van volledigheid en overzichtelijkheid wordt volledig waargemaakt. Alle trefwoorden van dBASE IV, inclusief versie 1.1, worden in alfabetische volgorde behandeld, zoals ze gebruikt kunnen worden bij de ontwikkeling van applicaties. De beschrijvingen zijn uitvoerig en voorzien van tips en praktijkvoorbeelden. Illustraties ontbreken.
Het encyclopedisch gedeelte wordt voorafgegaan door een beknopte aanduiding van trefwoorden, gegroepeerd naar categorie, en door een apart gedeelte over de verschillende 'symboolcommando's' als $, ?, @ en dergelijke. Elk trefwoord wordt gedefinieerd qua syntaxis en varianten, gevolgd door een adequate beschrijving, voorbeelden en aanvullende, vaak zeer zinvolle opmerkingen.
Mijns inziens een echt naslagwerk voor de gebruiker/programmeur van dit immense softwarepakket. Het boekwerk is minder geschikt voor beginners op de PC en ook niet voor beginnende gebruikers van dBASE IV.

Resumé: een aantrekkelijk geprijsde, volledige, behulpzame dBASE IV bijbel.

Ruud Lemmens

Werken met

Norton Utilities 5.0

2 pag. ƒ 69,-
Mat Doens
Uitg. Sybex
ISBN: 90 5160 279 0
30

De uitgever vermeldt dat dit boek bestemd is voor beginners en gevorderden, als handleiding en naslagwerk. Voor die beginners zie ik het af en toe somber in: het is niet altijd even eenvoudig om bij de les te blijven. Volgens de omslag is enige DOS-kennis vereist. Dat is zeker het geval bij het doorworstelen van het hoofdstuk 'Recovery', dat een aantal herstelprogramma's bespreekt. Vooral het verhaal over de 'Disk Editor' is pittige kost. Het is goed dat aan het eind hiervan tenminste een overzicht van de belangrijkste toetsaanslagen wordt gegeven.
De installatie wordt zeer uitvoerig, van scherm tot scherm, beschreven. Vooral voor beginners een prima zaak. Het gebruik van toetsenbord en muis in pull-down menu's en dialoogvensters wordt wel erg gedetailleerd behandeld, door de bomen zie je het bos niet meer.
Bij het vertellen over 'tools' als 'System Info' wordt niet alleen het hanteren van het programma beschreven, maar geeft de schrijver ook een (heldere) uitleg van begrippen als interrupts, partitietabel, TSR-programma's en device drivers. Bovendien worden tips gegeven om op een handige manier met de hulpprogramma's om te gaan.
Voor alle lezers is een overzichtslijst met daarop 'wat elke utility kan'. Dat is gezien het forse aantal hulpprogramma's zeker geen overbodige luxe. Ook andersom is er hulp: je wilt bijvoorbeeld een defecte FAT repareren. Appendix C verwijst je dan naar Norton Disk Doctor, behandeld in hoofdstuk 7 van het boek.

Als je behoefte hebt aan een degelijke uitleg en niet opziet tegen wat 'spitwerk', dan is dit boek zeker aan te bevelen.

Karel Spruit

Werken met

Ventura Publisher

Versie 2.1 en 3.0/GEM

James Cavuoto/Jesse Berst
Uitg. Academic Service
ISBN 90 6233 554 3
672 pag. ƒ 78,-

Ventura is een min of meer professioneel opmaakprogramma met ontzettend veel mogelijkheden. Dat betekent dat het in de praktijk ook niet echt eenvoudig is. Dit geldt natuurlijk het meest voor beginners. Een goede ondersteuning bij het gebruik is dan ook onontbeerlijk. Die ondersteuning biedt dit boek, en goed!
Bijkans alle mogelijkheden komen aan de orde. Het boek is helder en overzichtelijk. Eerst wordt de lezer aan de hand van een voorbeeld vertrouwd gemaakt met de basisbegrippen. Vervolgens worden de functies van het pakket uitgelegd. Dat gebeurt heel duidelijk, stap voor stap. Veel zaken worden nog verduidelijkt met voorbeelden.
Er worden heel veel tips gegeven en opmerkingen gemaakt. De tips staan ook als zodanig 'gemerkt' en zijn dus gemakkelijk terug te vinden. De opmerkingen zijn vaak waarschuwingen om de voetangels en klemmen die je op het Ventura-pad tegen kunt komen te omzeilen. Een verklarende woordenlijst en talrijke tabellen completeren dit boek.

Conclusie:
Een prima boek, zowel voor de beginner als voor de wat meer gevorderde gebruiker.

Dani Doesburg

Clipper compleet 5.01

Gert Gouw
Uitg. Stark-Texel
ISBN 90 6398 477 4
680 pag. f 79,50

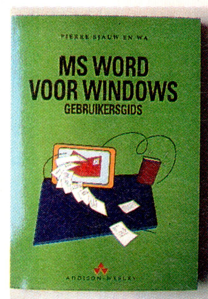
Zoals de titel doet raden behandelt dit boek de Clipper compiler. Niet alleen de nieuwste versie 5.01 wordt behandeld, maar in de tekst zijn op relevante plaatsen ook verwijzingen naar de eerdere versie opgenomen. Soms lijkt me dit wat teveel van het goede, want ik geloof niet dat er nog veel mensen met de winter '85 versie zullen werken.

Het is een dik boek dat de mogelijkheden van Clipper op een wat andere manier aanpakt. Meestal worden de te gebruiken commando's en functies op een rijtje gezet, maar in dit boek is voor een systematische aanpak gekozen. Opdrachten die functioneel bij elkaar horen worden samen behandeld. Het gaat dan ook vooral om een leerboek, maar dankzij de index is het ook goed als naslagwerk te gebruiken. In het laatste geval is het bijkomende voordeel dat je meteen andere relevante, en misschien wel beter geschikte, opdrachten tegenkomt.
Ondanks de indeling als leerboek is het niet voor iedereen geschikt. Programmeerkennis wordt zeker verondersteld, maar dat hoeft niet persé met Clipper of dBASE te zijn. Een leerboek programmeren is het dus niet. Voor wie zich in Clipper wil verdiepen en niet direct alles kan vinden in de handleidingen (wat niet zo verwonderlijk is) is dit een goede vervanger, waar veel uit is te halen. Ik heb zelf veel plezier aan dit boek beleefd bij mijn speurtocht door de nieuwe Clipper 5 mogelijkheden, waarbij ik mijn toch uitgebreide kennis van de voorgaande versie weer op peil heb kunnen brengen.

Jan den Otter

MS Word voor Windows

gebruikersgids

Pierre Sjauw En Wa
Uitg.: Addison-Wesley
ISBN 90 6789 249 1
361 pag. f 49,50

Zoals bekend krijgen alle Nederlandse basisscholen tussen nu en 1995 één of meer AT's, met daarbij o.a. Word voor Windows. Dit biedt de firma Microsoft op termijn de nodige voordelen. In deze groeimarkt heeft uitgeverij Addison-Wesley nu een boek over deze tekstverwerker uitgebracht. Het betreft een beginnersboek, dat begint bij het begin: de benodigde terminologie, het opstarten, enz. In dit uit vijf delen bestaande boek is deel I derhalve gereserveerd voor diverse begrippen en MS-Windows. Een logisch vervolg is dan het deel waarin het aanleren van de basisvaardigheden van dit pakket (creëren, bewerken, opslaan, afdrukken) aan de orde komen. Deel III is gereserveerd voor opmaak: blokoperaties, tekens, alinea's, tabellen, pagina-opmaak. De delen IV en V bevatten onderwerpen die niet direct noodzakelijk zijn, maar op den duur wel de moeite waard zijn om te weten: opmaakprofielen, fragmenten, sjablonen, velden, macro's, inhoudsopgave, index, reviseren, becommentariëren en seriebrieven. Het boek besluit met een bijlage van de ANSI- en ASCII-tekens en een index. Vermeldenswaard is het feit dat dit boek volledig is vervaardigd met deze tekstverwerker en vervolgens is uitgedraaid op een laserprinter. De afdrukken zijn daarna verkleind om een normaal boekformaat te verkrijgen.
De slotsom: dit is het beste beginnersboek is dat tot nu toe over Word voor Windows is verschenen. Gevorderden vinden in dit boek weinig nieuws.

Jan Verschaeren

Cursusboek

Vrouwen oriënteren zich op informatica

Willemien van Lith en Hannie van Osnabrugge
Uitg. CIV
Zonnenburg 3, 3512 NL Utrecht
Telefoon 030-333937
145 pag. f 20,—
Bestelnummer C/5/p/1
ISBN 90 72934 06 7

Geen gewoon boek: het ontstond en wordt gebruikt tijdens de cursussen, die aan vrouwen worden gegeven in het kader van oriëntatie op informatica. Natuurlijk is dit boek niet alleen geschikt voor vrouwen, maar in wezen voor iedereen die heel weinig over computers weet. Het is bovendien niet alleen een computerboek. Het gaat ook dieper in op de toepassingen in het maatschappelijk verkeer, Telematica en Basic.
In twaalf hoofdstukken een duidelijke uitleg en daarom uitstekend geschikt voor de allereerste beginner. Ook al is die eerste beginner geen vrouw. En dat voor twintig gulden...

Lucie Blom

Peter Nortons Machinetaalboek voor de IBM PC & PS/2

(tweede editie)

Peter Norton en John Socha
Uitg. Kluwer
ISBN: 90 201 2460 9
458 pag. f 69,50

Hexadecimaal, Assembler, DEBUG, Interrupt, Terminate and Stay Resident (TSR), Program Segment Prefix (PSP).
Heeft u altijd meer van deze termen willen weten? Wellicht dat dit boek iets voor u is. U hoeft absoluut geen voorkennis te hebben, want Peter Norton begint echt bij het allereerste begin. Daarna volgen experimenten met Debug, nog later is een echte assembler vereist. Langzaam maar zeker wordt een disk-utility opgebouwd zoals deze ook in de Norton Utilities voorkomt. Zeer leerzaam, al hanteert Norton af en toe een wat kinderachtig toontje. Veel, maar lang niet alle machinetaal-instructies worden uitgelegd. Tenslotte komen interrupts en TSR-programma's aan bod, waarbij als voorbeeld een diskverklikkerlichtje op het beeldscherm wordt geprogrammeerd.

De programma's uit het boek kunnen ook op diskette worden besteld, alhoewel zelf intypen veel leerzamer is.

Kortom: over dit boek kan ik alleen maar enthousiast zijn. Het is een absolute aanrader voor iedereen die in machinetaal wil gaan programmeren, maar er nog van niets weet. Zorg wel dat je een assembler, liefst Microsoft of Turbo-, te pakken krijgt.

Harm-Jan Wieringa

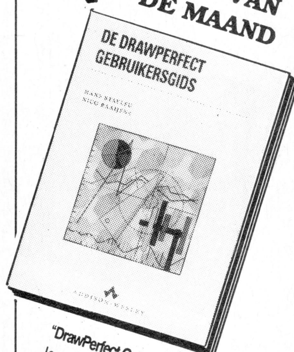
KIJK:
DE GROOTSTE COLLECTIE COMPUTERBOEKEN VAN NEDERLAND

TOP 20 VAN DE MAAND

1. Leidraad Drawperfect	v.d Water	12.95
2. Werken met Wordperfect	Boeke	69.00
3. Leidraad Wordperfect 5.1	v.d Water	12.95
4. Wordperfect 5.1 gebruikersboek	Veen	65.00
5. Bundel Leidraad	v.d Water e.a.	69.00
6. Het Coral Draw handboek	van Duuren	59.50
7. Leidraad Dos 4	v.d Water	12.95
8. Leidraad Windows 3	v.d Water	12.95
9. Handleiding Dos 4.01	Oets	49.00
10. Leidraad PC Tools 6	v.d Water	12.95
11. Het Novell Netware handboek	van Lent	59.50
12. Leidraad Datacommunicatie	v.d Water	12.95
13. Word 1.1 for Windows	Sackson	39.90
14. Het grote Larry boek	Muller	29.50
15. Leidraad Harvard Graphics	v.d Water	12.95
16. The Quark XPress book	Blatner/Stimely	65.00
17. Clipper 5.0 developers library	n.a.	99.00
18. Using Clarion professional developer	Burgess	69.00
19. Leidraad Dos 5 Introduktie	v.d Water	12.95
20. Leidraad Dos 5 Geheugenbeheer	v.d Water	12.95

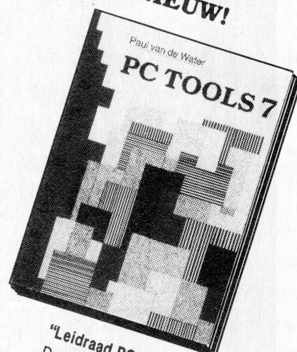
BOEK VAN DE MAAND

"DrawPerfect Gebruikersgids"
leer alle mogelijkheden van DrawPerfect tot in de fines-ses beheersen. De gebruikte voorbeelden verhogen door hun praktische toepasbaarheid de waarde van de overgebrachte kennis.
Stavleu/Baayens
ISBN 90-6789-279-3
ƒ59,50

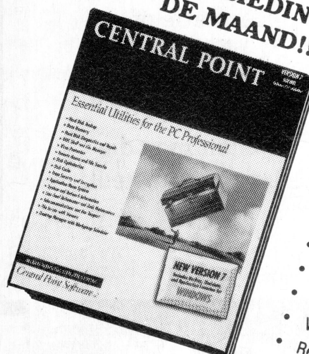
NIEUW!

"Leidraad PC Tools 7"
De laatste update van dit succesvolle pakket is nog niet op de markt of Wilson Publisher is er in geslaagd een nieuwe Leidraad uit te brengen.
Zeer aanbevolen!
v.d. Water ISBN 90-5362-034-06
ƒ12,95

AANBIEDING VAN DE MAAND!!

Central Point PC Tools 7
als u twijfelt over het nut van utilities......
- Hard Disk Backup
- Data Recovery
- Hard Disk Diagnostics and Repair
- DOS Shell and File Manager
- Virus Protection
- Remote Acces and File Transfer
- Disk Optimization
- Disk Cache
- Data Security and Encryption
- Application Menu System
- System and Network Information
- Low-level Reformatter and Disk Maintenance
- Telecommunication and Fax Support
- File Locate with Viewers
- Desktop Manager

ƒ299,-

VERS VAN DE PERS

A. Leidraad PC Tools 7	van de Water	12.95
B. Werken met DBase IV 1.1	Egmond	48.00
C. Supercalc 5 zakelijke toepassingen	Cobb	68.00
D. Dos power tools 2nd edition Dos 5	Somerson	119.00
E. Leidraad Dos 5 Introduktie	van de Water	12.95
F. Quick Start Planperfect 5.1	Bransen	29.00
G. The one minute memory manager	Robinson	65.00
H. Inside Macintosh volume VI	Apple	119.00
I. Novell Netware power tools	Edelhart	119.00
J. Werken met Harvard Graphics 2.3	Sagman	78.00
K. 8086/8088/80286 Assembleertaal	Scanlon	58.00
L. Mastering Quattro pro 3.0	Weisskopf	69.00
M. Het complete Norton boek	Weerden	89.00
N. PC Combi cursus	Krekels	45.00
O. Quick Start Superbase 4 Windows	Muller	29.00
P. De Drawperfect gebruikersgids	Stavleu	59.50
Q. Het grote Dos 5.0 boek	Tornsdorf	89.90
R. Het Norton Unix boek	Norton/Hahn	78.00
S. Het Coral Draw 2.0 Handboek	van Duuren	59.00
T. Quick Start Q&A	Bartel	29.00

WILSON COMPUTERBOEKEN & SOFTWARE BV

GROEP 92 INFORMATIE

BON sepHCC

Naam: ....
Adres: ....
Postcode/Plaats: ....

Hierbij bestel ik de volgende titel(s) (nummer of letter aangeven): ....
....
....

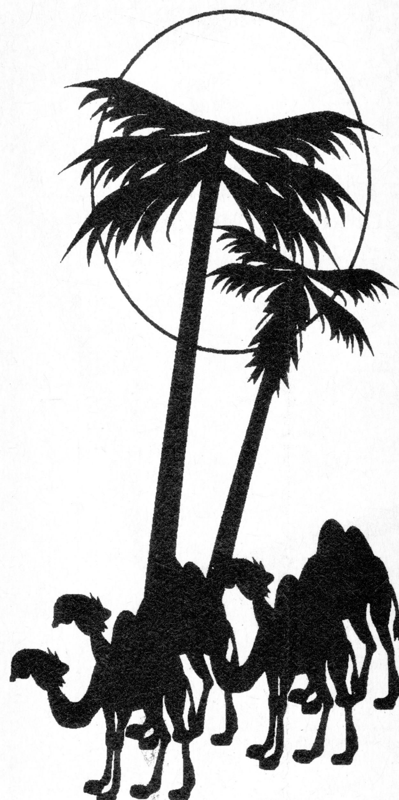
☐ Stuurt u mij gratis uw uitgebreide catalogus.
Alle prijzen zijn inkl. BTW. Bestellingen worden onders rembours geleverd. Uw bijdrage voor administratie- en verzendkosten: ƒ 10.00.
U kunt telefonisch bestellen of de bon in een gefrankeerde envelop sturen naar:

Amsterdam

Utrechtsestraat 68
1017 VR Amsterdam
tel. 020-6 23 83 95/6 24 78 21
fax 020-6 22 80 61

WILSON COMPUTERBOEKEN & SOFTWARE BV

Op zoek naar een oase in de woestijn van databanken?

Met PC Box en PD Box hoeft u slechts een maal te bellen voor de interessanste informatie over uw computer en de beste public domain software en shareware.

Bel met uw V23, V22 of V22bis modem en videotex software naar 06-7400 (37,5 ct/min). Kies als dienst PCBOX voor informatie of PDBOX voor software en doe u tegoed aan alle rijkdommen die deze oase u biedt.

opus supplies

Prins Hendrikstraat 6a,
2411 CT Bodegraven

Prijzen Verlaagd

DISKETTES - NU EXTRA GOEDKOOP

	t/m 90	100-240	250-500
5,25" DS/DD 48Tpi			
White Label	0,59	0,56	0,54
Gekleurd (Sentinel)	0,80	0,78	0,75
Nashua	0,96	0,93	0,90
Sony	1,14	1,10	1,07
TDK	1,20	1,15	1,12
3M	1,23	1,19	1,17
Maxell	1,19	1,14	1,11
5,25" DS/HD 1,2 Mb			
White Label	1,17	1,12	1,07
Nashua	1,72	1,62	1,54
Sony	2,01	1,93	1,88
TDK	1,86	1,78	1,73
3M	2,05	1,99	1,95
Maxell	2,17	2,08	2,03
3,50" DS/DD 135 Tpi			
White Label	1,10	1,05	1,00
White Bulk (doos v. 50 stuks)	1.05	1.00	0,95
Gekleurd	1,29	1,23	1,20
Nashua	1,64	1,58	1,56
Sony (Geformatteerd +0,10)	1,76	1,68	1,64
TDK	1,81	1,74	1,69
3M	1,95	1,84	1,77
Maxell	1,87	1,79	1,74
3,50" DS/HD 2,0 Mb			
White Label	1,85	1,80	1,73
White Bulk (doos v. 50 stuks)	1,80	1,75	1,68
Nashua	3,05	2,90	2,85
Sony (Geformatteerd +0,15)	3,10	2,97	2,89
TDK	3,25	3,15	3,05
3M	3,50	3,35	3,30
Maxell	3,25	3,15	3,05

Hewlett Packard deskjet cartridge (origineel)	Hfl.	37,50
Disketteboxen DD 40L (40x3,50")	Hfl.	10,00
DD 50L (50x5,25")	Hfl.	10,00
DD 80L (80x3,50")	Hfl.	12,00
DD 100L (100x5,25")	Hfl.	12,00

Bestellen kan telefonisch: 01726-11466 of 01720-73541
per fax: 01720-90057
Prijzen exclusief B.T.W. Vanaf Hfl. 200,00 (incl. B.T.W.) franco huis.
Prijswijzigingen voorbehouden.
Voor kleinere bestellingen Hfl. 7,50 verzend- en administratiekosten.
U heeft Uw bestelling dan meestal binnen 24-uur in huis

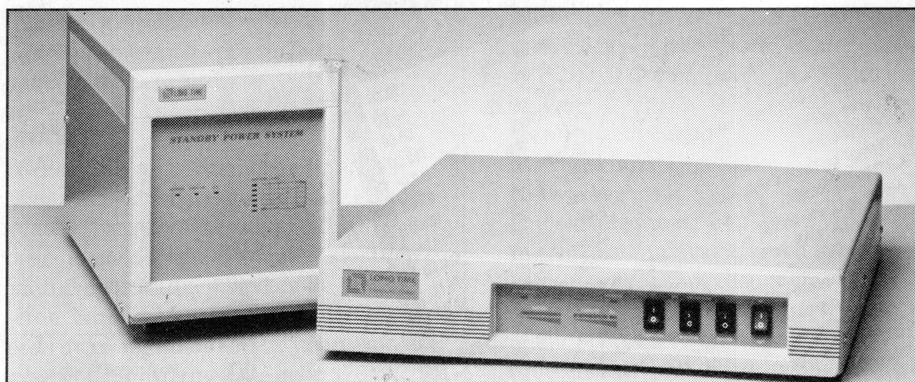
VOORKOM ERGERNIS!!

De schrik van iedere computergebruiker:

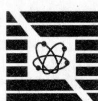
* Spanningsuitval door storing in het electriciteitsnet.
* Blikseminslag.
* Kortsluiting in eigen pand.
* Overbelasting, met als gevolg doorslaan van de zekering.
* Per ongeluk de verkeerde stekker eruit.

De zekerheid van een LONG-TIME Noodstroomvoeding stelt de computergebruiker gerust. Zodra de netspanning wordt verbroken of varieert, schakelt de UPS onmiddellijk over naar de ingebouwde onderhoudsvrije accu. Ten zeerste aan te raden ter beveiliging van uw Fileserver.

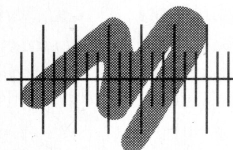
Prijs vanaf
HFL **895,-**
excl. 18,5 % BTW.

Model	LUS-500	LUS-1000	LUT-500	LUS-1000
Vermogen (VA)	500	1000	500	1000
Ontlaadtijd (min.)	10-30	10-30	10-30	10-30
Novell optie	Ja	Ja	Ja	Ja
Afmetingen (mm)	400x400x76	400x475x96	165x410x195	165x480x195
Gewicht (kg)	18	26	18	26

LONG TIME ELECTRONIC CO., LTD.

MODELEC bv
Ohmstraat 5 – Postbus 181
6710 BD Ede
Tel. 08380 - 36262
Fax 08380 - 36300

Kies het zekere voor het onzekere: kies LONG-TIME

dBASE, LOTUS 1-2-3 EN WORDPERFECT HEBBEN GEEN GEHEIMEN MEER.

Met het handboek "Succesvolle oplossingen voor problemen met databases, spreadsheets en wordprocessors" hebben de meest gebruikte softwareprogramma's op het kantoor voor u geen geheimen meer. Bij ieder veel voorkomend probleem geeft het Praktijkhandboek een pasklare oplossing. En zorgt ervoor dat u alles uit uw softwareprogramma's haalt wat erin zit. Steeds weer! Het basispakket wordt namelijk regelmatig aangevuld met nieuwe versies en up-dates van de verschillende softwareprogramma's.

Het Praktijkhandboek legt alles stap voor stap uit en is geschreven in heldere taal voor gebruik in de praktijk. Als u beginner bent duurt het moment van "meer gevorderd" zijn dan ook niet zo lang. Het zelfmaken van programma's ligt al snel binnen uw bereik.

Voorbeelden van de programma's zijn ook op diskette leverbaar. Door de overzichtelijke structuur geven deze voorbeelden een goed inzicht in programmeermethodes en kunt u er op kantoor direct mee aan de slag.

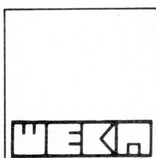

NU MET GRATIS DISKETTE

Het basispakket bestaat uit 2 ringbanden met in totaal zo'n 600 pagina's en kost f 99,- incl. BTW en excl. verzendkosten. Elke 2 à 3 maanden ontvangt u een aanvulling van ca. 120 pagina's en kost f 55,- (incl. BTW excl. verzendkosten)

Kort overzicht van de inhoud:

•Werken met dBase, dBase commando's, dBase functies •Interactief werken met dBase, programmeren in dBase •Tips en trucs met dBase •Wachtwoorden en beveiligingen •Programmeertools •Lotus 1-2-3 kenmerken en versies •Werken met Lotus 1-2-3 •De menucommando's en de functies in Lotus 1-2-3 •Macro's in Lotus 1-2-3 •Toepassingen in Lotus 1-2-3 zoals; agenda, factureren en ledenadministratie •WordPerfect: de beginselen •Alle functies •Macro's •Rekenen met WordPerfect.

Weka Uitgeverij
Postbus 61196
1005 HD Amsterdam
Tel: 020 - 6867131
Fax: 020 - 6864008

BESTELBON

JA, voor mij mogen dBase, Lotus 1-2-3 en WordPerfect geen geheimen meer hebben. Zend mij daarom direct: het handboek "Succesvolle oplossingen voor problemen met databases, spreadsheets en wordprocessors" + de gratis diskette. Prijs f 99,- incl. BTW en excl. verzendkosten. Elke 2 à 3 maanden ontvang ik de aanvulling van ca. 120 pagina's voor f 55,- (incl. BTW, excl. verzendkosten).

Naam: ______________________

Adres: ______________________

Postc./Plaats: ______________________

Tel.: ______________________

Handtekening:

Deze bon in een open envelop, zonder postzegel opsturen naar:
Weka Uitgeverij BV, Antwoordnummer 15412,
1000 PZ Amsterdam.

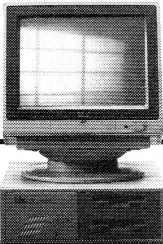
5854

Tulip® computers

-100% compatible
- hoogste kwaliteitscontrole
- scherpste prijzen

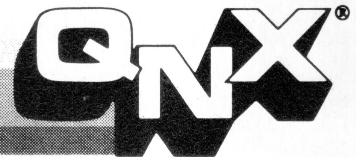
Nieuw - Tulip dc 286 16Mhz, 1Mb RAM 40Mb hdu
Nieuw - Tulip dt 386 sx 20Mhz, 4Mb RAM 40 tot 200Mb hdu
Nieuw - Tulip dc 386 sx 20Mhz, 2Mb RAM 40 of 100Mb hdu
Nieuw - Tulip nb 286, notebook 80286/12Mhz 20Mb hdu, VGA
Tulip 386 25Mhz, desktop of tower fileservers, 4Mb RAM 40 tot 660Mb hdu, VGA

Tulip Isolan local area netwerken onder **NOVELL**
Tulip Computers Nederland bv biedt u HARDWARE, SOFTWARE én ONDERSTEUNING via uw QUALIFIED DEALER.
Bel ons voor informatie en offertes. Wij garanderen u optimale werking en service.

Tevens zijn wij officieel dealer van:
- WORDPERFECT, EXACT en KING software. - STAR, EPSON, NEC printers en HP-laser printers. - CTX en NEC multisync VGA monitoren.

INGENIEURSBUREAU J.L. SCHAGEN B.V.
Amstelveenseweg 1100
1081 JV Amsterdam
Tel. 020 - 6463436
Fax 020 - 6463776

- √ realtime
- √ multiuser
- √ multitasking
- √ message passing
- √ integrated networking
- √ distributed processing

OPERATING SYSTEM voor PC, AT, PS/2 en Compatibles

QNX-Software,	**QNX** "THIRD PARTY" produkten.
RELAY int.	Message Switches, Telex systemen.
L.S.T.	19" 386/486 Computer systemen.
Kimtron	Terminals, **QNX,** UNIX, Xenix compatible.
Intellicon	Intelligente Multipoort Communicatiekaarten. Drivers voor **QNX,** Unix, Xenix, PC-Mos, DOS.

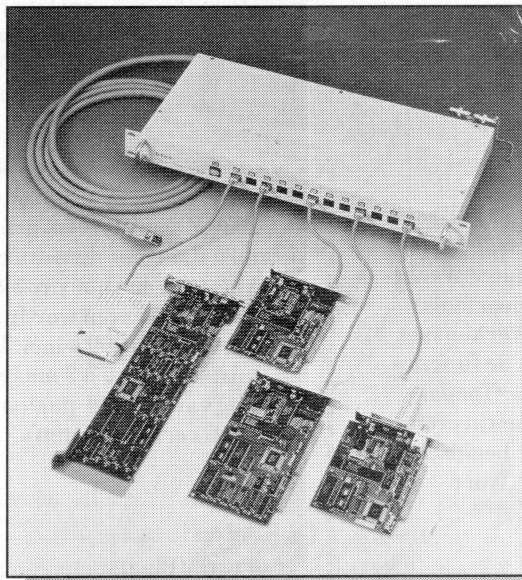
LS
Technologies
telefoon: 02550-33468 fax: 02550-35019
Kanaalstraat 56, 1975 BG IJmuiden

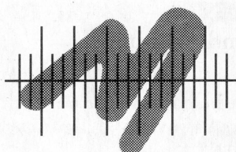
D-LINK TWISTED-PAIR (10BASE-T): DE OVERTREFFENDE TRAP IN NETWERKEN.

Onze troeven zijn:

* **DE-100 TP,** 8-bits interfacekaart (NE1000)
* **DE-200 TP,** 16-bits interfacekaart (NE2000)
* **DE-300 TP,** MCA interfacekaart (NE2)
* **DE-600 TP,** Laptop pocket LAN interface.
* **DE-205 TP,** 16-bit interface/hub.
* **DE-205/4 TP,** 4-poorten hub uitbreiding.
* **DE-205/COAX,** coax interface uitbreiding.
* **DE-853,** Mini converter AUI naar 10BASE-T.
* **DE-812 TP,** 12-poorten hub 19" rack.
* **DH-1000,** intelligente 12-poorten hub/bridge.

D-Link®

MODELEC bv
Ohmstraat 5 – Postbus 181
6710 BD Ede
Tel. 08380 - 36262
Fax 08380 - 36300

Enkele belangrijke 10BASE-T kenmerken zijn:

* Volledig Ethernet compatible (IEEE802.3).
* Uitgebreid driver support, o.a. Novell,TCP/IP,NDIS en ODI.
* Grote betrouwbaarheid door sterstructuur.
* Eenvoudig, dus goedkope bekabeling.
* Gemakkelijk uit te breiden en aan bestaande Ethernet netwerken te koppelen.

NIEUW is de **DE-900 TP 10BASE-T Starterkit.**

Inclusief LANsmart 3.0 netwerk operating system (MS.DOS 5.0 compatible) en toebehoren voor 2 werkstations.

Datastructuren en file-organisatie (2)

Pointers zijn een handig hulpmiddel bij het organiseren van data. Wat deze pointers doen en hoe we ze kunnen gebruiken staat deze maand centraal, samen met het organiseren van data in lijsten en bomen.

Harold Schoemaker

In een programmeertaal als Basic wordt elke variabele aangeduid met een naam. Die naam refereert aan het aantal plaatsen in het geheugen waar de feitelijke inhoud van die variabele is opgeslagen. Wáár die plaatsen zich precies bevinden, komt de programmeur nooit te weten. Hij hoeft die plaatsen ook niet te weten, want hij kan de inhoud immers benaderen met de naam van de variabele. In Pascal is het min of meer wèl mogelijk geheugenplaatsen direct aan te wijzen en te gebruiken. Met pointers. Een pointer, de naam zegt het al, is in feite niets anders dan een wijzertje dat wijst naar het startadres in het geheugen van een aantal geheugenplaatsen waarin een vooraf gedefinieerde waarde kan worden opgeslagen. In het volgende voorbeeld

```
TYPE RealPointer = ^real;

VAR  getalPtr    : RealPointer;
```

bevat de variabele 'getalPtr' niets anders dan het geheugenadres vanaf waar een 'real' kan worden opgeslagen.

Om zomaar een waarde op te slaan is het pointersysteem veel te lastig, maar het biedt wèl mogelijkheden als we pointers naar pointers naar pointers (etcetera) laten verwijzen. Het nadeel bij het opslaan van lijsten in array's, is namelijk dat de grootte van de array vooraf, tijdens het coderen van het programma, gedefinieerd moet worden: pointer-structuren daarentegen zijn dynamisch en kunnen tijdens het draaien van het programma elke op dat moment gewenste grootte aannemen. Een voorbeeld hiervan is listing 2.

In dit Pascal-programma wordt een lijst van getallen aangelegd. Maar nu weten we van die lijst alleen van het éérste getal met informatie waar we te vinden is. Laten we dit aan de hand van een voorbeeld-output eens visualiseren:

```
 944 228  44 309 319 544 948 333 449
436 498 166 374 431   4

  4 431 374 166 498 436 449 333 948
544 319 309  44 228 944
```

(Valt het u op dat de tweede regel het spiegelbeeld is van de eerste?) In het begin wijst de pointer stam nergens naar:

```
PROGRAM pointer_demo;

CONST maxaant = 20;

TYPE int       = integer;
     RecPtr    = ^IntRec;
     IntRec    = record
                   getal           : int;
                   volgend_record  : RecPtr
                 end;

VAR stam      : RecPtr;
    teller    : int;

PROCEDURE maaklijst(var stam:RecPtr);
VAR nieuw_record    : RecPtr;
     teller         : int;
BEGIN
  for teller:=1 to maxaant do
    begin
     new(nieuw_record);
     nieuw_record^.getal            :=
random(999)+1;
     nieuw_record^.volgend_record :=
stam;
     stam:=nieuw_record;
     write(nieuw_record^.getal:4)
    end
END;

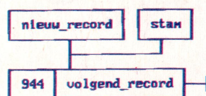
PROCEDURE printlijst(huidig_record:RecPtr);
BEGIN
  if huidig_recordnil then
   begin
      write(huidig_record^.getal:4);

printlijst(huidig_record^.volgend_record)
    end
END;

BEGIN
 randomize;
 stam:=nil;
 maaklijst(stam);  writeln;
 printlijst(stam); writeln
END.
```

Listing 2: Het gebruik van pointers

In de procedure 'maak_lijst' wordt een tweede pointer, 'nieuw_record', aangemaakt die verwijst naar een record waarin een getal kan worden opgeslagen en een pointer die verwijst naar een ander record:

De eerste keer dat 'maak_lijst' wordt doorlopen, krijgt het 'getal' in het door 'nieuw_record' aangewezen record een willekeurige waarde en 'volgend_record' de waarde van 'stam'; nil. Deze pointer wijst dus nergens naar. 'Stam' op zijn beurt krijgt de waarde van 'nieuw_record' en wijst dus naar het begin van de lijst.

De volgende keren dat 'maak_lijst' wordt doorlopen gebeurt precies hetzelfde; 'nieuw_record' gaat wijzen naar een 'nieuw' stuk geheugen, 'getal' krijgt daarin een willekeurige waarde en de pointer 'volgend_record' gaat wijzen naar het eerste record van de reeds aanwezige lijst. De 'stam'-pointer wordt vervolgens op dit nieuwe eerste element van de lijst gezet. Als de procedure wordt beëindigd, is op deze manier dus een hele ketting van records ontstaan,

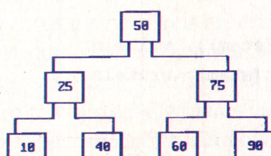
4»431»374»166»498»436»449»333»948»544»319»309»44»228»944

waarbij elk nieuw record dus vóór in de lijst is geplaatst.
Een volgende stap is natuurlijk om bij het aanmaken van een lijst elk nieuwe element zó in te voegen dat er een gesorteerde lijst ontstaat.

De boomstructuur

De oplettende lezer constateert nu dat we in feite een stap hebben teruggezet. Was het bij een array of een Random Access file mogelijk om elk willekeurig record te raadplegen, bij een gelinkte lijst (zoals we die zojuist hebben geconstrueerd), is dat niet het geval. We kunnen immers alléén het record raadplegen dat door de pointer 'stam' wordt aangewezen! Maar wat weerhoudt ons ervan de lijst anders op te zetten? Waarom zou een record maar naar één ander record verwijzen en niet naar meer?

Bekijk de volgende afbeelding eens:

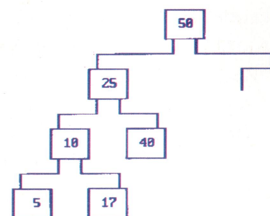
en deze lijst:

10	25	40	50	60	75	90

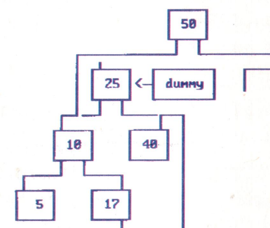
Als we in de lijst een getal zoeken volgens de binaire zoekmethode, doorlopen we eigenlijk het boomdiagram. In de eerste stap bepalen we het midden van de lijst; het getal 50. Vervolgens bepalen we of het door ons gezochte getal in de lijst links of rechts daarvan zou moeten voorkomen, etcetera. In de boom werkt het precies hetzelfde. Het getal 50 staat in de stam van de boom en als het door ons gezochte getal kleiner is, zoeken we verder in de linker tak, anders in de rechter tak. Elk zogeheten knooppunt in deze boom is dus eigenlijk een record dat betstaat uit drie elementen (of velden):

getal	pointer naar linkertak	pointer naar rechtertak

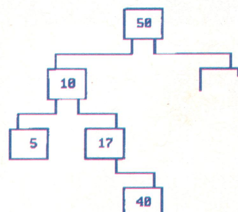
Als we bedenken dat een zijtak van de stam van een zoekboom op zichzelf óók weer een boom is, kunnen we het zoekprobleem met recursie oplossen. Eerst controleert de functie of het te onderzoeken knooppunt wel bestaat, vervolgens of het gezochte getal bevat en als dat niet het geval is of de rechter dan wel linker zijtak moet worden doorzocht. Dan roept de functie zichzelf weer aan voor een ander knooppunt van de boom.
Een invoerprocedure werkt in principe precies hetzelfde. Ook hier is de bodem van de recursie bereikt als het te doorzoeken knooppunt niet bestaat, maar in dit geval wordt er dan een nieuw knooppunt aangemaakt waarin het getal wordt opgeslagen.
Verder stopt de procedure als het getal al voorkomt in de boom, maar er zijn gevallen te bedenken waarin dat niet nodig is.
Ook een 'delete'-procedure werkt op de hiervoor beschreven manier, maar het stelt ons wel voor een nieuw probleem. Stelt u zich eens voor dat we in deze zoekboom

het getal 25 willen verwijderen. Hoe moeten we dan de linker en rechter zijtak van 25 koppelen aan de rest van de boom, zodat de ordening gehandhaafd blijft?

Heel simpel. We definiëren een extra pointer die wijst naar het te verwijderen getal. Vervolgens laten we de pointer die oorspronkelijk naar 25 wees, naar het linker kind van 25, 10, wijzen. Een eventuele rechter zijtak van 25 wordt aan het rechter uiteinde van de linker tak gekoppeld. De situatie is dan uiteindelijk:

Zoekboom op file

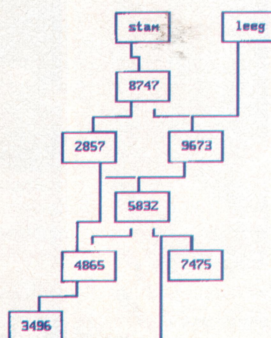
Een zoekboom in het geheugen van de computer konden we eenvoudig met behulp van pointers construëren, maar terugkerend naar het probleem van ons artikelenbestand, gaan we nu proberen de zoekboom op te slaan in een file. In plaats van pointers die wijzen naar geheugenadressen, gebruiken we nu variabelen die wijzen naar records binnen de file.
Het opslaan van een binaire zoekboom in een file stelt ons echter voor een nieuw probleem. We moeten erg oppassen bij het gebruik van recursie. Bij het werken met een boom in het geheugen was het 'updaten' van de pointers bij het muteren van gegevens geen probleem. Door 'var' voor de pointer 'knooppunt' in de procedure-definitie te zetten, wordt een eventuele verandering van de pointer ook doorgegeven aan het deel van het programma dat de procedure aanriep. Roept deze procedure zichzelf aan, bijvoorbeeld in de regel

```
if getal<<knooppunt^.getal then insert(getal,knooppunt^.lcPtr)
```

en wordt in de procedure de pointer 'knooppunt' veranderd, dan is bij terugkeer óók de pointer 'knooppunt^.lcPtr' veranderd. Bij het werken met een zoekboom in een file zou dit dus ook moeten werken. Echter, iedere keer als een variabele van waarde verandert moet deze verandering ook weer op disk worden vastgelegd! Iets om op te letten dus!
In de file waarin alle artikelen zijn opgeslagen, kan men gebruikmaken van drie 'pointers'; 'stam', 'leeg' en 'nieuw'. De eerste wijst naar het record waarin de stam van de binaire zoekboom is opgeslagen, de tweede naar een ketting van records, die door het verwijderen van artikelen uit het bestand zijn vrijgekomen en de derde naar het eerste record voorbij het einde van de file.
In het volgende voorbeeld bestond het bestand uit zeven artikelen:

	recordnr.	artikelnr.	artikelnaam	lc	rc
stam →	1	8747		2	0
	2	2857		0	5
	3	5832		0	4
	4	7475		0	0
	5	4865		7	4
leeg →	6	9673		3	0
	7	3496		0	0
nieuw →	8				

Als eerste wordt artikelnummer 5832 verwijderd. Bij het verwijderen van een artikel wordt in het programma het desbetreffende record niet écht gewist, maar alleen de administratie aangepast. Het artikel wordt uit de zoekboom gewist en het nu niet meer in gebruik zijnde record opgenomen in een gelinkte lijst van lege records, waarbij de 'pointer' steeds naar het volgende lege record wijst. Bij het wissen van 5832 krijgt 'leeg' dus de waarde 3 en 'lc' in dat record de waarde 0 (de oude waarde van 'leeg', verder waren er namelijk geen lege records).
Vervolgens wordt artikelnummer 9673 verwijderd. De pointers in de boom werden aangepast en 'lc' in record 6 kreeg de oude waarde van 'leeg': 3. En 'leeg' kreeg waarde 6 (record 6).
Grafisch voorgesteld ziet het bestand na deze mutaties er dus als volgt uit:

Volgende keer behandelen we de gebalanceerde bomen. Waarom zijn die nodig en hoe kunnen we ze maken?

PC SHOW

20 T/M 22 SEPTEMBER 1991

BENELUX COMPUTER '91

Trein PLUS Toegang

KIJKEN EN KOPEN voor gebruikers van MS-DOS, MSX en Macintosh

De allerlaatste noviteiten zullen worden getoond. NS reizigers met een T + T-biljet maken kans op prijzen. Iedere dag is er een Atari Portfolio handheld computer te winnen en als hoofdprijs de Atari Mega STE Computer met monitor ter waarde van ruim f. 3000,-. Deze computer is eenvoudig te gebruiken door zijn standaard muisbesturing en kan zowel worden gebruikt voor tekstverwerking, DeskTop Publishing, electronische muziek alsmede voor hobby gebruik. Computer Services Eureka zal, samen met Disco Techno en CAP computer en laseranimaties, een uiterst professionele driedimensionale lasershow verzorgen. De enige 3D-show in Europa, zal ondersteund door vier nevelmachines, voor een onvergetelijke spectaculaire high-tech ervaring zorgen, die de stoutste verwachtingen overtreffen. Waan uzelf in de 21ste eeuw.

REDUKTIEBON VOORDEEL f. 5,-

Inleveren bij de kassa Voor niet treinreizigers

HCC-Nederland

Aangeboden door: Bezoeker:
Naam + Voorl. ....
Adres ....
Postc. + Plaats ....
Telefoon ....
Computer(s) ....

Openingstijden:
vrijdag 20 september 13-22 uur
zaterdag 21 september 10-17 uur
zondag 22 september 10-17 uur

Beursgebouw Eindhoven
Naast NS-Station

Organisatie: INTEREXPO & MEDIA - Postbus 6388 - 5600 HJ Eindhoven, tel. 040-528191 v.a 1-9-91: 464601

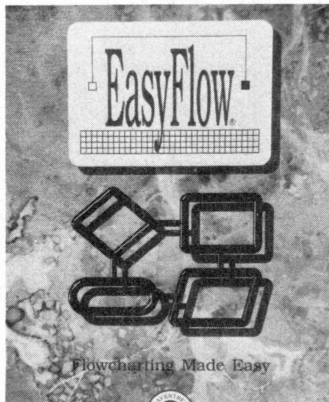
+ Prijzenkwis

Op 250 stations kunt u een retourtreinkaartje plus het entreebewijs voor BENELUX COMPUTER '91 kopen. U ontvangt zowel een korting op de treinreis als op de beurstoegangsprijs. Met het T + T biljet, maakt u kans op één van de prijzen van de Atari-prijzenkwis en kunt u in het Beursgebouw zo doorlopen.

INTEREXPO & MEDIA Tel. 040-528191

Versie 7 van Easyflow

Met Easyflow behoort het zelf tekenen van stroomschema's met de pen en een sjabloon tot het verleden. Easyflow is een grafisch georiënteerd programma, speciaal ontwikkeld voor het vervaardigen van stroomschema's, procedureschema's, organisatieschema's en data-flow diagrammen.

Easyflow versie 7 werkt op IBM PC's, IBM PS/2, Compac of compatibele computers. Vereist is 512 Kb geheugen, een harde schijf en een CGA/EGA/VGA of Hercules adapterkaart.

Voor meer informatie:
PC-Computing
Postbus 13
5825 ZG Overloon
Telefoon 04788-2422

Verbatim optical disks

De nieuwe rewritable 3,5' optische en O-ROM disks van Verbatim zijn volledig geschikt voor gebruik in de IBM 3,5' optical drives en alle andere ISO-standaard optische schijfeenheden.
Optische schijven zijn verwijderbaar, draagbaar en bieden snelle toegang tot data. Eén rewritable disk biedt nu al een opslagcapaciteit van maar liefst 128 Mb, 90 maal zoveel als een HD diskette. Een O-ROM disk, die niet overschrijfbaar is, kan 122 Mb bevatten.

Optical disks bieden een aantal voordelen ten opzichte van harde schijven. Zo zijn bij optische schijven 'head crashes' zo goed als onmogelijk. Ze zijn praktisch ongevoelig voor vocht, vuil en verontreinigde lucht en extreme temperaturen en geschikt voor meer dan één miljoen keer schrijven/wissen/lezen.

Voor meer informatie:
Verbatim Benelux
Postbus 249
7400 AE Deventer
Telefoon 05700-37373

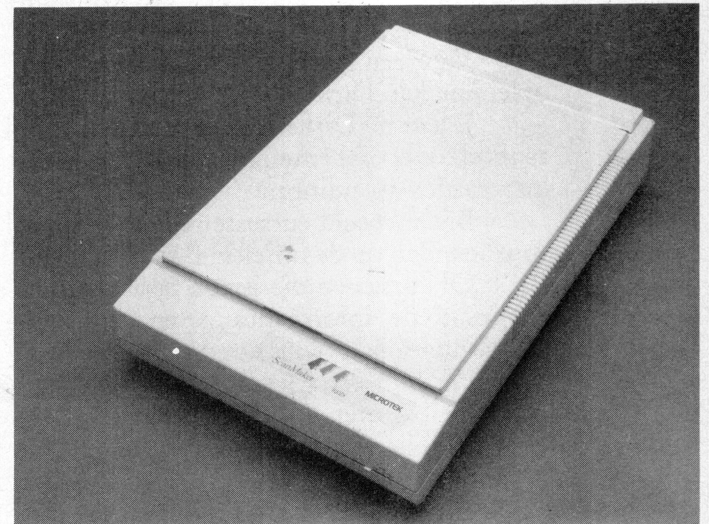
Nieuwe 386SX Notebook Toshiba

De T2000SXe is Toshiba's high-end notebook. De computer beschikt over een 20 Mhz 386SX processor en heeft een socket voor een als extra verkrijgbare 387SX mathematische co-processor. Het interne geheugen bedraagt standaard 2 Mb, wat is uit te breiden tot 10 Mb. Dat gebeurt in de vorm van kleine geheugenuitbreidingskaarten, die eenvoudig in de computer worden geïnstalleerd. Ze zijn leverbaar in 1, 2, 4 en 8 Mb uitvoeringen. Daarnaast is er keuze uit een 40 of 60 Mb harddisk.

Voor meer informatie:
Reprotechniek Systems BV
Doesburgweg 6
2803 PL Gouda
Telefoon 01820-76300

Nieuwe scannerlijn Microtek

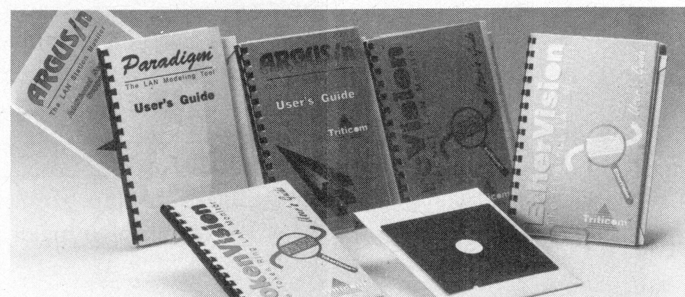
De bestaande lijn van Microtek 300 dpi kleurenscanners wordt opgevolgd door een reeks nieuwe modellen voor het scannen in kleur, grayscales en zwart-wit. De kleurenscanner zal worden geleverd samen met het nieuwe Windows softwarepakket PhotoStyler van U-lead. De 600 ZS, 24 bits 600 dpi kleurenscanner is bedoeld voor Macintosh computers en is voorzien van de ongelimiteerde versie van Adobe's Photoshop en een ingebouwde snelle SCSI interface. De 600 G en 600 GS zijn 8 bits zwart-wit 256 grayscales scanners voor de PC en de Apple. De 600 G wordt geleverd met het softwarepakket ImageStar en de 600 GS met de gelimiteerde versie van Adobe's Photoshop.

Voor meer informatie:
Syspoint BV
Vareseweg 35
3047 AT Rotterdam
Telefoon 010-4378844

Triticom LAN

LANvision is ontworpen om LAN's te controleren en de activiteiten te tonen. De produktlijn bestaat uit: ARCvison 2.0, Ethervision 2.0 en Tokenvision 2.0.
De informatie van LANvision geeft de netwerkbeheerder de mogelijkheid om het netwerkverkeer, de totale netwerkbelasting en de fouten, gegenereerd door een station, op te sporen.
ARGUS/N stelt de gebruiker in staat om tot 25.000 werkstations op het LAN vanaf één plaats te bekijken en te controleren. Men kan de status, de configuratie en de activiteit van alle netwerkstations real-time bekijken.
PARADIGM is een analytisch modelprogramma voor hiërarchische netwerksystemen. Het model wordt met een serie commandomacro's in Lotus 1-2-3 gemaakt.

Voor meer informatie:
Ronin Nederland BV
Postbus 1172
3350 CD Papendrecht

Supertypes voor Mac

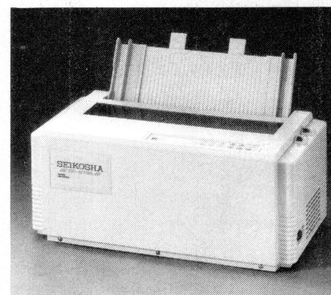
Scangraphic heeft haar 996 Supertypes omgezet in Type 1 PostScript-formaat en op CD-ROM beschikbaar gesteld voor de Apple Macintosh computers.
De Supertype lettertypen zijn speciaal ontworpen voor grote letters en koppen. Ze waren tot nu toe alleen beschikbaar voor de professionele Scantext zetsystemen.

Voor meer informatie:
Scangraphic Holland BV
Amsterdamseweg 16
3812 RS Amersfoort
Telefoon 033-618341

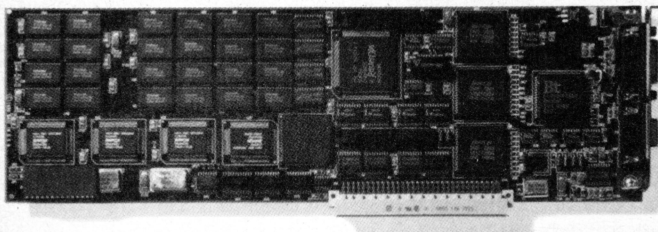
Seikosha BP-5780

De nieuwe BP-5780 matrixprinter van Seikosha is bijzonder geschikt voor zware toepassingen, waarbij snelheid en betrouwbaarheid belangrijk zijn. De bidirectionele (tekst en graphics) 18 naalds printkop heeft een verwachte levensduur van zo'n 500 miljoen karakters. Levensduur van de inktlinten: rond de twintig miljoen tekens.
Met de Super Draft mode (15 karakters per inch) wordt een snelheid bereikt van 780 karakters per seconde. In near letter quality is de snelheid 133 karakters per seconde (10 cpi). Er kunnen zes 'doordrukken' worden geprint. Deze printer voor kantoorgebruik is onder meer bestemd voor het maken van meervoudige facturen, piekprodukties, in netwerken en in de IBM 3x /AS400 omgeving.

Voor meer informatie:
Geveke Electronics
Postbus 652
1000 AR Asterdam
Telefoon 020-5861482

RasterOps 24XLTV

De RasterOps 24XLTV is een combinatie van een 24-bits display-kaart met live video, acceleratie en real time compressie/decompressie van het videosignaal (optie) naar de harddisk, voor de 19 of 21 inch monitor van RasterOps en daarnaast nog de 13 en 21 inch monitor van Apple. De gebruiker wordt nu niet meer voor de keus gesteld om later een Multi-Media kaart te kopen, naast een al bestaande displaykaart. De RasterOps 24XLTV ondersteunt: RGB, S-Video en (2) composite (NTSC, PAL, SECAM) en wordt geleverd met de MediaGrabber software. Meer mogelijkheden die de RasterOps 24XLTV ondersteunt zijn: QuickDraw acceleratie, GWorld ondersteuning, block mode transfer, NuBus tm mastering, hardware plan/zoom en een extended desktop van verschillende groottes.
Voor meer informatie:
AXXAM
Postbus 705
7400 AS DEeventer
Telefoon 05700-48666

Nieuw 21"beeldscherm van Apple

Met dit beeldscherm completeert Apple de reeks personal computers: de Macintosh IIsi, IIci en IIfx. Het nieuwe kleurenbeeldscherm biedt een breedte van twee volledige pagina's, true colour beeldverwerking (tot 16,7 miljoen kleuren), moderne ergonomische voorzieningen en de mogelijkheid elke willekeurige combinatie van tekst-, illustratie- en videotoepassingen af te beelden.
Het kleurenscherm kan worden gebruikt met elke Macintosh II computer die van een videokaart is voorzien. Tot de videokaarten die het beeldscherm ondersteunen behoren de Macintosh videokaart 44.8 (16 kleuren), 8.24GC (256 kleuren plus grafische versnelling) en third-party videokaarten. SuperMac's Spectrum 24/PDQ en RasterOp's 24XLI ondersteunen het beeldscherm tot 24 bits of 16,7 miljoen kleuren. Het kleurenscherm wordt geleverd met een videokabel en een netsnoer.

Voor meer informatie:
Apple Computer BV
Handelsweg 2
3707 NH Zeist
Telefoon 03404-86911

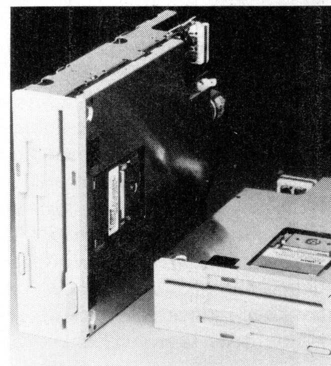
De informatie

De informatie in de rubriek 'Marktinfo' is afkomstig van leveranciers en producenten. Dat geldt ook voor de specificaties die worden genoemd en een eventueel oordeel over de kwaliteit van een produkt.

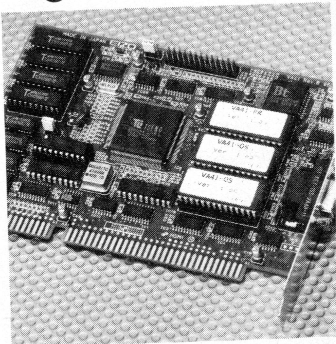
Drive voor 3,5' en 5,25' diskettes

De Dual Drive van Canon is een unieke combinatie-drive, waar zowel 3,5' als 5,25' diskettes ingevoerd kunnen worden. U heeft dan één unit met twee ingangen, die niet groter is dan een standaard 5,25' floppy diskdrive. Deze primeur op de Nederlandse markt biedt verschillende mogelijkheden om de capaciteit van PC's aanzienlijk te vergroten en creëert extra inbouwruimte. Die kan worden benut voor diverse randapparatuur.

Voor meer informatie:
Compudata BV
Postbus 3444
5203 DK 's-Hertogenbosch
Telefoon 073-481481

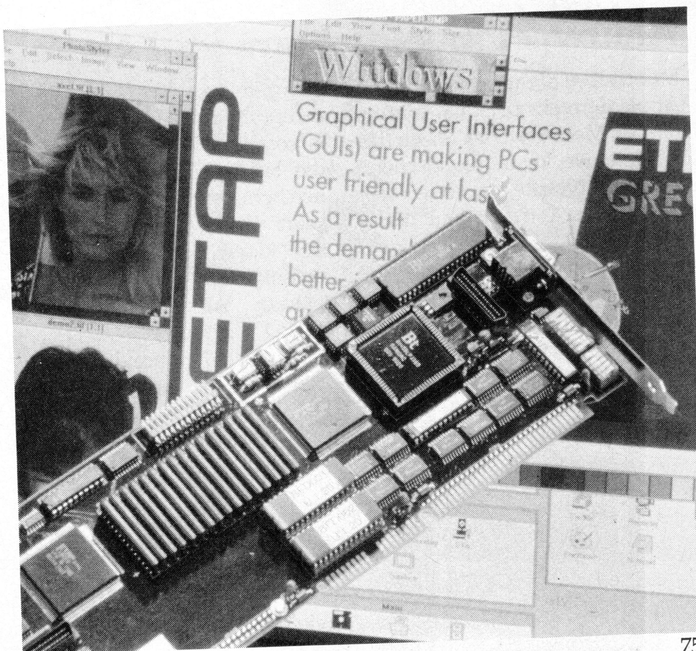
High-refresh VGA-kaart van EIZO

De nieuwe EIZO VA-41 werkt met de high-refresh modus tussen 70 en 83 Hz, maar kan ook met een lagere verversingssnelheid worden gebruikt. Zelfs bij de hoogste resolutie, 1024 x 768 pixels, wordt op de monitor met 70 Hz een absoluut stabiel beeld weergegeven.
Het videogeheugen van 512 Kb biedt bij de hoogste resolutie 16 kleuren. Als het videogeheugen tot 1 Mb wordt uitgebreid kan de kaart in de modi Super-VGA en Ultra-VGA 256 kleuren weergegeven.

Voor meer informatie:
Rein Elektronik BV
Postbus 4903
5604 CC Eindhoven
Telefoon 040-431775

Nieuwe grafische kaarten van ETAP

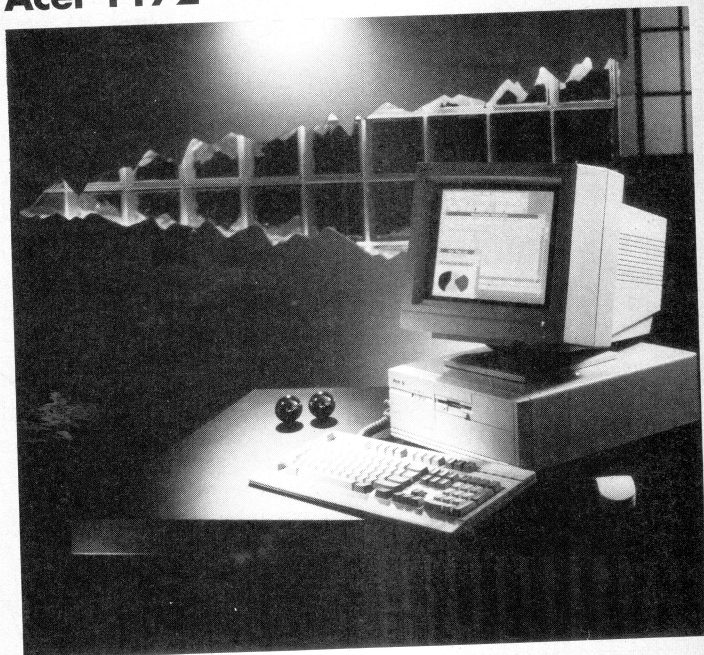

75

De nieuwe grafische kaarten bieden omschakelbare resoluties voor Windows 3 en GEM/Ventura Publisher en zijn compatibel met VGA. Bovendien is er een virtueel scherm van maximaal 2000 bij 2000 pixels met muisgestuurde hardwarespanning voor Windows 3 en GEM/Ventura. Dit geeft de mogelijkheid extra informatie, opgeslagen in het geheugen van de kaart, bliksemsnel op de monitor af te beelden.
Naast hoge resolutie Windows en GEM kunnen de nieuwe ETAP kaarten ook alle VGA en SuperVGA (tot 800 x 600 pixels) toepassingen afbeelden met een ergonomische beeldfrequentie van Hz non-interfaced. De ETAP Greco-kaart leest VGA-beelden in via de feature connector van een VGA-kaart en schrijft ze dan naar het eigen videogeheugen. De VGA-beelden worden vervolgens naar het beeldscherm gestuurd met een hogere, ergonomische refresh rate. Dit resulteert in een uiterst stabiel beeld, zonder de hinderlijke flikkering die men gewend is van VGA-monitoren.

Voor meer informatie:
ETAP BV
Hekven 1
4824 AD Breda
Telefoon 076-417800

Acer 1172

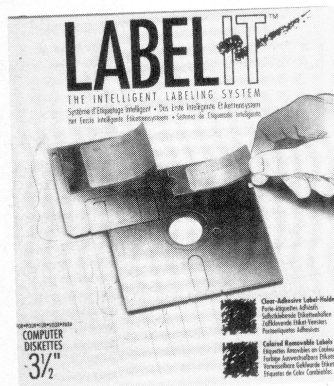

De SX-versie van de 80486 processor kan worden beschouwd als een 'opstapmodel' naar de snellere, maar ook veel duurdere gewone versie. De 486SX/20 Mhz blijft echter een zeer snelle chip, in veel toepassingen en netwerken zal het verschil nauwelijks merkbaar zijn. De snelheid van de Acer 1172 computer bedraagt bijna 9 MIPS (miljoen instructies per seconde). De Acer 1172 is bestemd voor CAD-, CAE- en DTP-toepassingen.De computer is gebaseerd op de AT-bus architectuur. Voor de gegevensbescherming zijn in het systeem 15 beveiligingsmechanismes ingebouwd.
De nieuwe 'ChipUp' technologie, waarop Acer patent heeft verworven, maakt het mogelijk om Acer's 486SX-20 Mhz PC binnen enkele minuten om te bouwen naar een 'gewone' 80486-33 Mhz versie. De Acer 1172 past zich vervolgens zelf aan de performance van de nieuwe processor aan.

Voor meer informatie:
Acer Computer BV
Eindhoven
Telefoon 040-501234

Label-it

Het labelen van diskettes kan problemen geven wanneer men diskettes van nieuwe bestanden voorziet. Het resultaat is dan meestal: onleesbare etiketten, doorgestreepte titels, op elkaar geplakte labels enzovoort. Dit probleem is nu echter uit de wereld geholpen door een nieuw soort label: Label-it.
Label-it wordt op de markt gebracht door Dawidenko International BV.

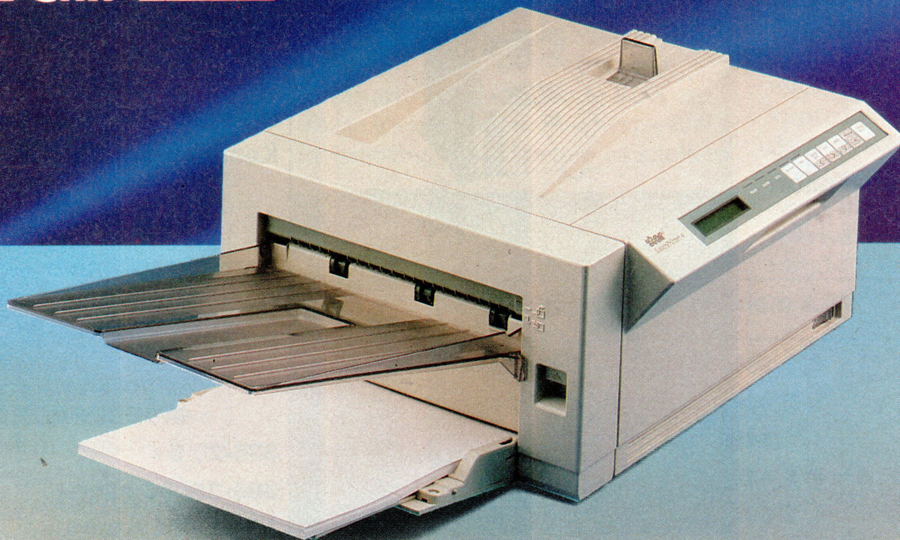

Voor meer informatie:
Dawidenko International BV
Postbus 208
2200 AE Noordwijk
Telefoon 01719-41111

EFFICIENCY BEURS
STANDNR. E 332

De STAR Laserprinter 4.
3 keer sneller en een standaardgeheugen van 1 Mb.

Opnieuw bewijst STAR met de LS-4 koploper te zijn op het gebied van printtechnologie. Met behoud van STAR-eigenschappen zoals geluidsarm, haarscherp, betrouwbaar en duurzaam, is een nieuwe laserprinter ontwikkeld die zijn collega's in dezelfde prijsklasse in zowel snelheid als werkgeheugen ver achter zich laat.

Tot 3 keer sneller
Deze jongste telg verwerkt door toepassing van de nieuwe "risc-processor" uw documenten tot 3 keer sneller dan zijn concurrenten! Zijn standaard geheugen van 1 Mb (uit te breiden tot 5 Mb) maakt hem bij uitstek geschikt voor grafische toepassingen. Zijn geringe afmetingen maken de LS-4 geschikt voor elke werkplek.

- 4 Pagina's per minuut
- Resolutie 300 x 300 dpi
- Parallel Centronics en serieel RS-232 C aansluiting
- Emulaties: Epson FX 850 en HP laserjet II P
- Opties: Emulaties cartridge IBM Proprinter XL 24; Postscript board; Papierinvoer-unit voor 250 vel

Stuur de bon in voor meer informatie
Kiezen voor de STAR LS-4 is kiezen voor snelheid en efficiency. Met onderstaande bon kunt u meer informatie aanvragen.

Compudata, when Quality comes first

Compudata B.V.
Postbus 3444
5203 DK 's-Hertogenbosch
Fax 073 - 425 685
Telefoon 073 - 481 481

Compudata Belgium N.V./S.A.
Industriezone Mechelen Noord 2
Zandvoortstraat 4
2800 Mechelen
Fax 015 - 216 570
Telefoon 015 - 216 111

Opsturen in gesloten enveloppe zonder postzegel naar Compudata B.V. Antwoordnummer 13016, 5200 VE 's-Hertogenbosch

 Ik wil graag meer informatie over de STAR LS-4

Naam ______________________ Adres ______________________

Functie ______________________ Postcode ______________________

Bedrijf ______________________ Plaats ______________________

Mijn dealer is: ______________________ Tel. nr. ______________________

Adverteerdersindex

Spelregels voor de Micromarkt

Leden van de HCC kunnen gratis een advertentie voor de Micromarkt plaatsen. De voorwaarden zijn:
- niet meer dan 170 tekens;
- inzenden op een briefkaart;
- lidmaatschapsnummer vermelden;
- bij voorkeur getypt of geprint;
- software kan alleen worden gevraagd en aangeboden als die onderdeel is van een totaalpakket met hardware (zelf geschreven software kan wél worden aangeboden;
- wat wordt gevraagd of aangeboden moet raakvlakken hebben met computers;
- een advertentie mag niet tot doel hebben om een computerclub, gebruikersgroep e.d. op te richten.

Betaald
In de Micromarkt kunnen ook advertenties worden geplaatst, waarvoor wordt betaald. Hiervoor gelden afwijkende regels. Dit geldt voor:
- advertenties van leden, waarvan de tekst langer is dan 170 tekens (in dit geval moet de volledige advertentie worden betaald);
- advertenties van niet-leden (ook bedrijven;
- het tarief voor deze advertenties is *f* 5,- per 40 tekens.

Betalen
Betaalde advertenties kunnen ALLEEN per gesloten brief worden opgegeven. Bijgevoegd moetworden een gegarandeerde betaalmiddel, dat volledig ingevuld en ondertekend is.
Het gaat dus om een girobetaalkaart of een bankcheque.

Opgaves die niet aan de voorwaarden voldoen kunnen helaas niet worden geplaatst. Telefonische navraag over Micromarkt-advertenties is niet mogelijk.

HCC kantoor
Uw advertentie kan alleen worden geplaatst als deze wordt gezonden naar het HCC kantoor in Houten.
Dus NIET naar het bedrijf, dat de advertentie-acquisitie verzorgt.

Gevraagd

■ A4903 21 Mb **Seagate harddisk** inclusief AT controller *f* 300,-. Tel.: 01880-39086.

■ A4904 **Laptop** AT 80286 12,5 Mhz + 80287 10 Mhz, 40 Mb HD, EGA plasma scherm, 3,5 FDD externe HD, 5,25 FDD Microsoft mouse *f* 3.750,-. Tel.: 078-335130, na 17.00 uur 01858-19625.

■ A4905 **C64** + 1541 d.drive + Slopstream datarec. + modem + stofkap + Final Cartridge + Centronics printerkabel + 2 joysticks, etc. Alles als nieuw *f* 550,-. Tel.: 04192-15142 (Eelco).

■ A4906 **Tulip Compact 2**, 640 K, 20 Mb, 3,5' + 5,25', HCG/CGA krt., monochr. mon., muis, software. Mannesmann Tally printer. Vraagprijs *f* 1.900,-. Tel.: 030-888782.

■ A4907 **Atari Mega ST** set. Mega ST2 + PC Speed. Megafile 44 + extra schijf. Mon. mon. SM124, kleur mon. SC1224. 5,25' drive PCF554. Vr.pr. *f* 3.400,-. Tel.: 01740-29623, na 18.00 uur.

■ A4908 Tekstverwerker **Toshiba EW100** incl. daisy-printer, dub. sheetfeeder, twee 8' drives, Ned. manual en res. moederboard *f* 1.000,-. Tel.: 04998-99898.

■ A4909 Ulticom: Spectrum-programma's saven via **Interface Disciple** op MS-DOS harddisk, met aangepaste seriële kabel *f* 90,-. Demo *f* 9,-. QL/Spectrum hardware. Tel.: 08385-50708.

■ A4910 **Commodore 128** + 1541 DD, monochr. mon., Citizen 180D printer, joysticks, veel software, muis, boeken, handleidingen, in 1 koop *f* 850,-. Tel.: 01810-15035, na 18.00 uur.

■ A4911 **MSX2, Sony Hitbit F500P** 64 K + 128 K RAM en 3,5' drive *f* 300,-. C64 Commodore defect en cass.rec. *f* 50,-. BBC-B met 32 K RAM sideways RAM en 80 tr. drive *f* 400,-. Apple 2e ing. Z80 krt. 2 drives etc. *f* 250,-. Tel.: 020-6981224.

■ A4912 Daisywheel **printer KDC WP 770** incl. sheetfeeder en Atep geluiddempende printerkap (op verrijdbare standaard) *f* 2.000,-. Tel.: 05761-2120 (tijdens kantooruren).

■ A4913 **Olivetti M240**, 20 Mb HD, 5,25' 360 drive, 3,5' 1,4 Mb drive, muis, 2 joysticks, DM 100 printer, EGA kl. mon., stofhoezen, vr.pr. *f* 2.700,-. Tel.: 02522-32662, na 18.00 uur.

■ A4914 **Motorola modulair system**: Maxboard 6802, 2 K ROM, 8 K RAM, 4 K Video RAM, 16 K RAM-board, MEX6820 PIA-board, 2 BASF6106 5,25' drives, zw/w mon., ITOH 8300 mytxprt. Tel.: 03240-32721.

■

■A4915 CP/M: **Kaypro II** + Kaypro 10 (10 Mb HD) + software (dBase, Forth Kermit, Mite, Pascal, Perfect Writer, Smartkey, Supercalc, Uniform (floppyconversie), etc.). Tel.: 03240-32721.
■A4916 **Mitac AT** computer 10 Mhz, 640 Kb, EGA kl.mon., 32 Mb HD, 1,2 Mb + 360 Kb FLP. Veel softw. Pr. *f* 2.200,-. Ook t.k. orig. (niet gekop.) softw. Pr. n.o.t.k. Tel.: 070-3941478.
■A4917 RAM 1 Mb **uitbreiding Macintosh** Portable. Origineel Apple. Nog half jaar garantie. *f* 450,-. Tel.: 03457-1309.
■A4918 **Seagate ST-4096** harddisk 80 Mb 28 ms *f* 850,-. Turbo C++ *f* 125,- (orig. compl.). Bernoulli 10 Mb met 3 disks *f* 200,-. Daisywheel printer *f* 150,-. Tel.: 02503-34549.
■A4919 **Xionics DIP-X-100** kaart met MS-DOS comp. Document Image Processing: tekst, fig. en scans in 1 file. In orig. verpakk. ongebr. Tel.: 038-652589/05220-62042/038-651647.
■A4920 Externe **diskettedrive IBM** type 4869, voor PS/2 model 30, 5,25' 360 Kb, met kaart *f* 450,-. Tel.: 03458-3175.
■A4921 **EMS card**, RAM card met 1 Mb (max. 2 Mb), met documentatie en software voor *f* 250,-. Tel.: 03458-3175.
■A4922 **Sheetfeeder voor NEC P6**, *f* 250,-. Tel.: 03458-3175.
■A4923 **Apple IIc** + extra diskdrive 5,25', mon., Queen Data DWP printer, joyst. en software, o.a. Appleworks en een hoeveelheid boeken. Alles in 1 koop. Tel.: 020-6715129, na 14.00 uur.
■A4924 EGA **color monitor**, Philips 9CM053 14', met 256 Kb Philips EGA card, draaivoet, documentatie en software, *f* 600,-. Tel.: 03458-3175.
■A4925 **PC-AT**, 20 Mb harddisk, 2 x 5,25 (1,2 Mb en 360 K), muis, EGA kaart + EGA monitor (640x350). Vaste prijs *f* 1.950,-. Tel.: 03465-68147.
■A4926 **Philips NMS 9111** (720 K + 360 K) + Verbatim drive + mon. monitor *f* 1.000,-. Tel.: 075-355070, na 18.00.
■A4927 Voor hobbyist: **HP 9862 A plotter** met bijbehorende HP9820A calculator (defect) incl. documentatie. T.e.a.b. Tel.: 05202-24648.
■A4928 **Z80 experimenteercomputer**, I/O cassette en parallel met mini-Basic en Engelstalige doc. *f* 80,-. Tel.: 04123-1338.
■A4929 **Atari 1040ST** met PC-Speed en klokmodule, SH205 harde schijf met ventilatorregeling. In 1 koop *f* 1.100,-. HDU *f* 600,-. Tel.: 01100-13818.
■A4930 **Schneider CPC 6128** met kleurenmonitor, joystick en 20 diskettes met software. Prijs *f* 600,-. Tel.: 079-517977.
■A4931 **AT-286**, 16 Mhz mini tower, 1 Mb, 42 Mb HD 28 ms, 3,5' 1,44 Mb FDD, monochr. monitor, nog 6 mnd. garantie, met software *f* 2.250,-. Tel.: 03458-3175.
■A4932 **JEC 800-I XT** 512 Kb, 5,25' FDD, 20 Mb HD. Philips EGA kl. mon., Printer KX-P1081 Panasonic. Vr.pr. *f* 1.750,-. Tel.: 073-210371.
■A4933 **CBM 128D** *f* 600,-; 1750 RAM Exp. *f* 400,-; 1580 DD *f* 300,-; Software + doc. *f* 100,-. Samen *f* 1.200,-. Tel.: 03407-3843.
■A4934 Orig. **netwerk** om 2 PC's te koppelen, compl. met software, handl. en kabel voor *f* 185,-. A. v.d. Hondel, A. Jacobsstraat 26, 3123 SE Schiedam. Tel.: 010-4715663.
■A4935 **Laser XT**, 640 Kb, monitor (amber) met 1 x 3,5 en 1 x 5,25 DD drive, 20 Mb HD en Star NL-10 printer, 2,5 jaar oud + boeken *f* 1.500,-. Tel.: 05960-17882, 's avonds.
■A4936 **Laser-XT/SL**, 640 Kb, 20 Mb HD, 2 x 3,5 diskdr., monochr. mon. *f* 1.200,-. Tel.: 046-742556, Geleen.
■A4937 **Samsung SPC 3000V** 640 Kb, 2 x 5,25 360 Kb, monochroom, met muis en een half jaar oude Star LC-20. Prijs n.o.t.k. Tel.: 01100-50496, na 18.00 uur.
■A4938 **AT 286**, 1 Mb RAM, 3,5' 720 Kb, 5,25' 1,2 Mb, HD 42 Mb, amber mon., 9 nld. matrixprinter, compl. vraagpr. *f* 1.700,-. Tel.: 076-878211.
■A4939 **Public Domain** software MS-DOS, vraag onze catalogus aan. Stuur 3 gulden postz. naar: PD-perfect, postbus 4088, 3102 GB Schiedam. Tel.: 010-4715663.
■A4940 **Commodore 128-D**, compleet met monitor, muis, printer, software, documentatie en diskbak. Alles voor *f* 725,-. Tel.: 043-478727.

■A4941 **Fax print en cass.** progr. voor faxontvangst op Spectrum 48 K *f* 45,- + beschr. telex. conv. print + progr. voor ZX 81 *f* 15,-. Tel.: 01106-3049, na 18.00 uur.
■A4942 **Olivetti M240**, maak er een AT-286 of AT-386 van. Voor deze upgrade zijn 5 pakketten verkrijgbaar. Lopend vanaf *f* 949,- t/m *f* 3.349,-. Tel.: 030-871425 (kantooruren).
■A4943 **AT-286** 16 Mhz, in minitower, 1 Mb, 42 Mb HD 28 ms, incl. Philips mon., (nw.) *f* 1.850,-. Tel.: 079-417592, na 18.00 uur.
■A4944 **Philips NMS 9116** XT 3,5 en 5,25 FDD, 32 Mb harddisk, Hercules (groen) monitor, muis en AT toetsenbord. Veel software. Compleet met handleiding en MS-DOS 4.1. Anderhalf jaar oud *f* 2.000,-. Tel.: 010-4742205, na 18.00 uur.
■A4945 **Commodore 128 D**, kleurmonitor 1901. Printer MPS 1000, muis, 2 joysticks, 300 floppy's voor C64 + C128 + CP/M *f* 1.200,-. Tel.: 03465-68300, na 17.00 uur.
■A4946 IBM comp. **PC/XT-8088**, 40 Mb HD, 5,25' FDD, amber monitor, ATI/EGA Wonderkrt., ingeb. modem, boeken, veel softw. Tel.: 010-4564174.
■A4947 **PC/XT**, 20 Mb HD, 5,25 FD, Hercules kaart + monitor, MS-DOS 3.21 met originele documentatie, nog 3 maanden garantie. Tel.: 030-420327, na 19.00 uur.
■A4948 **Teletekstprint** voor T.V. Te besturen via PC-printerpoort; schema + softw. *f* 90,-. Tel.: 040-435043.
■A4949 **Tulip Compact 2-XT**, met FDU 3,5' HD, FDU 5,25' DD, HDU 20 Mb, Herc., Star printer LC-10, Tulip muis, DOS 4.1, Windows 2.1, incl. software. Tel.: 03408-84012.
■A4950 **Tandy 2000** met kleurenmonitor, 2 x 5,25' diskdrives, 10 Mb harddisk, muis en originele software, o.a.: Supercalc 3, MS Pascal, MS Assembler. Tel.: 076-414857.
■A4951 **Acorn BBC-B** iss 7 met monochroom monitor, 2 x 5,25' DSDD, Eprom-board, 16 K SWR, shadow screen, Star NL-10 printer en software. Tel.: 076-414857.
■A4952 **Olivetti M-240**, 10 Mhz XT, 360 Kb FD, 720 Kb FD, 30 Mb HD, EGA monochr. mon. Tevens veel software. Vr.pr. *f* 1.575,-. Tel.: 070-3872366.
■A4953 **Atari 1040STF**, SM125 monitor, muis en software. *f* 850,-. Tel.: 013-561214.
■A4954 **Commodore 64**, diskdrive 1541, datarecorder, monochroom monitor, joystick, Power Cartridge, floppy's, boeken, tijdschriften. Vraagprijs *f* 600,-. Tel.: 070-3272820.
■A4955 **Tandy 2000**, 256 Kb, 20 Mb HD, RM-Cobol, Pascal, dBase 2, Dr. Draw, 1-2-3, kleur mon. *f* 750,-. Atari 1040STF, monochr. mon. *f* 600,-. Tel.: 01832-2426, na 19.00 uur.
■A4956 **Commodore PC10 III**, 3,5' en 5,25' diskdrives, zw/w monitor, software en boeken. T.e.a.b. Tel.: 08367-62175, na 18.00 uur. G.A. Arends, Roodborststraat 12, 6921 KH Duiven.
■A4957 256 Kb **Video RAM** voor ATI VGA kaart en busmuis, + drivers, o.a. Windows 3 en BGI (wegens kapotte kaart). Tel.: 05951-1954, E. de Jong, Winsum (Groningen).
■A4958 **Amstrad PC1640**, 640 K RAM, NEC V30, 3,5' + 5,25' FD, 21 Mb hardcard, muis, Herc./CGA/EGA videocard, mon. monitor, MS-DOS 3.2 + GEM. *f* 1.200,-. Tel.: 050-265524.
■A4959 **Yuppie Sr.** PC-XT, 2 x FDD 360 Kb, Hercules kaart, monochroom monitor, intern modem. Prijs *f* 1.000,-. Tel.: 015-140758, na 18.00 uur.
■A4960 **Oberon Omni-reader** (tekstscanner), compleet met software *f* 60,-. Kaypro II, CP/M computer met 2 drives, portable, met software *f* 70,-. Tel.: 080-772081, N. Heemskerk.
■A4961 **Atari 520+**, 1 Mb, stofkap, SF354, muis, z/w mon., joyst., kabel tv-ST, games (Kick-Off, Ferr., Grzetzky), *f* 700,-. Tel.: 010-4553345, na 18.00 uur.
■A4962 Gloednieuwe **80387-SX** 16 Mhz *f* 500,-. Tel.: 04990-77641, na 18.00 uur.
■A4963 **MT-Plus kaartmodem**, 1200 Bd, V21/V23, autodial, compleet met software en kabel *f* 85,-. Tel.: 03240-21574.
■A4964 **Tulip XT**, 512 Kb, 21 Mb HD, 1 x FDD 360 Kb, Hercules-kaart, multi I/O kaart, mon. monitor + modem + printer *f* 1.350,-. Tel.: 02291-1646, na 18.00 uur.
■A4965 **Laser XT** Turbo, 20 Mb harddisk 5,25' en 3,5' diskdrives + EGA plasmascherm. incl. veel software *f* 1.000,-. Tel.: 01820-35603.
■A4966 Prtbl. **Amstrad-PPC512** (LCD/CGA) + externe monitor (amber), 2 x 3,5' 720 Kb FDD. MS-DOS 3.3 en veel programma's. Incl. draagtas. *f* 790,-. Tel.: 05430-18041, Hans ter Linde.
■A4967 **PC-XT** 640 Kb, 30 Mb HD, 5,25' DD en 3,5' HD, amber mon., AT toetsenb. + prof. softw. *f* 1.150,-. Tel.: 03494-52167, tussen 18.00 en 22.30 uur.
■A4968 Ruilen. Aanbod: intern **modem Repko Quad 2000**. Vraag: extern modem van gelijke prestaties. Reacties schr.: A. Westerwoudt, Fortlaan a/b Magdalena, 3554 HW Utrecht.

■A4969 **Cursus** elektronicus/computertechnicus, nieuw, *f* 2.500,-. Nu *f* 425,-. Tel.: 033-651683.
■A4970 **Olivetti M240**, 640 Kb, 8086/16 Mhz. Foutloze 20 Mb HDD, 3,5' FDD en 5,25' IBM FDD, CGA monitor, muis, DM100 printer + extra's, Olivetti bibliotheek, div. software. I.s.v. nieuw *f* 2.950,-. Tel. knt. 03465-50805, na 18.00 uur: 03465-50008.
■A4971 **AT (XPC)** 12 Mhz, 32 Mb HD (Seagate), 640 Kb RAM, 2 x 360 Kb FDD, incl. Sota 286i accelerator board met manual (is al geïnstall.: SI=13.1!). Machine is juist profess. gekeurd. Vrije keuze uit aanwezige topsoftware bij aankoop, o.a. WP 5.0, Lotus 1-2-3 enz. Incl. mon. en toetsenb. *f* 2.500,-. Tel.: 020-6382783.
■A4972 **Sony HB-700d MSX2** + grn.bl. mon. + modem + joyst. + muis + cart. + spelcas. + hi-briddisk + acc. *f* 600,-. Tel.: 05178-13266.
■A4973 **Ericsson portable** tekstverwerker, 1 diskdrive 5,25', ingebouwde printer type 8400-005. *f* 1.250,-. Tel.: 020-6120923, Henk, na 17.00 uur.
■A4974 **Boekhoud 2.0**. Boekhoud- + factureerprogramma. Eigen ontw., zeer fraai. Harddisk noodzakelijk. Prijs *f* 50,-. Tel.: 05150-23666, na 18.00 uur.
■A4975 **Hyuandai XT** 8 Mhz, 640 Kb, 5,25' DD (360 Kb), 21 Mb HD, met softw. en een real-time clock. EGA 480-kaart en EGA kleurenmon. *f* 1.495,-. Tel.: 079-421588 of 010-4524052, Roeland.
■A4976 **Olivetti M240**, 10 Mhz 8086, 20 Mb HD, 5,25' en 3,5' FDD, EGA kaart, monitor, orig. handb. en div. software *f* 1.950,-. Tel.: 010-4748942, na 18.00 uur.
■A4977 **ZX-Spectrum** 48 K, Brother HR5 therm. pr. + DKtronic lichtp. + ZX-microdrive + cartr. + VTX5000 modem + orig. software + boeken *f* 200,-. Tel.: 058-881822.
■A4978 **Tulip PC** Compact II, NEC V-20 proc. 10 Mhz, 640 Kb RAM, 2 x 3,5' 1,44 Mb FDD, DGA kaart en monitor, MS-DOS 3.30, GW-Basic en PD softw. *f* 1.600,-. Tel.: 01860-15887.
■A4979 **Laser AT/286**, 12 Mhz, 14 Mb HD, 1,2 Mb floppydisk, *f* 1.999,-. Tel.: 080-224354, Mark Ruys.
■A4980 **ACN sound-digitizer** voor Atari-ST, met diverse software *f* 90,-. Tevens jaargangen HCC Nieuwsbrief aangeboden. Tel.: 010-4673762.
■A4981 **BBC-B** computer met DS floppydrive, Zenith monitor, software, literatuur en (volle) diskettebak. In handig meubeltje met stofhoes, *f* 750,-. Tel.: 010-4673762.
■A4982 **Commodore 64**, datarec., KCS Speedloader, 2 joyst., monochr. monitor, 2 boeken, 48 cass. bandjes. *f* 300,-. Tel.: 013-551768.
■A4983 **AT 286**, 1,2 + 1,4 Mb drive. Herc.kaart, gr. mon., toetsenbord. 21 Mb harddisk, MS-DOS 5.0, veel softw. Compleet *f* 1.500,-. AT Comb. Contr. *f* 100,-. Tel.: 04955-1577, Limburg.
■A4984 **Paperwhite monitor** met Hercules par. centr. krt. *f* 200,-. 1 x IDE 20 Mb Miniscribe *f* 250,-. 2 x IDE 40 Mb Miniscribe à *f* 400,-. Tel.: 01830-20822.
■A4985 **Tulip Compact 2**, DGA-kaart + monitor, 640 Kb, 1,44 Mb en 360 Kb drive. Dealersprijs *f* 2.750,-. Vr.pr. *f* 1.550,-. Tel.: 070-3963311.
■A4986 **Philips P3105 XT** 768 Kb RAM, 2 x FFD 3,5' en 5,25', 21 Mb harddisk, Philips monochroom mon. PRO 7BM723 (amber), div. programma's *f* 1.500,-. Tel.: 02280-12565, na 18.00 uur.
■A4987 **NEC Multisync 3D** (1-24x768) *f* 975,-. VGA-kaart Trident 512 Kb *f* 200,-. Ethernet Top-Link, incl. boot-ROM *f* 85,-/st. Tel.: 080-582300.
■A4988 **AT comp.** 12 Mhz, 20 Mb EGA Wonder 800 + EGA mon., 2 x drive. Tel.: 05490-29935.
■A4989 **Atari 1040STf**, SM125 mon., SH205 20 Mb HD, ingeb. MS-DOS emul. PCSPEED en software. Prijs *f* 1.850,-. CP/M syst. Z80 zelfb., 2 x 8' FDD en mon. Prijs *f* 250,-. Tel.: 01736-96495.
■A4990 **Star Readix** SR10 printer met seriële ingang, met 3 nieuwe linten. Prijs *f* 125,-. Tel.: 02155-10499, 's avonds.
■A4991 **3,5' diskdrive** 720 Kb *f* 100,-. Discovery kaartmodem V21/V22 *f* 100,-. Tel.: 05430-20943, 19.00-20.00 uur.
■A4992 **Sharp MZ-700+**, datarec. + Quick Disk + manuals, t.e.a.b. Tel.: 02152-68225.
■A4993 **Aquarius** computer 20 K (Microsoft Basic), datarecorder, printer, software, boeken, printerpapier; alles zo goed als nieuw. Pr. n.o.t.k. Tel.: 070-3201353.
■A4994 **Commodore 128** + 1571 diskdrive + datarecorder + joystick + boeken *f* 375,-. Tel.: 05496-77067.
■A4995 **Commodore PC10** 640 Kb, 30 Mb HDD, 3,5' + 5,25' FDD. Monochr. mon. + EGA-kaart en Star NL-10 printer, AT keyb. *f* 1.800,-. Tel.: 030-439688, 19.00-20.00 uur.
■A4996 **5,25' diskdrive** *f* 75,- en externe drives controller *f* 100,-. Alles niet gebruikt. Tel.: 05610-17004, na 18.00 uur.
■A4997 **Mini tower AT** *f* 995,-. XT *f* 499,-. Tel.: 01820-26966, na 19.00 uur.
■A4999 **Tulip comp. 2** (640 Kb), 2 x 20 Mb harddisks, 1 x 1,44 Kb (3,5') diskdrive, Herc./CGA, mono mon. + handl. *f* 1.750,-. Tel.: 03408-84323, na 18.30 uur.
■A5000 **XT**, 512 Kb geheugen, 2 x 5,25 drives, ser./par./CAM/clock card, harddiskcontroller, CGA card en groene monitor. Prijs n.o.t.k. Tel.: 020-6438168, na 19.00 uur.
■A5001 **IBM XT** 512 Kb, 5,25' (360 Kb), 10 Mb HD, MS-DOS 3.2, CGA, multi I/O, Comm. Amiga kl. mon. (Stereo Sound), Genius muis (nw.), orig. doc., 120 disks, *f* 1.625,-. Tel.: 05944-1908.
■A5002 **Unisys AT 286**, 640 Kb, 42 Mb HD, 5,25' FDD paperwhite mon., muis, veel softw. + Star LC-10 printer i.z.g.s. *f* 1.600,-. Tel.: 03480-15530.
■A5003 **Atari Mega ST1** + z/w mon. SM 124, kl. mon. CM 8833, Cumana 3,5 + 5,25. Printer Olivetti DM 296 A3, 18 originele pakketten. Handleidingen, boeken, tijdschriften, 400 diskettes zowel 3,5 als 5,25. Prijs *f* 3.000,-. Tel.: 045-718457, na 19.00 uur. N. Schaapkens.
■A5004 **Apple IIc**, mon., extra DD, joystick, Epson LX90 + sheetfeeder, AW2, ca. 50 boeken, veel tijdschriften, zeer veel progr. met handl. *f* 1.000,-. Tel.: 023-377524.
■A5005 **Commodore 64-II** + 1541 diskdrive + Power Cartridge + Nederlandse handleidingen + 2 joysticks + 2 x 40 diskettes met software + tijdschriften *f* 600,-. Tel.: 03402-34339.
■A5006 **Ulticom**: Spectrum-programma's met 9600 Baud saven via interface I op harddisk PC, met aangepaste seriële kabel *f* 99,-. Demodiskette *f* 9,-. Porti *f* 7,-. Tel.: 08385-50708.
■A5007 **Co-processor 80287** 10 Mhz voor *f* 225,-. Tel.: 03465-66919, na 18.00 uur.
■A5008 **TI-99/4A** computer, 2 st. + 2 joysticks en tekstverwerker + spellen, compleet met diskdrive, snoertjes en boekjes. Tel.: 05700-13644, Erik a/d Stegge.
■A5009 **Ericsson XT** met Sota 286i-en EGA-kaart, 5,25 FD, 40 Mb HD, kl. mon., t.e.a.b. Tel.: 010-4347142.
■A5010 Diverse **AMBI HE2-boeken** + examenopgaven, 50% nieuwprijs. Tel.: 010-4865068, na 18.00 uur of 05709-2460
■A5011 **Tulip PC Compact 2**, 10 Mhz, 640 Kb, 20 Mb HD, 1,44 Mb + 360 Kb DD, monochr. pap. white mon. + voet, muis, orig. handl., div. software *f* 1.500,-. Tel.: 015-567578.
■A5013 **Sharp MZ-821**, incl. datarec., Quick-Disk, joystick, handl., PBNA cursus, Video-RAM, uitgebr. software, printerkabel, met Sharp MZ-1D19 kleurenmonitor *f* 500,-. Tel.: 070-3857217.
■A5015 **Atari Mega ST4** + SM124 monitor + harddisk 60 Mb + Atari laserprinter + originele software *f* 4.500,-. Atari A3 monitor *f* 2.500,-.

Tel.: 050-183968.
■A5017 **MSX-2 modem Teltron 1200**, software module, Nederl. handleiding, verlengsnoer met stekkers; nooit gebruikt, vraagprijs ƒ 100,-, excl. verzendkosten. Tel.: 03403-74390.
■A5018 **ZX Spectrum** + therm. printer + datarec. + div. software. Alles compleet + handl. Alles in 1 koop ƒ 550,-. Tel.: 023-271792, Marcel.
■A5019 **PD & shareware Software MS-DOS**. Bestel onze catalogusdisk. Zend ƒ 4,- aan postzegels naar BroCo Software, postbus 446, 3760 AK Soest of stort op giro 2839530. Vermeld 3,5 of 5,25 Tel.: 02155-26650. Prijzen van diskettes 5,25 ƒ 3,- en 3,5 ƒ 5,-.
■A5020 **CMS hardcard** 30 Mb. Wegens overcompleet, nieuw in doos, slechts ƒ 550,-. Wie kan mij helpen aan 2 Mb SIMM's voor de Epson Equity LT 286? Tel.: 03463-52116.
■A5021 **Headstart II**, 42 Mb HD, VGA, muis, 3,5' 1,44 Mb + 5,25' 360 Kb, orig. softw. (o.a. FrameWork II) en handl., voor ƒ 3.000,-. Tel.: 04754-84865, na 18.00 uur.
■A5022 **Yasaki AT** 8 Mhz, Hercules met monochroom scherm. 640 Kb, 1,2 M en 360 K floppydrives, PTT 1200/75, 300 kaartmodem ƒ 800,-. Tel.: 02979-85593.
■A5023 8 PPM **QMS PostScript printer** PS 800+ nieuw! 2 Mb, uitbreidbaar tot 3 Mb, HPLJ+, Diablo, HPGL, PostScript parallel, serieel en AppleTalk. Ook een paar demo units! Tel.: 03434-52502, fax 03434-56991.
■A5024 **Olivetti M250**, AT-286, VGA kleurenmonitor, printer ƒ 2.800,-. Tel.: 02522-18371, na 18.00 uur.
■A5025 **M28,** monochroom monitor, CGA, tapestreamer 20 Mb, HD 20 Mb, 5,25' drive. Voeding defect. Prijs n.o.t.k. Tel.: 03435-76343.
A5026 **Olivetti M240**, 640 Kb RAM, 3,5' + 5,25' FDD, 20 Mb HDD, EGA, kleur mon., muis, DM 100 met ASF, orig. boeken, software, meubel ƒ 2.250,-. Tel.: 03432-3362, na 18.00 uur.

Gevraagd

■G902 Help. Wie kan mij helpen? Ik heb een **Boca RAM AT memory card** cadeau gekregen, geen manual. Nodig v. dipsw. settings. Tel.: 030-438560.
■G903 Oude of defecte **MS-DOS computers** (XT/AT). Wordt bij u thuis opgehaald!. Bel: 03480-15530.
■G904 **Manual** voor **TEC** seriële printer F10-40. Tel.: 05106-372.
■G905 Ik heb een **MAI S10** computer, maar geen systeemschijf en evt. software. Wie kan mij helpen? Tel.: 05920-72419, Dirk Visser.
■G906 **(L)iquid (C)rystel (D)isplay** voor de Goupil club (XT-laptop). Tel.: 023-257811.
■G908 **Atari 800 XL**, alles! Hard- en software. Ook ruil van eigen werk, handleidingen, listings. Tel.: 076-875985, W. Walraven.
■G909 Wie kan mij helpen bij (technische) problemen met het databaseprogramma **RBase 4000**. Tel.: 02908-5291.
■G910 Wie kan mij helpen aan een **Cambridge Z88** met toebehoren? Tel.: 020-6797496, na 18.00 uur.
■G911 A3 **Plotter** incl. software voor IBM compatible. Tel.: 02984-3826.
■G912 IBM **EGA display** (5154). Tel.: 0032-11715517 (België).
■G913 **Herculeskaart** voor IBM XT. Tel.: 040-572786 (Jasper).
■G914 Software, documentatie en/of schema's van **Osborne 1** portable CP/M computer. Tel.: 053-340670.
■G915 Getronics **Visa PC**, contact gezocht met medegebruikers, uitwisseling, technische gegevens etc. Cor Juinen, De Rozenelf 6, 5231 WC Den Bosch.
■G917 **Olivetti M28-voeding**. Tel.: 03435-76343.
■G918 Wie kan mij helpen aan een voeding van een defecte Philips PC uit de 3100 of 9100 serie? Tel.: 08308-21346.
■G919 Documentatie + software voor **Televideo TS 806/20** + Turbo-DOS voor CP/M. Vraagbaak Hans Gras, ik bel terug. Tel.: 075-174991.
■G920 MSX **printerdriver** voor WP 5.1. Tel.: 079-314170.
■G921 Schema en afstandsbediening voor Philips KTV met **Teletekst** (type 26 C 878/2OZ). Tel.: 04977-81114, P. Bravenboer.
■G922 **MAC 64D** of MAC 64AD van Maris Electronics. Tel.: 01751-15417.
■G923 Printer **NEC P6** waarvan in elk geval de kop niet defect is. Tel.: 023-250984, na 6 september.
■G924 Handboeken, software en/of accesoires voor **Epson HX-20**. Patrick v. Esch, tel.: 08855-74358, na 18.00 uur.
■G925 **Mini-winchester** 3,5', 10 Mb harddisk + contr. kaart voor inbouw in Sharp PC-7000 exp. unit (Sharp type CE-700D). Tel.: 01184-66191, A. van Wilgenburg.
■G926 Geheugenuitbr. en user/service doc. voor **Dataproducts LZR650** laserprinter. Of schema van de geheugenuitbr. Afgeschreven LZR650 ook bruikbaar. Tel.: 01720-36598.
■G927 **Olivetti muis**; HD + contr. (hardcard) 10-80 Mb, geschikt voor (Olivetti) XT; matrixprinter. Tel.: 03404-63129.
■G928 **Module flipperkast** voor de Philips spelcomputer C2000. Tel.: 020-6892875.
■G929 **HDU** voor **Olivetti PC1** en evt. 5,25' uitbreidingsbox. Tel.: 08860-74049.

Ixdirect deel 2

De heer Willems van de firma Ixonet zond ons de volgende aanvulling op de test van Ixdirect in HCC Nieuwsbrief 142:

■

Ixdirect is een pakket voor relatiebheer in de professionele markt. In die markt is bijvoorbeeld een AT geen luxe; eerder een gewone zaak. XT's bestaan daar nauwelijks meer!

Een bedrijf kan met Ixdirect niet alleen mailings doen, het gaat juist ook om het relatiebeheer. Dat houdt in: bijhouden wanneer je voor het laatst bij een klant bent geweest en wat je hebt besproken. Bijhouden en automatisch signaleren wanneer je iemand moet nabellen. Onthouden wat je klanten hebben gekocht en wanneer. Onbeperkt memo'tjes bij je contacten opslaan. Ontdubbelen van het bestand (zorgen dat personen of bedrijven er niet twee keer in voorkomen). Maken van rapporten en van mailmerges, bijvoorbeeld in WP-formaat.

En Ixdirect is juist geschikt voor grote bestanden: wij hebben tevreden gebruikers met bestanden van vele tienduizenden personen en bedrijven. En wie twijfelt aan de geschiktheid van Clipper voor professionele toepassingen, moet maar eens de serie Do_Clipper in de HCC Nieuwsbrief lezen.

■

Michiel Willems
Ixonet Automatisering BV

HCC Reparatieservice

Ieder lid van de HCC kan op vertoon van zi jn of haar lidmaatschapskaart gebruikmaken van de HCC Reparatieservice, die wordt uitgevoerd door Getronics Service. Zoals gebruikelijk krijgen HCC-leden hierbij korting op de tarieven.

De gang van zaken
(regeling per 1 maart)

- Ieder type microcomputer, pnnter of beeldscherm kan in beginsel worden aangeboden voor test, afregeling of reparatie.
- De werkzaamheden worden uitgevoerd op basis van nacalculatie, tegen de volgende tarieven: ƒ 101,- per uur (exclusief BTW) voor homecomputers en de goedkopere pinters en beeldschermen: ƒ 139,- per uur (exclusief BTW) voor IBM PC's en klonen en pinters en beeldschermen. Voor HCC-leden geldt een korting op het uurtarief van dertig procent.
- Voor apparatuur waarop vaste reparatietarieven van toepassing zijn, wordt een korting van twintig procent gegeven. Aparte tarieflijsten zijn verkrijgbaar.
- Als er niets wordt gerepareerd of afgeregeld en alleen een diagnose wordt gesteld, wordt 1 werk-uur in rekening gebracht.
- Bij zeer grote reparaties wordt in overleg met de opdrachtgever een offerte gedaan.
- Als apparatuur niet voor reparatie of diagnose wordt geaccepteerd is geen tarief verschuldigd.
- Betaling contant bij aflevering.
- Getronics Service geeft een garantie van dertig dagen op de uitgevoerde werkzaamheden.
- De computer moet compleet worden aangeboden, dus met voeding, toetsenbord, monior en eventueel systeemdiskette.
- Getronics Service kan aangeboden apparatuur weigeren als er sprake is van zelfbouw, eigen modificaties of moeilijk verkrijgbare onderdelen.
- De werkzaamheden zullen binnen veertien dagen worden uitgevoerd, tenzij anders is overeengekomen.
- Voor de verdere bepalingen geldt de CRC-regeling, die is in te zien bij alle vestingen van Getronics Service.

Aanbieden
Op de volgende adressen kan apparatuur worden aangeboden:
Amsterdam: Donauweg 10, telefoon 020-5861446
Apeldoorn:.Wilmersdorf 1, telefoon 055-427053
's-Hertogenbosch: De Hambakenwetering 20, telefoon 073427172
Rotterdam: Vareseweg 11, Industrieterrein noordwest, telefoon 010-4626864
Assen: A.H.G. Fokkerstraat 18, telefoon 05920-73073
Sittard : Industriestraat 2, telefoon 046-5801 11
Openingstijden: Werkdagen van 9.00-17.00 uur.

Aanvraagformulier documentatie Acorn 32 BITS RISC PC's

❑ BBC-A3000 ❑ Archimedes 400 ❑ Archimedes 500

❑ R260 UNIX Workstation ❑ R225 Diskless Workstation

❑ Animatie
❑ Beeldbewerking
❑ CAD
❑ CAM
❑ CD-ROM
❑ Communicatie
❑ Comp. Based Training
❑ Creative Graphics
❑ Data Acquisitie
❑ Data Presentatie
❑ Databases (grafisch)
❑ Databases (tekst)
❑ Desktop Presentation
❑ Desktop Publishing
❑ Frame Grabbing
❑ Formule editing/TEX
❑ Gebruikersgroep
❑ Genlock / PAL Encoding
❑ Gezondheidszorg
❑ Gezondh. zorg. in onderwijs
❑ GIS
❑ Graphics
❑ Hypermedia/-text/-card
❑ MIDI
❑ Netwerken
❑ PC-Emulatie
❑ Printen met 600 x 600 DPI
❑ Programmeertalen
❑ Psychologie
❑ Ray Tracing
❑ Remote Sensing
❑ Research
❑ Robotics
❑ Scannen
❑ Signaalbewerking
❑ Sound Sampling
❑ Spreadsheets
❑ Satellietvolgsysteem
❑ TEX/formule editing
❑ UNIX Software
❑ Utilities
❑ Video Post Processing
❑ X-Windows Emulatie
❑ Tex/formule editing
❑ Andere, te weten:

____

____

U kunt dit formulier zenden (of faxen : 015-134429) aan: ECD Computers Delft B.V. Voldersgracht 25-26 2611 EV Delft telefoon: 015-147643

Acorn Computers Cambridge | Archimedes | BRITISH BROADCASTING CORPORATION MICROCOMPUTER SYSTEM | A3000 | RISCiX

Naam: (indien privé adres) ______________________

Bedrijf/instelling: ______________________

Adres: ______________________

Postcode: __________ Plaats: __________

T.a.v.: ______________________

Afd./faculteit: ______________________

Telefoon: __________ Fax: __________

❑ Educatief gebruik ❑ Zakelijk gebruik ❑ Privé gebruik

Ik heb er wel ❑ geen ❑ bezwaar tegen dat de opgegeven personalia in de database van ECD Computers Delft B.V. worden opgenomen

TOT **40%** **KORTING betekent voor u de laagste prijs dus bel en bestel, want verder zoeken is overbodig!**

TEKSTVERWERKING

Ami Pro (Ned.)	fl. 1.295,00
GEM First Word Plus	435,00
Lotus Manuscrip (Ned.)	875,00
Microsoft Word (Ned.)	1.095,00
MS Word for Windows (Am.)	850,00
MS Word for Windows (Ned.)	1.195,00
Volkswriter III (Ned.)	495,00
Word Perfect (Am.) *	695,00
Word Perfect Office (Am.)	245,00
Word Perfect Library (Ned.)	bel
Word Perfect (Ned.)*	bel

SPREADSHEET

Excel. (Am.)	795,00
Excel (Ned.)	1.095,00
Lotus (Am.)	995,00
Lotus 2.2 (Ned.)	1.095,00
Lotus 3.1 (Ned.)	1.350,00
Lotus/G	1.395,00
Multiplan (Ned.)	595,00
PlanPerfect (Am.)	775,00
PlanPerfect (Ned.)	895,00
Quattro Pro	745,00
Quattro Pro Comp. Upgrade	495,00
Supercalc (Am.)	350,00
Supercalc (Ned.)	350,00

CAD

Autocad	bel
Autosketch 3.0	395,00
Vellum	2.950,00
Drafix Ultra	595,00
Generic Cadd 5.0	795,00
Generic Cadd accessoires	bel
Design Cad (Ned.)	745,00

GRAPHICS

Applause II	595,00
Clip Art Collection	495,00
Corel Draw	995,00
Corel Draw (Ned.)	1.795,00
Charisma	895,00
Designer	1.195,00
Draw Perfect	750,00
Draw Perfect Ned.)	895,00
Fox Graph	375,00
Gem Artline	1.095,00
Gem Draw Plus	450,00
Gem Graph	450,00
Graph-in the-Box Exec.	450,00
Harvard Graphics	1.095,00
Harvard Graphics (Ned.)	965,00
HIJaak	425,00
Hot Shot Graphics	395,00
Interactive Easy Flow	295,00
Lotus Freelance plus	845,00
MS Powerpoint/Windows	745,00
Pixie	425,00
Pizazz Plus	245,00
Show Partner F/X	695,00
Slide Write plus	bel
VP Graphics	182,00

COMMUNICATIE

Brooklyn Bridge	195,00
Carbon Copy Plus	295,00
Crosstalk XVI	295,00
Mirror III	171,00
PC Anywhere IV	255,00
Procomm Plus (Am.)*	150,00
Procomm Plus (Ned.)	245,00
Smartcomm Exec.	195,00

PROJECT MANAGEMENT

Harvard Project manager 3	1.095,00
Microsoft Project for Windows	1.095,00
Super Project Expert	1.095,00
TimeLine (Am.)*	1.195,00
TimeLine (Ned.)	1.950,00

DESKTOP PUBLISHING

25 in One	795,00
Adobe/Bitstream Fonts v.a.	195,00
Adobe Type Manager Plus	295,00
Ami Pro (Ned.)	1.295,00
GEM Desktop Publisher	485,00
Go Script Plus	495,00
Laser Fonts	435,00
Pagemaker (Am.)	1.350,00
Pagemaker (Ned.)	2.045,00
Ventura Gold (Am.)	1.450,00
Ventura Publisher (Ned.)	bel

INTEGRATED

Ability	120,00
Enable/OA	1.250,00
Enable/BP	295,00
Framework III (Am.)	1.125,00
Framework III (Ned.)	1.250,00
MS Works (Ned.)	450,00
Open Acces II (Ned.)	1.695,00
Symphony (Ned .)	1.595,00
WordPerfect Executive (Ned.)	475,00

PRODUCTIVITY TOOLS/ UTILITIES

386 Max Prof.	195,00
Bar Code generator	495,00
Battery Watch	95,00
Copy II-PC	70,00
Deskview	245,00
Deskview 386	325,00
Disk Manager	195,00
Disk Optimizer	99,00
Double DOS	113,00
Fastback Plus	225,00
GEM Desktop 3	95,00
HP New Wave	295,00
hTest hFormat	175,00
Lotus Magellan	295,00
Mace Grasp	475,00
Mace Utilities	154,00
Microsoft Windows 3.0 (Ned.)	350,00
MS Windows 3.0 (Am.)	225,00
MS Windows 3.0 (Am.) + MS Mouse	395,00
Norton Antivirus	195,00
Norton Commander	225,00
Norton Editor	125,00
Norton Utilities 6.0	275,00
Omnipage 386	1.700,00
Omnipage Professional	1.895,00
PC Tools de Luxe	265,00
Per:Form	255,00
Per:Form Pro /Windows	795,00
QDos II	175,00
Qemm 386	145,00
Sidekick 2.0	155,00
Sideways	109,00
Superprint/Windows	275,00
Xtree 2.0 (Am.)	235,00
Xtree Gold (Ned.)	325,00

DATA BASE MANAGEMENT

Ask Sam (text retrieval dbase)	595,00
Ask Sam LAN	1.495,00
Clarion Prof. Dev.	1.275,00
Data Ease (Ned.)	2.195,00
DataPerfect (Am.)	695,00
DataPerfect (Ned.)	895,00
dBase IV (Am.)	1.250,00
dBase IV Dev. Kit (Ned.)	2.595,00
dBase IV (Ned.)	1.525,00
Fox Base + Multiuser	750,00
Fox Base Runtime	875,00
Fox Base +	495,00
Fox Pro	1.295,00
Fox Pro Runtime	795,00
Fox Pro LAN	1.695,00
Gupta SQL/Windows	2.495,00
Gupta SQL/Windows Runtime	295,00
Paradox	1.250,00
Paradox Comp. Upgrade	495,00
Paradox LAN	1.375,00
Q &A	578,00
Q &A (Ned.)	1.295,00
Rapidfile (Am.)	295,00
Rapidfile (Ned.)	695,00
Reflex	395,00
R Base Compiler	1.495,00
R.Base 3.0	1.250,00
Superbase 4	1.195,00
Zyindex/Windows	650,00

PROGRAMMEERTALEN

Assembler 386	1.375,00
Assembler (Microsoft)	250,00
Borland C++	695,00
Borland Objectvision	225,00
C Compiler (MS)	850,00
C. tools plus	295,00
Clarion Prof. Developer	1.275,00
Clip tools	795,00
Clipper	1.395,00
Cross Compilers	bel
DR DOS 5.0	350,00
DR Multiuser DOS 5.0 (16gebr.)	1245,00
Fortran Compiler (Microsoft)	765,00
Genifer	578,00
MS DOS 5.0 Upgrade	195,00
MS Pascal	523,00
MS Quick C + Assembler	345,00
Pascal Asynch Manager	295,00
PC MOS	625,00
Power Basic	169,00
Quick Basic Compiler	179,00
Quick C. Compiler	179,00
Quick Pascal	179,00
T dBug	175,00
Turbo Asynch Plus	325,00
Turbo C++	175,00
Turbo Pascal	215,00
Turbo Pascal Prof.	425,00
Turbo Pascal Windows	375,00
Turbo Pascal/Win. Comp. Upgrade	255,00

ONDERWIJS/WETENSCHAP/ TECHNIEK

Chiwriter	395,00
Gauss	1.295,00
Math Cad	890,00
Mathematica	2.595,00
SPSS	bel
Statgraph	1.495,00
T3	bel

GEHEUGEN EN MULTI-FUNKTIE KAARTEN

AST Rampage Plus/286 512Kb	1.095,00
EMS kaart (max. 2MB),AT	395,00
Harddisk 20MB + Controller	595,00
Harddisk 30MB + Controller	645,00
Harddisk 40MB + Controller	745,00
Harddisk 80MB + Controller	895,00
Harddisk 105 MB + Controller	1.195,00
Multifunktie kaart AT/AT	395,00
Printer/Serieel voor PS/2	395,00
Tape Streamers v.a.	695,00
UPS kaart	695,00

MODEMS

ATI 2400 Modem extern MNPS	595,00
ATI 2400 Modem intern MNPS	495,00
Tornado II 2400 extern	495,00
Tornado II 2400 intern	395,00
JT Fax kaart 4800 bds	695,00
JT Fax kaart 9600 bds	1.295,00
Multi Async kaart AT	395,00
Robotics HST Dual & MNP5	2.395,00
Zolltrix modem/fax 2400/9600	495,00

COPROCESSORS (Intel)

80287XL	495,00
80387-16SX	795,00
803C87-25Mhz	995,00
80387 25Mhz	1.095,00

VIDEO DISPLAY

ATI VGA Wonder + 512Kb +muis	595,00
Everex EVGA (1280 x 600)	695,00
NEC Multisynch 2 A	945,00
NEC Multisynch 3 D	1.295,00
NEC Multisynch 4 D	2.695,00
NEC Multisynch 5 D	4.290,00
Paradise 1024-256k	395,00
Paradise 8514/A Plus AT	1.295,00
STB Auto VGA	195,00
VIDEO 7 VEGA VGA 256K	395,00

INPUT DEVICES

Bar Code Reader	695,00
Chinon A4 Scanner	1.095,00
Logitech series 9 Mouse	195,00
Logitech Scanman	395,00
Logitech Scanman 256	695,00
Logitech Trackman	195,00
Microsoft Mouse	225,00
Microtek 600Z (600dpi color)	3.695,00
Sketchmaster 12x12	995,00
Summasketch 1201	1.295,00

PRINTER/PLOTTERS

Fujitsu Plotter	2.750,00
Fujitsu Printers	bel
HP 7475A Plotter	3.395,00
HP Laserjet III P	2.950,00
HP Laserjet III	3.995,00
HP Laserjet Memory 2Mb	695,00
HP Paintjet	2.995,00
NEC Printers	bel
Printer Buffer 64Kb	265,00
Postscript Printers	bel

XENIX/UNIX PRODUKTEN

C-tree	985,00
DBX Library	2.145,00
Directory Shell 386	1.315,00
Edix	765,00
Informix	bel
Lotus Unix Server	1.295,00
Lyrix (Ned.)	2.295,00
Microport Complete Syst. V/386	2.195,00
Microport DOS Merge	1.095,00
MS Fortran	1.395,00
MS Pascal	1.395,00
Panel Plus	1.645,00
SCO Operating System 86	1.595,00
SCO Development System 386	1.595,00
SCO Fox Base	1.895,00
SCO Professional 286	1.645,00
SCO Professional 386	1.645,00
Smartware II	bel
VP/IX	1.695,00
WordPerfect (Ned.)	bel

NETWERK

LANtastic 2mbps Starterkit	1.095,00
LANtastic 10mbps Starterkid	1.395,00
Novell	bel

Zie onze netwerkaanbieding in PCM

* editors choice PC Magazine

BEL VOOR OVERIGE IBM EN MACINTOSH PRODUKTEN

SOFTMAIL 01113-2203

Prijzen ex. BTW en onder voorbehoud. Orders boven 500,– franko huis

Langeweg 13 4311 RA Bruinisse Telefax: 01113-2704

De nieuwe "etikette" voor labelen...

LABEL IT™

Doorgestreepte titels, afgescheurde labels, op elkaar geplakte labels in verschillende maten en vormen, met plakband vastgemaakte labels, losgekrabbeld en opgerold . . . . ergernis!
De oplossing tot het voorkomen van deze ergernis is even simpel als briljant: Label-It, een set zelfklevende kunststofhoesjes met bijbehorende labels in vijf kleuren.

Label-It is te gebruiken voor diskettes, datacartridges, videocassettes, ringmappen, dozen, laden, noititieblokken en elke andere toepassing die u zelf maar bedenken kunt.

Het produkt is grondig getest in de praktijk op de hechting en is 100% veilig zodat Label-It gebruikt kan worden in elke standaard disk drive.

Label-It, een systeem waar u snel aan gehecht raakt...

UW DICHTSBIJZIJNDE DEALER VOOR MEER INFORMATIE:

AALSMEER, JAGER TOTAAL KANTOOR 02977-24573 • AMERSFOORT, HASET 033-630544 • AMSTERDAM, A. VISSER KANTOOR EFFICIENCY 020-6343041 • AMSTERDAM KANDO 020-6146141 • AMSTERDAM, MOORE NEDERLAND BV 020-6781111 • ARNHEM, PASSON 085-422233 • ASSENDELFT, RISON 02987-5095 • BREDA, A.I. AUTOMATISERING 076-146582 • DEN BOSCH, LANT COMPUTER SUPPLIES 073-213344 • DEN HAAG, KRAFT COMPUTER SYSTEMS 070-3639686 • DOETINCHEM, RATIO 08340-23713 • DUIVEN, ZYZ 08308-18907 • EDE, EIJLANDER ELECTRONICA BV 08380-39007 • GORINCHEM, K.I.K. 01830-24222 • HARDERWIJK, WUESTMAN 03410-12400 • HEERLEN, BUROTRONICS NEDERLAND BV 045-231484 • IJLST, MICROFORM IJLST BV 05155-1941 • LEIDEN, ASKEY 071-141547 • LEIDEN, ULTRA DATA 071-314144 • LINSCHOTEN, VANDENEND BV 03480-14540 • MAARSSEN, ROOTRING 03465-70854 • MAASTRICHT, STEGEN 043-623307 • NAALDWIJK, POWER CHIP 017740-22066 • PURMEREND, MARKETECH 02990-28473 • RIJEN, KONWEY 01612-23311 • ROELOFARENDSVEEN, VEENRICK 01713-16033 • ROTTERDAM, KRAFT COMPUTER SYSTEMS 010 4159011 • ROTTERDAM, SUPPLY EXPRESS 010-4005777 • SPIJKENISSE, PACOM 01880-14177 • TERNEUZEN, Q-UTILITY 01150-17342 • TILBURG, DUTCH COMPUTER & SUPPLIES 013-631932 • TILBURG, N.C.S. 013-440841 • UDEN, BEN VAN DIJK 04231-5311 • UTRECHT, RAVENSTEYN EN ZN. 030-895400 • VUGHT, C.S.K. 073-567643 • WINTERSWIJK, BUROPOINT 05430-19046 • ZEVENAAR, ANDOS 08360-29494 •

DAWIDENKO INTERNATIONAL B.V. 01719 - 4 11 11

Lid werft Lid

Deze aktie loopt tot 30 september 1991

Ik geef als nieuw lid van de HCC op:

Naam + voornaam: m/v:

Straat + huisnummer:

Postcode + woonplaats:

Telefoonnummer:

Hij/zij wenst lid te worden van de volgende gebruikersgroep(en) (max. 6):

☐ Hij/zij wenst niet voor te komen op commerciële mailinglijsten.

Handtekening:

Bovenstaand nieuw lid wordt opgegeven door lidnummer:

Naam + voornaam: m/v:

Straat + huisnummer:

Postcode + woonplaats:

Telefoonnummer:

Als cadeau wil ik ontvangen:

Handtekening:

☐ de HCC bewaarband *
☐ de rollerpen *

* Het aanbrengcadeau wordt verstuurd zodra de betaling van het nieuwe lid ontvangen is.

GRATIS proefnummer

Aanbieding geldig tot 13-9-91

☐ Ja, ik wil direct lid worden van de HCC en ontvang een gratis proefnummer.

Hij/zij wenst lid te worden van de volgende gebruikersgroep:

☐ Ik wil nog niet direct lid worden, maar ontvang eerst een gratis proefnummer.

Naam + voornaam: m/v:

Straat + huisnummer:

Postcode + woonplaats:

Telefoonnummer:

☐ Ik wens niet voor te komen op commerciële mailinglijsten.

Handtekening:

HCC
Antwoordnummer 2686
3970 VJ HOUTEN

Frankeren
niet
nodig

Frankeren
niet
nodig

Afzender:

Naam: ....

Adres: ....

Postcode: ....

Woonplaats: ....

Telefoon: ....

HCC
Antwoordnr. 2686
3970 VJ HOUTEN

Frankeren
als
briefkaart

Afzender:

Lidnummer: ....

Naam: ....

Adres: ....

Postcode: ....

Woonplaats: ....

Telefoon: ....

HCC
Postbus 149
3990 DC HOUTEN

Afzender:

Naam: ....

Adres:..

Postcode: ....

Woonplaats:...

Telefoon: ....

Frankeren
als
briefkaart

HCC
Postbus 149
3990 DC HOUTEN

Ik ben reeds lid van de HCC
Wilt u de aangekruiste wijzigingen aanbrengen.

Lidnummer:

Naam + voornaam: m/v:

Straat + huisnummer:

Postcode + woonplaats:

Telefoonnummer:

Ik meld mij aan voor de volgende gebruikersgroep(en):

Bij mutatie van gebruikersgroep, alle groepen waarvan men lid wil zijn vermelden.

Ik wens niet voor te komen
op commerciële mailinglijsten.

Handtekening:

HCC Bestelservice

Artikelnummer							aantal	omschrijving artikel	bedrag
9	9	9	9	0	1	3		administratiekosten	
								Totaalbedrag	

Stuur geen geld, wacht op ontvangst van de acceptgirokaart